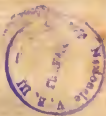

N. PARTHENII G. S. I. HALIEVTICA

Nõ dedignatur Apollo
Et versare hamos, & arundine fallere pisces.

F. Solimene In. — F. De Louuement sculp.

NICOLAI

PARTHENII

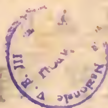
GIANNETTASII NEAPOLIT.
SOC. JESU.

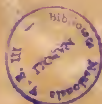
HALIEUTICA.

NEAPOLI, Ex Officina Jacobi Raillard.
ANNO MDCLXXXIX.

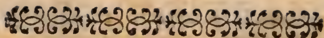
Superiorum Permissu.

F. Solimena In. | F. De Louvemont sculp.

ILLUSTRISSIMO

ET EXCELLENTISSIMO DOM.

D. CAROLO

DE CARDENAS

FAMILIAE PRINCIPI,

SACRI ROMANI IMPERII

PRINCIPI MERITISSIMO

Primo Laini, & Regni Neapol. Marchioni, Comiti Acerrarum, Comiti Palatino, Alcaydo perpetuo urbis Plutiæ in Regno Siciliæ, Militum gravis armaturæ Præfecto, &c.

NIC. PARTHENIUS GIANNETTASIUS SOC. JESU.

N, Princeps Excellentissime, alterum laboris noſtri fructum, Halieuticorum nimirũ opus: quod quidem cui nam potiſſimùm nuncupem, quàm tibi uni, cum tuum ſane jure ſit? tuum inquam; nam illud, te primùm ſuadente, aggreſſus ſum: te ſæpius admonente, continuavi, te adjuvante, perfeci, te demum

probante, in lucem effero, tuo unius contentus judicio.

Cum enim in villam tuam ad Leucopetram, te salutatum, venissem, & ad familiare colloquium sederemus, postquàm multa de Poesi eruditissimè disservisses, Poetasque non paucos nostri temporis recensuisses, & quid in illis dignum laude foret, quid genio condonandum, quid temporum corruptelæ, quid denique vituperandum, ingeniosa animadversione percurrisses, ad Piscatoria, & Nautica nostra sermonē nō invitus produxisti. Quæ cum pro tua benevolentia, quam erga me multis argumentis sæpius ostendisti, plurimum laudasses: optimum tibi futurum, ajebas, si de Piscatione etiam agerem. Nam cum ea, quæ circa maris contemplationem ad Poetas spectare videātur, tria potissimum sint, Piscatoriæ nimirum Eclogæ, ipsa Piscatio, atque Ars Navigandi: ex his verò cum primā, & ultimam partem complexus essem, jure censebas mediam non relinquendam: sic enim integrum, absolutumque opus, quod cæteroquin mancum, ac mutilum fuisset, posteritati relinqueretur. Ego etsi ab Ovidio ex nostris id primum tentatum, mox è Græcis ab Oppiano præstitum viderem; tamen, quia illius non nisi exiguum fragmentum extet, ab hoc verò multa relicta,

mul-

multa nostra ætate ádinventa: & quia plurimum apud me judicium tuum, atque authoritas valeret, Bellica, quæ jam meditabar, præsentique tempori, quo tota penè Europa sociatis hinc, inde populis, bellorum facibus exardescit, congrua magis videbantur, seposui, opportuno tempore resumenda, & Piscationem aggressus sum, tibi inter tot seculi calamitates non nihil ex hac parte solatij præbiturus. Quid enim honestius viro nobili, quid jucũdius, quàm inter inambitiosos litorum secessus, atque amœnissimos scopulorum tractus innocentissimæ piscium prædationi incumbere: ac simul vitæ tranquillitati tantisper consulere? Quod Regium profectò est, cum id Reges, atque Imperatores consuevisse memoriæ proditum acceperimus. Et sane quanta voluptate, & quàm sincera perfundimur, cum in hamum, aut Mullum, aut Synodontẽ incidisse sentimus? Quanta, cũ in litus expositum suavissimo odore redolere, vivis nitere coloribus, identidem saltare, resilire, palpitare videmus? nescio, quid majus ad oblectamentum, ad delicias, ad animi levamen possit contingere.

Verùm institutum opus adortus, ipso in vestibulo adeo me consueta lues oppressit, ut repente pedem referre, ac Musis valedicere coactus sim: quibus nihil capitalius,

quàm literatorum hominum, qua cum conflictâtur, ætatis nostræ acerba nimium tabes,& penitus intoleranda. Et quoniam experimento doctus eram nonnisi crebris itineribus(quod & Tullius adverterat)frãgi morbum,superariq; posse(quia nimirum laborioso hujusmodi otio animi vires reficiuntur) ad Appulum iter me accinxi,ut athletico more hostem cursu pręverterem, ac superarem, sin minus, longiores certè inducias paciscerer. Quod quidem eo etiam consilio suscepi, ut multa de Piscatione,ac natura piscium,& concharum, Tarenti, celeberrimo nimirum in hujus artis emporio, addiscerem. Ex qua peregrinatione cum sospes Neapolim rediissem, viribusque ex parte instauratis, intermisso jam operi manus admovi: & quà prospera,quà adversa usus valetudine, Halieutica, quæ infra annum absolvissem, triennio tandem perfeci: tot interim curis,studiisque in diversa distractus.Hæc verò minimè insolẽs videri debet ostentatio; cum id natura sortitus sim,ut subito calore, abortivo veluti partu, excidant tenuissimi ingenii mei fętus;frustra suis absolutam numeris formam, ac decentiorem cultum longiori tempore expectaturi.

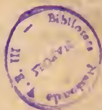
Hæc autem,quæcumque sint, quoniam Tu, PRINCEPS ERUDITISSIME, probas

in

in lucem tuis ſub Auſpiciis effero, haud dubius, quin eruditis probanda ſint, quæ tu, vir ingenioſiſſime, probaveris. Verùm quidquid de reliquis futurum ſit (ſcio enim faſtidioſiſſimum ſeculum eſſe, nec omnibus ſimplicē elegantiam, nullis fucatam coloribus, nullis comptam laciniis, nullo calamiſtrato ad pompam luxu undantem, nullo denique externo, ac peregrino cultu pro ſeculi, ſeu genio, ſeu vitio, excultam, quam tamen antiqui in hoc genere maxime poſtulabant, omnino probari) Attamen abundè mihi eſt judicium tuum, cui ſi ſatisfecero, ampliſſimum laboris mei fructũ retuliſſe putavero, tot enim, Princeps Meritissime, devinctus tibi ſum beneficiis, iiſque maximis, ut tuæ mihi obſequendum voluntati, tuoque parendum judicio in omnibus planè ſit, quod cũ præſtitero, ne minimã quidẽ officii partem expleviſſe putavero: Summis etenim Principum beneficiis paribus reſpondere vicibus privatos homines non difficile modo, ſed difficillimum prorſus eſt. Plus enim illi habent, quod donent, quam hi, ut rependant.

At verò neque parum ſanè eſt à Te uno opus noſtrum probari; ſiquidem plus ad commendationem Principis Viri facit Authoritas, quam popularis aura, & ſi totis

in laudem viribus incumbat. Sed si magnũ à Principe laudari: maximum profectò à Principe erudito, cujus acre ingenium, sapientissimum sit judicium; hisce enim dotibus Principum virorum in vulgus crescit authoritas, ut quæ ipsi decreverint, oraculi loco habeantur. Sic ex una tantũ sapientissimi Regis Nostri Roberti commendatione majorem laudum segetem demessuit Hetruscus vates, quàm ex totius Italiæ plausu, cujus universæ in acclamationem voces pleno omnium ore effundebantur: nec laurea donare dubitarunt, quem sapientissimus Rex dignum censuisset. Quia nimirum Principes, sapientesque Viri, cum propinquiores sint dijs immortalibus, quam cæterum hominum vulgus, ab his profectæ laudes non minus, quàm si à Diis essent, existimandæ sunt. Quapropter si Tu, Vir spectatissime, maximum ætatis nostræ ornamentum, Musarum delicium, ac veteris elegantiæ cultor egregius, atque patronus idem acerrimus, opus hoc nostrum probaveris, satis illi laudis erit, ac commendationis. Tandem Principi Viro placuisse laudis abundè, abundè pretii, prœmiique est. Quæ cum ita sint, unũ superest, ut quod tuum tot titulis est, benignus accipias, tuoque protegas Patrocinio. Vale kal. Octobris MDCLXXXIX.

9

F. Solimena Inv. *Hu.tus Vinnet sculp.*

HALIEUTICORUM

LIBER I.

QUI curset vada squamiferi, quæ læta frequetet
Pascua, qui mores gentis, quæ prælia, & ignes;
Necnon & variæ quot sint piscantibus artes,
Sive hamos versent, seù retia: sive tridente
Monstra petant; vel fixa cavis conchylia saxis,
Aut duro ramosa legant corallia trunco,
Hinc canere: & cæptis aderit si Musa, sub Ortum
Gemmiferas Indo quæsitum gurgite conchas
Ibo alacer. Zephyris, vos ò, mulcete serenis
Æquora, Nereides: vestro sub numine quando
Innumeri spumosa natant per cærula pisces,
Et fortunato concrescunt ostrea succo.
Nec minus ò Cœli Decus, & spes unica Mundi,
VIRGO, fave, vatique tuo da nobile carmen,
Auspiciis qui, Diva, tuis, jam rara tumenti
Credit lina mari, prædamque affectat opimam;
Nam tu materni Dea litoris; aspice, ut omnis
Hic te, ubi barbarico surgunt de marmore templa,
Supplicibus votis veneratur Olympica pubes:
Atque tuo ex undis servati numine nautæ,
Et promissa ferunt tibi munera, votaque solvunt.
Huc tibi primitias Tyrrhena è Doride conchas,
Vulsaque de duris virgulta rubentia saxis
Ipse & agam, magnisque onerabo altaria donis
Ergo age, squamiferas piscosa in retia prædas
Immitte, & nubes disclude, & marmora placa.
Tu verò, ò nostræ Decus immortale carinæ,
Et nova, CARDENIDE, piscantis gloria Musæ,

Huc

Huc adsis: frondosa vocat te Nesis, & alti
Miseni rupes, & aprici saxa Dicarchi,
Quò vatem tu Phœbus agis, quò pulcher & ipse
Ire comes vati non dedignatur Apollo,
Et versare hamos, & arundine fallere pisces.
I pelagi Deus alter, & altera eat Dea Phyllis.
Non tenues calamos, non retia despice; nanque his
Fors erit, ut magnum referas in secula nomen:
Magnus & Euboica semper celebreris in acta,
Lina sub umbroso dum texet Olympicus antro.
Quin &, si faciles venient ad cœpta Camœnæ,
Te puer Hesperius, & te cantabit Eous:
Ille Tago, patrioque redit cùm dives Ibero,
Hic nitidas unda cùm fert Chryseide gemmas.
At mihi, si quondam victrici Nerea puppi
Auspiciis lustrasse tuis, quà roscida surgit
Aurora, & quà se fuscus vehit æquore Vesper,
Posse datum, & merita proram redimire corolla:
Nunc liceat reduci materno in litore prædas
Venati, & conchis per saxa vacare legendis,
Dum me Pausilypus, dum proxima Mergilline,
Atque in blanda vocant felices otia Musæ.
Mox ego, si plures addet mihi Juppiter annos,
Arma gravi numero, & Bellantum prælia dicam.
Quare age, si tua, quæ canimus, non mollia jussa,
Patria piscantem per cærula dirige cymbam,
Actias in velum dum sibilat aura canenti.
Principio piscosa prius, quam retia in æquor
Solvimus, aut dextrà ferrum torquemus acutum,
Quæ nitidi spumosa greges loca, quæque frequentent
Pascua læta maris, quæ saxa virentia, vel quæ
Flumina ament, rivosque libentius, & genus omne,
Et studia, & mores, & quæ sua nomina cuique
Est, piscator, opus prædiscere: quique dolosi
Sint astus, rixæque, & vafræ prælia gentis;
Nam quo se possint tutari, piscibus acre
Ingenium Natura dedit, viresque, dolosque.
Quare agite, & proprias cunctorum discite formas,
Nominaque, & mores. Primi cervice rubentes
Li-

Litora curva secant 1 Cuculi, atq; humiles per arenas
Cæruleos carpunt frutices: quos inter in alga
Squamigeri pascuntur 2 Equi, flavique 3 Erythini,
Vocalesque 4 Lyræ, volucrisq; per æquor 5 Hirũdo,
Flaventesque auro, & saturi violá 6 Melanuri.
Ipsi etiam cursant cristati spumea 7 Pagri
Litora, quæque auri referunt nomenque, decusque
Auratæ 8, & roseo 9 Mullus qui fulget ab ostro.
His 10 Smarin, his 11 Sargos, & versicoloribus adde
Ardentes squamis, rutiloque 12 Synagridas auro:
Et litus 13 Synodontes amãt, ferratus & 14 Orphus,
Quique diù in sicca dissectus vivit arenâ.
Salpa 15 supercilio virides imitata smaragdos,
Et virgis variata, & lacti concolor: & 16 qui
Attalico clarus textu natat æquore Rubro,
Campanisque pererrat aquis, & noxius ictu (nes
Scorpius 17, & vivax 18 Scorpæna, & 19 Blénus, & om-
Imbelles 20 Aphyarum acies, 21 Hepsetus, & udus
En-

Qui pisces litora incolunt.

---

1 Nostris, & Siculis *Cocco*, Romanis *Capone*. Galli à Mullis non distinguentes. *Rouget* vocant, Provinciales verò *Galline*. Santones *Perlon* 2 Nostris *Caval Marino*, Gallis *Cheval*. Hispanis *Caulinho marine*, Draconem etiã Veneti dicunt. 3 Nostris *Luvaro*, Romanis *Fragolino*, Siculis *Carofano*, Hispanis, & Gallis *Pagel*. Venetis *Arboro*, plecumque cum Pagro confunditur. 4 Cum Cuculo passim confundunt, appellatur item *Organe* à sono à Gallis *Groan* à grunnitu, insuper *pesce Malearmato* 5 *Rondine di mare*. Gallis *Arondelle de mer*, Hispanis *Volador* 6 Italis passim *Occhiata*. Gallis *Oblada*, & *Nigr'eil*. 7 *Pagre* passim audit apud Italos, Gallis verò *Pagre*, Hispanis *Bezoge* indigetatur. 8 Nostris *Orata*. Hisp. & Gal. *Dorade*. 9 *Triglia*, & *Treglia* à nostris, Gall. verò *Rougec*, *Barbeau*: vocitant etiam Massilienses, & Ligures *Triga* Hisp. *Barvo de la mar*. 10 Nostri *Cerre*, Romani *Spigaro*, Veneti *Giroli*: Narbonenses, & Hisp. *Picarel*, at Massilienses *Gerrec* 11 Fere omnibus *Sargo*. 12- Neap. *Ricciola*. alibi passim pro Dentice accipitur ob similitud. 13. à Nostris *Dentice* appellatur & *dentale* Gall. *dentè*. 14 Nostratibus dicitur *Cernia*. 15. Ital. Hisp. Gall. *Salpa*, Massiliæ verò *Sopi* 16 Callichthys, & Stromateus dictus- *Fiatola*: Hispanis *Pampano*. 17 Nostris, & Romanis *Scorfano*, passim verò *Scorpio* 18 *Scorfanelle*, & passim etiam *Scorpio* 19 Nostris *Cepolla* Romanis *Messore*, Hispanis *Cacader*. Gall. *Lebre de mer* mucosus piscis. propter quod, & Blennus dictus est. 20 Neapolitanis *Cicinielli*, liguribus *Nonnati*, Rom, *Pesci nevi*. 21 Gall. *Inoil*. Nobis inter pisculos ponitur, quos dicimus *Fragaglie*. Gal. *Petit Poisson*

Engraules 1, 2 Atherina, 3 Thrichisq; & canus 4 Acar-
Quæq;Hyeme incanæ,nigrescunt répore 5 Mænæ (nas,
Æstivo,resonoque 6 Boops, qui gutture mugit.
Planorum catalogus. Sed qui 7 Psittacei,freta quæ felicia cursent,
Dicamus:Dulci 8 Soleæ pinguedine succi
Occurrunt primæ cantanti, quas mihi malim
Apponi, quoties Divorum Sacra præimus
Supplicibus votis, vel tempora quattuor anni
Primitiis frugum oblatis, precibusque sacramus.
Concolor & Soleæ 9 Passer, 10 Rhombique trilibres,
Et 11 Citharus algas amat 12 Ammodytesq; Britannus,
Et 13 Coraces cervice nigri, viridesque,14 Lacerti,
Auratique oculis 15 Sauti, 16 Milvique rapaces,
Quique venenato piscantes sæpe fefellit
Ore 17 Draco, & 18 pulcher speculator syderis alti,
Trachurumque 19 greges nitidi,maculosus & alas
Mormylus 20,atque teres qui dissecat æquora 21 Scō-
At ruber aprici sectator litoris oram (brus.
Carcinus 22, alget Hyems dum frigida:cumq; perurit
Æstate in medià Sol litora,tunc & aperti Gur-

Cancer hyeme litus, æstate altum frequentat.

---

1 Nostris *Alice* Hisp. Gall. *Anchoy* 2 *Laterina* nostris, Gallis verò *Melet* 3 *Sarde*, & *Sardelle*, Gall. *Celerins*, 4 Inter Erythinos accensetur *Fragolino*. 5 Italis passim *Menola* Adriaci verò incolis *Menola Sclava*, Gall. *Mendole*, & *Cagarel*. Nobis haud dubio sunt *Rotundi*. 6 *Boga*, & *Rotondeito*, Gall. & Hisp. *Bogue*. Nostratibus,ut vox ipsa ostendit *Vope* appellantur. 7 Sic à Græcis cum Arist. nuncupantur, qui non in ventrem, aut dorsum, sed in latera compressi,inq;tenuem extremitatem desinentes procreantur. Plinius Planos vocat,horum autem duo sunt genera,spinosum unum,cartilagineum alterum,quia nimirum pro spina cartilaginem habent. 8 Neapolitanis *Palaja*. Ital. *Linguata* Gallis *Sole* Hispanis *Linguado*. 9 Ital. *Passaro* Gall. *Plye* 10 *Rombo*. Gall. *Roub*, & *Turbot*. Hispanis *Rodovallo* 11 Rhombi species Romæ *Foglio*. 12 Anglice *Sandil*.

13 Romæ *Gallina*. Gall. *Cabote*. 14 Ital. *Lacerto*, dicitur, Gallis verò *Sunereau*. 15 *Sauro*, similis est cum superiore generis Gallis *Aiguile* indigetatur. 16 Multi cum Hirundine confundunt cum Corace alii,aliique cum Cuculo.Italis *Nebio*. 17 Nostri,Siculi. Liguresque. *Tragina* appellant. Veneti verò *Pesce Ragno*, Galli *Vive*. Massilienses verò *Areigne*. 18 *Pesce Prete*, *Bocca in capo*, Romæ *Messoro*, dicitur etiam *Lucerna*. Gal. *Tapecon* & *Rascasse bianche* 19 Generale nomen. *Lacerto*. 20 *Mormillo Marmoro*. Liguribus, & Provincialibus *Mormo*, Hisp. *Marmo*. Neapoli frequentissimus. 21 Nostris *Scombro* nuncupatur,Romanis *Macarello*, Gallis,& Liguribus *Auriol*, *Oreol* ab Aprili mense,quo capitur, vel ab aureis oculis. 22 Italis *Grancio* Gall. *Cancre*.

Gurgitis alta petit, frigusque inquirit opacum
Æquoreas inter sylvas, & aquosa vireta.
At nigro fœcunda luto, qui cærula pisces
Degere ament, seseque imis in sordibus abdant,
Accipe: 1 Torpedo primum diversa figuris,
Altera nam lævis, crebrisque interlita punctis,
Hæc maculosa oculos, hæc lucida fulgurat astris:
Et magni cænosa 2 Boves tenuere frequentes,
Et 3 Pholis mucosa, capique per æquora semper
Difficiles 4 Pastinacæ, atrum quæ ore venenum
Effundunt rabidæ, radioque armantur acuto.
Et quæ virosa diffindunt Nerea cauda
Veloces 5 Aquilæ, 6 Squatinæque, & nomina lato
Qui 7 meruit gibbo, & visu turpissima 8 Rana,
Nigraque 9 Loligo, & stellatæ tergora 10 Raiæ:
Intectas quibus adde levi lanugine 11 Squillas,
Flaventemque oculos, & succo 12 Cantharon acri.

Qui cænosis in locis versentur,

Muscosos inter scopulos, atque herbida propter
Incolit Oceani gens plurima. tecta virenti
Quæ musco exhalant cava saxa, & plurima ab imo
Assurgens tegit alga mari, tenuere coruscę
Phycides 13, & 14 Percæ molles, & 15 Iulides, & quæ
Pin-

Qui saxatiles.

1 Italis *Occhiatella*, Venetis verò *Tremolo*. Gall. *Torpille* Hisp: *Tremielgo*. 2 E Raiarum genere sic dicti à magnitudine, Liguribus *Vacca*, Romanis *Raia Bubosa*, Venetis *Stramazo* nostris verò *Raia grossa* Gallis *Flassade* Hisp. *Hugo* 3 Italis, & Gall. *Bavosa* 4 Romæ *Bruccho*, Venetiis *Pesce Palombo*, Siciliæ *Bastonaga* nuncupatur, nobis verò Liguribus, & Massiliensibus *Ferrassa*. Lutetiæ cum Ranis venditur.

5 Nostri, & Romani *Aquila*, passim *Pesce Rospo* Galli *Tare Franke*, & *Falcone*. 6 *Pesce Squatro*;: sed Veneti *Squaia*. Galli *Angele*, & *Pranget* At Aquitani *Creac de huch*, Hispani *Lira*, at Lusitani *Lamio*.

7 In Oceano Balthico reperitur, Anglis *Lump*. appellatur 8 Nostris *La Pescatrice*. Romanis *Pesce Pescadore*. Galli Provinciales *Baudroy* Aquitani *Peschoteau*, Hisp. *Xarocho*, Epidaurii (Ragusini) *Diavolo Marino* 9 Cum major est nostris *Calamaro* Hisp. & Gall. *Calamar*, Romani, & Veneti, nec non, & Provinciales *Toteaa*. cum Minor est Sepiola latinè. Nostris *Calamarelli* 10 Italis, & Hispanis *Raia* Gallis *Raye* 11 Ital. & Gall. *Schille*, & *Squille*, & *Cambari* 12 Ital. *Cantara* alii *Tanada* à colore pullo: Hisp. & Provinciales *Cantheno*, Lutetiæ *Bremma*. 13 Nostris *Lepre*, Rom. *Fico* & *Perchia*, Gallis *Molé* Hisp. *Molere*. 14 *Perchia*, quæ passim cum Phycide venditur, cui simillima est. Hisp. *Percha* Gall. *Perche de mer*. 15 Veneti, & Provinciales *Donselle* Nostri, & Romani haud decenti vocabulo *Menchia di Re* vocant. Rhegini *Viola*.

Pinguis odoratum detondet 1 Hiatula muscum,
Et grati semper, regalia munera, 2 Turdi.
Ast humiles,scabræque sonant,quæ gurgite petrę,
Has 3 Basiliscus habet, 4 Miluusque, & flavus 5 Ado-
Qui sæpe,ut perhibent,è fluctibus insilit actam, (nis,
Et placidos carpit muscoso in litore somnos,
Dum tranquilla Thetis premit æquora: sed Notus altis
Cum tonat imbriferis,refluuntque ad litora fluctus,
In ponti secreta fugit. Certamina dura
Cum Mergis olli semper,Fulicisque parantur:
Hos è longinquo ut vidit properare feroces,
Saltanti similis sese devoluit in undas,
Tuta petens,fundique imis caput abdit arenis.

Qui litorees inter scopulos.

Verum sparsa super cautes quas cærula vestit
Herba,colit punctis 6 Sargusque insignis,& alis,
Et 7 Psorus,& celeri fugiens quæ Dorida cursu
Umbra 8 secat,rutilatque auro,& nitido argento.
Hæc,dum se circum freta per chrystallina voluit,
Irim picta refert, non uno errore colorum
Pulchra micans oculis,niger & 9 Coracinus ab ipsa,
Qua rutilat nitida piscis nigredine dictus.
Hæc quoque saxa rosas imitati corpore 10 Mulli,
Ac nitido insignes villo frondosa recurrunt.

Unde scarus ad nos devectus.

Et 11 Scarus ambrosiâ Divorum dulcior ipsa,
Quem procul Ægęo quondam de gurgite vectum,
Tyrrhenis donavit aquis Optatus,& Urbe:
Nanque olim rari nabant, quos horrida nimbis
Car-

1 Romæ *Sopraciele*, Nobis *Oreanna*, & *Aiata* Liguribus, & Hisp. *Serran*, quo nomine,& Galli indigetant,Veneti verò, & Græci nostri tēporis *Channo*: ab antiquo vocabulo Channe,ab hiando dicta est.
2 Omnibus *Turdo*. 3 Quæ & Alauda cristata. *Pavone* Gallis *Percepierre* 4 *Milvo*,*Nibio*,*Pesce Rondine* Gall. *Arondelle*,& *Falcon*,
5 Cum Turdis venditur,eodemque nomine indigetatur. 6 Omnibus *Sargo* dicitur, Nostris tamen *Saraco*. 7 Athenæo Melanderinus à nigredine;ignobilis est:nobis,ut parvi Coraces,appellatur *Quarracino*
8 Itali,& Massilienses *Umbrino*, & *Ombrina* dicunt: Veneti *Nembrella* Parisinis *Maigre* 9 *Pesce Corvo* Gall. *Corbena*. 10 Nostris *Treglia*,& *Triglia* Liguribus *Triga*. Hisp. *Salmoneto*. Gall. *Rouget*, & *Barbeau*,qui lutarii insipidi, ac molles *Saponara* 11 Nostris non planè Notus,aliqui *Pesce Saffiro* vocari putant, cum Auratis, & Sargis confunditur, qui fortunatas insulas incolunt *Brenchos* appellant. Græcī veteri nomenclatura *Scaron* dicunt.

Carpathiis egisset Hyems è fluctibus, aut quos
Conclusos magni vivaria Regis alebant.
Solus & hic visus, mendax ni fama, loquaci *Est vocalis, & ruminat.*
Ore greges inter mutos, cantare per undas,
Pallentesque sonans, veluti bos, ruminat herbas.
Hepatus 1 accedit rubicundus, & ore voraces,
Nigrantesque ruunt 2 Fabri, fuscique 3 Cinędi,
Gobius 4 herbosis in cautibus, albus, & ater
Enatat: & vario meruit, qui nomina flore
Anthias 5 hos sequitur: squamis argenteus 6 unus,
Purpureisque oculis sublucet: grandior 7 alter
Psittaceum attollit dorsum, sed circulus Irim
Aureus incingit, totus cervice nigranti:
Tertius 8 è viola subtermicat: Iris & 9 illi
Sanguineis ardet maculis, nitidoque Amethisto,
Lumina pulcher, & ora, supercilioque superbus.
Littoreos inter scopulos, scabrosaque molles *Qui scabras inter petras inhabitant.*
Saxa latent 10 Polypi, & candenti 11 Sepia lacti
Concolor, octipedesque frequentant saxa 12 Paguri,
Atq; 13 Leo, atq; 14 Elephas, Palatinæq; 15 Locustæ.
Et 16 Merulæ scopulos, & qui formosior omnes

Squa-

1 Innominatus est, aliqui male *Fige*, ò *Fegato*, Venetiæ est forte *Sechero* 2 Romæ *Cisola*, & *Pesce di San Pietro*; ajunt enim hunc piscem fuisse, quem jubente Domino, accepit, ut in ejus orę numisma pro tributo reperiret, Hinc & Græci nostri temporis *Petrospare* nominãt. Ligures *Roiule*. Gall Narbonẽses, & Hisp. *Gal*, & Provinciales *Trueie* à voracitate. nostris *Galle* 3 à Provibcialibus *Sanut* nostris innominatus. 4 Venetis *Gò* Liguribus *Zolero* Gall. *Govion*. Nostris *Mazzone*: Maximus flavescens *Paganello*. 5 Quo nomine apud nostrates appelletur non liquido constat: multi cum Auratis confundunt. 6 Primi generis Anthias Gallis *Barbier*. 7 Secundi generis pelagius est ad Asellorum genus accedens. Gall. *Capelan*. 8 Anthias tertii generis Turdo similis cum quo venditur. 9 Anthias quarti generis Græcis Evopus, & Aulopus propter superciliorũ speciem dictus: erit fortasse, qui nostratibus *Aulopena* nuncupatur. 10 Nostris *Polpo*, Venetis *Folpo*. Hisp. *Pulpo*. Gall. *Pulpe*, & *Purpe*. 11 *Seccia*, & *Sepio*. Venet. *Seppa*. Hisp. *Xibia*. Gallis *Seche*, at Ligures *Sopi*, ut & Massilienses.

12 *Granchio*, qui in scopulis versatur fusci coloris. Gallis *Chabre*, & *Crape*. Hisp. *Aranha*. 13 E Locustarum genere, sic dictus à flavo colore. 14 Item è locustis, est viridantis coloris à mole appellatus circa Capreas, & Pausylipum plurimi capiuntur. 15 Nostris *Ragosta*. & *Alagosta*, Hisp. *Logusta*, Gallis. *Languste*. 16 *Merula*, *Merlo*, & *Tenca de mare*. Hisp. etia *Merula*, Gall. *Merle*. plurimi à Turdis non distingunt.

Squamigeros 1 Pavo superat, coluere: neque illos
Deserit ardenti flavens 2 Sphyręna colore:
Cui similes glomerantur 3 Acus, quæ lata frequentes
Densatis suevere globis errare per alta.
Postremas acies geminæ comitantur 4 Alaudæ,
Altera, quæ sparsim punctis micat, altera cristis:
Troglodytæque 5 ruunt medii, qui gutture pando
Mænorum per saxa cavas petiere latebras.

Echeneis, At non tu nostram felici murmure puppim
Perflatam sistes, 6 Echenei, tumentia quando
Pieridum vada sulcamus melioribus auris.
At te ne fallat species, piscator, aperta
Signa dabo. Cubito piscis non longior uno
Sit licet, alatis, mirùm, mora turribus ingens.
Ejus descriptio. Argentum lateri, medioque smaragdina dorso
Linea, cæruleus caudæ color ardet acutæ:
At violæ in reliquis sublucet purpura membris.
Exiguos, veluti Polypus, cervice supina
Fert calyces, rostrumque canis, seseque per undas
Sex agitat pinnis, & corpore tortilis ille est.
Cum cirris hæret, multoque tenacia suctu
(Ceû defixa cutem si quando apprendit hirudo)
Qua vi naves sistat. Saxa tenet: quibus ipse cavis hærere carinis
Crediderim, celeresque fugas inhibere tenaci
Confestim suctu Remoram. (Sic dicta Latinis
Nomine, quæ Graiis Echeneis) Aquosa per alta
Remigio juvenum valido, veloque volantes
Piscis ut apprendit puppes, mora nulla, repentè
Immotæ steterunt spumoso in marmore: ceu cum
In brevia, & syrtes occursavere latentes;
Sive angusta inter spumosi claustra Pelori
In rapidos venere, Notis spirantibus, æstus.
Et quamvis toto in velum ruat Æolus antro,
Eurosque, Zephyrosque ferens, magnoque rudentes

Ex-

1 *Pavone*, Romæ *Pappagallo*, Hisp. *Bodina*, & *Buyo*. 2 Itali, & Hisp. passim *Spetto*, idest veru à figura, Galli *Spet*. Romæ *Lucio Marino*, hanc verò puto esse quam nostrates vocant *Aguglia Imperiale*. 3 Primi generis, ac nobiliores nostris *Aguglie*, Romæ *Acocella*, Hisp. *Aguilla*, & *Aguia pescado*, Gall. *Orphies*. Ignobiles verò nostri vocant *Castandelli*. 4, 5 Omnes uno nomine *Perciapietra*, 6 *Remora* nulli non nota, quam lampetram plurimi esse volunt.

Extenti ſtridore fremant, & lina ſecundis
Pulſa Notis, omnem comprendant cornibus auram,
Jam ſcindenda: rates impellat & ipſe morantes
E puppi prono deſcendens flumine Nereus:
Ipſi & remigio quamvis, hortante Magiſtro,
Inſiſtant alacres Nautæ, & clamore ſecundo
Obnixi remis feriant mare: ſtant tamen alni,
Ut patriis ſteterant defixæ in montibus olim.
Uſque adeò in parvis magna eſt Natura. ſub alta
Rupe velut celeri fugiens agitata Moloſſo
Cerva volat, ſaltuſque fuga prætervolat omnes:
Ocyor & ſeſe, atque alatis ocyor Euris,
Conſpicienda ſolo ſua vix veſtigia linquit:
At ſi forte canis comprenderit, & tenet aures,
Stat tunc fixa, pedes fruſtra eluctata fugaces.
Sic & veloces conſiſtunt Doride puppes,
Ut curvas Echeneis habet cervice carinas:
Quamvis Rector adeſt, ventuſque adſibilat idem,
Vela tument, Nautæ inſurgunt, patet æquor apertum.
  At nos, nulla tenet quoniam mora, per mare curſus
Incœptos, Euro in velum ſpirante, ſequamur:
Quique altum tenuere greges, dicamus: 1 Aſelli
Quanquam ventre pigri cœnoſo è gurgite primi — *Qui Piſces Pelagii.*
Ilicet attolluntur, ubi latuere repoſti
Sexaginta dies, freta dum Canis arida multo
Componit latratu, & circum littora torret.
Hos 2 Claria inſignis lacte, 3 Areeideſque ſequuntur,
Ac ſimiles Baccho 4 Tincæ, 5 Lipariſque, ferique
Armati ſetis, & duris dentibus 6 Apri.

B Et

1 Quorum variæ ſpecies, Noſtris, & Romanis *Merluzo*, quaſi Lucius marinus. Gall. *Merle*, Hiſp. *Merluza* dicitur etiam *Peſce Aſino*, & *Naſello*. Aſellorum ingens copia in Oceano Septentrionali, unde ad nos exiccati devehuntur, & vulgato nomine *Baccalà* appellantur. 2 Nobilior inter Aſellos, nobis *Fico*, Romæ *Tenca marina*, & *Peſce Fico*, Gall. *Mole*, & Hiſp. *Molere*, ob carnis teneritudinem. 3 *Harenga*. Germana voce, unde ad nos exiccati aſportantur. 4 *Tenca*, Hiſp. *Tinca*, Gall. *Tenche*. 5 A pinguedine dicta, cum enim in craticula aſſatur pinguedo, velut oleum ſtillat, fortaſſe erit, qui noſtratibus dicitur: *Boccagraſſolla*, ad Herculanum capitur in loco, qui vulgò dicitur *Granatiello*. 6 Italis, Gallis, & Siculis, *Peſce Porco*, Romæ tamen *Peſce Baleſtra*, quod in dorſo aculei robuſtiſsimi, membraniſque juncti ſi recondantur ſtatim eriguntur.

Et 1 Scolopax ferrà metuendus, quique profundo
Sole sub æstivo conduntur marmore 2 Glauci,
Cyaneo ardentes fuco, radiisque rigentes;
Hyppurusque 3 fugax, & gurgite clarus Ibero,
Et qui 4 Monoceros cornu mare dividit Indum.

Pelagii nõ squamosi.

Sunt alii, nullis intecti tergora squamis,
Qui salis alta secant: tales 5 Cordyla, 6 Cybiæ,
Pelamydes 7, 8 Thynnique leves, 9 Orcynus & ingẽs,
Et qui sæpe gerunt cum piscibus horrida bella (ces,
Pugnaces 10 Ziphiæ, 11 Congriq; 12 Amiæq; fero-
Squameus his 13 Coluber succedit, & hispidus 14 Hy-
Hydrus, qui Libycis, gelidæque in fluctibus Vrsæ (drus,
Immenso in sese revolutus colligit orbe:
Tuque ò versicolor mensis celebranda Deorum,
Muræna, 15 & mollis falcato 16 Tænia ductu,
Et 17 Myrus unicolor, piceæque simillimus. At te

Pompili Metamorphosis.

Carminibus nostris nunquam, 18 Pompile, tacebo,
Qui quondam Piscator eras, sed pulcher Apollo
Ocyrhoës magno correptus amore puellæ,
Cum te Mileto fugientem virgine vidit,
In piscem iratus vertit, saxumque carinam.
Ah miser! evictus precibus, lacrymisque decoris,
Illam ferre sua pro virginitate parabas,

Sed

1 Nobis *Pesce Vallone*, & *Pesce Serra*, 2 Nobis *Ricciola*, nam Synagris est *Praio* (irrepsit error inter cudendum) Romæ *Lechia*, minor verò vulgò *Pesce Stella* Gallis *Derbio*, & *Riche*. 3 Hisp. *Lãpugo*. 4 *Monocerote*. 5 Thynni recenter nati à capitis magnitudine dicti, *Tõnacchi* 6 Thynni majores. 7 Veteri vocabulo *Palamida*. 8 Nostris *Tonno*. Hisp. *Atun*. Gallis *Ton*, & *Athon*, Thynnum membratim, & in assulas dissectum *Tonnine* vocamus, pinguiores verò circa ventrem partes *Tarantello*. 9 Thynnus cum in magnam corporis molem excrevit.

10 *Pesce Spada*. Genuensibus, & Narbonensibus *Imperatore*, Aquitanis *Grand Espadas* Armoricis *Heron de mer*. 11 Fere omnes gentes antiquo vocabulo *Grongo*. Provinciales verò *Filat*, quia instar retis pisces involuit, & implicat. 12 Gal. & Hisp. *Byza*, Nostris à soracia appellatur *Ferone* aliis *Lamia* 13 14, *Serpe Marina*. 15 Vbiq; gentium *Murena*, & *Morena*, Lusitani tamen *Moreia*. 16 Nostris *Cepolla Rossa*. Gall. *Flambo*, quia tota rubet, & instar flãmæ inter natandũ serpit, & rutilat. 17 Murænã marẽ multi putãt, negant alii, cũ Murænis exponitur; à Gall. serpens dicitur. 18 Ab Homero Sacer piscis dictus, plerumq; cum Thynnis confunditur, à Gallis *Pampale* appellatur. Græci penultimã corripiunt, nos interdum cum Ovidio produximus, nostri hunc vocant, *Pesce letterato*, quod veluti literis sit tessellatus.

Sed frustra fugimus: vanus labor omnis, ubi obstant
Ferrea fata Deûm legesque adamante rigescunt.
Hinc amor ille tibi, celeri sociare natatu *Ut naves socies, serenitatemque præsagias.*
Alaras vastum sulcantes Nerea pinus:
Incœptumque ostendis iter, nec deseris unquam,
Ni jam vicinæ præsentis litora terræ:
Quam fugis infelix, pelagusque recurris in altum.
Quin & felices auras, & læta serena
Indicio nautis certo prædicis: & illi
Te comitem venientem, & te venerantur euntem.
Sed procul irrumpens in litora gurgite ab alto
Carcharias 1 fremit ore, ducẽ quem mille sequuntur *Canes marini eorumque species.*
Horrendæ 2 Galeorum acies, & dira 3 Canum vis.
O Piscatores, arcete è retibus illos:
Nam secus ereptis discerpent retia prædis.
At non se nostro subducet carmine 4 Vulpes:
Non & 5 Centrines radio, non asper 6 Acanthias,
Et 7 Sus in caput accrescens, qui litora grunnit
Dum captivus adit, visuque horrenda 8 Zygæna,
Cui serræ veluti, dentes armantur acuti,
Frons falcata jugo similis, sed lumina subter
Prona micant, minio rubet os, rictuque supinum est.
His animadversis, qui sint, qui mutua ponto,
Fluminibusque vagi faciant commercia pisces, *Qui mare, & flumina colant.*
Protinus expediam. Glaciali è litore primus

1 Sic dictus, quod acutos, asperos, validosque dentes habeat: in Italia passim *Lamia*. etsi vera Amia non sit Carcharias: Nostris *Canesca*.
2 Galei vocantur longi omnes, & cartilaginei, qui ab habitu corporis Musteli etiam nuncupãtur, nostris uno omnes nomine *Pesci Cani*. Gall. *Chien de mer*. 3 *Pesci Cani*, quorum plurimæ species sunt, & sic à mordendo dicti, 4 Ex canum genere *Volpe* Gallis *Ramart*.
5 *Porco Marino* Gal. *Benard*. Provinc. *Porc*. 6 Ital. *Pesce Palombo*. Hisp. *Musole*. Gall. *Aguillat*. & passim omnes *Pesce cane*. 7 A Lacedæmoniis Orthragoriscus appellatur. Rotam Plinii nonnulli putant. Mola etiam dicitur. Nostris *Botta*, *Mola*, & Lubrensibus *Trepestillo*. Gall. etiam *Molá*. Hisp. *Bout*. 8 Ital. *Pesce Martello*, *Cambetta*, & *Pesce bale stra* Lubrensibus, & Neap. *Magnosa* à jugo, cuidam muliebri capitis ornamento persimili, quod nostri ità appellant. Hisp. *Limada*, & *Toilandalo*. Gal. *Ieuzien*, & *Cagnele* à dentium sævitie.

Occurrit 1 Salmo, qui cum annis nomina mutat.
Parvulus est Salar: est Fario cum grandior ævo
Venit:& hinc Salmo jam plenus dicitur annis.
Niliacusque 2 Latus præstans candore, 3 Lupusque,
Et 4 Caper,& 5 Capito,& convivia plebis 6 Alosæ:
Quique peregrinis 7 Acipenser fertur ab undis
Ad Palatinas prima inter fercula mensas.
Hos Rhodius sequitur 8 Galeus,& Ponticus 9 Huso,
Pinguis ab argilla qui venit:& oris hiatu
Ingenti 10 Viola,& fragranti candida succo.
Non te prætoream, 11 Lampetra, virentia propter
Quæ saxa, & pictas florenti gramine ripas
Læta fugis, non uno oculis errore colorum
Aspicienda, notisque insignis,& Iride fusca:
Lubricaque è manibus sublaberis,& petis undas.

Qui circa fluviorum ostia versantur.

At pingues verò 12 Cephali, squamisque nitentes,
Tethyos undivagæ justum genus,& Chromis ardens
Ora per,& ripas fluviorum,& stagna, ubi dulces
Decurrunt lymphæ, & rorantibus aucta fluentis
Doris amara suum perdit commista saporem,
Degere amant. Nunquã sed amicos 13 Lucius amnes
Deserit: assiduo circum fugit ora natatu.
Interdum pelago mediis è fluminibus sese
Insinuant agiles 14 Anguillæ,& per loca limo
Obsita, cæruleis lætæ pascuntur in herbis.

Qui fluviatiles.

Quod superest, sinvosa secant hi flumina pisces,
Seque mari nunquam committunt: Incola magni
Atti-

1 *Salmone* Gal.*Saulmon*. parvos Salmones Aquitani *Tacons* indige-
tant, marem à rostro *Beccard*, fæminam à ferendis ovis Bortier. 2 No-
stri maris non est. 3 Venetis *Varolo*. Rom. *Spigola*. Neap. *Spinola*.
Hisp.*Lobo Robalo*.Gal,*Lupazzon*,& *Lubin*. 4 *Porco*, aliis est *Pesce Ba-
lestra*, plerisque innominatus, vel Nili Porcus. 5 Nostris *Capidone*,&
Squaglio.Hisp.*Cavedo*.Gal.*Munier*,& *Vilain*. 6 Eędemquæ Alausę, &
Thrissę *Alosa*,& *Chiepa*,Hisp. *Saboga*, Gall.*Alose*. 7 Italis majores
Sturioni, minores *Porcellette*..Gall.*Esturgeon*, & *Creac*. Hisp. *Sullo*, &
Sollo. 8 *Copso* quem pro Acipensere Rhodani, & Padi accolæ expo-
nunt. 9 Gal.*Barbote*. 10 Gall.*Eperlan*. 11 Ital.*Lampreda*. Hisp.
Lamprea, Gall. *Lamproye*, & *Lamprezze*. 12 Latinis Mugil, nobis
græca voce Cefalo.Gal. *Mulet*,& *Gabrot* 13 Ital. *Luzzo*. Hisp. *Sollo*,
Gall.*Luez*,& *Brochet*. 14 *Anguille* veteri apud omnes vocabulo.

Attilus 1 Eridani tollit se clarus ab alveo,
Cui capiti vis tota, Borysthenniusque corusci
Antaceus 2 stellis rutilans, & corpore molli
Ichthyocolla 3, cutem sublutea, 4 Glanis & ingens,
Purpureisque notis ardens, & lucidus auro
Phoxinus 5, & festiva inter convivia. 6 Truttæ,
Quæ nitidas sectantur aquas, rivosque sonantes.
Adde his 7 Leuciscos, & 8 Squalos, adde 9 Thymallos,
Ac dites gemmis, & amantes uda 10 Cyprinos:
Alburni 11 hos inter nivei 12, Tincæque feruntur,
Et Rhætis, quæ Tinca foret, ni tergora fuscus
Inficeret color, & dulcis pinguedine 13 Farra.
Insuper his, undis currit stagnantibus 14 Umbla, *Qui stagna tenent.*
Dorsa rosas imitata, latusque argentea candens,
Et fluctus, Thrasymene, tuos, qui circuit 15 Albus,
Albulaq; 16, & 17 Sarachus, 18 Pigusq; & 19 Simus, & 20
Et tu, qui quondam fueras Benacidos undæ (Asper,
Portitor, ô 21 Carpo, sed piscem fecit avarum *Carpionis*
Auri sacra fames; quia naulum scilicet à Diis *metamorphosis.*
Quæsieras, sociisque tuis vim inferre parabas
Saturno, regique hominum, patrique Deorum.
Tantum mortales agit insatiata cupido:
Numina ut immemores Divûm intemerata lacessant:

1 *Adello*, & *Adono*. 2 Germanis *Tick*. Istrianis Tock. 3 Etiam hic *Barbotta*, quia è superiore maxilla, quatuor carnosæ appendices, veluti barba, dependent. 4 A Pannonibus *Harcha*, German. *Schaden*. Illyric. *Sum* Græcis *Clagnon*, qui in Strymone Glanidem capiunt, qui hodie *Glanon* appellatur. 5 Romæ *Merello*. Florentiæ *Pardello*, Mediolani *Esbreuon* Gall. *Veron* 6 *Trotta*, & *Trutta*, Gal. *Trentte*, & *Truitte* 7 Primi generis Romæ, *Revillane*. Insubribus *Oladiga*, & *Orada* ab aureo capitis splendore, Gal. *Garden*, secundi generis Ital. *Streia*, & *Strigio*. Gal. *Vandoise*, & *Dard*. 8 Ital. *Stretta*. 9 Ital. *Temolo*. Gal. *Umbra*. 10 Ital. *Burbare*, & *Carpano*, Hisp. *Carpa*. Gall. *Carpe*.
11 *Albette*, *Albortino*, & *Pasquarel*. Gall. *Ballero*. German. *Alblen*.
12 *Tenca*. 13 *Farra*, *Ferra*, & *Palæ*. 14 *Umble*, & *Rubetto* Salmo Lemani lacus (*Lago di Garda*) cum Salmoni simillimus sit, 15 *Albo* frequens in Thrasymeno (*Lago di Perugia*) 16 *Albele* 17 Ita Græcis, nostrisque, Insubribus *Acone*, & *Aquone*, quia aquis pascitur.
18 *Pic*, & *Pige* in Verbano (*Lago Maggiore*) larioq; lacu (*Lago di Como*) capitur 19 *Naso* à naso nimis crasso. Heluetiis *Naszen* 20 à maxillarum asperitate dictus Gal. *Apron*. 21 *Carpione*. Olim ferunt dictum *Pione*, sed cum quidam, qui illum carius emerat, dixisset se emisse *Car Pione*, dictus deinde piscis est *Carpione*.

Qui mare,qui terram nobis,dulcemque benigni
Auram largiti,& quorum de munere vita est.
Ausо quo summus pater indignatus iniquo,
Extemplò in piscem mutari jussit avarum:
Quo duro semper stimulo torquere: neque unquam
Infelix voto, aut auro potiere fugaci.

Qui pisces gregatim vagantur.

Nunc age, non id te lateat,per cærula multi
In turmas,aciesque ruunt,socioque natatu
Spumantes findunt campos,ceu 1 Mugil,& auri
Chrysophrys 2 imitata decus,Mullusque rosetis
Æmulus,& nitidi Synodontes: & agmen in unum
Agglomerantur Acus,Aphyæque, timendus & ictu
Scorpius,& Scorpæna, Amiæque, & floribus ardens
Anthias,& nigri Coraces, Thynnique fugaces:
Atque Lyræ,atque 3 Sudes,& flaventes Erythini.
Ipsæ etiam timidæ jungunt socia agmina Salpæ,
Trachurique leves,& picti tergora Turdi.
Tu quoque turmatim cursas,Melanure,per undas,
Et mollem sequeris Percam,Scombrique 4,Chromisq;
Et vos Pelamydes densatis Nerea turmis.

Qui solitarii.

Verum alii socios odere, & marmora soli
Cana secant:tales nant fluctibus Iride pulchra
Picti Pavones,Citharique,Fabrique voraces,
Atque Cuculus edax,& Iulides, atque 5 Scyæna,
Rajæque,Squatinæque; & Ranæ, & cæruleus Bos.
Solus & æquoreas per cautes flavus Adonis
Fusus humi carpit,placidissima munera, somnos:
Rhombique,Sargusque,& viscere pauper Asellus,
Atque Draco,atque Canes,& picto Mormylos ore.

Uranoscopi indoles.

Solivagus quoq; salsa secat ferus 6 Hemerocœtus,
Cui ventri furit atra fames: nec finis edendi,
Pinguia ni saturo rumpantur viscera, & ipsam
Cum pastu vitam revomat: hinc disci quò vos
Ingluvies vesana feret, quoscumque per omnem
Ire juvat luxum,& ventri indulgere voraci.

Milui, & Hirundinis

At vero 7 Accipiter, volucrique simillima Hirūdo
Soli habitant litus, sed cùm pernicibus alis

Cor-

1 Cephalus. 2 Aurata. 3 Sphyræna quæ & *Aluzzo Imperiale*. 4 Ital. & Gal, *Castagnola* à colore dicta. 5 Græcè, latinè verò Vmbra. 6 Vranoscopus, sic etiam appellatus, quia interdiu dormit. 7 Idē qui Miluus.

Corripiunt maria alta, globum densantur in unum:
Inque ruunt hostes glomeratis orbe catervis.
Quos ubi prospectant imo de gurgite in altum
Adventare, super fluctus se protinus omnes
Emittunt, celeresque volant per inania branchis,
At verò è pelago se stridula tollit Hirundo
Altius: ast humilis primam radit maris undam
Accipiter, nanti similis, similisque volanti.
Sed quot diversæ species, formæque natantum,
Nominaque, & mores quot sint, comprendere versu,
Si quis forte velit, magni velit ætheris idem
Dicere, quot tremulo scintillent Sydera nictu:
Aut ubi flaventem collegerit area messem,
Quærere quot vento paleæ jactentur inanes.
Nec verò gignunt omnes maria omnia pisces.
Angustum longo Ziphiæ mucrone Pelorum
Armati tenuere: Scarus Myrtoa frequentat
Æquora, & Jonii nonnunquam vectus aquosi
Cærula trans, fines decurrit ad usque Sicanos.
Plurimus Euxina generatur Tynnus in unda:
Orbis 1 in Ægypto, Rhegini ad litoris oram
Regales nascuntur 2 Acus, 3 Muresque rubentes
Herculeum 4 juxta portum: Conchylia fluctus
Nigra Tarentini lactant, Lumbumque Britanni.
Aspice & ignotum lustratum navibus æquor,
Eoosque sinus Ophyræ, Chrysenque repostam.
Divisæ patriæ sunt piscibus, una canoras
India Sirenes gignit, pharetrataque gemmas
Persis habet, niveos Gangetis & unda lapillos.
Simia Chrysæo natat æquore: sola 5 Manates
Ammerice, & miros hæc educat una 6 Reversos.
Atecidem Germana Thetis, Tyrrhenaque rubrum
Coralium, generatque truces Arctoa Colubros.
Quid tibi odoriferis referam rorantia saxis
Succina, Naiadum lacrymis, casuque decora?
Quid maria Æthyopum niveis canentia 7 Cycnis?

Singula nationes Peculiares suos habent pisces.

 Vel.

1 Vulgus Græcorum *Flascopsaron*, ideft lagenam dicit, ob molem rotundam, duroque corio contectam, Nobis *Pesce Mũdo*. 2 *Cicirelli*, de quibus infrà. 3 *Sorci*, quibus roseus color, caro candida, & solida, 4 *Tropea*, Brutiorum oppidum. 5, 6 de his lib. 7. 7 Pisces cycnis similes, alisque volantes circa ultimum Africæ promontorium.

Velleraque Oebalii ut depectant Byssina 1 Pinnis?
Aut propiora polo quæ cætula despicit Ursa,
Orbis inacessi metas'ubi dura ferarum
Tergora vix rigidi possunt penetrare tridentes;
Et gens illa quidem tot quendo aptissima ferro.
Insignes auro Conchas fert æquor Erythræ,
Nil quibus est terris prçstantius, aurea Regum
Quo possint pretiosa magis splendescere serta,
Et torques rutilare: neque his præsentius ullum,
Pectora si quando pervasit lethifer ignis,
Auxilium venit: efferuentem gemmeus æstum
Temperat humor, agitque omnem de pectore pestem.
Sed neque Erythræi fluctus, ditissima gemmis
Campani Crateris laudes. Æquora, non 2 Chryse, aut felices Persidos undæ
Laudibus Euboici certent Crateris: & Actę
Non se Campanæ æquiparent Mavortia Rhæsi
Litora, nec Siculis Tellus regnata Tyrannis.
Non molles Arabum tractus, nec in Orbe reposto
Tota coloratis Peruuia dives arenis.
Hęc vada non Phocę spirantes naribus imbrem
Sulcavere, aut formidandæ piscibus Orcę,
Nec Balænarum rigidis mare dentibus horret.
Sed rosei Mulli, & Murçnæ lacteus humor
Percurrere; secant Soleæque, rubrique Erythini.
Hic niveus sese vitreis è fluctibus effert
Delphinus, pueros que inter festiuus oberrat.
Hic nitidi semper Soles, & aprica serena,
Et petræ Conchis, & Piscibus utilis unda.
At Colubri tristes absunt, & dira Luporum
Semina, nec miseros discerpit Scylla natantes.
Non tantum radiis Torpedo nocet, neque tantum
Scorpius irato diffundit ab ore venenum.
Adde maris prospectum omnem, & Telluris amęnũ,
Et montes sacros, & utroque ab litore colles,
Nunquam non gratos umbris, & mollibus herbis:
Depictasque inter currentia flumina ripas:
Totque altis imposta jugis castella, domosque,
Atque theatrali fabricata palatia circo
Pausilypi propter litus, clivosque sequentes,

Re-

1 *Lana Penna*, de qua plura lib. VIII, 2 Vide lib. 7. Naut.

Regum opus,atque opere egregio,luxuque ſuperbo.
Adde Urbem lętam populis,opibuſque potentem,
Et claro auguſtam ſceptro, ingenuiſque vigentem
Artibus,& ſtudio florentem nobilis oti,
Cui Regina ſuo fecit de nomine nomen
Parthenope,miteſque dedit blandiſſima ritus.
An virides memorem ſcopulos,piſcoſaque ſaxa,
Et tot muſcoſis exciſa in rupibus antra?
An ne ſinus tantos,te [1] Polli, teque beato
Cum portu,Miſene,tuo,& te,molle Dicarchum?
An quæ felicem memorem Cratera coronant?
Hinc ditem Baccho Inarimen, monteſque Tiphoei,
Et Prochyten pomis vernantem,& pingüibus uvis;
Piſcoſas illinc Capreas, Fanumque Minervæ,
Et Vici colles,& pampineum Surrentum?
Hæc eadem Muſas, & doctas extudit artes,
Campanoque ſonum dedit ære; & pyxida Nautis
Protulit, & tenui telas intexuit auro.
Hæc vates lauro inſignes, rubroque galero
Romuleos Patres, claroſque Heroas in armis,
Et tot Pontifices tulit,& te maxime Patrum,
FORTUNATE [2], throno,qui mox ſublimis ab alto
(Regnatorem Orbis nam te, colliſque Quirini
Concordi plauſu Divique,hemineſque repoſcunt)
Omnia ſub pedibus volui,vertique videbis.
Salve magna Parens rerum Campania Tellus,
Læta mari,fœcunda ſolo,miriſſima Cœlo,
Alma vitis, medio quam Dii poſuere benigni,
Gemma velut, circo mediat quæ lucida fulvo,
Egregias tibi nunc laudes percurrere, & artes
Incipio,Actiacos auſus tractare cothurnos,
Coryciumque [3] cano Tyrrhena per æquora carmen.
Nunc vada ſquamiferùm ingeniis, quæ læta cuique
Paſcua,quæque magis ſint piſcibus apta ferendis.

Quibus in locis meliores naſcantur piſces.

Het-

---

1 Sinus inter Maſſam ad delubrum, & Surrentum, ubi Pollij villa.

2 FORTVNATVS Carafa è Roccellæ Principibus S. R. E. Card. & generis ſplendore, & virtutibus egregiis Summo Sacrorum principatu digniſsimus. 3 Oppiani ſcilicet, qui Coryciusfuit, floruitque ſub Severo,& Antonino pio,cui gratiſſimus fuit ob carminis elegantiam,fertur ab eo tot ſtateres aureos dono accepiſſe, quot illi verſus dedicaverat.

Herbosæ primum cautes, scopulique virentes,
Muscus ubi, & frutices passim nascuntur odori,
Fragrantes generant pisces, succoque salubres.
Tales Herculeæ [1] rupes, & saxa beati
Pausilypi muscosa ferunt, rupesque Dicarchi,
Et Capreæ, & quæ [2] Sirenum cognomina servant.
At quæ sub tenero se gramine sternit arena
Lætior, illa gregi squamoso grata ministrat
Pabula, queis constans veniat caro, succus & uber.
Qualem, Nesi, tuo sub gurgite sæpe solemus
Despicere. ast ubi cæruleis obducitur algis,
Haud caro felici tantùm pinguedine præstat:
Estque salutifero tamen ubere, grataque gustu.
Talia Leucosiæ sunt cærula, talis & omnis
Adriaci tractus, & Ethrusci litoris ora.
Præterea quà salsa sonantes æquora rivos
Accipiunt, multa pinguent uligine fluctus;
Nanque è præruptis felicem rupibus undam,
Fœcundumque trahunt limum, quibus humida ponti
Luxuriat gens multa: velut Cephalique [3] Tragique,
Atque Lupi, atque Smaris, atque Anthias, atq; Atherina.
At verò steriles fundi qui carpit arenas,
Gignitur exuccus, quamvis innoxius; at qui
Cœnosis gaudet, pinguis licet, utilis ille
Non ægris: Raiæ veluti, Rhombique, Bovesque.
Quique altum tenuere Canes, & grandia Cete,
Non homini Natura dedit. sed pinguior alter,
Gratior aut nobis, succoque salubrior ipso
Refluo in mari optimi. Non illo est, reflua Tethys quem lactat in unda.
Tales angusti producunt claustra Pelori,
Et Capreæ, Euripusque, & lætior ora Tarenti,
Quosque Propontis alit, quos educat Hellespontus:
Et quos Oceanus per Gallica, perque Britanna,
Et per Ibera fluens, alterno perluit æstu
Litora, quique Rubri diffindunt marmoris undas.
Quin diversa licet pisces det Tethys eosdem,
Varii pro varia locorum conditione. Non tamen est cunctis eadem caro, nec sapor idem:
Sed varii veniunt pro conditione locorum,

Seu

1 Massa ad Delubrum. 2 Sirenusæ insulæ. *Li Galli* 3 Mustola, Hircus, Ital. *Grillo*, & *Pesce Galea*. Gal. *Doazelle*, Nostris *Musdela*.

Seu quòd non æquo descendant semina Cœlo,
Aut cunctis eadem non pabula; sive marini
Non omnes uno lactentur ab ubere fluctus.
Insignes dat Creta Scaros, dat Carpathos, & quæ
Perpetuò Libyca pulsantur Doride Syrtes. *Qui magis laudandi.*
Egregios aprica creat Synodontas Amalphis,
Illyricique maris scopuli: dat Julida dives,
Et Chromin Antopolis, Gaditanaque litora Fabrum,
Palladiæ [1] Mullum rupes, Pagrumque Dicarchum:
Et Rhombos Sinvessa, fugaces Thracia Thynnos.
Pulcher Erythræa pinguet Callicthys in unda,
Tyrrhena Melanurus, Amyclæaque Lacertus:
Adriaca Sargus per Daunia litora: perque
Pausilypi collem, & viridem Nesida creantur
Exosses Congri: ferrique insigne ferentes
Dat Tethys Rhegina [2] Scaros, divesque Pelorus,
Umbrasque, Cytharosque, & lactifluas Anguillas.
Has & Mæandri vada læta, & lentus Anapus
Progignunt, Capreçque Sudes, magnumque Elephantũ.
Engraules Prochyte, cognataque corpora, Sardas
Jactat: Japyges & Polypos, Pinnasque Tarentum.
Muræenas Siculi exosses, [3] Egnatia Squillas.
Scyllæa Ziphiæ lętantur glande, levesque
In doctis Aphyæ semper celebrantur Athenis.
Passer in Oceano felix, & per vada dura
Sauromatum; gaudentque suo Salmone Britanni,
Et Germanus edax, magno sed Glanide Pannon,
Ægyptusque Latis: Acipensere lætior Ister.
Insuper his, magni latitant sub gurgite pisces,
Quos nunquam è gremio prodit Neptunus avaro.
Retia non omnes unquam tenuere: neque omnes,
Audaces quanquam, pelagi lustravimus undas.
Multa latent homines, solis quæ cognita Diis sunt.
Argumenta tamen pauci venere, teclusit

Quos

---

1 Massa ad Delubrum. 2 Hic apud Siculos, & Rheginos appellatur *Pauro coronato* ob callosam appendicem capitis instar coronæ, & sine dubio Scarus antiquorum est: qui, ut ait Athenæus, in siculum fretum non rarò excurrit: quique cum delicatissimus sit, & Scaro similis, prò scaro habendus; & si unus me scrupulus angat, quod nimirum de corona capitis antiqui reticuerint 3 Urbs Apuliæ, ex qua Monopolis.

Quos casus,& non imitanda audacia Piscis.
Vir fuit Ocyrhoë genitus Crateride Nympha
Muscosa Prochytes sub rupe,peritior alter,
Quo non Delphinas, celeresque lacessere Thynnos
Per spumosa maris fuit æquora, non & in alto
Oceani durare sinu, vel fortior alter,
Qui vitæ cohibere haustum potuisset anhelum.
Admiranda ferunt super hoc:nam creber ab acta
Euboica solvens, Siculæ Telluris ad oram
Per Tyrrhena natans ibat freta perque Sicana.
Vix saltu in pontum sese demiserat: Ecce
Jam Capreas,Lubramque fuga jam præterit ; & jam
Pæstanus niveo spumat sub pectore pontus
Hinc te,1 Leucosia, & te mox,Palinure, relinquit;
Et 2 Blandam, 3 Paticumque secat: jam litora stringit
Brettia: jam clausi prospectat claustra Pelori.
Ipsi mirantur pisces,mirantur & Euri,
Attonitæque retrò fugiunt,quas dividit, undæ.
Intereà volatille,optataque litora tandem
Lætus adit:victor Siculas & jam tenet oras,
Qualis ab Euxina lapsus trans Bosphoron unda
Ægæum secat,& Cycladas prætervolat omnes
Delphinus celeri cursu, & vix deserit actam
Retro spumam,ipsos habilis prævertere ventos.
Quin etiam cæco subter diffindere cursu
Cæruleas consuetus aquas,velut æquora piscis.
Sic Mamertino è portu non visus adibat
Taurominum,Catinamque,& trans vada flava Symethi
Victor ad Ortygiam caput attollebat ab undis.
Hinc illum Euboici Piscem cognomine Nautæ
Dicebant,& talis erat:quia plurimus usus
Nativum potis est genium in contraria, & ipsam
Naturam mutare,novosque inducere mores.
Quæ cum Trinacrius memorari facta 4 Tyrannus
Audisset,majora fide, ad sese ilicet illum
Acciri, magnumque unà deferre ministros
Cælatum argento,& miris cratera figuris
Imperat.Intereà lunatæ Falcis in ipso

Nicolai cognomento Piscis historia.

Li-

1 *Licosa.* 2 *Belvedere,* 3 *Paola* vide V. Naut. 4 Federicus Siciliæ rex: vide quæ adnotavimus ad V. Nauticorum.

Litore,quà contrà fluctus insana Carybdis
Perpetuò torquet gyro, Manesque refundit,
Centum inter Procerum primos expectar ovantes.
Extemplo magna populi comitante caterva
Regem Piscis adit:cui protinus ore Tyrannus:
Experiamur,ait,de te si vera feruntur.
Hic opus est facto famam firmare:nec ultra.
Confestim rapidam propter cratera Carybdim
Proijcit in fluctus.simul hæc: Argenteus ille,
Et testis virtutis erit,& præmia discus.
Vix ea,cum magno laudis succensus amore
Corpora candenti lino citus exuit; ille &
Obsequii tibi testis erit,Rex maxime, discus,
Et testis famæ certissimus.inquit; & actam
Deserit,& pelago simul insilit, & subit undas:
Qualis ubi Proteus iactu se librat in æquor.
At non extemplo rediit de gurgite in auras.
Sed longam traxisse moram,mirantur in acta
Cum procerum cœtu,& tota cum plebe Tyrannus.
Scinditur intereà vulgus pro more: ferocis
Pars ausum damnare viti; pars altera Regis
Barbata jussa: Deos, & ineluctabile Fatum
Accusare alios:sed frustra:quisque malorum
Est sibi molitor Deus ipse,est & sibi Fatum.
Hæc inter sese vario rumore ferebant
Vulgus iners,medio cum Piscis ab æquore victor
Emersit, discum referens insigne Trophæi.
Vix conspectus aquis assurgere, lætus ad astra
Ilicet exoritur clamor, victorque vocatur
Piscis:io victor geminatur terque, quaterque:
Lætitiæque timor concedit: & ordine verso,
Omnia plausus habet, plausu sonat omnis ovantum
Turba virùm,& læto plaudit clamore Theatrum.
Qualiter incertus vulgi cùm rumor ad aures
Eventu belli trepidas pervenit, & ipsos
Non æquo sub Marte canit vicisse Gelonos.
Turbati nutant animi, pallentiaque ora
Confestim vanus timor occupat. ast ubi certus
Nuncius ad Patres venit,fusosque pudenda
Narrat cæde Scythas, positis & Jazygas armis

Per-

Permisisse duci,pacemque orasse Latinos,
Actutum pulsâ acclamant formidine gentes
Victorem, festisque lacessunt aëra bombis,
Atque insperato replentur mœnia plausu.
Unus at Ocyrhoë genitus tot munera plebis
Læta inter, plaususque ducum pleno ore faventum,
Constitit attonito similis, nec murmura ovantum,
Nec quicquam magni curat simulacra triumphi.
Ceu quis,totus ubi defecit spiritus, aut cùm
Infami eximitur laqueo periturus, & in se
Servatus redit, attonitus vix lumina torquet:
Vixque suis trepidans insistit cruribus; & vix
Ora movet stupefacta,metuque exterrita multo.
Hinc Regem tremefactus adit;cui talia: Discus
Hic ille obsequii tibi testis: At ô mihi quantum
Hoc stetit obsequium,laudisque incensa cupido.
Si vivo:fateor,vestro,Dij, munere vivo,
Ex Acheronte pri,qui me rapuistis: & ultra
Nil dedit. At mira captus novitate Tyrannus,
Hortatur fari quæ sint,quæ gurgite in alto
Vidisset portenta,ferisque horrenda Charybdis
Queis incincta minas intenderit. Incipit ille.
Admiranda quidem tibi, Rex, miracula rerum
Narrabo,trepido quanquam vix ore profari
Multa queam:nam totus adhuc præcordia circum
Purpureus terrore coit mihi sanguis, & omnes
Horrescunt cervice comæ, & vox faucibus hæret.
Ut fluctus subii, Siculo de littore vidi
Spumosum rapidis venientem fluctibus amnem.
Ut vidi,ut perii,ut me citus abstulit amnis.
Ilicet abreptus medio torrente sub altam,
Incurvamque feror rupem, quà concava subter
Horrendum gremio patet antrum: plurima & antrum
Perfundit cæco prorumpens unda meatu.
Hic dea sæva lupis,canibusque incincta marinis,
Considit vivo in saxo:spumantia propter
Æquora vorticibus centum irrequieta recursant.
Si vultum spectes, niveis si pectora mammis,
Si læves humeros,non despicienda decoro
Aspectu Virgo est,dirum,si cætera monstrum.
Un-

Undique sed rupem dextra, levaque tenentes
Immensos vidi Polypos,nova monstra Profundi,
Ingentesque latrare Canes.proh Numina!quantus
Hic me me timor invasit,cum tendere chelas
Hinc indę immanes,avidoque dehiscere rictu,
Horresco referens,prospexi. vix calor hæsit
Ossibus,& subito poteram periisse,benigni
Ni me tunc Superi servassent. vertere sed quà
Me tutò possem, superasque evadere ad auras
Haud noram:hàc illac,trepido per concava cursu
Ibam,forte viam si Sors, aut Fata dedissent.
Cum rediens maris æstus (& hæc tum prima salutis
Affulsit mihi spes)vada trans conclusa reflexo
Eduxit torrente, marique immisit aperto.
Egressus casus omnes evaseram, & alto
Tendebam Cœlo victor, cum vortice in ipso
Candentem celeri gyro se voluere discum
Aspicio,me laudis amor pervasit: ibi omnis
Immemor,heu!casus rerum, oblitusque pericli,
Atque mei (stimulis furor hic mortalia corda
Proh quantis violentus agit) vento ocyus ipso
Invitus rapior; favitque ingentibus ausis
Fortuna, è medio sublegi gurgite peluim.
Ast iterum in præceps jam me violentus agebat
Immissis novus æstus aquis, cum Numina supplex
Qua poteram voce appello,nisuque valenti
Currenti obluctor pelago, & me lucis in auras
Emitto. Dis vota piis nunc pronus ad aram
Persolvam,ac posti figam hunc pro munere discum.

At non expletus tanta novitate Tyrannus,
Et majora putans se posse occulta sub alto
Nosse mari, famulos aliam deducere pelvim
Argento è solido grandem jubet: haud mora magnum
Adducunt cratera, viro mox talia fatur
Rex Siculus:Tentanda tibi nova gloria palmæ,
Cunctaque Scyllęo sunt exploranda sub antro.
Si tantum favere,dabunt nunc Fata secundò
Fortunam,atque viam rapidi per vorticis æstum.
Hæc ubi dicta, mari pateram projecit.& ille
Sic contra:Non ista quidem,Rex magne, jubeto.

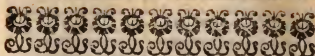
Nec

Nec faciam: Sat erit semel evasisse periclum:
Nam bene Divorum non utitur ille favore,
Oblitus qui prima, novo temerarius ausu
Se fidens Fatis in aperta pericula mittit.
Contra Rex urgere virum, dictisque precari,
Ut bene Divorum concessæ fidere sorti
Audeat; Audaces, quorum fiducia magna est,
Conciliant, dum posse putant, sibi Numina: quique
Non audent, posità malè spe, victique timore,
Aut non posse putare Deos, aut nolle videntur:
Addit: & id tandem sese jam velle fatetur.
His fatus Ocyrhoe verbis non motus, iniquo
Attamen imperio, precibusque instante Tyranno,
Cogitur invitus non æqua facessere jussa.
Oranti quanquam res non parere Tyranno
Difficilis, cui jura preces, ratioque voluntas
Ipsa est, immotumque manet quodcunque jubetur.
Ergo amens animi, Fatoque impulsus acerbo
(Raro hominum rerum Fato prudentia major)
In freta prorumpit. miser, ah! non lucis in auram
Promeruit rediisse: mari tumulatus in imo est.

FINIS.

Sed quid dis cordia tātu-
fortis vi nō
Amor
Hᵗᵘˢ Vimont Sc.

HALIEUTICORUM
LIBER II.

PRotinus undosi leges, & fœdera regni
Exequar: incœptum mecum percurre laborem,
CARDENIDE, miranda tibi spectacula rerum,
Udaque cæruleæ gentis connubia, & ignes,
Atque odia, atque iras, & spumea prælia dicam.
Qui primus vasti discordia semina Mundi,
Diversasque uno conjunxit fœdere partes,
Ille Deûm regnator Amor, qui singula sacro
Strinxit amicitiæ nexu primordia rerum:
Divisitque informe Chaos, litemque diremit
Æternam: cæco qua carcere mixta vicissim
Frigida cum calidis certabant, humida siccis: *Amoris ne xu omnia copulari.*
Perpetuumque novo firmavit lumine fœdus.
Ille & pugnantes discordi numine Divos
Conciliat, dulcemque ferit super æthera pacem:
Et pacem terris largitur, & horrida pulsat
Bella hominum, jungitque animos, & pectora dura,
Hic volucres, hic bruta nigris errantia sylvis,
Et pecudes, sociatque boves, armentaque equorum.
Omnia nectit Amor, vinclisque tenacibus arctat:
Mortalesque potens inter, gentemque Deorum est.
At miranda quidem dulcis sunt fœdera amoris,
Quæ muti servant pisces, turbæque natantum.
Certa fides thalami, sunt & connubia curæ:
Et prolis studium, & servandæ industria gentis:
Acribus & stimulis agitantur: & ignea in undis
Pectora zelus habet, durus Deus: & fera miscet
Prælia, & ingentes animorum suscitat iras.
Singula, quæ nostro jam nunc percurrere versu

Aggrediar:nec vanus erit labor iste canenti,
Nec tibi,piscator; nanque hoc comprendere prædam,
Inque suo poteris pisces disperdere amore.
Cæruleæ quamvis omnes commercia gentes
Læta ineant, nexuque alacres jungantur amico:
Sunt tamen, ingenti studio quas prolis habendæ
Acres in piscibus amoris stimuli. Fortius extimulat,viresque valentior addit
Ignea vis:Muræna velut, Cephalique petulci,
Et Scarus,& Polypus,atque ardens floribus [1] Euops
Non secus insano Galei torquentur ab æstu,
Ac Ziphiæ, Thynnique:tremor ceu magnus equorum
Corpora pertentat,notas cum detulit auras
Improvisus odor: sic & tremor omnia versat
Membra Canum,totoque agitat sub pectore flammas,
Cum noti vultus,Verque excitat ossibus ignem.
Acrius est [2] Merulũ sacer ardor; & unica Nympha
Meruli ardor,& studium in conjuges, Non satis est olli: plures uxorius optat.
Per scopulos,per saxa, tenet quæ plurima conjux,
Assiduè multo succensus obambulat œstro:
Nec potis est animo dulces avertere curas.
Hunc modo perlustrat scopulum, modo fertur ad illũ,
Dulcia ubi charæ posuere cubilia sponsæ.
Non illi victus cura est, requiesque labori
Nulla,sed immenso suspirans deperit æstu.
Decolor ut nigrà Cœlum ferrugine Vesper
Inficit,& primo labuntur sydera motu,
Solicitus multà pro conjuge circuit æquor,
Et glaucos carpit frutices, muscumque virentem,
Devectatque domum,& tota vix nocte quiescit,
Verùm cum gravidæ fœtus deponere matres
Incipiunt,uterique gravi sub mole laborant:
Tunc ille insueto pectus perculsus amore
Anxius accurrit, thalamisque jugalibus adstat
Pervigil, & trepidus nunc hanc, nunc visit & illam:
Cum-

1 Anthias, sic dictus ab oculorum pulchritudine,floribusque,quos æmulatur. 2 Oppianus Merulam,& Turdum ejusdem generis facit, Merulam marem,fœminam verò Turdum (uterque vulgò nostratium quemadmodum & Turdus avis, appellatur *Malvizzo*) idque nonnullis ipsa formæ similitudo persuasit;ob quam horum piscium nomina facile permutantur.alii duas species faciunt,quod mihi vero similius videtur.

Cumque dolente dolet miser,& pariente laborat.
Hanc Medos vitam fama est,mollesque Sabæos,
Et Persas coluisse , sagittiferosque Gelonos,
Quique Indum,Gangemque bibunt: quibus aurea tædá
Non unam Venus accendit,nec pronuba Juno.
Sed male concordes urit sæpè æmulus ardor.
At verò thalamum servat 1 Scorpæna pudicum,
Atque uni conjuncta viro,spe prolis habendæ,
Legitimum fovet amplexum,castosque Hymenæos.
Non hic prætercam, quæ passim credita vulgò
Fama refert serpente super,cui cærula nubit
Muræna:& siccis Hymen celebratur arenis.
Mira fides facti; sed Quæ discordia tantum
Fortis uti non nectat Amor?(quis credere possit?)
Non tamen optatos poscit per mutua nexus,
Quam lethale prius deponat caute venenum,
Usque adeo sincera fides debetur amanti:
Et si verus amor, nullum est in amante venenum.
Ergo ubi tempus adest tædas celebrare jugales,
Arcanis coluber stimulis volat actus ab umbris
Litus in undosum : totumque è pectore virus
Ore vomens,saxo bilem concredit amaram:
Hinc caput attollit quatiens & sibila colla,
Eque suo Nympham tecto vocat.ilicet illa,
Ut feriit vox nota,& amicus sibilus aurem,
Exilit in litus vitreis è fluctibus, & se
Vibrat in amplexus,& lubrica circuit anguem.
Mox hæc in pelagus gravis insilit: ille repostum
In saxum repens se devehit, atque venenum
Ebibit,& lucos rediens invisit opacos.
Ast illud mirum est, virus si forte viator
Abstulit,aut siccâ ignarus pede pressit arenâ ,
Amissâ perit infelix tunc vipera bile.
Scilicet ingenium cui primûm sæva malignum,
Et virus natura dedit,fraudemque nocendi,
Haud sinè nativo poterit durare veneno .

Scorpæna pudicitia. D.Ambros.

Vipera, & Muræna cõjugium. Orus Apol. lo *in Hiero.* *Ælianus,alii que.*

1 Scorpius,& Scorpæna sint ne ejusdem speciei,dubitat Athenæus, sed differre , ut & succo,coloreque,censent nostri, quibus suffragatur Arist.Oppianus , Plinius; quare fallitur Eustathius , qui sexu tantum differre arbitratur .

Raia, Squatinaq; permixtio; ex qua Rhinobator. Aristoteles.

Hinc & digressus, Rajæ, Squatinæque furores,
Et vetitos dicam thalamos, prolemque biformem,
Interdum Raja, ut perhibent, malesanus adulter,
Alterius thalamos, inconcessosque Hymenæos
Affectat generis: stimulis & agentibus ipsis,
In Squatinam ruit, & nullâ vi sponte volentem
Supprimit: hinc proles educitur illa biformis:
Rhinobaton 1 docti quondam dixere Pelasgi.
Diversum quæ mixta refert genus: ora supernè,
Atque humeros Rajæ similis, pellemque, coloremque;
At verò in reliquis Squatinæ par omnia membris.

Quare in Libya varia monstrorum formæ. Plinius.

Non aliter Libyâ in vastâ, quà corniger Ammon
Regna tenet siccis sitientia semper arenis,
Et Meroës deserta jacent, saltusque 2 Syenes,
Cùm stimulante siti sub stagna, & flumina rara
Convenere feræ, Tigresque, Ursique rapaces,
Pardalis, atque Leæna, venenatique Cerastæ;
Plurima per densas nutrit quas Africa sylvas,
Hìc ubi jam rivos potarunt gutture anhelo,
Permixtim rabie impulsæ, cæcoque furore
Miscentur, variumque genus non debita poscit,
Hinc illæ insueta generantur imagine formæ
Monstrorum, visu turpes, rictuque tremendæ.

Varia Piscium studia.

Sed non unus amor, non piscibus una medullas
Est flamma, aut generis nativi sola cupido.
Caprarum insano Sargi capiuntur amore,
Et pastoris amant velamina: Palladis ardet
Florentem Polypus oleam: spumosa per alta
Quæ fluitant fragmenta ratum, quas ira procellæ
Dispersit violenta, marique immersit aquoso,
Hippuri affectant alacres, circumque residunt:
Et lætos celebrant ludos, nectuntque choreas.
Quique comes rapidis it puppibus, atque nitentes
Insequitur spumas, tractosque per æquora sulcos,
Lætus arundineâ gestit Pompilus in umbrâ.
Vesparum illecebris 3 Mænæ captantur: & udos

Non

---

1 Rarissimus piscis est, cumque Squatina confunditur: *Cetola*, quasi cithara, nostri vocant: Græci verò hujus temporis Rhinon. 2 Vide Ji. V. I. Naut- 3 Nostri piscatores *Mene* etiam vocant.

Non spernūt Thynni 1 Cepphos, quibus humida præ-
Nutrimenta; leves illi dum pone sequuntur (bene
Prædantes ipsos, piscesque impunè trahentes.
Salmones Acipenser amat: cœtuque frequenti
Salmones illum sectantur: ovantia propter
Ceu glomerata suum procedunt agmina regem.

Sunt quos delectant numeris animata canoris
Carmina, vocalesque fides, sonitusque metalli. *Qui pisces cantu, sonoque delectentur.*
Utraque 2 Thrissa velut, currit quæ cærula salsa,
Quæque colit dulces rivos, & amœna fluenta.
Idcirco in medio piscantes flumine 3 nolam
Suspendunt, strepituque vocant ad retia Thrissas.
Et gaudent Thrichides tinnitibus: est & opimis
Murænis etiam, ut perhibent, aurita voluptas.
Argolicis 4 Galeota modis mulcetur: & ipse
Ad cantum niveus vitreo salit æquore Delphin.
Ast alii reddunt vocali è gutture voces,
Castorides 5 veluti, quæque alta volucris Hirundo *Qui vocales.*
Summa secat, Rhodiique rubens Scarus incola ponti,
Atq; Lyræ atque Chromis, 6 Capriq; & flumineus 7 Sus,
Mus 8 quoque grunnitus, Acheloius edit: & olli,
Sit licet exiguus, vis est sub dentibus ingens:
Queis audax telis, & duro tergore fidens,
Bella inferre viris, & magnis piscibus audet.

At non squamigerùm mutum genus edere voces
Crediderim veras: quia cuncta sonantia desunt *Non tamen veras reddunt voces, & quare.*
Instrumenta: velut pulmo, gutturque repandum,
Et quæ vocales arteria devehit auras.
At voci similes creduntur fingere vulgò
Alarum stridore sonos: seu plurimus ipsà *Cur vocales dicantur.*
Scilicet inclusus teritur dum spiritus alvo,
Collisus latè reboat vocalis ad auras.

Non tamen Oceani prolem, Thetidisque marinæ,

1 Aves aquaticæ, è lutrarum genere: quidam Fulicas interpretantur. 2 *Alosa*, & marina, & flu: 3 Campanum ęs, seu tintinnabulū, à Nola Vrbe, ubi primum inventum. 4 Sic etiam appellatur Ziphias, qui latinè Gladius est. 5 Castor animal amphibium quadrupes, dictus etiam canis Ponticus; Italis *Bivaro* Gallis *Bifre*, & *Brieve*. 6 Aper. 7 Aper fluvia: 8 Aper Acheloi, *Pesce Ratto*, & *Porcelle*.

Nereidas & Sirenes vocales esse.

Semiferumque 1 genus Nerei vaga cærula cantu
Mulcere,& blandè numeris resonare negandum est.
Nam Surrentino nuper sub litore vidi
Cantantes Pelagi Divas,dum lucida Phœbe
Fulgeret tremuli pacata per æquora ponti.
Cantu quo rupes longè pulsata sonabat,
Muscosæque levi surgebant murmure cautes:
Atque ipsi pariter saliebant gurgite pisces.
Audiit intonso prospectans colle Minerva,
Altaque 2 Telebois,jussitque ediscere nautas.
Quis novus,ô Musæ,cantanti sibilus aurem
Perculit?an Zephyrus submurmurat? anne canoræ
Sub paribus repetita modis dant carmina Nymphæ?
Haud ignara quidem Vatis mens fallitur.Ipsæ
Ægæi procul è fluctu me dulce canentes
Syrenes revocant 3 Acheloides. Est nemus altum
Gythæi 4 propter litus,quà murmure rauco
Et 5 Chronio lapsus summo sinuosus oberrat

Sirenum metamorphosis.

Eurotas 6, pictâque intexit jaspide ripas,
Hic olim cœtus inter Diana sororum
Virgineos de more choros agitabat in umbris:
Quam circum denso glomeratæ Naiades orbe
Insignes arcu errabant,nitidaque pharetrâ:
Perque humeros niveæ diffuso crine Napææ
Centum ibant,Dryadesque,& Oreades:inter & illas
Syrenes comites aderant,cantuque beato
Implebant latè nemus omne,& sydera Cœli.
Forte ex adverso 7 Cranaës de litore Glauci,
Phorcique adstabant,& amicam rupibus umbram
Carpebant,nullo armentis custode relictis:
Qui sensim nimiâ capti dulcedine cantus,
In sylvosa citi contendunt litora: Nymphas
Hic ubi prospiciunt,insano protinus igne
Correpti,fraudem meditantur:& inter opacas
Se condunt rupes:ubi densis plurima sylvis

Op-

1 Nereidum,ac Sirenum Historiam lege apud Alexandrum ab Alexandro lib.3.cap.8.& Nierembergium hist,Natur.lib.5.ca.13..2 Capreæ Telebois olim habitatæ. 3 Quia Acheloo, & Terpsychore genitæ perhibentur. 4 Oppidum Laconiæ, *Colochina* 5 Mons Peloponnesi *Crevenes.* 6 *Basilipotamo.* 7 Insula contra Gythæum.

Opportuna dolis florebat cærula myrtus.
Jam ludo defessa nemus Diana repostum
Naiadum, Dryadumque choro stipata petebat:
Apricos verò colles, & litora amantes,
Eurotæ celeres ibant Syrenes ad ora.
Huc ubi trans saltus Nymphæ venere, latentes
Aspexere Deos; subita formidine captæ,
Janque referre pedem, & nigris se condere lucis,
Ac celeri ardebant sociis se reddere gressu.
Verùm cærulei cum Dii, nil fraudis inesse:
Sed tantum se velle Deas audire canentes
Dixere: & voces laudare, & mollia verba,
Ac risu lenire animum; cœpere petulco,
Amissum tandem miseræ doluere pudorem.
Sed postquam scelus è vultu Diana pudendum
Casta recognovit (sceleris certissimus index
Ipse sui vultus: taceas licet, ora loquuntur)
Justa ardens irâ pro virginitatis honore
Amisso, monitisque suis, & numine spreto-
(Hos etenim monitus dederat; ne litora, neve
Apricos peterent colles, aut fluminis oras
Et nunquam æquoreis auderent fidere Divis.)
Pube tenus jubet esse feras, & crura, pedesque
In duplicem vertit caudam, Glaucisque marinis
Assimilat Divas, redditque informia monstra.
Discite virgineum moniti servare pudorem.
Illæ nequicquam lacrymis, precibusque Dianam
Poscentes veniam: nec tantum ferre valentes
Dedecus, in medium se demisere profundum.
Scilicet ingenuis quocunque occumbere Fato
Præstat, quam turpem per turpia ducere vitam.
Auxilio venere Deæ Nereides, & quæ
Eurotæ fluctus Nymphæ tenuere beati:
Affuit & Tethys, casumque miserta Dearum,
Æquoris esse dedit Divas: Nereia qualis
Cymmodoce, Galatea, Thaliaque, Phyllodoceque,
Pectore quæ niveo spumantem Dorida sulcant:
Et dulci placare Deos modulamine, & ipsos
Auritos etiam pisces, & cærula monstra.
Tu cave ne cantu capiaris, & ore doloso:

Nanque unum hoc illis solamen,& unà voluptas
Restat adhuc,blando nimirum fallere cantu
Incautos Nerei currentes æquora nautas.

Piscium industria in alida, tuendaq; prole.

Insuper undosæ gentis non prolis alendæ
Cura levis.Cæli cùm primùm emissa sub auras
Devenere,fovent extensis pignora palmis:
Et per spumosos se circum ludere campos,
Cæruleisque innare vadis, cursusque per altum,
Obliquare docent: tenerisque alimenta ministrant.
Hostiles arcent incursus,seque parentes
Obiectant, proprioque tuentur corpore natos.
At Galei, Glaucique,timor cùm proximus urget,
Insultantque feræ jam dentibus, ore tenellos

Galei,Glauci,& Canes partus intra se condunt Arist.

Accipiunt fœtus, tutaque in fauce recondunt.
Sed pietas miranda Canum: de gutture in ipsum
Immittunt uterum, medioque in viscere condunt,
Descendunt illi faciles,iterumque recurrunt,
Quò prius emissi Solem videre supernum,
Perfugiumque petunt vitæ,vita unde profecta est.
Verùm cùm pisces jam discessere feroces,
Atque animos pulsa capiunt formidine matres,
Lætæ iterùm pariunt sua pignora,seque timore
Exonerant,agilesque secant salis humida regna,
Festivo matrum lusu post terga sequuntur:
Et rursus gaudent conspecto lumine nati.
Maxima solicitos curandæ industria prolis
Exercet Phocas: medio non æquore fœtus,

Phoca solertia. Oppianus.

Sed siccà pariunt Tellure:cavisque sub antris
Diffusos circùm distenta per ubera lactant:
E mammis niveum quoniam lac effluit. ore
Certatim catuli potant, luduntque petulci.
At post bissenos revolutos ordine Soles,
Roscida cum nitidis surgens Aurora quadrigis
Contexit terram radiis,Cœlumque coruscis,
Spumea paulatim fœtus ad litora portant,
Et crurum tenus aspergi gaudentque, sinuntque.
Sæpius id peragunt, quò tandem nare periti
Cæruleas habiles percurrant Tethyos undas.
Ac velut externis gnatum connixa sub oris,
In patriam longo rediens post tempore mater,

Osten-

Ostendit puero genus unde, & nomina ducat,
Antiquosque Lares,& avitæ insignia gentis:
Fortunamque domus dicit,ritusque parentum.
Sic teneros Phocæ vitulos in salsa reportant
Æquora,nativosque Lares, & vitrea monstrant
Tecta domus,tremuloque undantia marmora fluctu:
Atque vias pelagi varias,cæcosque meatus,
Diversumque docent populum, & genus omne natātū.

Salmonum ingenium, & quo tēpore nidos pariturі faciant: Gesnerus.

Ingenium mirum Salmonibus indidit ipse
Juppiter, & partu solertes fecit habendo.
Aurea stellati cùm Sol palearia Tauri
Occuluit,lætæ florent quo tempore sylvæ,
Pulcher & apricis vernat prospectus in agris,
Ut primùm Oceano fluvios petiere relicto,
Prima illis est cura, locum captare repostum,
Mollis ubi sabulo, rapidusque revolvitur amnis:
Hic altas de more scrobes, quibus ova reponant,
Effodiunt:quæ rore suo mas irrigat ova.
Inde tegunt nidos, & multo vimine firmant.
Egregia simul arte latus tutantur utrunque
Aggeribus circùm impositis, atque arbore vallant:
Ne fortè arripiant devexo flumine fontes.
At quæ Solstitio mandantur plurima nidis
Ova,vel Autumno pingui, cum mitia passim
Poma jacent,gravibusque gemit vindemia prælis;
Exacto jam, Vere novo,se tempore rumpunt:
At teneros liquido catulos dant ludere rivo.
Ipsa etiam,ut perhibent, è piscibus uda marinis
Lentisco è tenui cunas,muscoque virenti
Compingit medio Phycis paritura profundo,
Salpaque litoribus ponit vilissima nidos,
Et tempestates contra,fluctusque tuetur,
Aut algâ è viridi,sive aggere mollis arenæ.
At nitidos inter lapides, scopulosaque propter
Litora connixus deponit Gobius ova.

Qui ex se concipiant ex aliorum placitis.

Quæ subeunt,miranda magis:sinè seminis haustu
Nonnulli ex se concipiunt:ceu Phroxinus auro
Effulgens nitido, & felici fumine dives,

Per-

Perdixque [1], [2] Channæque,& purpurei Erythini.
Hæc multis menti sedit sententia,at ipse
Naturam,rerumque nova observata secutus,
Autheris opinio. Aversum maribus,ventoque afflante putarim
Fœmineum potare genus primordia fœtus.
Ceu traduntur equæ,cum perfurit ignis, Iberæ
Conversæ in Zephyrum genitales flamine tores
Accipere, extemploque graves turgescere vento.
At vero imbelles Aphyæ non semine jacto
Aphyæ ultrò proveniunt, ut Ranæ. Proveniunt,lætæ nec lactant ubera matris:
Sed spumante mari, pluviisque cadentibus,ultro
Sese vitales emittunt lucis in auras.
Quales,Nola,tuos imber cum plenus in agros
Decidit Æstate in media, de pulvere natæ
Assurgunt madido, crocitantque per herbida ranæ,
Cæruleo interdum è limo, putrique palude.
Sponte sua veniunt: idcircò cærula pantes
Lenta secant agiles, pontoque licentius errant,
Aphyarum prudentia, Ælianus. At mira est Aphyis prudentia: turbidus instat
Cum Notus,& nigri contexunt aëra nimbi,
In transversa vagæ ne fortè ferantur ab æstu,
Perfugium sub caute petunt,saxoque repostro,
Inque latebrosi se condunt muricis antro
Ast Aphyis [3] delatus honor.Janque aurea Vatem
Invitat,nutuque favet Lucina benigno.
Sit quanquam fœcunda maris genus squamea, certas
Concessit Natura vices,& tempora,partus
Quoties in anno saxatilis quisq; pariat.Ari. Quisque suos,Cœli superis quibus inferat auris.
Qui scopulos,& saxa tenent viridissima musco,
Bis anno gaudent felices cernere fœtus:
Cyaneo velut ore Scarus, Turdusque smaragdo
Concolor, & socios inter velocior omnes:

Rapto-

1 Maris perdix ob succi suavitatem,salubritatemque Solea dicta est, hic verò Arist.de Perdice, non verò Solea loquitur. 2 Græcis, quæ Lataslianula. 3 Allusum ad proverbium,Aphyarum honos: dicitur quoties humilibus,exiguus licet,suus contingit honos, hinc & illud aliud:Aphyæ honos oleum.Aphyas autem è spuma nasci cum Oppiano consentit Aldrovandus,etsi reclamet Arist. argumentum verò est; quia quolibet anni tempore reperiātur,ex Aphyis quæ albæ sunt Cobites dicuntur,teneriores, & exosses: & nos has *Cicinielli*, Ligures *Bianchetti:* reliquas verò cum cæteris pisciculis *Fragaglie* dicimus.

Raptoresque Lupi, Percæque. At Scorpius alvo
Dat quater è tumida fœcundo semine natos,
Ante vagus totum quam Sol lustraverit orbem.
Terque utero Coracinus habet: ter nititur: & ter
Purpureus supplex Lucinam Mullus in anno
Invocat. hinc Grajo Trigle cognomine dictus:
Sive 1 sacer quoniam fuerit tibi, diva Triformis.

Qui primo non viva ferunt animantia nisu, *Quoties, qui ova emittunt.*
Ova sed emittunt, longo quæ tempore pullos
Dant matura, semel pariunt: ceu Salpa sub algis,
Atque inter frutices, & cautes Gobius udas.

Verum Psittacei, veluti Soleæque, Bovesque *Quoties Plapi.*
Rhombique, Rajæque, & sæva cuspide 2 Trigon:
Veloces Aquilæ, & Torpedinis enthea virtus,
Vix anno semel enixæ dant pignora. Mænæ
Exonerant sese Brumâ: sed Vere laborat
Hippurus, violæque Smaris, qui concolor ardet:
Et candens Athetina; cui Lucina maligno *Atherina in pariendo dolor. Arist.*
Affulget radio pariture: è viscere fœtum
Non prius educit, quam molli plurima arenæ,
Usque reluctantem pandi, sepè affricet alvum.
Ipsi etiam virides nituntur vere Lacerti,
Salmonesque vagi: totum sed læta per annum
Fert prolem Muræna. Polo cum Cypridis astrum
Præfulsit medio, genitalia semina Scombrus
Accipit: æstifero Cancri reddenda sub astro:
Tempore quo dives progignit Lucius, & quo
Deponunt faciles 3 Erythini pondera ab alvo,
Fœcundum semper ponti genus, ubera pingui
Ova ferunt utero, sparsimque per æquora pubem
Innumeram lęti fundunt: sed stagna, lacusque
Quino implent partu, & numerosa prole Cyprini.

Dum nitidis claram stellis Puer aureus urnam
Versat, & ambrosio perfundit sydera rore,
Accendunt Polypi tædas sub caute jugales. *Quo Polypi tempore pariunt; ut que ovis incubent.*
At verò ut ratis effulserit ignibus Helles
Portitor, & toto perquirit vellera Cœlo,

Ova

1 Mullus Dianæ Hecati dicatus à veteribus fuit. Iovius. 2 Eadem ac Pastinaca, cujus radius venenatus. 3 Appulis Lutrino.

Ova racematim nituntur pinguia centum:
Quæ,gallina velut,postquam, mirabile dictu,
Quinquaginta dies amplexu fœmina fovit,
Multipedes excusa mari dant plurima gentes.

Ut inter partus dolores sæpe pereant.

At quia difficilè mittuntur pignora, acerbo
Correpti interdum Polypi periere dolore:
Atque infelices lucem flevere supremam,
Edere dum sobolem conati lucis in auram.

Sepia,& Loliginis fætura,& ubi ova exponant.

Tempore non alio progignit Sepia , Soles
Terquinos tamen illa suis superincubat ovis,
At verò ex illis redduntur singula tantum
Corpora,quot pariter reddunt Loliginis ova.
Ast hæc in medio parit æquore: litus at illa
Saxorum connixa tenet,quà plurima circum
Alga viret,fruticesque udi & fluvialis arundo.
Idcircò virides piscator in æquora fasces
Projicit: inque illis cum nidos Sepia fixit,
Extrahit in siccum,& felicia subripit ova.
At piscis quanquam, tamen album novit, & atrum
Sepia,nonnunquam fraudem declinat iniquam.

Leporis loc.

Inque utero fert ova suo peregrina 1 Lagois,
Quæ Lepus est nostris, quo non feritate veneni
Neptuni turbat vada salsa nocentior alter.
Imbellis tamen est: primùm natalibus undis
Ut crevit,trepidus se 2 Tevthidos abdit in antro,
Ex illa veluti genitus: non hospita Teuthis
Respuit,& propria nutrit cum prole Lagoum.

Quo tempore Locustæ, crustatique alii pariũt

Aprico roseæ copulantur Vere Locustæ:
Dant partus Æstate: riget dum frigore Bruma,
Astacus 3 amplexum sub caute requirit odoras
Ova sed,Arcturo primùm surgente,recudit.
Non alio rufi quam verno tempore Cancri
Lucinam,Squillæque vocant, fuscique Paguri,

Et

1 Plinius offam informem vocat,nobis est *Fongo marino* à materia fungi simillima.Gallis est *Peta du mer* aliis *Imbriago*, Hisp. *Lebre de la mar*,aliis est Pulmo Marinus. 2 Sic Græcè,quæ latinis Loligo est.

3 Italis *Gammaro* Venetis tamen *Astase* antiquo nomine, ut vocãt Adriaci maris accolæ *Astaco*,Hisp. *Camaròn*, Gallis *Ligumbault*, *Langrout*,& *Escrevice de mer.*

Et magna hirſuti geſtantes corpora 1 Maiæ
Verum byſſiferæ venit ipſe putamine 2 Pernæ
Scyllarus 3, & ſocius manet indiviſus in illa.
Diſce puer, Muſtela, Canes, verſutaque Vulpes,
Et cur Carcharias, Galeùmque exercitus omnis
Sepè ſuos edant prægnanti viſcere fœtus.
Plurima paulatim circùm præcordia creſcunt
Ova, levi ſucco quæ mox concreta, ſub alvum
Singula quæque ſuo deſcendunt ordine: & illi
Ut perfecta animam cepere, recluditur hædus
Vipereo de more, natatque per æquora vivus.
At tu, populeæ qui laberis amne Moſellæ
Liberior, prolem ſub Cancro, Barbe, rubenti
Florentes inter ripas exponis, & ipſe
Viſcere ſis quanquam pingui cum major, ab atro
Attamen ora tuo defendam ſedulus ovo:
Quippè venenatum condit ſub cortice ſuccum.
Aſt Atheſis qui ſtagna colit piſcoſa Thymallus,
Et qui dulce thymum, vel flavum demetit aurum:
Fontis honor vitrei, & nitidus flos ille natantum,
Pæſtaniſque roſis, & floribus æmulus Hyblæ:
Quique ipſum ſpirans Actæum vincit Hymettum,
Lenæo ſpumante, furit; ſed Vere tepenti
In ripis ſobolem, & flaventibus educat undis.
His jam digreſſus ſpatiis, dicenda canenti
Ingenium ſupereſt varium, moreſque natantum,
Quique animi, & dubiis quæ ſit ſolertia rebus.
In primis te mira, puer, natura Draconis
Ne lateat: dextra ſi fors comprendere tentas,
Adniſus totis nunc viribus ille reſiſtit:
Moliturq; fugam: ſed ſi captare ſiniſtra
Aggrediere, citus cedet, mirabile dictu.
Præterea, ſi vera canunt, cum ſanguine fibræ
Vere novo turgent, Cypriuſque exæſtuat ignis,
Piſcanti ſi fortè viro ſua ſpicula fixit,

Cur Canes ſæpe pariãt

Barbi fatura. Geſnerus.

Et Thymalli, ejuſque deſcriptio.

Mira piſciũ ingenia, & mores,

Et primum Draconis,

Ælianus,

Per-

1 Majores Cancri, noſtris *Granci Folloni*: aliis *Specchio*, Hiſp. *Chabro*, Gallis *Trainge de mer.* at Provincial. *Squinade* 2 Eadem, ac *Pinna*, ſic dicta, quia ſuillo cruri ſimilis. 3 Parvus Cancellus conchis adnatus, noſtris *Grancitello*, Tarentinis *Caùro*, Liguribus *Brancho*, Hiſp. *Granceio*, Gallis *Bernard*, & *Bioe Cambe*,

Gillius. Persimiles ipso confestim ex vulnere nati,
Assurgunt vivi pisces, luduntque per æquor.
Nimirum quia fœcundum quoque vulnus amátum est.

Lupi astus, ut retibus effugiat Oppianus. Est & magna Lupi solertia: nescius inter
Cum labyrinthei descendit carceris antrum:
Nanque ferox licèt ille, tamen vitare 1 Panagrum
Ingenio solers, multoque enititur astu.
Subter arat pinnis, & duro retia rostro:

Mormyli item. Vique viam facit, implexoque recurrit ab orbe,
Hac vafer interdum, perhibetur Mormylus arte
Subter ab effosso perlabi 2 Dyctia sulco.
Mixta furore minor non est audacia cæci

Lupi audacia, utque ab hamo se liberet. Labracis 3, inflexo pendet dum fixus ab unco.
In rabiem furit actus, & æquore saltat, acutum
Si forte excutiat ferrum: sciditque dolorem;
Et majora aperit sibi vulnera: sed tamen urget
Quo lacero tandem de gutture diffluat hamus.
Nam periisse juvat, pereat si liber ab hoste.

Janque Scari dicenda subit prudentia: nassam

Scari solertia, & ut avertus à nassis dilabatur. Ingressus, totam postquam consumpserit escam,
Ut cæco advertit conclusus vimine fraudem,
Et jam Fata sibi timet anxius, inter iniquos
Non caput intrudit radios, nec fronte supina
Obnixus meditatur iter: ne lædat acuta
Vimen acu frontem, tenerosque exulceret ignes,
Sed crebrò maculis insultat verbere caudæ
Aversus veniens, quò tandem liber in æquor
Disrupto nassæ textu, nodisve recurrat.
Intereà propter nassam secat humida si quis

Ut à sociis juvetur. Cærula fortè Scarus, volat ocyor, atque prehendit
Captivi caudam rictu, nisuque valenti
Luctantem inviso retrahit de carcere captum.
Idcircò Natura Scaro, si credere dignum est,
Dicitur aversas fecisse in tergore squamas.
Quin etiam ferro si fors Scarus incidit unco,
Auxilio socij properant, atque acribus atras

Den-

1, 2 Retium species, de quibus infra. 3 Labrax Græcis, qui lat. lupus.

Dentibus adrodunt setas, vinctumque reducunt,
Usque adeò fraternus amor, generisque tuendi
Extimulat pietas ipsos vel in æquore pisces.
Callida se curvo defendit Iulis ab hamo:
Non impunè tamen furatur sæpius escam.

Iulidis calliditas.

Imbellis, timidusque licet Melanurus: at illi
Ingenium mirum, & Fato prudentia major,
Qua vimen cavet implexum, citus & fugit hamum.
Nam miserum licet usque fames hesterna fatiget,
Non tamen oblatas audet contingere mensas:

Et Melanuri, qua cavet ab hamo.

Novit enim vafer, ut molli latet hamus in esca,
Quin etiam tremulo ridet dum marmore Tethys,
Saxa frequens secutus habet, penitusque sub imum
Descendit sabulum, & piscantis retia vitat.
Ast ubi turbantur vada cæca, fremuntque procellæ,
Tutus adit spumas, & pisces gutture mandit.

Ælianus.

At verò è linis, vel arundine callidus hamum
Pendentem ut præda Polypus videt, hic quoque multa
Decipit arte: levi circum populatur opimam
Suctu escam, ridetque dolum piscantis avari,
Et puer ut calamum supetelevat, ille reflexis
E cirris præda vacuum citus expuit uncum.

Mirus Polypi astus.
Ovidius.

Insuper, ut Nereus circumstrepit, & tumet æquor
In transversa ruens, se cirris pumice firmat,
Grandia vel stringit complexu saxa tenaci.

Item solertia in tempestate.

At se Loligo, & scruposæ Sepia rupi
Applicat, & fixa promuscide fundat arenis.
Anchora spumoso veluti sub gurgite iacta:
Consistit secura mari, temnitque procellas.

Et Loliginis & Sepiæ.

Sed jam velivola contectus ab æquore concha
Nautilus [1] assurgit visu jucunda daturus
Fluctivagas inter scenas spectacula nautis.
Ingenium mirum est piscis, freta cærula, vento
Flante, secat, pinusque velut cava navigat altum:
Nautilon hinc illum Graii dixere vocantes.

Mirum Nautili ingenium.

Cum

1 Nostris *Moscardino*, & *Moscarolo*. Sunt multæ Nautili species: quidam habent concham acutu modo carinatam inflexa puppe, prora rostrata. Præterea conchæ Venereæ, ut Plinius tradit, etiam nautili modo navigant, de his conchis lib. [illegible].

Cum Zephyri summas impellunt leniter undas,
Pronus ab Oceano consurgit, concava multum
Accipiat ne testa vadum: subitusque supino
Pectore conversus, geminas ad sydera chelas,
Ut velo secundis auris naviget. Antennas velut attollit, parvosque rudentes:
Quos inter tenuem membranam expandit: & illa,
Ceù puppis velo, venientes accipit auras:
Et canum lento fugiens trahit æquore sulcum.
Pro curvo temone pedes demittit, & illis
Sese per fluctus, cursumque ratemque gubernat.
At remis tranquillo mari. Sed pacata silet cum Doris, & Æolus antro
Frænat in Æolio ventos, tunc crure remisso
Hinc illinc gemino, ceù remis dividit undas:
Estque sibi navis, vectorque, idemque Magister.
Verum ubi jam scopulis assultat crebrius unda
Rauca sonans, sensimque Notis perflata tumescunt
Marmora, confestim demittit tenuia vela,
Colligit & funes intus, clavumque reponit,
Et gravis epota reddit se Doride fundo.
Ceu ratis in portum se, dum collisa reclamant
E Nautilo navigandi artem primi didicerunt. Saxa vadis, cœlique tonat domus alta, reducit.
Hinc ego crediderim, nec me sententia fallit,
Qui primus secto compegit robore puppes
(Sive aliquis fuerit Deus ille, & credere par est,
Seù mortalis homo, vastum tranare profundum
Ausus, & ignotis commercia jungere terris)
Accepisse modum formandæ navis, & artem
Tollere quà malos, linumque expandere Coris,
Quaque gubernaclo potuisset flectere cursus.
Nam primùm è cœlo Divorum munere puppim
In medium cecidisse salum, ventisque secundis
Insuetum sulcasse, viris mirantibus, æquor:
Inque novam gentes artem, atque inventa vocasse,
Aut veteres Graii, vel confixere Poëtæ.
Quandoquidem suevere Dii mortalibus artes
Bruta per, & casus, ipsosque aperire per usus.
At mirum, quod fama canit de Labrace: summa
Egelidum quoniam tenet in cervice lapillum,
Atque Hyemem patitur duram, frigusque malignum,
Ut

Ut formosa dies sub lumine risit aprico,
In Solem caput obvertit, frigusque tepore
Mitigat:at penitus,fuerint si nubila,condit
Sese subter humum,Brumamque evitat iniquam,
Ut Passer,Soleæque,Scarique,Umbræque fugaces,
Mænæque,doctusque pati jejunia 1 Nestis,
Et Coraces unà nigri, &,rude vulgus, Aselli:
Et quotquot,riget atra quibus sub vertice gemma.
At contrà radios Anguillæ odere corusci
Solis,& interdum nimio periere calore:
Et pereunt Austro perflatæ: at frigore vitam
Dulcè fovent.placido cum sternitur æquore Tethys,
Aspirantque leves Zephyri,luduntque loquaci
Murmure,tum tenues auras è gurgite perflant:
Et super apparent ferventes marmore bullæ.
Quo puer indicio deprendes lubrica subter
Agmina cœnosis stabulari in fluctibus.At quæ
Centipedę 2 faciunt vafræ,quæ callida Vulpes,
Mira quidem,sed vera.truci confringere morsu
Ut setas potuere,hamumque hausere tenacem,
Intestina vomunt imo de viscere, durum
Quo ferrum sine cæde spuant: votisque potitæ,
Confestim patulis sua faucibus exta resorbent.
Idcirco bifidus cudatur longior uncus,
Ut fera non uno pereat cruciata dolore:
Nec potis hærentem penitus pulsare sagittam.
Perge,puer: nec te dementia nobilis Umbræ
Fallat:ut attenta primum bibit aure fragorem,
Præsentitque virum,aut fatalia conspicit arma,
Actutum fugit in scopulos,vel scrupea saxa,
Et caput ignavum latebris insana recondit,
Aut subter frutices,vel densas abdit in algas:
Perfugiumque putat certum tenuisse:nec ultra
Piscantis timet arma: cavo quia murice credit
Se penitus totam,glaucisque latere sub algis.
Qualis ut immanem properare à fronte Leonem

Anguillæ sibi à Sole Austroque cavent, frigus verò amant.

Centipedarū. & Vulpis astus mira quæ hamum expuunt.

Umbra stultitia. Oppianus.

D Syl-

1 Mugil: sic dictus,quia semper jejuno est ventre. 2 Scolopendræ, sic dictæ à multitudine pedum,quj verò pedes vocantur, sunt appendices, quibus tanquam remis corpus impellunt, Nostratibus Centopiede.

Sylvestris vidit bos eminus; inter opaca
Lustra caput fugiens, vel cæcas occulit umbras.
Sic tectà cervice, putat celarier omne
Corpus, & incursum fulvi vitare Leonis.
Interea nemorum rex advolat: inque patentem
Irrumpit caudam, laceratque immanior ungue.
Sic pariter sola scopulis cervice latentem
Vel palma, puer, accipies è caute Sciænam.
Sic stolidus capitur Strutio, sic Phasidis ales,
Dum sepes inter caput, atque arbusta reponunt.

Sudis solertia.

Ast inimica Sudis si retia forte subivit,
Undique lethiferum percurrit sedula cassem:
Si quà per maculas via latior, inspicit, & quà
Ruptus hiat cassis: visoque, fugacia dorsa
Intrudens vi per maculas evadit in æquor.
Quam sociæ retrò mox, quà via facta, sequuntur.

Item Muræna,

Non aliter fati sortem Muræna repellit;
Angustos adigens per textus lubrica terga,
Serpentum in morem prolabitur. haud secus atro
Ipsa fugam molitur Acus de carcere, cum se

Et Acus, quæ è maculis dilabuntur, idē author.

Inclusam vidit. Verùm quis nam ille supinus
Lina secat radio, fixumque intercipit hamum?
Anthias, haud fallor, qui quantum possit acutà,
Quæ surgit dorso, spina, non immemor, illam
Cum cadit in ferrum, obverso de corpore tollit,
Et gladio veluti filum præcidit equinum:

Anthias lineam, Et lina rumpit.

Evaditque alacer. Nonnunquam litore in ipso
Captivus fertur lacrymis deposcere vitam.
Interdum velut infames si forte latrones
Prospexit, retro confestim tuta viator

Plinius.

In loca contendit fugiens: sic retibus ille
Inclusum molitur iter, saltuque frequenti
Insultat maculis, & lina tenacia rumpit.

Nec te multa, puer, teneat fiducia, lætas
Viscere Murænas dum perscrutaris opimo:

Muræna audacia, & vis.

Maxima nanque illis audacia. sæpè cruentis
Piscantes furiosa petit, ceditque sagittis:
Eque rati trahit in fluctus, mergitque profundo.
Magna quidem, sed magna feram facit ira potentem.
Nonnunquam setas densato plurima dente

Dis-

Diffecat, & fraudem reddit piscantis inanem.
At licet illa ferox, poterit mitescere cultu,
Et cicur humanis palpari molliter ulnis,
Nec non & domini voces audire vocantis. *Ut cicur reddatur.*
Talem Roma virûm domitrix, domitrixque ferarum Macrobius
Est olim mirata, suas cui Crassus inaures
Dicitur insignes gemma imposuisse superbus.
Illa Palatini, quò consulis ore vocata,
Ocyor ad nutum veniebat, seque teneri,
Palparique manu domini mansueta sinebat.
Usque adeò cicures per lenia sæpè feroces
Redduntur, cultuque feræ mitescere discunt.
Tales Ionia Congros 1 Epidamnus in unda
Dives alit, doctæ surgit quà sacra Minervæ *Congri cicures.*
Insula: piscantes ludunt ubi litore Congris,
Grataque sufficiunt alimenta: vicesque rependunt
Officii contrà memores, piscosa trahentes
Innumeros ponti populos ad retia Congri.
Ipsi etiam dociles perhibentur 2 E loride lympha,
Eque Lupi manibus piscantum sumere prædam.
Qualiter obscuris circum Mæotida lucis
Terrestres suevere lupi, qui gurgitis alti
E Scythicis prædam venantibus ore reposcunt.
Retia contrà ipsi vigiles in litore servant.
Si renuant de more Scythæ, tum protinus omne *Lupi terrestres circa Meotin cicures.*
Fœdus amicitiæ rumpunt, extensaque Soli
Dyctia dilacerant: lacerisque, umbrosa revisunt,
Lustra levi cursu, sylvisque abduntur opacis.
Singula sed cantu dum prosequor, æstus, & ipse
Implexus per opaca labor succedere ripis,
Et placidum hortatur frigus captare sub umbra,
Doris ubi rauco subsultans murmure plaudit,
Et nivei plaudunt 3 Delphines, lubrica propter

D 2 Li-

1 *Durazzo.* 2 Fluvius Siciliæ *Acellaro*, in valle Nezuna, *Val di Noto.* 3 Notissimus inter cæte. Italis *Delfino* Nostris *la Fera.* Siculis, & Calabris *Tommariello.* Hisp. *el Delphin de la mar.* Gallis *Dauphin. Oyede mer*, quasi Anser marinus, ab Oceani incolis *Marsouin*, & *Mersouin* quasi sus Maris, sic & Angli, & Armorici *Morbuch.* barbaræ gentes variis nominibus suem significantibus vocant. pinguissimum enim animal est.

Litora lascivo jactantes corpora saltu:
Et variis circum pingentes Tethya formis.
Huc age, CARDENIDE, mecum descende sub undas
Delphinum choreas inter, jactusque petulcos:
Quandoquidem tanti lusus te Principe digni.
Et licet æquoreis paulùm indulgere choreis,
Dum Sol jam prono descendit vertice curru
Mitior, & læti surgunt à Vespere venti.
Forsan, festivo cui saltu, & murmure plaudant,
Alter eris curvos inter Delphinas Arion.
Aprici quondam per 1 Cænyos alta phaselo
Errabam, socii Licydas, flavusque Lycormas,
Alter ab Euboicis, Siculis è finibus alter
Venerat: insignis cantu, cytharaque Lycormas,
At lepidas cantu Licydas sociare choreas.
Cùm celeri video properare sub herbida cursu
Mirus Delphinorum lusus, ejusque descriptio. Litora Delphinas, longeque sonare natatu,
Ac totum vitreo conspergi Nerea rore.
Ut puppim propius venere, examine bino
Hinc, inde effusi, circum sparguntur, & udos
Incipiunt hilares crispata per æquora ludos.
Nunc agiles per summa levi nant cærula cursu,
Ad numerum bifidis pulsantes marmora caudis;
Alternis quò pulsa modis sonet unda canorum,
Nunc vero prona subeunt cervice Profundum:
Eque imo actutum redeuntes gurgite, jactu
Summa citi repetunt, ipsoque sub aere pendent.
At modo per vitreos molli curvamine campos
Incedunt, saltuque brevi, saliuntque, ruuntque.
Sed nunc implexi per mutua Dorida currunt
Pergyros varios, obliquatosque natatus:
Insultantque vadis, innectuntque orbibus orbes:
Et labyrintheis erroribus æquora pingunt.
Corpore mox toto erecti vibrantur, & ipsam
Transiliunt saltu cymbam, & cervice reflexa
Nos, proh mirus amor! qua possunt voce salutant:
Festaque lætitiæ nutu dant signa loquaci.
Atque iterum è tremula vario discrimine cymba
Spe-

1 Calabriæ promontorium *Capo della Volpe*, Vide IV. Naut.

Spectantur longè duci, rursumque reduci,
Inque fugas omnes,& in omnes ire figuras.
Ut cum Pieridum sedes crinitus Apollo
Invisit, toto consurgunt agmine Musæ,
Carmina festivis jungentes læta choreis,
Et circumfusæ Numen, plausuque coronant:
Virgineosque choros iterant, luduntque per agros.
Tunc ego sic fusco Licydæ, flavoque Lycormæ:
En quæ formosi nobis spectacula pisces
Exhibuere, vago librantes corpora jactu,
Inque chori speciem tremulis plausere choreis,
Circum cærulea spargentes Najade cymbam.
Spondeo,læva sinant modo Numina,& auctor Apollo,
Parthenio dignas acturum carmine grates.
Hæc olim:nunc tempus amica rependere versu
Obsequia: & nostræ fuerit quodcumque Camœnæ
Actiades meditantur opus: Delphines habebunt
Partem opere in nostro, semperque ea gratia facti,
Partheniis detur Musis modo vita,manebit.
Delphinos inter vitreas lusure per undas
Disce,puer, sacris species quæ piscibus, & qui
Sint mores,geniusque. Ollis micat ardua cervix,
Augustumque caput,magnoque nitentia gyro
Lumina,per quæ consurgens, juxtaque cerebrum
Epotos pelago reddit cava fistula fluctus,
Vitalesque unà revomit, quas ebibit auras.
Longior oris hiat scissura,rigentque sub ipso
Serrati dentes, & acuti : simaque rostra.
Mobilis atque brevis lingua est, latique patescunt
Rictus.at geminæ presso curvamine spinæ
Stant alvo,quibus alta secat:stat & altera dorso.
Definitinque duas falcata novissima cauda:
Qualis dividuo sinuatur lumine Luna:
Est subcæruleus dorso color, inque reflexa
Cervice, at subtus tenera sublucidus alvo est.
Non tantum Euxino,& gelida Meotide Delphin
Labitur:Ægæi pariter volat æquora juxta,
Partheniosque [1] sinus, Tyrrhenaque salsa superbus

Delphini descriptio.

Quibus in locis generetur.

D 3 Ob-

[1] Vide quæ adnotavimus III. Naut. de Virginio mari, quod & Parthenium Græcis dictum est.

[illegible] servilia, & [illegible]
[illegible] populatur Xerxes terris.
Quin etiam [illegible] magis Delphines in Orbe
[illegible] spumosa secant freta, perque [illegible]
Oceani campos late [illegible]: & illi
Membra sui similes, quos multo fervidus aestu
[illegible] per [illegible]
[illegible] Tyrrhenidis oram
[illegible] per caerula Galli,
[illegible] jaculo, mirabile visu.
[illegible] ab alto
[illegible] celeri Delphina natanti
[illegible] missile ferrum,
[illegible] corripit ictu.
[illegible] jaculum ut ferrum, et omne
[illegible] cuspide rumpat,
[illegible] quis praelia sacris
Piscibus [illegible], & iniquo funere plectant.
[illegible] Numina Thraces,
[illegible] Delphinibus arma.
[illegible] Tyrrhene, lacessere bello
Delphinas [illegible] sacro temerare cruore.
[illegible] bella greges servatus amico
[illegible] Delphines in unda.
[illegible] à quo sos
[illegible] & pernicibus alis
[illegible] pisces, volucresque [illegible] omnes.
[illegible] carcere liberi
[illegible] habenis,
[illegible] Delphines, & ocyus ipsos
[illegible] flamine vectos.
[illegible] cum praepete pisces
[illegible] profundum,
[illegible] auras,
[illegible] in altum
[illegible] suprema
[illegible] vibrant,
[illegible] carinas.
[illegible] dum lubrica ponti
[illegible] impete Delphin,

Ut

Ut cœptos nequeat cursus inhibere: sed ipsa
Sponte sua in scopulos cervice allisus acutos
Frangitur, aut siccis hæret moriturus arenis.

Sæpe adsistus alliduntur.

Insuper his, mirum rex Juppiter indidit illis
Ingenium; vasti spumantia marmora Nerei
Instructa legione terunt: ceu magnus aperto
Incedit campo, paribusque exercitus alis
Signa movet, bellum jamjam laturus in hostem.
Imberbes primo pueri stant ordine: retro
Æquatis spatiis florenti ætate iuventus
Insequitur, certis sua per discrimina signis,
Divisa in strictos cuneos, inque agmina quadra.
In medio veluti lixarum ignobile vulgus,
Fœmineæ properant numeroso examine turmæ.
Imbelles post inde choros, extrema tenentes
Agmina, succedunt grandæva ætate parentes:
Hique duces nutu incessus moderantur aquosos.
In dextram nunc castra movent: nunc ire sinistra
Præcipiunt: recto nunc latos ordine campos,
Nunc verò obliquo malunt proscindere sulco.
Nunc scopulos, nunc saxa, recurvaque litora vitant.
Hos cuneo densari, illos in cornua flecti:
Inque latus alios, alios succedere primam
In frontem, geminamque jubent hos ire sub alam.
Omnibus una tamen cura est, salis æquora junctis
Ordinibus, strictimque acie sulcare quadrata,
Acrius ut pugnent sociatis agmina signis.
Non sic ipse Argiva Gerenius agmina Nestor
Instrueret, Phrygiis dum miscent prælia campis
Argolica cum pube duces Menelaus, & Aiax:
Nec [1] Pyrrhus fama notissimus, omnis in arma
Litus ad Oebalium, Calabrûmque Epirus ad oras
Dum coit, auxilium socio latura Phalanto.

Ut quadrata acie, miroque ordine natēt, iidē Auth.

Est & mirus amor prolis, servantque, foventque
Solicitæ matres gnatorum corpora, & illos
Faucibus interdum accipiunt, tutoque reponunt,
Cum timor est Amias properare in bella, ferasque
Infestas teneris Delphinibus, aut citus instat

Matrum solertia in tuendis catulis. Oppianus.

 Thrax

[1] Epiri rex, qui primus acies instruxit, atque inter primos duces ab Annibale positus.

Thrax venator ubi, ſtridetque volatile ferrum.
Verùm, proh miram pietatem! fixus ab ære
Natorum è geminis ſi fors fuet alter, iniquum
Tunc miſeranda parens venantem pone ſequetur;
Et mæſtis natum lachrymis, precibuſque repoſcet.
Interea leni ſervatum verbere caudæ
Impellit retrò ſtudioſa, arcetque periclo.
Ipſi ſed matrem ſectantur, & ubera circum
Diffundunt ſeſe catuli, ſtipantque frequentes.
A fido veluti nunquam paſtore bidentes
Diſcedunt, ſylvas quanquam, ſaltuſque peragrent.
Longævos ſumma nati pietate parentes,
Iuniorum in Parentes pietas. Ioan. Tzettes.
Ut jam majores creverunt corpore, & armis,
Soliciti contra curant, denſique tuentur,
Atque ſenum victu invigilant, eſcamque miniſtrant.
Quin etiam tardo quoniam freta cætula greſſu
Proſcindunt ætate graves, urgere natatus
Ipſa ſui pubes adniſu corporis ardet.
Eſt quoque ſãcta fides thalami: pro conjunge certant
Acrius, & vitam poſuerunt ſæpe volentes.
Amore in ſuos flagrant. & ut tueantur.
Nec minor eſt generis ſervandi gloria, ſi quem
Forte vident jaculo confoſſum ad litora duci,
Confeſtim celeres irrumpunt agmine denſo,
Cumque viris adſtant bello certare parati,
Ni ſocium reddant captivum, undiſque remittant.
Agglomerant & ſe cymbas, & litora propter,
Ac bifida ſcindunt cauda ſalis æquor, & ipſos
Attollunt fluctus, trepidoſque immergere lintres,
Eque viris meritas nituntur ſumere pœnas.
At ſi victores ſocium tenuere receptum,
Feſtivum læti redeunt Pæana canentes:
Incolumique unà plauſu gratantur ovanti.
Quin & divini ſortiti ſyderis auram,
Mortem præſagiunt Oppianus.
Extremum præſcire diem perhibentur: in actam
Quo ſeſe patriam morituri tempore vectant:
Scilicet ut tumulo corpus mandetur avito.
Non ſecus ac Nabathæus, & ut Mæandrius ales
Fatorum gnari faciunt divinitus: amnem
Hic vitreum propter recinit moriturus: & ille
Aſſyria de fruge pyram ſibi ponit odoram.

In-

Interdum, fama est, spumoso è gurgite visos
Sublata in siccum deferre cadavera litus.
Non etenim patiuntur aquis inhumata marinis
Stare diu, prædam vel monstris ire nefandis.
Visa & cæruleum circum gens tota feretrum
Flebilibus innare modis, & ritè supremum,
Magna quidem pietas! casso persolvere honorem.

Mortuos sepeliunt. Ælianus.

At non ista tibi debent miranda videri;
Nam celeri quondam Delphines Dorida cymba
Sulcabant nautæ, Tyrrheni nomine dicti.
Qui cum traijcerent in Naxia litora Bacchum
Argento ditem, gemmisque, cupidine prædæ
Correpti, è viridi cursum deflectere Naxo,
Atque aliò taciti puppim torquere parabant.
At cùm divino sensisset numine fraudem
Tyrrhenùm Liber, socios cantare, fidesque
Aurato jussit plectro pulsare canoras.
Tunc nautæ mira cantus dulcedine capti,
In saltum exiliere, levesque agitare choreas
Bacchanti similes cæperunt: lætaque miris
Dum jactare modis affectant corpora, ponto
Immemores sese mittunt: sed Liber ovantes
Delphinas dedit esse, marique innare profundo,
Et liquidos celebrare choros, lususque per undas.
At verò ut facti semper monimenta manerent,
Unum cæruleis è fluctibus intulit astris,
Et magni [1] volucrem Jovis inter, Equumque locavit.
Idcircò nostro quoniam de sanguine creti
Ingenuos ardent pueros Delphines, & udis
Accipiunt humeris, & per vada vitrea portant.

Amici hominum, & pueros amant.

Egregio fuit ore puer, sed paupere tecto
Bajano è Licyda satus, & Lucrinide Nympha:
Hic patrij quondam Lucrini marmora juxtà
Dum ludit, nitidasque legit de gurgite testas:
Fortè Dicarchea veniens Delphinus ab ora
Formosum vultu puerum conspexit ovanti,
Atque coloratas versantem litore conchas,

Ut

1 Est enim syderius Delphin, juxta lacteum orbem situs inter Aquilam, & Pegasum.

Ut vidit, nimio pueri correptus amore est.
Ergo cæruleis blandiri cœpit amanti
Saltibus,& tacitis testari nutibus ignem.
At puer insuetum non dedignatus amantem,
Edomitam saxo Cererem,quam forte ferebat,
Delphino tradit,fœdusque hoc munere sancit.
Blandus & ore vocans, Simonem nomine dicit.
Nomine Delphinus quo cùm foret inde vocatus,
Ilicet Oceano veniebat ab usque profundo.
Ausus & hinc puer est niveo considere dorso
Delphini, & latè tremulas equitare per undas.
Non invitus onus dorso accipiebat amicum,
(Esse tamen quis onus dilectum dicat amanti?)
Et tendebat iter spumosa per æquora Delphin,
Quà frænum insidens humeris auriga dedisset.
Sic puerum Bajis vectabat ad usque Dicarchum:
Palladium puer in ludum quò sæpè solebat
Ire,rubescentes cum jam temone jugales
Egerat elato Titan, cœloque ruebat.
Inde Dicarchæo, currus cum flexerat aureos,
Acceptum Bajas de litore vector agebat.
Qualiter in Taurum conversus Juppiter ibat
Parthenios ultrà fluctus, dorsoque ferebat
Europam lætus,Dictæaque regna petebat.
Sic & Thelemachum genus armipotentis Ulyssei
Delphinus Fato eripuit, tergoque receptum
E pelago patriis servatum reddidit oris:
Nam propè Dulichias dum ludit parvulus undas,
Quà rapidum mare vorticibus, ventoque fremebat,
Sublapsus puer, & refluo citò mersus in alto est:
Quique dolo fuerat vectorum ejectus in æquor,
Tænaron invexit Delphinus Ariona, cantu
Accitus vitreis è fluctibus: inque choreas
Dum salit Oceani gens lubrica,tergora Delphin
Supponit blandè numeris, nervoque canenti.

Ulysses filium Delphinus servavit. Plutarchus.

Item Arist. Herodotus.

Mira Dicarchæo sed de Delphine feruntur:
Scilicet in dorsum puer ut saliebat,acutam
Vagina veluti spinam condebat, amicum
Ne forte indigno lacerasset vulnere corpus.
Italia late ex omni, dominaque ruebant

Urbe viri,& matrum primæ,mixtimque juventus
Litus in Euboicum, placidas Delphina per undas
Visuri puerum vectantem,ipsumque equitantem,
Qua vellet mare per latum dare lora natanti.
Mira quidem,fateor,rerum miracula canto:
At si vera, Deos, ipsumque obtestor Amorem.
At miser insueto periit Delphinus ab igne:
Nanque puer Cœli [1] vitio correptus,in ipso
Flore juventutis Fato sublatus acerbo est.
Illum omnes Prochytæque Deæ, Inarimæque puellæ
Fleverunt, actæque Deæ, pelagique puellæ,
Nesisque, Euplæeque,& [2] Olympia Mergilline.
Ut tempestivo de caudice cum rutilus flos
Erupit,subitòque gelu contactus acuto
Decolor expallet foliis moriturus,& illum
Flent mæstæ Dryades, flent numina fontis amici
Naïades, raucoque piger flet murmure rivus:
Quæque rigens Cœli florem demessuit aura.
At verò in litus consueto tempore Delphin
Ut venit,puerumque diu expectasset:ubi illum
Nusquam apparentem circumspicit, ictus ab acri
Igne est,& toto confestim expalluit ore.
Utque sibi Fatis ereptum sensit amantem,
Protinus in lacrymas, & cæruleos ululatus
Solvitur,& mæstis latè freta quæstibus implet.
Hinc lucis pertæsus aquis egressus in actam
Insilit infelix, animamque in litore ponit.
Qualis arundineis Alcædo mæsta sub umbris
Amissi flet Fata viri; quem sæva procella
Eripuit, raptumque mari dispersit: at illa
Cum cava nequicquam pulsasset litora quæstu,
Dat sese in fluctus moritura,virumque requirit.

Delphinus puero mortuo præ mœrore occumbit.

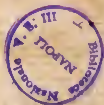
At

1 Sunt qui narrent puerum à Delphino casu spina transverberatum. Oppianus verò aliam de Lesbio puero texit historiam: aliam item Ælianus de Iasensi puero refert, quam tamen aliter Egesidemus apud Plinium narrat. 2 Ab ora Olympia (*Chiaia*) de qua consule Piscatoria nostra. Ecl. 1.

At nos æquoreo è ludo, plausuque canoro,
Atque præoptata scopuli pendentis ab umbra,
Spumosis tractanda vocant fera prælia campis.

FINIS.

Biblioteca Nazionale
NAPOLI
V. E. III

Cum Zephyri summas impellunt leniter undas,
Pronus ab Oceano consurgit, concava multum
Accipiat ne testa vadum: subitusque supino
Pectore conversus, geminas ad sydera chelas,
Antennas velut attollit, parvosque rudentes:
Quos inter tenuem membranam expandit: & illa,
Ceù puppis velo, venientes accipit auras:
Et canum lento fugiens trahit æquore sulcum.
Pro curvo temone pedes demittit, & illis
Sese per fluctus, cursumque ratemque gubernat.
Sed pacata silet cum Doris, & Æolus antro
Frænat in Æolio ventos, tunc crure remisso
Hinc illinc gemino, ceù remis dividit undas:
Estque sibi navis, vectorque, idemque Magister.
Vetum ubi jam scopulis assultat crebrius unda
Rauca sonans, sensimque Notis perflata tumescunt
Marmora, confestim demittit tenuia vela,
Colligit & funes intus, clavumque reponit,
Et gravis epota reddit se Doride fundo.
Ceu ratis in portum se, dum collisa reclamant
Saxa vadis, cœlique tonat domus alta, reducit.
Hinc ego crediderim, nec me sententia fallit,
Qui primus secto compegit robore puppes
(Sive aliquis fuerit Deus ille, & credere par est,
Seù mortalis homo, vastum tranare profundum
Ausus, & ignotis commercia jungere terris)
Accepisse modum formandæ navis, & artem
Tollere quà malos, linumque expandere Coris,
Quaque gubernaclo potuisset flectere cursus.
Nam primùm è cœlo Divorum munere puppim
In medium cecidisse salum, ventisque secundis
Insuetum sulcasse, viris mirantibus, æquor:
Inque novam gentes artem, atque inventa vocasse,
Aut veteres Graii, vel confixere Poëtæ.
Quandoquidem suevere Dii mortalibus artes
Bruta per, & casus, ipsosque aperire per usus.

At mirum, quod fama canit de Labrace: summa
Egelidum quoniam tenet in cervice lapillum,
Atque Hyemem patitur duram, frigusque malignum,

Ut velo secundis, auris naviget.

At remis tranquillo mari.

E Nautilo navigandi artem primi didicerunt.

Ut formosa dies sub lumine risit aprico,
In Solem caput obvertit, frigusque tepore
Mitigat, at penitus, fuerint si nubila, condit
Sese subter humum, Brumamque evitat iniquam,
Ut Passer, Soleæque, Scarique, Umbræque fugaces,
Mænæque, doctusque pati jejunia 1 Nestis,
Et Coraces unà nigri, &, rude vulgus, Aselli:
Et quotquot, riget atra quibus sub vertice gemma.
At contrà radios Anguillæ odere corusci
Solis, & interdum nimio periere calore:
Et pereunt Austro perflatæ: at frigore vitam
Dulcè fovent. placido cum sternitur æquore Tethys,
Aspirantque leves Zephyri, luduntque loquaci
Murmure, tum tenues auras è gurgite perflant:
Et super apparent ferventes marmore bullæ.
Quo puer indicio deprendes lubrica subter
Agmina cœnosis stabulari in fluctibus. At quæ
Centipedę 2 faciunt vafræ, quæ callida Vulpes,
Mira quidem, sed vera. truci confringere morsu
Ut setas potuere, hamumque hausere tenacem,
Intestina vomunt imo de viscere, durum
Quo ferrum sine cæde spuant: votisque potitæ,
Confestim patulis sua faucibus exta resorbent.
Idcirco bifidus cudatur longior uncus,
Ut fera non uno pereat cruciata dolore:
Nec potis hærentem penitus pulsare sagittam.
Perge, puer: nec te dementia nobilis Umbræ
Fallat: ut attenta primum bibit aure fragorem,
Præsentitque virum, aut fatalia conspicit arma,
Actutum fugit in scopulos, vel scrupea saxa,
Et caput ignavum latebris insana recondit,
Aut subter frutices, vel densas abdit in algas:
Perfugiumque putat certum tenuisse: nec ultra
Piscantis timet arma: cavo quia murice credit
Se penitus totam, glaucisque latere sub algis.
Qualis ut immanem properare à fronte Leonem

Anguillæ sibi à Sole Austroque cavent, frigus verò amant.

Centipedarum & Vulpis astus mira quâ hamum expuunt.

Umbræ stultitia. Oppianus.

D Syl·

1 Mugil: sic dictus, quia semper jejuno est ventre. 2 Scolopendræ, sic dictæ à multitudine pedum, quj verò pedes vocantur, sunt appendices, quibus tanquam remis corpus impellunt, Nostratibus *Centopiede*.

Sylvestris vidit bos eminus, inter opaca
Lustra caput fugiens, vel cæcas occulit umbras.
Sic tectà cervice, putat celarier omne
Corpus, & incursum fulvi vitare Leonis.
Interea nemorum rex advolat: inque patentem
Irrumpit caudam, laceratque immanior ungue.
Sic pariter sola scopulis cervice latentem
Vel palma, puer, accipies è caute Sciænam.
Sic stolidus capitur Strutio, sic Phasidis ales,
Dum sepes inter caput, atque arbusta reponunt.

Sudis solertia.

Ast inimica Sudis si retia forte subivit,
Undique lethiferum percurrit sedula cassem:
Si quà per maculas via latior, inspicit, & quà
Ruptus hiat cassis: visoque, fugacia dorsa
Intrudens vi per maculas evadit in æquor.
Quam sociæ rettò mox, quà via facta, sequuntur.

Item Muræna,

Non aliter fati sortem Muræna repellit;
Angustos adigens per textus lubrica terga,
Serpentum in morem prolabitur. haud secus atro
Ipsa fugam molitur Acus de carcere, cum se

Et Acus, quæ è maculis dilabuntur, idē author.

Inclusam vidit. Verùm quis nam ille supinus
Lina secat radio, fixumque intercipit hamum?
Anthias, haud fallor, qui quantum possit acutà,
Quæ surgit dorso, spina, non immemor, illam
Cum cadit in ferrum, obverso de corpore tollit,

Anthias lineam, Et lina rumpit.

Et gladio veluti filum præcidit equinum:
Evaditque alacer. Nonnunquam litore in ipso
Captivus fertur lacrymis deposcere vitam.
Interdum velut infames si forte latrones

Plinius.

Prospexit, retro confestim tuta viator
In loca contendit fugiens: sic retibus ille
Inclusum molitur iter, saltuque frequenti
Insultat maculis, & lina tenacia rumpit.
Nec te multa, puer, teneat fiducia, lætas
Viscere Murænas dum perscrutaris opimo:

Muræna audacia, & vis.

Maxima nanque illis audacia, sæpè cruentis
Piscantes furiosa petit, ceditque sagittis:
Eque rati trahit in fluctus, mergitque profundo.
Magna quidem, sed magna feram facit ira potentem.
Nonnunquam setas densato plurima dente

Dis-

Diſſecat, & fraudem reddit piſcantis inanem.
At licet illa ferox, pôterit miteſcere cultu,
Et cicûr humanis palpari molliter ulnis, *Ut cicur*
Nec non & domini voces audire vocantis. *reddatur.*
Talem Rôma virûm domitrix, domitrixque ferarum Macrobius
Eſt olim mirata, ſuas cui Craſſus inaures
Dicitur inſignes gemma impôſuiſſe ſuperbus.
Illa Palatini, quò conſulis ore vocata,
Ocyor ad nutum veniebat, ſeque teneri,
Palparique manu domini manſueta ſinebat.
Vſque adeò cicures per lenia ſæpè feroces
Redduntur, cultuque feræ miteſcere diſcunt.
  Tales Ionia Congros 1 Epidamnus in unda
Dives alit, doctæ ſurgit quà ſacra Minervæ *Congri ci-*
Inſula: piſcantes ludunt ubi litore Congris, *cures.*
Grataque ſufficiunt alimenta: vicéſque rependunt
Officii contrà memores, piſcoſa trahentes
Innumeros ponti populos ad retia Congri.
Ipſi etiam dociles perhibentur 2 Eloride lympha,
Equè Lupi manibus piſcantum ſumere prædam.
Qualiter obſcuris circum Mæotida lucis
Terreſtres ſuevere lupi, qui gurgitis alti
E Scythicis prædam venantibus ore repoſcunt.
Retia contrà ipſi vigiles in litore ſervant.
Si renuant de more Scythæ, tum protinus omne *Lupi terre-*
Fœdus amicitiæ rumpunt, extenſaque Soli *ſtres circa*
Dyctia dilacerant: laceriſque, umbroſa reviſunt *Meotin ci-*
Luſtra levi curſu, ſylviſque abduntur opacis. *cures.*
  Singula ſed cantu dum proſequor, æſtus, & ipſe
Implexus per opaca labor ſuccedere ripis,
Et placidum hortatur frigus captare ſub umbra,
Doris ubi rauco ſubſultans murmure plaudit,
Et nivei plaudunt 3 Delphines, lubrica propter

1 *Durazzo.* 2 Fluvius Siciliæ *Acellaro*, in valle Nexiina, *Val di Noto.* 3 Notiſsimus inter cæte. Italis *Delfino* Noſtris *la Fera.* Siculis, & Calabris *Tommariello.* Hiſp. *el Delphin de la mar.* Gallis *Dauphin. Oye-de mer*, quaſi Anſer marinus, ab Oceani incolis *Murſovin*, & *Merſovin* quaſi ſus Maris, ſic & Angli, & Armorici *Morbuch.* barbaræ gentes variis nominibus ſuem ſignificantibus vocant. pinguiſſimum enim animal eſt.

Litora lascivo jactantes corpora saltu:
Et variis circum pingentes Tethya formis.
Huc age, CARDENIDE, mecum descende sub undas
Delphinum choreas inter, jactusque petulcos:
Quandoquidem tanti lusus te Principe digni.
Et licet æquoreis paulùm indulgere choreis,
Dum Sol jam prono descendit vertice curru
Mitior, & læti surgunt à Vespere venti.
Forsan, festivo cui saltu, & murmure plaudant,
Alter eris curvos inter Delphinas Arion.
Aprici quondam per 1 Cænyos alta phaselo
Errabam, socii Licydas, flavusque Lycormas,
Alter ab Euboicis, Siculis è finibus alter
Venerat: insignis cantu, cytharaque Lycormas,
At lepidas cantu Licydas sociare choreas.
Cùm celeri video properare sub herbida cursu
Mirus Delphinorum lusus, ejusque descriptio. Litora Delphinas, longeque sonare natatu,
Ac totum vitreo conspergi Nerea rore.
Ut puppim propius venere, examine bino
Hinc, inde effusi, circum sparguntur, & udos
Incipiunt hilares crispata per æquora ludos.
Nunc agiles per summa levi nant cærula cursu,
Ad numerum bifidis pulsantes marmora caudis;
Alternis quò pulsa modis sonet unda canorum,
Nunc vero prona subeunt cervice Profundum:
Eque imo actutum redeuntes gurgite, jactu
Summa citi repetunt, ipsoque sub aere pendent.
At modo per vitreos molli curvamine campos
Incedunt, saltuque brevi, saliuntque, ruuntque.
Sed nunc implexi per mutua Dorida currunt
Pergyros varios, obliquatosque natatus:
Insultantque vadis, innectuntque orbibus orbes:
Et labyrintheis erroribus æquora pingunt.
Corpore mox toto erecti vibrantur, & ipsam
Transiliunt saltu cymbam, & cervice reflexa
Nos, proh mirus amor! qua possunt voce salutant:
Festaque lætitiæ nutu dant signa loquaci;
Atque iterum è tremula vario discrimine cymba

Spe-

1 Calabriæ promontorium *Capo della Volpe*, Vide IV. Naut.

Spectantur longè duci, rursumque reduci,
Inque fugas omnes,& in omnes ire figuras.
Ut cum Pieridum sedes crinitus Apollo
Invisit, toto consurgunt agmine Musæ,
Carmina festivis jungentes læta choreis,
Et circumfusæ Numen, plausuque coronant:
Virgineosque choros iterant, luduntque per agros.
Tunc ego sic fusco Licydæ, flavoque Lycormæ:
En quæ formosi nobis spectacula pisces
Exhibuere, vago librantes corpora jactu,
Inque chori speciem tremulis plausere choreis,
Circum cærulea spargentes Najade cymbam.
Spondeo,læva sinant modo Numina,& auctor Apollo,
Parthenio dignas acturum carmine grates.
Hæc olim:nunc tempus amica rependere versu
Obsequia: & nostræ fuerit quodcumque Camœnæ
Actiades meditantur opus: Delphines habebunt
Partem opere in nostro, semperque ea gratia facti,
Partheniis detur Musis modo vita,manebit.
Delphinos inter vitreas lusure per undas
Disce,puer, sacris species quæ piscibus, & qui
Sint mores,geniusque. Ollis micat ardua cervix,
Augustumque caput,magnoque nitentia gyro
Lumina,per quæ consurgens, juxtaque cerebrum
Epotos pelago reddit cava fistula fluctus,
Vitalesque unà revomit, quas ebibit auras.
Longior oris hiat scissura,rigentque sub ipso
Serrati dentes, & acuti :simaque rostra.
Mobilis atque brevis lingua est, latique patescunt
Rictus.at geminæ presso curvamine spinæ
Stant alvo,quibus alta secat:stat & altera dorso.
Definitinque duas falcata novissima cauda:
Qualis dividuo sinuatur lumine Luna:
Est subcæruleus dorso color, inque reflexa
Cervice, atsubtus tenera sublucidus alvo est.
Non tantum Euxino,& gelida Meotide Delphin
Labitur:Ægæi pariter volat æquora juxta,
Partheniosque [1] sinus, Tyrrhenaque salsa superbus

Delphini descriptio.

Quibus in locis gene-retur.

D 3 Ob-

1 Vide quæ adnotavimus III. Naut. de Virginio mari, quod & Parthenium Græcis dictum est.

Obsidet, Ioniique vorat vada fervida, & omnem
Inclusum mediis populatur Nerea terris.
Quin etiam adverso magni Delphines in Orbe
Ethiopum spumosa secant freta, perque tumentes
Oceani campos late dominantur: & illi
Oceani Delphines & ut illos Galli cadunt. Tachardus. Membra sui similes, queis multo fervidus æstu
Intima perpetuò refluit per viscera sanguis.
Hos, qui purpuream Auroræ Titanidis oram
Trans Libyam, Atlantea petunt per cærula Galli,
Alato figunt jaculo, mirabile visu.
Robustus spondæ insistit venator, ab alto
Utque propinquantem celeri Delphina natatu
Prospectat, manibus confestim missile ferrum
Intorquet, certoque volantem corripit ictu.
Interdum tanta jaculum vi fertur, ut omne
Ærata corpus transfectum cuspide rumpat.
At mihi laudandi nunquam, quia prælia sacris
Piscibus intendunt, & iniquo funere plectunt.
Idcirco immanes oderunt Numina Thraces,
Impia quod sociis ferrent Delphinibus arma.
Tu cave, piscator Tyrrhene, lacessere bello
Delphinas, dextramque sacro temerare cruore.
In reliquos fer bella greges: servatus amico
Fœdere, perpetuò ludat Delphinus in unda.
Mira Delphini celeritas. Illius & mores jam nunc dicamus. Aquosos
Per campos cursu celer, & pernicibus alis
Antevolat pisces, volucresque citissimus omnes.
Non sic cornipedes effusi carcere Iberi
Addunt se in spatia, & laxis agitantur habenis,
Ut freta corripiunt Delphines, & ocyus ipsos
Alato superant volitantes flamine ventos.
Præterea, stimulante fame, cum præpete pisces
Sectantur cursu fugientes usque profundum,
Ex arcu velut excussi in altum exiliunt. Arist. & Ælianus Et cito vitales affectat anhelitus auras,
Ex arcu velut excussi, se rursus in altum
Emittunt, telo velocius: inque suprema
Interdum sese jactu carchesia vibrant,
Cum prope turritas consurrexere carinas.
Sæpe etiam prædis inhians, dum lubrica ponti
Agmina persequitur, tanto ruit impete Delphin,

Ut cœptos nequeat cursus inhibere: sed ipsa
Sponte sua in scopulos cervice allisus acutos
Frangitur, aut siccis hæret moriturus arenis. *Sæpe adflictus alliduntur.*
Insuper his, mirum rex Juppiter indidit illis
Ingenium; vasti spumantia marmora Nerei
Instructa legione terunt: ceu magnus aperto
Incedit campo, paribusque exercitus alis
Signa movet, bellum jamjam laturus in hostem. *Ut quadrata acie, miroque ordine natët, iidë Auth.*
Imberbes primo pueri stant ordine: retro
Æquatis spatiis florenti ætate iuventus
Insequitur, certis sua per discrimina signis,
Divisa in strictos cuneos, inque agmina quadra.
In medio veluti lixarum ignobile vulgus,
Fœmineæ properant numeroso examine turmæ.
Imbelles post inde choros, extrema tenentes
Agmina, succedunt grandæva ætate parentes:
Hique duces nutu incessus moderantur aquosos.
In dextram nunc castra movent: nunc ire sinistra
Præcipiunt: recto nunc latos ordine campos,
Nunc verò obliquo malunt proscindere sulco.
Nunc scopulos, nunc saxa, recurvaque litora vitant.
Hos cuneo densari, illos in cornua flecti:
Inque latus alios, alios succedere primam
In frontem, geminamque jubent hos ire sub alam.
Omnibus una tamen cura est, salis æquora junctis
Ordinibus, strictimque acie sulcare quadrata,
Acrius ut pugnent sociatis agmina signis.
Non sic ipse Argiva Gerenius agmina Nestor
Instrueret, Phrygiis dum miscent prœlia campis
Argolica cum pube duces Menelaus, & Aiax:
Nec 1 Pyrrhus fama notissimus, omnis in arma
Litus ad Oebalium, Calabrûmque Epirus ad oras
Dum coit, auxilium socio latura Phalanto.
Est & mirus amor prolis, servantque, foventque
Solicitæ matres gnatorum corpora, & illos
Faucibus interdum accipiunt, tutoque reponunt, *Matrum solertia in tuendis catulis. Oppianus.*
Cum timor est Amias properare in bella, ferasque
Infestas teneris Delphinibus, aut citus instat

 Thrax

1 Epiri rex, qui primus acies instruxit, atque inter primos duces ab Annibale positus.

Thrax venator ubi, ſtridetque volatile ferrum.
Verùm, proh miram pietatem! fixus ab ære
Natorum è geminis ſi fors fuet alter, iniquum
Tunc miſeranda parens venantem pone ſequetur;
Et mæſtis natum lachrymis, precibuſque repoſcet.
Interea leni ſervatum verbere caudæ
Impellit retrò ſtudioſa, arcetque periclo.
Ipſi ſed matrem ſectantur, & ubera circum
Diffundunt ſeſe catuli, ſtipantque frequentes.
A fido veluti nunquam paſtore bidentes
Diſcedunt, ſylvas quanquam, ſaltuſque peragrent.

Iuniorum in Parentes pietas. Ioan Tzetzes.

Longævos ſumma nati pietate parentes,
Ut jam majores creverunt corpore, & armis,
Soliciti contra curant, denſique tuentur,
Atque ſenum victu invigilant, eſcamque miniſtrant.
Quin etiam tardo quoniam freta cærula greſſu
Proſcindunt ætate graves, urgere natatus
Ipſa ſui pubes adniſu corporis ardet.
Eſt quoque ſācta fides thalami: pro conjunge certant
Acrius, & vitam poſuerunt ſæpe volentes.

Amore in ſuos flagrant. & ut tueantur.

Nec minor eſt generis ſervandi gloria, ſi quem
Forte vident jaculo confoſſum ad litora duci,
Confeſtim celeres irrumpunt agmine denſo,
Cumque viris adſtant bello certare parati,
Ni ſocium reddant captivum, undiſque remittant.
Agglomerant & ſe cymbas, & litora propter,
Ac bifida ſcindunt cauda ſalis æquor, & ipſos
Attollunt fluctus, trepidoſque immergere lintres,
Eque viris meritas nituntur ſumere pœnas.
At ſi victores ſocium tenuere receptum,
Feſtivum læti redeunt Pæana canentes:
Incolumique unà plauſu gratantur ovanti.

Mortem præſagiunt Oppianus.

Quin & divini ſortiti ſyderis auram,
Extremum præſcire diem perhibentur: in actam
Quo ſeſe patriam morituri tempore vectant:
Scilicet ut tumulo corpus mandetur avito.
Non ſecus ac Nabathæus, & ut Mæandrius ales
Fatorum gnari faciunt divinitus: amnem
Hic vitreum propter recinit moriturus: & ille
Aſſyria de fruge pyram ſibi ponit odoram.

In-

Interdum, fama eſt, ſpumoſo è gurgite viſos
Sublata in ſiccum deferre cadavera litus. *Mortuos ſepeliunt. Ælianus.*
Non etenim patiuntur aquis inhumata marinis
Stare diu, prædam vel monſtris ire nefandis.
Viſa & cæruleum circum gens tota feretrum
Flebilibus innare modis, & ritè ſupremum,
Magna quidem pietas! caſſo perſolvere honorem.
Atnon iſta tibi debent miranda videri;
Nam celeri quondam Delphines Dorida cymba
Sulcabant nautæ, Tyrrheni nomine dicti.
Qui cum traijcerent in Naxia litora Bacchum
Argento ditem, gemmiſque, cupidine prædæ
Correpti, è viridi curſum deflectere Naxo,
Atque aliò taciti puppim torquere parabant.
At cùm divino ſenſiſſet numine fraudem
Tyrrhenùm Liber, ſocios cantare, fideſque
Aurato juſſit plectro pulſare canoras.
Tunc nautæ mira cantus dulcedine capti,
In ſaltum exiliere, leveſque agitare choreas
Bacchanti ſimiles cæperunt: lætaque miris
Dum jactare modis affectant corpora, ponto
Immemores ſeſe mittunt: ſed Liber ovantes
Delphinas dedit eſſe, marique innare profundo,
Et liquidos celebrare choros, luſuſque per undas.
At verò ut facti ſemper monimenta manerent,
Unum cæruleis è fluctibus intulit aſtris,
Et magni [1] volucrem Jovis inter, Equumque locavit.
Idcircò noſtro quoniam de ſanguine creti
Ingenuos ardent pueros Delphines, & udis *Amici hominum, & pueros amant.*
Accipiunt humeris, & per vada vitrea portant,
Egregio fuit ore puer, ſed paupere tecto
Bajano è Licyda ſatus, & Lucrinide Nympha:
Hic patrij quondam Lucrini marmora juxtà
Dum ludit, nitidaſque legit de gurgite teſtas:
Fortè Dicarchea veniens Delphinus ab ora
Formoſum vultu puerum conſpexit ovanti,
Atque coloratas verſantem litore conchas,

Ut

1 Eſt enim ſyderius Delphin, juxta lacteum orbem ſitus inter Aquilam, & Pegaſum.

Ut vidit, nimio pueri correptus amore est.
Ergo cæruleis blandiri cœpit amanti
Saltibus,& tacitis testari nutibus ignem.
At puer insuetum non dedignatus amantem,
Edomitam saxo Cererem,quam forte ferebat,
Delphino tradit,fœdusque hoc munere sancit.
Blandus & ore vocans, Simonem nomine dicit.
Nomine Delphinus quo cùm foret inde vocatus,
Ilicet Oceano veniebat ab usque profundo.
Ausus & hinc puer est niveo considere dorso
Delphini, & latè tremulas equitare per undas.
Non invitus onus dorso accipiebat amicum,
(Esse tamen quis onus dilectum dicat amanti?)
Et tendebat iter spumosa per æquora Delphin,
Quà frænum insidens humeris auriga dedisset.
Sic puerum Bajis vectabat ad usque Dicarchum:
Palladium puer in ludum quò sæpè solebat
Ire,rubescentes cum jam temone jugales
Egerat elato Titan, cœloque ruebat.
Inde Dicarchæo, cursus cum flexerat aureos,
Acceptum Bajas de litore vector agebat.
Qualiter in Taurum conversus Juppiter ibat
Parthenios ultrà fluctus, dorsoque ferebat
Europam lætus,Dictæaque regna petebat.
Sic & Thelemachum genus armipotentis Ulyssei
Delphinus Fato eripuit, tergoque receptum
E pelago patriis servatum reddidit oris:
Nam propè Dulichias dum ludit parvulus undas,
Quà rapidum mare vorticibus, ventoque fremebat,
Sublapsus puer, & refluo citò mersus in alto est:
Quique dolo fuerat vectorum ejectus in æquor,
Tænaron invexit Delphinus Ariona, cantu
Accitus vitreis è fluctibus: inque choreas
Dum salit Oceani gens lubrica,tergora Delphin
Supponit blandè numeris, nervoque canenti.

Ulyssis filium Delphinus servavit. Plutarchus.

Item Arionem. Herodotus.

Mira Dicarchæo sed de Delphine feruntur:
Scilicet in dorsum puer ut saliebat,acutam
Vagina veluti spinam condebat, amicum
Ne forte indigno lacerasset vulnere corpus.
Italia late ex omni, dominaque ruebant

Ut-

Urbe viri,& matrum primæ,mixtimque juventus
Litus in Euboicum, placidas Delphina per undas
Visuri puerum vectantem,ipsumque equitantem,
Qua vellet mare per latum dare lora natanti.
Mira quidem,fateor,rerum miracula canto:
At si vera, Deos, ipsumque obtestor Amorem.
At miser insueto periit Delphinus ab igne:
Nanque puer Cœli 1 vitio correptus,in ipso
Flore juventutis Fato sublatus acerbo est.
Illum omnes Prochytæque Deæ, Inarimæque puellæ
Fleverunt, actæque Deæ, pelagique puellæ,
Nesisque, Euplæeque,& 2 Olympia Mergilline.
Ut tempestivo de caudice cum rutilus flos
Erupit,subitòque gelu contactus acuto
Decolor expallet foliis moriturus,& illum
Flent mæstæ Dryades, flent numina fontis amici
Naïades, raucoque piger flet murmure rivus:
Quæque rigens Cœli florem demessuit aura.
At verò in litus consueto tempore Delphin
Ut venit,puerumque diu expectasset:ubi illum
Nusquam apparentem circumspicit, ictus ab acri
Igne est,& toto confestim expalluit ore.
Utque sibi Fatis ereptum sensit amantem,
Protinus in lacrymas, & cæruleos ululatus
Solvitur,& mæstis latè freta quæstibus implet.
Hinc lucis pertæsus aquis egressus in actam
Insilit infelix, animamque in litore ponit.
Qualis arundineis Alcædo mæsta sub umbris
Amissi flet Fata viri: quem sæva procella
Eripuit, raptumque mari dispersit: at illa
Cum cava nequicquam pulsasset litora quæstu,
Dat sese in fluctus moritura,virumque requirit.

Delphinus puero mortuo præ mærore occumbit.

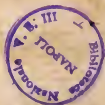
At

1 Sunt qui narrent puerum à Delphino casu spina transverberatum. Oppianus verò aliam de Lesbio puero texit historiam: aliam item Ælianus de Iasensi puero refert, quam tamen aliter Egesidemus apud Plinium narrat. 2 Ab ora Olympia (*Chiaia*) de qua consule Piscatoria nostra. Ecl. 1.

At nos æquoreo è ludo, plausuque canoro,
Atque præoptata scopuli pendentis ab umbra,
Spumosis tractanda vocant fera prælia campis.

FINIS.

Biblioteca Nazionale
NAPOLI
V. E. III

F. Solimene In. H. Vincent Sc.

HALIEUTICORUM

LIBER III.

Sed jam bella vadis agitata, aſtuſque natantum
Sunt dicenda: mihi vos ò quæcunque beati
Aurea Crateris ſulcatis cærula, Nymphæ,
Ferte animos, placidæque auris ſpirate ſecundis.
Vos & præſentes, Acheloides, ore favete,
Et vos Actiades, ſacrumque intendite cantum,
Si patriæ Telluris amor, ſi gloria tangit,
Si veſtros, Divæ, pro more fovetis alumnos.
Ignipotens, cui cuncta, Deus, ſociare potenti
Fœdere permiſſum, pacemque inducere Mundo;
Ille etiam fera bella movet, nexuſque reſolvit.
Idem pacis Amor, bellique aſperrimus author:
Quaque ſacra jungit vi pectora, dividit illa.
Nonne vides, mixtimque homines, volucreſq; feraſq;
Pro natis, victuque, & pulchræ lucis amore,
Armaque prærepta pro conjuge ſæpe ciere?
Non ſecus & piſces Fato verſantur eodem.
Ille ſtudens victu, vitæque, Penatibus alter,
Hic dulci pro luce, ſuo hic pro pignore, & ille
Pro thalami nexu, charæque cupidine prolis,
Una omnes ſeſe telis, aſtuque laceſſunt:
Inque neces adigunt: quæ jam feralia bella
Ordiar. Undoſum primus deſcendit in æquor
Inviſus Polypo Dentex, qui robore major
Bellum fert Polypo, & terrorem dentibus infert,
Ille laceſſitus curſu ſe proripit, & ſe
Occulit in latebris ſcopulorum, & caute repoſta.
At vafer in ſolitos tum Dentex confugit aſtus:

Amor pacis idem, & belli author.

Pugna Denticis cum Polypo. Albertus.

Se similem casso simulat, fluitatque per undas
Incertùm: Polypus spoliatum lumine credit,
Educitque specu, prædam comprendere, cirros.
Ilicet ore manum tenet ille, & victor ab udo
Educit saxo captum: ceù callida vulpes
Decipit ignaras, Fatum mentita, volucres.

Muræna cū eodem mirabilis lucta. Oppianus.
Non ærumna manet Polypum minor, horrida quādo
Bella movet Muræna. Cavo de pumice in auras
Cùm prodit Polypus, escamque inquirit amicam,
Tunc tacito, celerique volat Muræna flagello,
Læta super præda, bellumque agitare parata.
Ille sed ut propius venientem conspicit hostem,
Mandat terga fugæ: sed tardo marmora cursu
Sulcantem lapsu insequitur Muræna citato:
Cogit & invitum morsu pugnare feroci.
Ille coactus init certamina, longaque jactat
Brachia multiplici gyro, voluitque, plicatque
Hàc illàc, si fortè trucem depellere pestem
Detur, & elapsum tutò se reddere saxo.
Incassum tamen infelix; nam lubrica serpens
Membra per, & chelas Muræna relabitur. ille
Contrà nunc caudam, nunc tergora, duraque prendit
Colla, peratque ipsum nunc os irrumpit apertum,
Ac veluti multa defessi membra palæstra,
Vix luctatores undantia brachia jactant:
Non aliter Polypus chelas defessus inanes
Vix movet: & victus tandem se subiicit hosti.
Continuò prædam radiis discindit acutis
Muræna, & totum dispergit gurgite corpus.
Non secus in vitreo debellant æquore Congri
Ignavas Polyporum acies, & funere plectunt.

Muræna infeliciter pugnat cum Locusta. Idē Author.
At non successu pugnat Muræna secundo,
Crustatæ intendunt olli cùm bella Locustæ.
Cervicem de caute trucem ferus Astacus udà
Exerit, & geminis irritat cornibus hostem.
Hæc odio irritata ruit, morsuque feroci
Impetit: at duro collisi cortice dentes
E rigido veluti saxo, ferroque retusi
Exiliunt, hebetesque magis redduntur ab ictu.
Colla sed illa suis apprendit mollia chelis,

For-

Forcipibus velut æratis, stringitque, secatque,
Quo tandem effuso reddat cum sanguine vitam.
Infelix sic ipse perit pugnante Locusta,
Canger, & astrictis invisit faucibus Orcum.
Attamen id mirum est, armatam forcipe dura,
Et dura pariter testa, celeremque Locustam
Osmylus 1 expugnat victor: licet ille per undas
Tardus eat, teneroque incingat corpus amictu.
Muscosa scopuli Polypus in sede morantem
Desuper invadit tacitus, pronusque Locustæ
Incumbit dorso, circumque tenacia collum
Vincla jacit subitus, faucesque astringit hiulcas:
Atque aditum vitæ simul occupat: illa dolore
Actutùm furit icta, manusque, & corpora quassat:
Et roseam in scopulos allidit plurima caudam.
Nunc tandem defessa silet, vix palpitat: & jam
Exanimata jacet. tamen ille tenacius arctat
Vincula, candentesque artus, & mollia suctu
Guttatim membra educit: velut ore tenaci
Lac pleno pueri nutricis ab ubere sugunt.
Indidit idcircò magnum Natura timorem:
Et viso tantum Polypo periisse Locustam
Nonnunquam, fama est. Pinnis sed callidus astu
Dissimiles struit insidias, cum sæva latratus
Accendit, stimulumque fames irritat edendi.
Nanque ubi Perna fores reseravit, ut ætheris auram
Ebibat, & dulcem 2 villis sibi colligat escam;
Et custos ignarus abest, tunc ilicet ille
Apprensum chelis saxum demittit hiantem
Desuper in Pinnam: gremio quo Perna recepto,
Haud potis extemplo patulas occludere valvas.
Advolat ille, citusque fores irrumpit apertas:
Ignaramque doli Pinnam, & nil tale timentem
Expoliat, prædaque rapax lætatur opima.
Quid non dira fames, hominesque docebit egestas,
Si ingenium dedit & brutis, artemque nocendi?

Polypus Locustam expugnat. Plutarchus.

Ingens Locustis de Polypo timor.

Polypi astus, quo Pinnas depopulatur. Oppianus.

Non

1 Polypus, sic dictus ab odore: vocatur etiam Bolitæna, & Ozæna.

2 Villis enim purgamenta maris, fæcesque, quibus nutritur, haurit. hi verò villi sunt, ex quibus byssum Tarentini texant: laudatissimæ sunt Chirothecæ, & velamina, quibus se puellæ amiciunt.

Non secus insidias molitur, callidus arce
Interdum ut miles potiatur.ubi rediens Sol
Luce aperit Cœlum,& montes tegit aureus altos,
Clausaque cum primùm panduntur mœnia, onustos
Præmittit palea currus, conditque sub illa
Armatum ferro peditem: vix limina currus
Tardigradis tenuere rotis, auriga repentè
Sistit equos, casum mentitus:quique latebant
Districto mucrone ruunt, & murmure facto
Dant sociis signum:mora nulla è valle reposta
Protinus occurrunt illi,portasque patentes,
Quas interposito subiti concludere curru,
Haud cives potuere,tenent, densaque caterva
Irrumpunt,captaque dolo dominantur in arce.
Ergo ne ignaræ paterentur talia Pinnæ,
Pinna custos Squilla Custodem Natura dedit, qui pervigil ipsas
Excubat ante fores: & cùm properate natando
Aspectat Polypum Cancer(qui cautus opimi
Visceris,& byssi custos manet, inque corusca
Adnatus Perna est) dat signum:comprimit illa
Continuò testas,astusque eludit inanes.

Hac etiam Polypus depascitur Ostrea fraude:
Callidus & Cancer. Pugnant sed viribus æquis
Muræna cũ Congro anceps pugna. Perottus. Murænæ, Congrique. Dicharchi ad litora quondam
Murænam memini Congro vidisse duello
Certantem Marte ancipiti:sed lubrica tandem,
Non impunè tamen Congrum vertisse ferocem
Terga cruentatum plagis, nanque ille vicissim
Murænæ rabido caudam præciderat ore.

Mugilem superat Lupus. Perottus, Seque olim caudam Cephalo vidisse Lycotam
Ore Lupum rapido secuisse, virentia propter
Litora cùm mediis nassam demitteret undis,
Jam memini dixisse, mihi dum bella natantum,
Et morem varium,& versutos diceret astus,

Attamen infelix cæso de Mugile victor
Exili Lupus à Squilla nece plectitur atra.
At neci à Squillis deditur. Ælianus. Scilicet imbelli nonnunquam Fata potentes
Dejecere manu,& collum fregere superbum.
Ergò ubi inexpleto ruit ore,cupidine prædæ
Incensus,Squillasque petit,quas ille voraci

Ven-

Ventre, fameque inhiat, comprensæ protinus illæ,
Quod capiti assurgit rostrum, ceù serra, recuruum
Inflectunt, gyroque leves saliuntque, ruuntque
In pugnas alacri nisu. mox viribus haustas
Comprendit dulci gavisus munere Labrax.
Squilla levi primùm prælato in gutture saltu
Subsilit: hinc cornu venantem figit acuto:
Victaque victorem transverberat. ille voracis
Ingluviem ventris saturat: nec vulnera quidquam
Sentit hians: prædæ tanta est innata cupido.
Sed cum diffuso tumuerunt sanguine fauces,
Et creber stimulo miserum dolor urit acerbo,
Cum præda occumbit fato venator eodem.

Sint longo quanquam Ziphiæ mucrone potentes, *Quo astu Ziphiæ Balænam vitent. Ælianus.*
Balænam trepidi metuunt, nec cominus audent
Ire hostem contra, fortemque expendere belli:
Sed tantum vitare dolo conantur: in imis
Obversa gladium defigunt cuspide arenis:
Immotique manent: nec quam sint ense valentes
Prospiciunt, stolidasque tenet dementia mentes.
Usque adeò nihil æra, sonoraque fulmina prosunt:
Ni fortes pariterque animi, pectusque virile
Accedant. tenui caligans lumine truncos
Hos rata cæruleos Balæna impunè relinquit.
At multa in Gladios accensæ 1 Mænides ira *Et ut à Mænis torqueatur.*
Approperant, teneram morsu discindere pellem.
Et qui monstra maris vitaverat horrida, Cete,
Infelix perit, exiguo data victima pisci.

Attamen audaces velocibus aspera Thynnis
Bella movent, telisque petunt fulgentibus hostes, *Audaces in Thynnos arma movent.*
Ausoniæ relegunt dum litora, perque sonantes
Trinacriæ fluctus, Sardoaque cærula currunt.
Idcircò, mentem quando Natura sagacem
Indidit, ordinibus densis, acieque quadrata
Spumantem celeres Orcyni Nerea findunt.
Sic & solivagum spectant si gurgite ab alto
In pugnam rigida Gladium properare securi,

E Con-

1 Eædem quæ Mænæ, quibus similes sunt Membrades, quas etiam Galli vocant *Celerins* nobis haud dubio sunt *Spigari* set. generis.

Confisi numero venientem cominus hostem
Excipiunt:illi sociis in bella vocatis,
Castra movent:pavidi contra dant terga,ruuntque
In diversa, vagique natant toto æquore Thynni.
Instat terga premens Gladiorum exercitus omnis,
Euxinumque fugat resecutus ad usque profundum.
Non secus è vasto Tritonas 1 Atlanic fugaces
In clausam Ziphiæ victores Dorida pellunt
Per Calpes,Abylæque fretum:diversa ruentes
In loca diffugiunt illi: pars litus Iberum
Una tenet læva, Libyam premit altera dextra.
Incandent vada pulsa, furit clangoribus aer
Concussus,scopulique,& circum litora plangunt.
Non minus invisi Thynnis Delphines, & omnis
Vis violenta Canum,Galeique horrendaque Cete:
Delphini,et Thynni pugna. Hos contra veniunt animosius, & fera Thynni
Miscent bella, odiisque acuunt ferventibus iram.
Verùm Pelamydes perdunt impunè feroces
Delphini,& toto fugientes æquore turbant.
Delphini in Pelamydes, qui fugientes in litus exiliunt. Vidi ego Scyllæa non longè à rupe, canoro
Flumine quà salsas descendit 2 Cænys ad undas,
Trinacrium contra litus,viridemque Pelorum,
Plurima Pelamydum velocibus agmina pinnis
Delphinas fugere, & Delphines præpete cursu
Ponè sequi:toto fervebat gurgite Nereus.
At quoniam pelago refluente, æstuque feruntur,
In procurva ruunt inviti litora, ubi omnis
Stat manus agrestum raptis stipata sub armis,
Quos magno puer accivit clamore, propinquos
Ut pisces vidit,lateque albescere pontum.
Haud mora,vibrantur conti, curvique tridentes
Fuscinaque,& celeres uncisitque ilicet ingens
Pelamydum cædes,fusoque cruore rubescunt
Spumantes latè fluctus. proh casus! & illi
Unà infelices pereunt, ubi litore amico
Perfugium vitæ certum, pacemque petebant.
Usque adeò loca nulla patent secura saluti.

Cum

1 Ferunt ingentem Gladiorum copiam esse in Atlantico Oceano, ex quo nonnunquam per Herculeum fretum irrumpunt. 2 Calabriæ promontorium contrà Pelorũ, *la coda della Volpe*. Vide IV. Naut.

Cum miseros Sors atra premit, urgentque potentes.
Interdum tanto exiliunt è marmore saltu,
Ut sæpè in sicca manibus captentur arena.
Et binos dextra tum me prendisse recordor,
Urbe procul rutans liberrimus otia capti.
Non secus Ægæis in fluctibus 1 Aulida contra
Argolici prædam venantur, ut aera Vesper
Temperat, & rores jam colligit humida Luna.
Armati telis, & multa lampade curvas
Stipantur juxtà ripas: Delphines ab alto
Pelamydas, pavidosque fugant ad litora Thynnos.
Attoniti hinc face, Delphinis & agentibus illinc,
Spontè ruunt in terram, invisaque saxa Cybiæ,
Inque manus piscantum, & vitam in litore ponunt.
Non secus, ac timidi lepores, damæque fugaces
In prædam cessere, truces cùm terga Molossi
Hinc sua dente premunt, illinc clamore secundo
Summa catervatim venantes sydera pulsant.
Confestim citò piscantes hastilia torquent,
Atque neci dedunt. cæsi mox piscis opimam
Dant partem sociis Delphinibus, æquore summo
Qui prædam intenti expectant mercede laboris.
Ni faciant, illi disrupto fœdere nunquam
Amplius Eubœæ cogent ad litora pisces.
At non Delphinis, quanquam per salsa superbi
Æquora se dominos jactent, regesque natantum,
Ceu Leo per saltus sylvarum, umbrosaque regna,
Exiguus labor est, Amiæ cum fervida fortes
Bella ferunt, campis & congrediuntur apertis.
Ergo ubi conspiciunt lato Delphina profundo
Agminibus procul è sociis, castrisque vagantem,
Dant signum: subitæ veniunt ad signa cohortes,
Stipaturque atrox Amiarum exercitus. & ceu
Arduus in turrim densa testudine miles
Irrumpit, glandesque jacit, & missile fulmen.
Non aliter contra Delphinum examine multo
Audaces currunt Amiæ, pugnantque feroces,

Fugiunt & Thynni, & à piscantibus facibus territi capiuntur. Oppianus.

Mira atque acerrima Delphini et Amiarum lucta Idem author.

E 2 Prin-

1 Boeotiæ Urbs in Euripo sita contra Chalcidem (*Negreponte*,) quæ tota interiit.

Principio Delphin interritus excipit agmen,
Nec numerum quidquam curat: cęditque, fugatque
Nunc hanc, nunc illam. sed cum videt undique circum
Densari hostiles acies, cingique corona,
Seque unum innumeras contra pugnare catervas,
Segnitiem pellit de pectore, fitque periclo
Fortior: intendit vires, & duplicat iram.
Ast Amiæ circum glomeratæ morsibus illum
Discerpunt, durisque affixæ dentibus hærent.
Hæc caput arreptum tenet acrior, illa tenaci
Stat rictu defixa genis: vorat aspera lumbos
Altera; & hæc pinnis superincubat: illa bisulcam
Apprendit caudam violenta, fugamque retardat:
Hæc subtus ventrem depascitur: illa superne
Molle vorat dorsum, fusoque in sanguine gaudet:
Eque jubis pendent istæ, cervicibus illæ:
Ita omnes, rabieque, atrisque furoribus actæ.
Qualiter, ingenti procerum spectante theatro,
Emissi in taurum pugnaces agmine denso
Ore canes ineunt certamina: fervidus ille
Aurem dente petit, prensamque tenacius ipsa
Forcipe multus habet: saltu velocior alter
Subsilit in collum, mediusque in cornua sidit:
Alter & in dorso subsedit, & ore cruentat:
Subter & hic rabido lacerat palearia morsu.
Fervet pugna: strepitque favens pleno ore theatrum.
Multiplici interea discissus vulnere Delphin,
Efflat anhelus aquam vehementius, & vada turbat
Ore fremens, fibrisque furens exęstuat imis.
Nunc infanda gemens salit æquore, nunc freta rursus
Ima petit: medioque ruens ceù gurgite turbo
Volvitur, ingentemque ciet clangore procellam.
Subsilit interdum è spuma, si forte feroces
Excutiat cervice feras, & liber in altum
Antevolet, sociisque fuga se reddat. at illæ
Ore tenent stricto, nec vi captiva remittunt
Membra, venenatis at dentibus acrius hærent.
Et subeunt, subeunte fretum, rursusque sub auras
Dum resilit, simul exiliunt: mirabile visu,
Desuper apparet monstrum de marmore tolli:
Sci-

Scilicet è niveo Delphino, Amiisque creatum,
Difficiles adeò adnexæ, rictuque tenaci.
Et ceù multa cutem si fortè apprendit Hirudo,
Ægris impurum membris haustura cruorem,
Nonnisi cum fuerit toto exaturata relinquit.
Haud secus immanes Amiæ, ni parte revulsa,
Quam prius apprensam morsu tenuere potitæ,
Demittent captum. qui mox certamine tanto
Defessus, primùm ut vires, animumque recepit,
Insana incensus rabie, ceù ventus in hostem
Irruit, horrendamque ciet ferus undique stragem.
Illæ diffugiunt trepidæ: premit iste fugaces:
Et meritas Amiis pœnas, cædemque reponit.
Cuncta vorat, satiatque iram, ventremque saginat.

Delphini victoria.

Sed me victoris vocat altera palma: Feroci
Est cum Niliaco Crocodilo nobile bellum
Delphino, & cæso surgit victoria major.
Est Delphin Nili regi infestissimus hostis:
Hostis ut hic hominum durissimus. Horrida visu
Bellua, quà Libycos non turpior altera campos,
Vasta nec Ægypti per stagna voracior errat.
Nam campos, & stagna ferox terroribus implet.
Olli vis ingens, & non superabile robur:
Nec minor est animis audacia. lataque duris
Terga rigent squamis, est & durissima cervix,
At totum latè ferro impenetrabile corpus.
Unguibus incurvis, & dente armatur adunco,
Horrendamque movet caudam, rictuque tremendo
Infandam miseris stragem, cædemque minatur.
Hanc tamen ingentes animos, & pectora versans
Non prædæ incensus studio, sed laudis amore,
Aggreditur Nilo Delphin generosus in ipso:
Sit prono invalidus licet ore, levique recinctus
Thorace, & levibus pariter circundatus armis.
Ergo maris magni fluctus egressus, in altum
Irrumpit Nilum, conspectoque eminus hoste,
Ingenti fertur cursu, ceù fulmen: & olli
Ut propior, sese pronum submittit, aquosi
Gurgitis ima petens, faucesque evitat hiantes:
Atque fugam simulans primo se subtrahit ictu.

Eiusdē cum Crocodilo pugna, & ut illum tandat.

Persa velut, patriis cum jam Romanus in armis
Acer ad Euphratem movet agmina, se citus abdit
Lustra inter fugiens. latus hinc petit inde reversus,
Incautumque ferit jaculis, lateque cruentat.
Ergo imo rediens fundo consurgit, & alvum
Invehitur contra veniens inopinus: acutamque
Erigit è tergo spinam, qua mollia ventris
Protinus incidit. reliquo nam corpore monstrum
Ipse vel incassum pulsaret acinace Maurus,
Aut immortali facta ex adamante securi.
Vertitur extemplo præciso bellua ventre,
Horrendùm stridens, refugitque in vorticis undam.
At Delphin medio gestit sub flumine victor.
Mox redit in pontum festivus. At æquor apertum
Qui timidi contra fugiunt, cæcisque sub antris
Se se abdunt? signata pedum vestigia nosco.
Nec fallor: turpes dant terga ignavia Phocæ,
Cæruleus quibus est 1 Aries inimicus: anhelo
Aeris immensi molem qui sorbet hiatu.
Quæ mox lethiferis emissa è naribus aura
Ocyus ingenti flatu, velut acta sagitta
E nervo contorta, volat; quo bellua telo
Imbelles cædit Vitulos, atque aëre perdit.
Aere quo vitam mortales vivimus omnes:
Fitque eadem lethi, fuerat quæ causa salutis.
Nanque ubi conspecto fugere è fluctibus hoste,
Inque latebroso se celavere recessu
Imbelles vituli, tunc retrò impunè sequutus
Instat, terga premens Aries, juxtàque repostum
Stat specus, hostis ubi latet abditus, atque tenet se.
Hic intermedium bibit autibus aëra longis:
Aspiratque iterum, & Phocas transverberat aura.
Icti fulmineo Nepodes velut ære, fugaces
Se cito proripiunt, & inania spicula vitant.
Antra sed egressi, dulcem sub lumine vitam
Deponunt miseri: nam dentibus advolat uncis
Continuò, tenerosque Aries petit, & vorat artus.

Aries Phocam aeris afflatu necat.

At

1 Qui, qualisque sit non liquidò constat: Bellonius ex Asellorum genere facit: alij monstrum inter cete statuunt. historiam verò Ælianus narrat.

At non se, magnæ quanquam, tutantur ab Orcis
Balænæ: miseris spes una evadere cursu, *Orca Balænam vi superat.*
Atque profunda maris loca tuta inquirere, quà se
Vertere, & immenso possint defendere ponto.
At contra rigidis occurrunt dentibus Orcæ:
Seque fugæ celeri certant opponere saltu,
Inque vada impellunt, syrtesque, & sicubi densæ,
Angustæque rigent cautes: hic pondere segnes,
Invalidasque petunt alacres, & cæde cruentant:
Seminecesque viris prædam sub litore linquunt.
Interdum insanæ catulos ante ora parentum
Dilaniant, rabidove recidunt gutture mammas.
Interea velut irato sibi prælia ponto
Spectantur: nullis & agentibus æquora ventis,
Tot violenti ictus, & creber anhelitus undas
Evoluunt, quot nullæ unquam movere procellæ.
Sed jam terribili prorumpit fronte Zygæna, *Zygænæ furor, & vir.*
Spumosasque acies fera devorat ore bisulco.
Ah! pestem miseris Di piscatoribus illam,
Si qua, precor, pietas, defendite: nanque per omnes
Bacchatur fera sæva, nihilque impunè relinquit.
Ac velut iratus prætendit cornua taurus,
Vi quibus ingenti pollet, cædemque minatur:
Sic obnixa furit biiuga cervice Zygæna.
Est & fluminea Glanis bellator in unda *Et Glanidis.*
Maximus, inque omnes fert horrida bella natantes:
Serratoque ipsos piscantes dente lacessit.
Non secus in pisces furit audacissimus omnes
Lucius, & Pagrum 1 Brinthus necat: inque voraces
Bacchantur Mulli Lepores, & funere plectunt.
Nobilis Antaceum, rostroque Acipenser acuto
Germanum insequitur, totoque expellit ab Istro.
Et Zigam celeri cursu insectatur in 2 Albi:
Antevolat fugiens tamen ille citissimus alis.
Cærulei Anguillis intendunt prælia Corvi,
Atque leves Lutræ, & stellatis Ardea pinnis.
Lubrica veloces rostro Lampetra bisulco *Lampetra Salmones vexat.*

1 Qui & Brenthus, è Mergorum genere: illius autem in Pagrum odium Philes tradit. 2 Germaniæ fluvius *Elba*.

Quos & Hirudo perdit.

Salmones impunè secat, cum, Doride salsa,
In dulces fluviorum undas rediere, relicta.
Parvula quin etiam Salmones vexat Hirudo,
Dum fluvios Æstate vagi fervente recurrunt.
Hæc nimio, ut perhibent, calefacto sanguine motu,
In penitis malesana lues progignitur extis.
Interdum totas qua depascente medullas,
Magna dolent, stimulisque intus mordacibus acti
Stagna per, & fluvios errant sine lege furentes:
Et quatiunt sese pinnis: saliuntque, ruuntque,
Eructantque undas, spumasque in gurgite voluunt.
Seque petunt iterum, & medio bacchantur in alveo,
Quò tandem totis exhausti viribus omnes
Dispereunt, cassique appellunt lumine ripas.
Est etiam ille malus Ziphiis pugnacibus hostis,
Quique leves Thynnos depascitur, inque feroces
Delphinas grassatur, 1 Asilum nomine dicunt
Romani, veteres Oestron dixere Pelasgi.

Oestrus Ziphias, Thynnos, & Delphinos exagitat.

Qui licet exiguo sit corpore, mollis & instar
Crescat Araneoli, stimulo tamen horrida magnis
Piscibus arma ciet, vexatque impunè sub alis.
Inque necem vel spontè trahit violentus ad unum.
Dum torrens Canis exoritur (Canis acrior ortu
Pestis acerba furit, spargitque immane venenum)
Thynnida 2 cum Gladiis, & cum Delphine lacessit:
Inque latus spina subter quà cærula pellis
Mollior, intorquet furibundo ex ore sagittam:
Infixaque hæret lateri crudelis Asilus:
Ac teneros artus exugit ab usque medullis.
Ast illi jaculis, & duris morsibus icti,
Exacuunt iras, rabieque armantur in hostes.
Nam frustrà mucrone petent, vel dentibus Oestron,
Ergo acti furiis, irritatique dolore
Cæruleas quatiunt alas, & corpora jactant:
Turbatasque movent undas, latèque per æquor
Bac-

1 Vermiculus hic est, inquit Arist. qui historiam narrat, effigie scorpionis, magnitudine aranei, qui tanto illos infestat dolore, ut sæpe se se interimant. 2 Thynnus, accipitur tamen pro Thynno fœmina, ut habet Athenæus.

Bacchantur, tanto possint si fortè tumultu
Affixam stimulo lateri depellere pestem.
Incassum tamen ira: latus tenet asper Asilus,
Et tantum radiis torquet mordacibus artus,
Ut perdant sese miseri, impulsique dolore
Ad scopulos caput allidant, vel præpete jactu
In molle insiliunt perituri litus, ubi ipsa
Præstat cum vita citius finire dolorem.
Non secus ac Silari ripas, & flumina circum
Oestros agit armenta, & acutis ictibus instat
Acrius atra lues: totis exterrita sylvis
Illa ruunt percussa: sonat mugitus ad auras
Plurimus, horrendoque assurgunt murmure valles,
Plangit & Alburnus, sylvæque, & ripa Tanagri.
Mugilibus stimulo pariter metuendus acerbo
Ater Asilus erit, cum surgens Isidis astrum
Incipit orbe vagos ipso cum Sole labores:
Nam tunc insequitur victor, fixusque sub ala
Mordet acu, & dulces morsu depascitur artus.
Verum lethiferis jam me pugnata sagittis
Bella vocant, mirumque latens in cuspide robur.
Sunt qui torpore armantur, pugnantque veneno,
Insignique dolo fallunt impunè natantes.
Veloces veluti Parthi, Medique fugaces
Prima leves ineunt virosis prælia telis:
Atque dolis, ferro nequeunt si vincere, fallunt.
Prima venenatis Torpedo armata sagittis
Aggreditur pisces audax, quoscumque per æquor
Aspicit ire vagos, radiisque emittit ab ipsis
Turpe veneficium, turbatasque inficit undas:
Inficit & pisces torpore, fugamque retardat.
Protinus amittunt solitum stupefacta vigorem
Membra, rigentque omnes concreto sanguine nervi:
Immotique greges steterunt: velùt inuida si quem
Thessala corripuit cantu: stetit ilicet ille
Attonitus: subitò nec se subducere cursu:
Nec vi, nec telis potis est insurgere in hostem.
Successu tùm læta, morantem plurima rictu
Occupat, & multa torpentem cæde cruentat.

Torpedinis vis stupefaciens. Plinius. & Gillius.

Quo pisces astu occupat.

Sæ-

Sæpius alato potitur sic Mugile victrix,
Quamvis per vitreos repat lentissima fluctus.
Nonnunquam cæsso similis distendit arena
Corpus, & optatos simulat se carpere somnos:
Ignari verùm ut subeunt vicinia pisces,
Infandum toto diffundit pectore virus,
Torpentesque necat morsu, ventremque saginat. *Ut mirè torpor insinuetur.*
Præterea, mirum, per retia rara, levesque
Insinuat citò per nassas, ferrumque venenum:
Inque manus piscantis agit, vincitque rigore.
Non sic per stipulas veloci murmure flamma
Serpit, vasta trahens latis incendia campis:
Ut circumfuso dispergitur aëre virus
Omnia pervadens, & frigore perdit acuto.
Sed jam, quo Trojæ periit vastator Ulysses,
Trigonis horrendæ subit immedicabile telum. *Trigonis virus, Plinius Ælianus.*
Lethiferæ in caudæ medio consurgit acutus,
Serra velut, radius, dura qua cuspide Trigon
Impetit, atque ictu jacit irreparabile virus.
Ergo occulta latens scabro sub pumice nantes *Quod è spina emissum pisces necat*
Dum spectat propiora greges, jacit arma, simulque
Pestiferum emittit virus, prædaque potitur.
Non sic Parthorum diro fucata veneno
Spicula, nec Cressæ tantum nocuere sagittæ:
Nec quæ fumosis Liparæ distenta caminis,
Cyclopum venere manu, & Styge perlita tela.
Non pisces tantum, piscatorésque cruentat
Virosum è viva contortum Trigone ferrum,
Sed cæsa pariter, fama est, è matre revulsum
Duritie indomita, & diri virtute veneni
Æs durum, galeasque, ipsumque incidere marmor: *E pisce avulsa spina adhuc lethalis.*
Illius & virides tactu marcescere ramos,
Delabique comas, solidósque arescere truncos.
Hac rigida memorant virosæ Trigonis hasta
Telegonum quondam instruxisse in prælia Circen.
Ah miser! egregium sævo mucrone parentem
Inscius occidit, dum sparsa armenta per agros, *Illa Ulisses interiit. Eustathius*
Et lætos Ithacæ colles, & pascua lustrat:
Proh miras rerum sortes, & Fata Deorum!

Quem

Quem maris,& terræ, sævique pericula Martis,
Totque minæ, & tanti nunquam fregere labores,
Una Laertiadem Trigon confecit Ulyssem.
Ergo tibi,piscator,erit non ultima cura,
Ne te lethiferis transverberet illa sagittis.
Verùm (cuncta datum vitare pericula non est)
Incautum si fortè petat te cuspide Trigon,
Quæ præsens adhibenda malo medicina, docebo.
Vulcano in cinerem rediges ardente sagittam
Trigonis: ipsa luem quæ detulit, ipsa salutem
Restituet: pulvisque acri conspersus aceto
Expellet virus, vulnusque obducet apertum.
Interea ramus dum lethifer igne crematur,
Avulsum moriente jecur de pisce dolorem
Liniet: atque tumor subsidet. sæpè columbæ
Stercora Naïadis reddent perfusa salutem.
Proderit & multo furfur decoctus aceto.

Quæ contra illius venenum sint medicamina, ex Plinio, Tarentino, & Ægineta.

Præterea Lupus atque Leo, pictique Dracones,
Atque graves Aquilæ, Squatinæque, & callida Vulpes
Dura venenatis exercent prælia telis:
Et stimulis Centrina, fugaxque armatur Hirundo,
Virosusque furit scruposo Scorpius antro.
Et sævit nigro [1] Accipiter cum [2] Coccyge succo.
At verò Gobii, & Sphyrænæ mitior ira est.
Idcirco tibi solerti stat mente cavendum,
Ne molli capias [3] pro Perca Scorpion: at si
Perculsus [4] sapies,piscator, idonea dicam
Quæ medicina malo: dissecti viscera Mulli
Admoveas citus,aut illotum ad vulnera plumbum,
Indomitumque igni, vel acetum,vivaque sulphura,
Et tunsum prodest lentisci imponere vimen:
Magna quibus morbo lenimina. Sed vafer instat
Bos tergo, magnaque premit sub mole natantem.

Quæque ad Scorpii, Gobiique ictũ

Ut

1 Olympici piscatorès Miluum vocant *Rondenone*, Hirundinem vero *Rodene*. 2 Coccyx Græcis,qui Lat. Cuculus, nostri *Cocco*, & *Cuoccio*. 3 Allusum ad proverbium,quod de eo dicitur, qui optima captans,pessima eligit. 4 Item adagium olim in Græcia celeberrimum: hujusmodi casu natum: cum piscator conclusis reti piscibus manum admovens à Scorpio feriretur: ictus, inquit, sapiam.

Ut piſcatorem vigil aſpicit, ilicet imo
Enatat è fundo, totoque incurvus inhæret
Corpore piſcantis dorſo, cheliſque reflexis
Apprimit, aſtringitque tenacior: ille gravatus
Mole Bovis, refluis emergere protinus undis,
Neve haurire valet vitales ætheris auras.
Ergo vitæ aditu intercluſo, deperit æſtu
Piſcator medio, & præda Bos ubere gaudet.

Bovis aſtus quo natantes occupat. Oppianus,

Verùm incredibilis vafræ ſolertia Ranæ,
Quam Piſcatricem noſtri cognomine dicunt.
Ante oculos gemini fallendis piſcibus extant
Extenſique 1 pili in longum, quibus illa natantes
Decipit, & victu tribuit Natura parando.
Ergo, ubi turbato nigreſcunt æquora limo,
Occultat ſe Rana luto, & pendentia fila
Attollit, piſceſque data velut illicit eſca.
Accurrunt illi celeres: trahit ipſa doloſos
Paulatim radios: ignari fraudis in ipſum
Os Ranæ properant piſces, dum pone ſequuntur
Læti eſcam: preſſo tunc Rana citiſſima rictu
Apprimit, atque avido confeſtim gutture mandit.
Non ſecus ante fores fraudem molitur opertam
Ingenuus puer extremo ſub limine valvæ
Intendit latè caſſes, & plurima circum
Grana jacit, pellecta quibus dum plumea turba
Approperat prædæ ſtudio, tunc ille reducit
Ad ſeſe caſſes: ſubit hæc tunc inſcia textum,
Et dulcem menſis eſcam captiva miniſtrat.
Sic etiam volucres, ſi vera eſt fama, Ceraſtes
Decipit, atque dolo ventrem felicius explet.
Hac ipſa, ut perhibent, prædatur Sepia fraude,
Et Pulcher Cœli dictus de nomine piſcis.

Rana mirum ingenium ad fallendos piſces. Tullius, Plutarchus.

Non hìc præterea quo ſepia ſæpius aſtu
Piſcantum ex oculis ſubducitur. impiger adſtat
Cum puer, & ferrum jam jam miſſurus acutum eſt,
Con-

Sepia, Polypique aſtutia.

1 Sic Ariſt. vocat appendices quaſdam, quarum extrema craſſis globulis præpilantur, ſurguntque ante oculos. At Plinius cornicula appellat: ait enim: eminentia ſub oculis cornicula turbato limo exerit.

Confeſtim nigrum diffundit ab ore venenum,
Quo nitidas perturbat aquas, vitatque natantes.
Nativum interdum variat mutata colorem,
Oſmylus ut, ſimiliſque jacet firmiſſima ſaxo:
Et lapidis ficta pueros ſub imagine fallit.
  At ſi Squamiferùm cunctas percurrere fraudes,
Prœliaque, & dulces voluiſſem dicere amores,
Immenſum creviſſet opus, nec vos mihi, Muſæ,
Carmina tot faciles, authorque dediſſet Apollo.
At precor hoc unum ſaltem memorate canenti.
Quis Deus hæc nobis primus monſtravit, & alti
Oceani vix nota Diis arcana retexit?
Nanque hominum non hæc inventa fuiſſe putandū eſt.
  Vir fuit Euboica genitus Colomelide Nympha,
Quæ dulci inſignis cantu, fidibuſque canoris,
Quæque inter reliquas Acheloidas una ſuperbo
Præſtabat formæ cultu, flavoque capillo.
Aſt illam Oceani conjux Saturnia Tethys
Oderat, & toto conata expellere ponto eſt;
Oceano quoniam conjuncta ſub Anxio alto
Sanguine divino puerum ſuſceperat Idam.
Quem Dea per virides actas Crateris, & inter
Muſcoſos aluit ſcopulos, & ſcrupea ſaxa.
Hìc illum cantu, cytharaque inſtruxit eburna:
Quæque forent piſcoſa magis freta, quæque tegendis
Opportuna dolis ſtatio: quibus oſtrea ſaxis
Plurima, quaque uda corallia rupe venirent:
Et Sinveſſano naſſas compingere junco,
Ac lentum calamo docuit ſubtexere linum.
Sed cum jam puer undecimum tranſegerat annum,
Et poterat remis agitare per æquora cymbam,
Ac verſare hamos, & retia, ſedula mater
Artes piſcandi varias, durumque laborem
Erudiit, multoque inſignem reddidit aſtu,
Quò pelagi poſſet verſutam fallere gentem.
Illa ſed in primis charæ ſtat cura parenti,
Scilicet ut mores, fraudeſque, & prælia, & arma,
Et dulces nexus animorum, & fœdera certa
Diſceret undoſæ gentis puer; unus ut omnem
Victor Olympiacam poſſet ſuperare juventam.

Ida Fabula, & quo primum ratione piſciū mores detecti.

Er-

Ergo illum chari ducit genitoris ad ora,
Naturam ut doceat gnatum, ingeniumqne natantum.
Trans Gades Libyam contrà, quà cœlifer Atlas
Immensos humero Stellarum sustinet orbes,
Oceani domus describitur. Stat domus Oceani nitido pellucida vitro,
Et centum geminis surgit subnixa columnis.
Fulgurat ex hyalo textum, niveaque coruscat
Crystallo paries, cardoque adamante renidet
Plurimus, & fulva radiant ab iaspide postes:
Marmore strata nitent Pario: sed cæsa columna
Marmarica de rupe, nigrisque interlita punctis,
Et sparsim minio, & ferrugine splendet Eoa.
Desuper apparent tecto depicta supremo
Æquoraque, scopulique, sonoraque litora fluctu:
Et quæcumque vago pasci t sub gurgite Proteus:
Educat & vastis in fluctibus Amphitrite:
Omnia nativis rerum spirantia signis.
Flumina crystallo in solida cælata coruscis
Parietibus latè apparent, rivique sonantes.
Hic Licus, hic Phasis redimiti cornua musco
Undosa sub rupe sedent, versantque fluenta:
Populeasque inter decurrit lætior umbras
Eridanus, flavoque sonans it flumine Crathis,
Vulturnusque Hypanisque, & magno turbidus alveo
Aufidus, avulsasque ferens cum gurgite quercus.
Mirum opus, atque Deo dignum, Nereoque Magistro:
Nerea nam perhibent fabricasse immania templa,
Cunctaque crystallo miris cælasse figuris.
Hùc Dea cæruleis invecta per æquora bigis,
Tyrrheno proculè ponto cita transtulit Idam.
Ut vitreo puer è curru delapsus, & alta
Oceani ingressus palatia, constitit ipso
Limine in undoso, patrisque nitentia templa
Miratur, magnamque domum, solidasque columnas.
Atque ingens miratur opus, operisque laborem,
Et pictu tatum viva sub imagine tectum.
Ut stetit aulai in medio Dea, cernua magnum
Fluviorum patrem Oceanum, regemque natantum
Confestim unà cum puero veneratur, Amicam

Excipit Oceanus Divam, blandisque profatur
His orsus dictis: Quis te, pulcherrima Nympha,
Finibus è patriis per tot freta cærula vexit,
Et procul Herculeas deduxit ad usque columnas
In mea tecta? sinus emensa interrita tantos
Tethyos undivagæ, puero quidnam petis isto?
Fare age: fixus adhuc amor est. Cui talia contra
Diva refert: Hic ille tuo rex magnus aquarum
Sanguine conceptus puer est pulcherrimus Idas.
Conjugioque tuo quondam dignata superbo
Quem postquam Ænariæ pepeti sub rupe reposta,
Ipsa ego per virides actas Crateris, & undas
Nutrivi, & numeros, & carmina blanda, fidesque,
Et varia edocui piscantis munera, & astus.
Verùm ne patriis fraudem virtutibus, illum
Ad tua tecta tuli; doceas quæcumque natantum
Sit natura, genus, connubia, prælia, & iræ.
Si qua tibi restant monumenta, & gratia facti.
Quin decet & Divis genitum majora doceri,
Atque humiles hominum se supra attollere sortes.

Colomelidis ad Oceanû Oratio.

Hæc dedit. & Regni contra Rex magnus aquosi
Hæc responsa refert: Faciam, formosa, quod optas,
Et regnatorem decet æquoris. omnia discet
Egregius puer undosi secreta Profundi.

Oceani ad illam responsio.

Dixit: & extemplò pastorem Protea jussit
Acciri sparsumque mari compellere in unum
Squamigerû genus omne. Throno mox Divus eburno
Descendit, Diamque unà, puerumque reducit
In mille intertexta nitentibus atria conchis,
Turbinibusque 1, 2 Aulisque & purpureis 3 Neritis.
Hic ubi cæruleo conspergit limina rore,
Crebraque subsiliens placido sonat unda susurro,
Constitit ante aditum Nymphâ Deus, & puer Idas.
Hinc, atque hinc denso glomeratæ Najades Orbe,
Et circumfusæ Nereides, & Thetis ipsa
Adstarunt, lætaque Deos cinxere corona.
Et jam turrito scopuli de vertice pastor

In-

1 2 3 Concharum species, de quibus lib. VIII. agemus.

Proteus in unum pisces cogit.

Ingenti Proteus inflabat murmure concham,
Cærulei spumosa vocans ad tecta tyranni
Dispersas pelago gentes. Vix murice ab alto
Insonuit cantu cava buccina: protinus omnia
In turmas, aciesque ruunt squamosa natantum
Agmina diversis è fluctibus: ultima mundi
Qui vada Hyperboreo currunt subiecta Trioni:
Quique secant Indi maris æquora, quique repostæ
Ammerices lustrant pisces freta ditia gemmis:
Quique Erythræa colunt flaventibus æquora baccis:
Et fluctus qui, Persi, tuos tenuere rubentes:
Quos & clausa Thetis gremio fovet, Ioniumque,
Adriaque, & Pontus cum turrigero Ægæo.
Haud mora fit, densis coëunt examina signis,
Muscososque tenent scopulos, & Protea circum
Agglomerantur: aquis candent spumantibus undæ.
Ac fremitu immenso venientum totus ab imo
Gurgite fervescit pelagus, latèque remugit.
Non secus ac rauco strepuere ut Martia cantu
Classica, confestim sonitu pulsata moventur
Castra, ruunt acies, ardentesque ære manipli:
Magnaque densati stipant tentoria regis.
  Aspectu puer insolito conterritus hæsit,
Atque pedem, secura petens, referebat in arcem,
Cum divina parens, his orsa morata timentem est:
Ne timeas, Tyrrhene puer, quæ maxima ponti
Monstra vides, Patris imperio, nutuque reguntur:
Neve Diis inferre malum permissa potestas.
Siste gradum, vatique animos adverte docenti:
Mira quidem populi disces arcana marini
Hac ignota tenus, legesque, & prælia gentis:
Quæ te scire decet, quondam & meminisse juvabit.
  Et jam diversas acies, atque agmina Proteus
Ordine quæque suo vitreis procedere campis
Jusserat: ipse cavo despectat singula saxo.
Ac velut, hybernis primo cùm Vere relictis,
Magnanimus campo Lotharus sese intulit, & se
Accingit bello, sociosque in prælia poscit:
Stat sublimis equo, cumuloque aspectat ab alto

Ag-

Agmina, dum pulchro procedunt ordine campis.
Quæque suas legio fulgentes ære catervas
Explicat,& densis latè micat horrida cristis.
Itque suis distincta notis: vexillaque certis
Intertexta nitent signis: nitet omnis in armis
Gens patriis, cunctique ducum post terga sequentes
Æquato incedunt sua per discrimina passu:
Helvetii, Cymbrique, bipenniferique Sicambri,
Saxones, & fortes Boii, Illyricique nivosi,
Germanique, Italique, & pictis Pannones armis.
Haud secus æquorei veniebant ordine cœtus:
Quique suis ardens squamis,& præpete penna.
Prima colorati ducebant agmina Mulli:
Pone Scari, densoque ibant examine Percæ.
Hinc dextra Synodontes aquam, Fabrique sinistra
Findebant cursu celeres: hos inter,& illos
Tollebant medio Pagri capita ardua cristis,
Et 1 Sparus aurata fulgens cervice, rubræque
Phycides 2, atq Sudes, mixtique 3 Synagrides Orphis.
Indè sequebantur Sargi, Blennique, 4 Lyræque:
Et fulvo ardentes auro, squamisque coruscis
Umbræque, Auratæque,& Iulides, atque 5 Cinædi:
Et Melanuri, aliique tenentes ultima signa
Squamigerûm, totumque Aphyarum ignobile vulgus.
Jam læves acies properabant: prima nitentes
Agmina Trachuri implebant, Rhombique, Bovesque,
Ac nigris Coraces fulgentes tergora signis,
Et 6 Clarias incana, 7 dicataque turba Lyæo.
Post pingues ibant Soleæ, Milvique rapaces,
Et Cithari, Rajæque, voracique ore Dracones:
Quos inter teretes findebant marmora Scombri:

Piscium omnium per suas species turmasque recensio.

F Ra-

1 Neap. *Sparaglione*, Romæ cum Sargis, & Auratis confunduntur, Massiliæ,& in Liguria *Sparlo*,& *Sparallon*, Hisp. *Spargoil*. 2 Ab Olympicis piscatoribus audio vocari *Cannusa*. 3 *Praio* nostris. est autē capite duriore,& latiore, corpore verò veluti circino circumducto. 4 Dicitur etiam Romæ *Pesce Forca*, nobis *Forcato*. Squamis veluti cataphractus,& hinc per antiphrasim *Mal'armato*. 5 Fortasse erit, quem Olympici vocant *Mafrone*. 6 Pro Callarias metri causa.
7 Bacchus piscis Baccho Sacer: ex Asellorum genere est; non verò Mugilum, ut vult Plinius.

Ranæque,& variis Torpedo plurima punctis,
Atque nitens maculis,& versicoloribus astris.
Janque secunda greges claudebant agmina læves,
Cum gravibus subeunt armati protinus armis,
Ac sua cæruleæ sectantur signa cohortes:
Ardentes minio Cancri, fuscique Paguri,
Et Squillæ insignes villo,roseæque Locustæ,
Stipatusque ibat Leo plurimus,atque Elephanti.
Hic sonus exoritur magnus, fremit omnis aquarum
Campus,& in tractis canescunt æquora sulcis:
Ingentes acies, ingentia corpora densis
Ordinibus glomerata,vado spumante,ruebant.
Hi nivei Delphines erant, Thynnique fugaces,
Orcynique graves, spissoque examina cœtu
Pelamydum,rapidique Canes,turpesque Zygænæ:
Quas inter longo Ziphiæ mucrone sequuntur,
Hastatumque cient agmen. discrimine parvo
Turpes immenso veniebant corpore Phocæ,
Et Vaccæ maris Æthyopum,Ammericique Manates:
Pistresque,Setræque,& duræ dentibus Orcæ:
Epotumque vomunt patulis è naribus æquor,
Ingentemque cient spumam.postremaque claudunt
Signa Physetheres cum turrigeris Balænis.

Qui dum per legiones incedunt, illorum mores Proteus, legesq; docet.

Intereà longo dum vadunt ordine turmæ
Squamiferûm,varioque sonant discissa natatu
Marmora, muscoso scopuli de vertice Pastor
Et studia,& mores cunctorum,& prælia, & iras,
Ingeniumque,dolosque,& dulces dicit amores.
Auribus illa puer spumoso in margine sidens
Attentis bibit,& memori sub mente recondit.
Verum ubi postremis abierunt agmina signis,
Dicendique Deus finem dedit, ilicet alto
Exiliit saxo,& vitreis caput abdidit undis,
Post armenta cito festinans ire natatu.
At Dea cum dignas submisso pectore grates
Cæruleo egisset tanto pro munere Regi,
Confestim celeres spumosa ad fræna jugales
Ire jubet,Calpeque retro, atque Atlante relicto,
Europam propter puero comitata recurrit.

In-

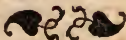
Inque sinus ingressa legit quæ ditia [1] Pœni
Rura tenent: Malacæque urbem transmittit: & altum
Ostendit puero [2] Caridemi culmen opaci.
Et quæ [3] Carthago fuerit, quibus illa Latinis
Expugnata armis memorat, terraque, marique:
Percensetque duces, & quo sub Consule capta.
Quæ dum commemorat, dites transvectus [4] Alonas
Jam raucum cursus [5] Sucronem præterit, & jam
Litus adit, steterat quondam quà celsa Saguntus,
Quam Tyria cecidisse manu Dea dicit, in Urbe
Dum lentos diversa tenet sententia Patres.
Hinc & prætervecta, secat spumantis Iberi
Læva amnem, [6] Lunæque altas in montibus arces:
Et geminas dextra Balearidas ante relinquit.
Mox [7] Veneris delubra videt, celsamque Pyrenen,
Atque sinum scindit spumosa per æquora Gallum:
Quàque docet puerum Rhodanus delabitur, & quà
Massiliæ magno sese curvamine portus
Pandit, inacessas & vertice detegit arces.
Et jam litoreæ procul advenientibus Alpes
Apparent, surguntque jugis super astra nivosis.
Hic lævum Dea pulchra latus perstringit, & inde
Prætèrit [8] Augusti, biga properante, Trophæa.
Hesperiam petit inde, sonoraque flumina Vari
Nicæaque retrò fugiente, atque arce [9] Monœci,
Divitibus claram populis, luxuque superbam
Ostendens urbem Ligurum sic fatur: Apricis
Collibus hanc [10] Genuus posuit Saturnius urbem,
Imperiumque dedit magnum: nam classibus illa
Vecta mari magno fines pervenit Eoos:
Atque Palæstinos, & Cypri regna subegit,
Et Chion, & Lesbon: supraque Propontida signa
Invexit, Tanaimque jugo submisit, & ipsos
Cymmerios. nunc sola tenet tua litora, [11] Cyrne,

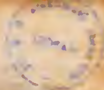
1 Qui circa fretum in Hispania habitarunt. 2 Hisp. promontorium *Capo de Gata* 3 *Cartagena*. 4 *Alicante*. 5 Hisp. flu: *Xucar*. 6 Lunarium promontorium, & Scalæ Annibalis *Capo Tosa*. 7 Aphrodysium *Capo Cruez*. 8 *Torbia* urbs in Nicææ (*Nizza*) ditione. 9 *Monaco* Vrbs Liguriæ. 10 Saturni filius, à quo Genuam conditam ferunt. 11 *Corsica* Insula.

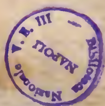
Proxima Sardoo quæ cingeris undique fluctu.
Sic murat Fortuna vices, perituraque regna.
Intereà jam currus equis pernicibus actus
Hetruscos præter fines vicina legebat
Ostia, Tibri, tua, & felices 1 Anxuris arces:
Inque Dicarcheas tandem perlabitur oras.
Sic dulces thalami nexus, & prælia, rixæque,
Et studia, & mores primum patuere natantum.
Sed jam lina mari, textosque immittere casses
Tempus, & æquoreæ venando insistere prædæ.

1 *Terracina*.

FINIS.

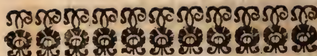

...l. Solimene Inu. Hu.us Vincent Sculp.

HALIEUTICORUM

LIBER IV.

HActenus undivagæ mores, & nomina gentis:
Nunc artes, Neptune, tuas, tua, maxime Nereu,
Dona canam; primi nam vos demittere nassas,
Et medias linum docuistis solvere in undas.
Quare agite, & certum spirate in pectora carmen,
Ut piscandi artes, quæ sint, quæ cura adhibenda,
Quique dolus, quo falsa cadat gens squamea ponti,
Discat Olympiaca solers piscator in acta.
Inprimis multæ sunt piscatoribus artes,
Insidiæque, dolique, vagas quibus æquore prædas
Venentur, dulcemque ferant mortalibus escam. *Variæ piscandi artes.*
Ac veluti in sylvis non venatoribus unus,
Sed varius labor est, intricatusque. Profundos
Hi circùm longà saltus indagine cingunt,
Includuntque feras: alii loca pervia, quà se
Solicitis agiles impellunt cursibus apri,
Obiectu armati claudunt, stipantque corona: *Ut venandi variæ sunt.*
Insistunt alii cursu, & præeunte canum vi,
Per montana leves, & per sylvosa locorum
Veloces agitant lepores: hic retia summis
Applicat arboribus subter frondosa, vel inter
Herbosos tendit campos: hic casse volantes
Captat aves: lentum spargit per gramina viscum
Alter, & optatam gaudet se fallere prædam.
Non secus æquoreas inter piscantibus undas
Est varius, multusque labor, fugientia semper
Per longas maris ambages, cæcosque meatus
Lubrica Squamigerùm sectari examina cursu,

Et captare dolis, ſparſoque includere lino.
Hic calamo, inſidens ſcopulo piſcator aprico,
Quæſitas avidis immittit piſcibus eſcas,
Incautoſque hamo venientes fallit acuto.
At piſcoſa alii per litora, perque ſonantes
Fluviorum ripas, mediove in gurgite ſolvunt
Cæruleos caſſes, onerataque retia plumbo:
Eque mari piſces quæ mox ducentia ducunt.
Hi pelagi virgulta inter frondoſa recondunt
E 1 Sinveſſano contextas vimine naſſas.
Arma illi, & duris exercent prælia monſtris:
Hi noctu nitidis perluſtrant litora flammis,
Explorantque freti loca cæca, & ſubdola ponti
Decipiunt armenta, feruntque ad litora prædam.
Sunt diverſa ſimul piſces fallentibus arma:
Varia piſcandi armamenta. Quæ ſolers prius expediet piſcator, & illa
Quo formanda modo paucis, adverte, docebo.
Qui prædas tremula perquirit arundine, tortum
Multiplici è filo radium ſubtexat equino:
Hamus. Aſt alii è ſpartho faciant, reſtivè retorta,
Qui grandes cupiunt hamis comprendere piſces:
Quique agitare gravi ſueverunt agmina ferro,
Hi bifido armentur telo, durove 2 tridente,
Et longum capulo, lentumque haſtile reponant;
Fuſcina. Ocyus ut dextra vibretur fuſcina, & ipſos
Veloces certo piſces transverberet ictu.
At labyrintheis ſi fortè erroribus udam
Prendere amas prædam, facilemque impendere curam,
Naſſa. E junco caſſes, & vimineos labyrinthos
Intexes cono ſimiles, cui vertice ſummo,
Intus ut imponas eſcam, ſit circulus utque
E naſſe incluſum valeas educere Mullum,
Aut nitidum ſquama Pagrum, Liparimue, Lyramue.
Et fundo ex imo pariter tibi conus in auras
Aſſurget medius, medioque in vertice coni
Os etiam ſpiſſis intexes undique juncis,
Qui proni interius flectantur, ab æquore piſcis
Cum

1 Sinveſſa *ſeſſa*, unde optimum deportatur vimen ad naſſas texendas. 2 *Le Lanzaturo.* Gallis, *trident*, & *Lanſquenet*,

Cum cœcum, illectus præda, se trudit in antrum:
Inde fugam prohibere queant, cum pastus in altum
Liber adire parat. Verùm quibus humida lina
Versandi studium, non est labor omnibus idem, *Retia, & quæ varia.*
Hi 1 Jacula expediunt manibus, pars altera 2 Gryphis
Æquora circundant: alii 3 Sphæronas aquosis
Extendunt latè campis, divesque 4 Panagrum:
Ingentique trahunt conatu ad litora pisces.
Ast 5 Hypochas illi medio de lintre remittunt.
Gangama 6 & his trahitur, piscosum 7 Dictyon illis.
Quæ diversa tibi subtexet arundine conjux
Retia, casta domum dum servat, & ubera circùm,
Et circùm dulces dependent oscula nati.
Tu vel, Olympiaco dum litore lentus ad umbram
Considis, Solemque tibi defendis, & æstum:
Aut rigidam duras Hyemem, ventosque malignos.
Præterea robustus erit piscator, & olli
Non vigor emoriens, non sint torpentia tristi *Qualis esse debeat piscator.*
Membra lue, vel obesa, aut pingui tarda sagina,
Sed levia, & volucri veniant aptissima cursu;
Nam fortes acies, & dura lacessere monstra,
Corpore magna quibus vis est, animique feroces,
Nativi spumosa tenent dum cærula ponti:

F. 4 In-

1 Expeditissimum retis genus, quod unus piscator jaculi instar jacit: nostri *Iacchio* indigitant, illius autem usus circa ostia fluviorum maximus est, & ubi vadum breve est. 2 Alterum retis genus longum passus quadraginta, altum verò sex: hoc verò passus triginta a terris extenditur Nostratibus appellatur. *Rezzolla.* 3 Sic dicti, quia in orbem circunducuntur, & fortasse erunt ea retia, quæ stataria dicuntur, nostris *Rezze di Posta* longa passus centum quinquaginta: solvuntur in altum quingentos à terra passus. Vespere autem jacitur, & per totã noctem stat mari, cum verò prima erumpit diei lux educitur. 4 Inter retia maximum, dicitur etiam Sagena, Nostris *Sciabica* quo omnia piscium genera capiuntur. Longum passus quingentos, ad mille verò à terris jacitur: nec nisi à litore denis piscatoribus educi potest.

5 An sit quod nostri vocant *Tartana* non ausim affirmare, verisimile mihi tamen videtur: est autem rete longum passus sexaginta, omne piscium genus concludit, etiam qui intra limum latent, radit enim limum, & arenas: illius usus præcipuus matutino tempore est. 6 Nostris Græco vocabulo etiam *Gangama* nuncupatur. 7 Erit fortasse quam Nostrates indigitant *Tartarone*, longum passus ducentos medio in mari solvitur, & à quatuor piscatoribus extrahitur secundo maris fluxu, & die illucescente.

Interdumque leves opus est æquare sequendo.
Nunc verò in medios scabro de pumice fluctu s
Mittere se, pelagoque diù durare profundo,
Ingentesque secare vias: ac sub sale vasto,
Ceu terris habitare, graves & adire labores.
At nunc ex imo rursus se reddere ponto
Saxa super saltu, prædamque inferre canistris.
Quin etiam rerum sit solertissimus usu,
Et quam solers, & sagax.
Ingenioque sagax multo piscator, ut omnes
Conjectare queat, fraudesque, dolosque natantum,
Retia cum subeunt, atque irremeabile textum.
Sitque manu promptus, casuque interritus omni:
Et laboris patiens.
Vividus, ac somni patiens, patiensque laboris:
Atque Hyemem, rigidumq; Jovem, vëtosque malignos,
Et rapidos tolerare æstus condiscat, & imbres.
Æquor amet, nullumque recuset inire laborem:
Mercurio sic charus erit, sic divite semper
Lętus erit præda. Sed jam quo tempore felix,
Quo tempore captura felicior.
Expediam, captura. Fores cùm Vesper Olympi
Pulsat, vel primo cùm Lucifer emicat ortu
Autumnum sub pampineum venabere pisces,
At si Bruma riget, sparso dum lumine Mundus
Panditur, incipies ipso cum Sole laborem.
Sed si Ver nitidum, laxandis commoda linis
Tota dies: summo ludunt nam gurgite pisces
Vere novo, & circùm cautes, & litora cursant,
Conjugii studio, charæque cupidine prolis.
At verò ut Zephyris ridet vocalibus Æstas,
Lina prius pelago, quam ros fluat æthere, mittes.
Ventorum ratio habenda.
Nec minor, alato spiret qui flamine ventus
Cernere cura: levis si sit, placidoque flabello
Oceani vitreas impellat leniter undas;
Horrida nanque greges oderunt murmura muti:
Nec super albentes spumis, strepituque sonantes
Ludere amant fluctus, scopulosque, & litora propter
Errare. At vento felix captura salubri
Pisces adversis aquis, vento q; natãt.
Semper erit, placidos optant examina ventos.
Insuper, id non te lateat, gens squamea fluxum
Advenientis aquæ, & spirantia flamina contrà
Tendit iter, facilique secat strata æquora cursu.

Qua-

Quales adverſo perrumpunt aëra roſtro
Obnixæ vento volucres,curruntque citatæ:
Nam ſecus à tergo premit aura, fugamque retardat.
Hinc quo ſtu ſolvenda retia.
Ergo ubi Sythonio Boreas de litore ſpirat,
In medium piſcoſa diem jace lina: nivoſum
Sed contrà in Boream, rauco ſi murmure ſtridens
Finibus è Mauris Notus irruat: inque rubentem
Auroram,ſonat è nigro ſi Veſpere ventus:
Inque domos Zephyri,roſeo dum creber ab Ortu
Veloces citat Eurus equos,cœlumque ſerenat.
Nam ſic innumeri venient ad retia piſces
Sponte ſuâ,gratoque gement ſub pondere ciſtæ.
His animadverſis, inſtat jam tempus aperto
Ire mari,& molles captare indagine prædas.
At primus, facilisque labor demittere in altum
Piſcandi primus labor per naſſas.
Vimineos caſſes,eſcamque includere junco.
Principiò naſſas pelago detrude profundo,
Atque ubi cæca dolum ſylvarum protegit umbra:
Nam ſecus undoſæ detecta fraude cohortes
Effugient;illis quando mens callida,& acre
Quibus in locis demittenda.
Ingenium vitare dolum piſcantis,& aſtum.
Nonnunquam refert naſſam ſaxoſa ſecundùm
Litora,ubi denſis frondent arbuſta viretis,
Condere; nanque illùc correptæ frondis amore
Sæpe ruunt acies, circùmque frequentius errant,
Quo tempore, & quando educenda.
Quas veniente die demittis in æquora naſſas,
Has tu ventura pariter ſurgente reduces.
Veſpere ſi jacias,ſero jam Veſpere tolles.
Profuit interdum geminos ſub Doride Soles
Deſerviſſe; graves nam ſic venere ſub auras,
Et longam captura moram penſavit opima.
Nonnunquam quæ Sole vadum petiere cadente,
Illo etiam ſurgente,graves de gurgite ſurgant.
Sed quibus illecebris eſcarum,atque ubere ſucco
Coniferos oneres caſſes dicamus.In igne
Quibus eſcis onerandæ.
Carabon 1 edomitū, Polypumve, Chrominue doloſo,
Piſcator,junco impones: nam piſcibus illa
Eſca placet, gratoque ſimul nidore trahuntur.
Et ſale perdomitas multo detrudere Sardas,

Ea

1 Cancri genus.

Engraulesque potes: nihil est jucundius istis,
Fragranti quorum pisces capiuntur odore.
At si muscoso mittis de vertice filum,
Ipse tibi figendus erit [1] lumbricus in hamo.
Et quibus armandus sit hamus, Quem prius undosa subter, venator, arena
Perquires scopulosve inter, scabrosaque propter
Saxa, frequens ubi cæruleo de semine surgit.
Quin etiam molles Aphyas, Squillasque rubentes
Pro dulci impones esca, illecebrisque dolosis.
Præterea cunctis non una est piscibus esca
Gratior, in prædam quamvis ruat ore voraci
Diversis piscibus varia sunt esca. Squamiferùm genus omne. Trahit sua quemq; voluptas.
Loligo Cancris capitur, [2] Carideque Labrax:
At Thynnum Coracinus agit, Callychthida Thynnus,
Mænides Auratam: minio qui fulgurat Orphum
Dat miserum fato Mullus, dat Hiatula Sargum.
Insano in Polypos currit Muræna furore;
Anthias inque Lupum, mollemque Orcinus Asellum:
Et socium perdit Melanurum, & [3] Cytthida Perca.
Dat [4] Phagrum fato Channis, dat Carcinus illam.
At [5] Bocas Synodontes amant, Hippurus Iulum:
Hippurum Ziphiæ, Glaucumque ad flumina Mugil
Sponte trahit. Sic quisque suo se perdit amore.
Varii piscandi usus. Nunc age diversas fallendis piscibus artes
Præcipiam tibi, Piscator, fraudesque, dolosque:
Mugilis & primùm quæ sit captura docebo.
Ante tibi Mugil medio quærenda profundo
Et primum quo Mugil fallendus. Fœmina, cui tenui lignum transfige labello,
Quo spartho religata trahi per marmora possit.
Sed cave ne morti dedas, nanque aptius illa
Tendet viva dolos, sociosque in funera pellet.
Hinc postquam in pelagus deduxti è litore cymbam,
Remigio bini insistant, solertior alter
Captivam de puppe trahat per cærula filo:
Proximus huic alter ferro venator acuto
Stet vigil, atque data promptus re fortiter uti.
Emi-

---

1 Vermis, qui sub arena nascitur, *verme del mare.* 2 Parvæ Squillæ.
3 Idem qui Adonis à flavo colore sic dictus. 4 Idem ac Pagrus.
5 Eædem ac Boopes à boando dictæ. Box scribitur per ò magnum, Boops per o parvum. a Lumbrici nobis etiam *Isceli.*

Eminus ut sociã spumosa è Doride Nestes
Aspexere,ruunt stimulis,æstroque furentes,
Collectique una circumstant undique,fraudis
Ignari,luduntque hilares,blandisque morantur
Illecebris,majorque obtutu exæstuat ignis.
Interea , qui puppe sedet piscator in actam
Imperet urgeri lintrem citus,atque ubi pontus
Sub nitidis splendescit aquis , ut & agmina possit
Conspicere,& certo ferrum intorquere rotatu.

Mugilis nimia salacitas. Ælianus,& Oppianus.

Ut ventum est,remos inhibete: atque ilicet unus
Vimineam adducat restim:mora nulla,sequuntur
Igne mares acti sociam, densaque caterva
Deproperare illis amor est;dominamque tueri.
Tu jaculum citus interea, venator, acutum
Expedies,multamque feres de gurgite prædam.
Nam rigidus, quamvis iteres in vulnere vulnus,
Ac totum rubeat mare sanguine,non tamen illi
Saucia terga dabunt,nimio sed amore furentes
Sponte ruent,pulchramque petent per vulnera mortē.
Sævus amor , quid non hominum mollissima coges
Pectora,si tantum torques prædura ferarum!

Ob quam nece plectitur.

At non prætercam,quo certius agmina ferro
Assequerere: sudem puppi defigere longum
Cura tibi,circus capiti cui ferreus insit:
Quo restis transmissa simul cum pisce trahatur
Longius è pinu: nam sic stipata natantum
Turba peti certo poterit felicius ictu.
Si secus,ipsa reget squamosas cymba cohortes.

Animadversio qua facilius pisces feriantur.

Non tu dissimili, Piscator, callidus arte
Per spumosa Scaros venaberis æquora pictos,
Dum captiva tibi candenti fœmina vinclo
Ore tenus raptatur aquis,non longius alter
Gibbosam juxta nassam ferat,ilicet ingens
Turba Scarùm properabit opem latura sorori,
Insanæ Veneris stimulis agitata malignis.
Ast ubi jam densâ puppim cinxere coronâ,
Vimineam in fraudem captivam protinus infer.
Fatiferam subter dominam descendere cassem,
Ut videre,dolorum ignari,actique furore

Astus non dissimilis, quo Scari capiantur.

Qui & maximè salaces. ijdem Authores.

In labyrintheos contexti viminis orbes
Sponte mares adigent sese: cœtuque frequenti
Captorum impletur latè irremeabile textum:
Difficilesque aditus, portæque arctantur hiantes.
Quin etiam affectat socium prævertere cursu
Quisque suum, & cæco primum detrudier Orco.
Usque adeo miseros dementia torquet amantes.
Ergo adeunt latebras, maculosaque texta volentes,
Et charam densi circùm glomerantur amicam:
Fraus altera qua decipiantur. Sic & amore juvat periisse. Dolosus & alter
En modus: æquorea nassam superintege myrto
Plurimus, aut musco: captiva hic fœmina plexis
Libratur juncis, scopulosque absconditur inter,
Quos celeri suevere Scari percurrere cursu,
Ut lætos carpant frutices. Hic illa frequentes
Advocat ad nassam socios, quos Cypridis aura
Mollè agit, & teneros sub pectore ventilat ignes.
Assiduè circùm perlustrant undique nassam,
Ignarique dolum perquirunt, & sua Fata.
Ut tenuere aditus, & ineluctabile septum,
Ilicet insiliunt omnes, ceu cardine rupto,
Obsessam miles ruit interfusus in arcem.
Ut aves ad fœmina cantum. Ac veluti solers si quando texuit auceps
Alitibus fraudem, densàque in sepe canoram
Occuluit volucrem, quæ cantibus aëra complens
Dulce melos iterat, sociosque in frondea texta
Allicit, inque dolos, accurrunt ilicet illi
Fœmineo acciti cantu: rapidoque volatu
Spontè dolos subeunt, vitamque in vimine ponunt.
Haud aliter maculosa Scari venere sub antra.
E quibus ignari superas se mittere ad auras,
Venanti stant præda: cavo qui lætus ab alveo
Educet dextra pisces, cistamque replebit.
Capiuntur etiam musca infixa hamo. Quin etiam vel musca Scarum trahit una: tenaci
Illam fige hamo, & pelago jace: nanque reducet
Captivum tibi capta Scarum. Sed candida lacte
Sepia deproperat, quam non tibi vimina septi,
Qua arte sepia fallatur. Ut capias oneranda, mari nec lina profundo
Demittenda: suo quoniam capienda furore,

Qua

Qua flagrat infelix, ultro venit obvia. In undas
Devincta è curva laxetur fœmina puppi.
Haud mora, conspectâ properabunt cominus, & se
Implicitæ circum gyris glomerantur amicam.
Ac veluti innuptæ longo post tempore quando
Absentem rediisse patrem videre puellæ,
Occurrunt lętæ venienti, & brachia tendunt
Colla per, & charos humeros, & mollia libant
Oscula: sic teneris illæ complexibus hærent,
Quas tu vel dextra capies, piscator, amica.

Cuius movet in coniugem amor.

At quia difficile est, medias ut viva per undas
Sepia de puppi filo devincta trahatur:
Populea idcirco mirâ confingitur arte,
Quæ veram forma referat, niveoque Colore,
Innectuntque duo vitri fragmenta corusci,
Clarior ut tremulo splendescat lumine Lunæ:
Utque mari credunt, chrystalli lucida fundo
Obvertunt fragmenta: procul quo lumine viso,
Accelerant proci cursum: vicina tenentes
Piscator circo citus apprimit: excita vitro
Nam si populeam conspectet Sepia fraudem,
Continuò fugiet nunquam capienda. Sed illa
Inprimis sit cura tibi, venator, habenda,
Nimirùm Luna venatum exire nitenti,
Certius ut nitido discernas lumine veram.

Animadversio ut felicior astus succedat. Accepi à Tarentinis.

At quo Signiferi veniat sub sydere major
Captura, expediam paucis: cùm portitor Helles
Surgit ab Oceano stellato in vellere fulgens,
Et cùm vicinus prætendit cornua Taurus,
Vere novo (nam vere ineunt connubia) prędam
Quæsitum venies tranquilla per æquora. verno
Vimineis illas venari tempore nassis
Sæpe potes, viridi nassas si fronde myricæ
Aut crebri frutices, densusque oleaster obumbret:
Nanque dolos subeunt virides, & fronde sub ipsa
Mutua connubia, & dulces celebrant Hymenæos,
Donec captivæ in siccam ducantur arenam;
Vitæ ubi jam miseræ, cessantque cupidinis. O! qui
E patriis egressus aquis per litora repit;

Quo tempore sepiarum piscatio.

Astus alter illas decipiendi.

In-

Inque oleas iter intendit? vestigia nosco,
Cirrataſque manus. Mirum natura ſagaci
Indidit ingenium Polypo, qui litora ſaxis
Mirus illius in oleā amor. Ælianus, & Oppianus. Dura tenet, Cœloque interdum gaudet aperto.
Ardet amans oleam, glaucæque cupidine frondis
E patriis periturus aquis emergit ad auras.
Arboris inſano (mirùm) torquerier igne,
Et deſiderio rami, cui pectore nullus
Senſus ineſt, dulci nec reſponſurus amori eſt.
Sed quæ non miſeros cogit maleſana cupido!
Frigida ſæpe, fera, & quæ non pateremur, amamus.
Quà refluos juxta fluctus, & litora propter,
E mari egreſſus in oleam aſcēdit. Palladiæ ſurgunt oleæ, bacciſque renident,
Oſmylus arcano ruit irritatus ab æſtro.
Ac velut obliquos greſſus, & luſtra ferarum
Per juga veſtigant rapidi ſylvoſa Moloſſi
Nativis acti ſtimulis, & naris odoræ
Indicio, & damam, cum jam tenuere propinqui,
Dentibus apprendunt ſubiti, ſtringuntque tenaces,
Non aliter glaucam Polypus deprendit olivam,
Quoque loco vireat: vitreoque è Tethyos alvo
Emergit lætus, ſicciſque obrepit arenis,
Dives ubi baccis ſplendeſcit ramus olivæ.
Et cùm jam truncum propior ſucceſſit, amicâ
Ingenti exultat ſtudio radice potitus:
Et tenet, & circum ſeſe convolvit in orbem.
Parvus uti puer advenientem rure paterno
Nutricem petit, expanſiſque amplectitur ulnis.
Hinc ſurſum prætendit iter, ferturque ſub auras:
Calyculis fixuſque tenacibus herbida ſerpit,
Perque ramos latus obrepit. Perque comas oleæ, viridique in termite gaudet:
Atque hunc nunc ramum, nunc & complectitur illum.
Ceu quis ab externa in patriam Tellure reverſus
Una omnes ipſo collectos limine amicos
Excipit, inque ruens gremium circumfovet omnes,
Ac velut implicitæ, crebroque volumine quercus
Per medias ſerpunt hederæ, lætæque per omnes
Extenſæ ramos ima ab radice plicantur:
Sic glaucam Polypus oleam ſtrictiſſimus ambit:

Læ-

Lætaturque sacro sub palmite: Tardus ad undas
Hinc se deducit patrias, expletus ubi omnis
Palladiæ jam frondis amor, pelagoque quiescit.
Hunc morem Polypi edoctus, piscator, olivæ
Innectes ramo plumbum, mittesque sub æquor.
Assurget sacræ conspectâ fronde Minervæ *Hinc olea capitur.*
Confestim ex imo Polypus, suctuque tenaci
Apprendet prædam lætus, mox præda futurus:
Scilicet è medio tolles si gurgite ramum:
Quem non dimittet, pereat licet, usque canistro
Quò positus, charo linquet sub termite vitam.
Non aliter peregrinus agit trans æquora Sargos,
Seù sit amor, mentisve furor: Verum est amor omnis
Vel dulcis furor, aut captæ fallacia mentis.
Hi teneras miro sectantur amore capellas.
Quis credat? socio discordes fœdere gentes *Mirus Sargorum amor.*
Jungit amor, surdosque vocat ad litora pisces.
Ergo ubi sylvoso descendit vertice montis, *Iidem Authores.*
Inque sinus, & curva greges ad litora Pastor
Pressat agens, vitreo loturus flumine Capras,
Sol inclinato cum jam temone rubentes
Pingit aquas, nimiusque Canis deferbuit æstus.
Ut simas raucâ balantes voce capellas,
Accipiuntque sonum pastorum, sive cicutam
Aure bibunt, medio propetantes gurgite Sargi,
Ad litus denso festinant agmine cursum.
Exiliuntque mari celeres, fusique per actam,
In teneras miscentur oves, saltuque petulco *Ad litus natant capræsq; excipiunt.*
Lascivos agitant lusus, festasque choreas.
Interea non visa stupet miracula pastor:
Piscis & ingenium, & mirum miratur amorem.
At non invitæ excipiunt squamosa capellæ
Agmina, nec vitreas renuunt spectare choreas.
Sed non lætitiæ Sargis modus: humida jactant
Corpora ludenti similes, risuque petulco
Oscula lanigeris libant furtiva capellis.
Non tantum caulis inclusi matribus hædi
Assiliunt, circùm distenta per ubera fusi,
Cum pingues sero redeuntes Vespere pastu,

Acci-

Accipiunt gestu læti, plausuque coronant.
Verum cæruleo lôtas de flumine capras
Pastor ubi jam ferus agit, proh mira cupido!
Lugentes denso capras tum pone sequuntur
Agmine, quæque valent mæsti dant signa doloris,
Ut calido pisces rotari flumine credas.
Neve sequi cessant, ni cum venere natatu,
Litus ubi placido ludentem Tethya risu
Accipit, & refluo cautes à rore madescunt.
Ceu eùm mæsta virum patria Tellure per altum
Insequitur conjux abeuntem, atque ultima dicit,
Multa gemens, largoque humectat lumina rivo.
At miseros tamen hæc Sargos insana cupido
In fraudem trahit, & nimius nece plectitur ignis.
Ergo peregrino pisces in amore furentes
Hoc tu decipies astu, piscator: ovilla
Pelle tuos operi, mos ut pastoribus, artus:
Et gemina in geminis mox tempora cornibus apta,
At prius è Cerere, & caprino viscere, pultem
Conficies, cui gratus erit pinguedine nidor.
His actis, viridi florentes germine cautes,
Et quæ turrito consurgunt vertice juxtà
Litus, & aurato splendescunt lumine Solis,
Quasque inter medio Tethys perlabitur æstu:
(His etenim Sargi scopulis, & lumine gaudent)
Nudus crura pete, aprieoque cacumine fide,
Hinc hamo affixam duro da piscibus offam.
Confestim pelago revocabit ab usque profundo
Gratus odor Sargos, mentitaque signa capellæ.
Qui vitreo circum lusu, festoque natatu
Ignari accipiunt hostem, plauduntque rapinæ.
Assultantque alacres, & amicæ viscera capræ
Ore petunt, avidique bibunt cum fraude venenum.
Atque infelices transfixi guttura, tandem
Pro Pastore lupum pellita in veste latentem,
Pro tenero durum deprendent viscere ferrum.
Ocyus abducto tremulis è fluctibus hamo,
Divite tum præda gaudebis Olympiee: & omnes
Fortunata tuos scindet captura canistros
Si velox operi incumbas, fraudesque dolosæ

Igna-

Abeuntibus mox capris, dolent.

Hinc quo astu capiantur, & esca!

Ignaros lateant pisces: si forte dolum quis
Percipiet, cuncti fugient, nec saxa, neque ullas
Amplius affectant escas. odere capellas,
Atque cibos odere, & aprici litoris oram.
Usque adeo violata fides se vertit in iram,
Inque odium deflectit amor. sed jam dolus alter
Insequitur, cautos possis quo fallere Sargos:
Et miseris amor ipse doli fabricator. Aperto
Lumine dum verno splendescunt tempore Soles,
Purpureusque calet sanguis per viscera, & omne
Alituum, pecudumque genus, turbæque natantum
Nativis intus stimulis, atque ignibus actæ,
Et desiderio prolis connubia quærunt,
Tunc non æqua mares exercent prælia Sargi.
Quique alios vitreo confregerit æquore victor,
Gallus uti, cunctis hic vir præponitur unus:
Fœmineoque præest cœtu, quem caute reposta
Occulit, æquoreis circùm qua frondibus ingens
Lentiscus floret, vel odoro germine muscus.
Quæ cùm sic habeant sese: de vimine textam
Has inter petras florentes occule nassam,
Atque aditum viridi myrto, laurove corona.
Nam postquam bello victor, prædaque potitus,
In scabrosa gregem compellit saxa, dolosa
Conspiciens sub fronde domum viridante cavatam,
Illuc fœmineum deducet nescius agmen.
Hoc subit: ipse fores custodit, & inter amicas
Non alium sinit ire marem, sed territat omnes
Horridus aspectu. cùm jam tentoria Nymphæ,
Implexosque dolos petierunt, ultimus ipse
Ingreditur, visitque specus lacrymabile Ditis.
Ac velut ad caulas, cum deserit Hesperus Oetam,
Lanigeri rediere greges: stat limine pastor,
Et numerum censet venientum, & singula lustrat.
At postquam immissis plenum est præsepe capellis,
Ultimus ipse subit caulas, atque ostia claudit:
Sic ubi fœmineæ nassam subiere cohortes,
Insilit ille, suo infelix periturus amore.
Nunc age, jam pernix hamo fallendus, & astu
Hippurùm properat chorus omnis. Inania ponto

Detecta fraude, fugiunt, nunquam fallendi.

Alter dolus quo decipiantur.

Et quo tempore.

Sargorum bellum.

Ælianus, & Oppianus.

Hippuri piscatio:

Ut ratum fragmenta quærant;

Quæ fluitant fragmenta ratum, quas horrida nimbis
Tempestas disjecit, & æquore sparsit aperto,
Hippuri inquirunt alacres: inventaque ligna
Agmine sectantur denso. si dyctia circum
Miseris, extemplo turba potiere frequenti.

Et ut capiantur.

Sed tibi ne veniat prædæ tam dira cupido,
Ut levius periisse feras Aquilone carinas.
Hanc maris undisoni, & Cœli pia numina pestem
Navibus avertant, & amica luce benigni
Tyndaridæ: tranquilla rates per cærula currant,
Et semper ventis sinuentur lina secundis.
Quare alios meditare dolos, quibus humida fallas
Agmina, turritæque secent placida æquora pinus.
Fragmento è multo tabularum, aut vimine fascem

Falluntur fascibus vimineis, quos amãt, Citati Authores.

Vorticibus super imponas, quem pendula subter
Saxa trahant, unaque vadis agitentur aquosis.
Hippuri ad notas imis è fluctibus umbras
Ilicet accurrunt læti, densique residunt
Fasce super viridi, atque umbra potiuntur opaca.
Tum ferro citus accurres, escaque dolosa:
Ignarosque neci dedes. Sub imagine cymbæ

Et Põpilus sub Cymbæ umbra.

(Nanque olim piscator erat) hoc Pompilus astu
Fallitur, & sortem rursus sibi sentit iniquam.
Disce, puer, molles sinvosi ad litoris oram
Turrito insidens saxo, vel in arbore longa,

Quo loco, & astu Anguillæ capiuntur. Oppianus.

Quam crebrò excussam vectarunt flumina Coris,
Anguillas extis immisso occidere vento.
Pinguia caprarum, cubitisque extensa quaternis
Intestina mari demitte, orique supremo,
Quod teneat tibi dextra, puer, prius insere frustum
Non longum calami. Conspectis ilicet extis,
In prædas Anguilla fame ruet acta voraci:
Apprenderque leves hamatis dentibus escas.
Intestina peti cùm senseris, illa tumenti
Protinus ore cava replebis arundine vento,
Aguillæ in fauces qui cùm pervenerit, omnes
Confestim prohibet vitales ætheris haustus,
Seseque intrudit violentus: at illa tumescit,
Et satura infelix aliena deperit aura.
Fallere si cupies hamo, lumbricus adunca,

Ve-

Vocalisve tibi figatur cuspide rana.
At magnam Batavis capturam terreus affert
Lumbricus, multos glomerato colligit orbe
Piscator, noctisque udo sub sydere subter
Mittit aquas, subitæque leves ad pabula currunt
Anguillæ, & teneros complexæ dentibus angues,
Sese ipsas, læto dum gaudent viscere, perdunt.

Ut à Britannis fallantur.

Sed Mamertinâ qua nunc venaberis arte
Anguillas astu, puer, accipe: Creber ad undas
Ionias devexus, aquisque uberrimus amnis
Extremo passim præterfluit Apennino:
Inque Thetin trahit Anguillas; queis divite vena
Rhegini pinguent amnes, & amœna fluenta.
Hæ sale cæruleo, spissaque uligine ponti
Ubere pinguescunt læto, dulcique sapore,
Quo vel Chaonios pullos, & Phasidos ipsas
Laudatas Graio vincant sermone volucres.

Ereti Siculi Anguilla optima.

Jam verò instructus cono Sicana subito
Litora, ubi molles 1 Apyreni crebrius errant.
Nam Sicula, ut perhibent, per saxa frequentius atrum
Attondent limum, & refluis lactantur ab undis:
Hesperium rarò lustrant latus, unde profectæ
Trinacrios prono subierunt flumine fluctus.
Atque udo quoniam somnos in litore carpunt;
Quæsitum prædam venies, cum sydera Cœlo
Labuntur, tacitoque volat vaga Delia curru:
Et tædam tibi læva feret: pes unus & undas
Vix ciat, & tacitus vix supprimat alter arenas.
Utque soporatam deprendis lumine, circum
Desuper impone, & dulces una excute somnos.
Nanque excita sono, facibusque exterrita textum
Anguilla in conum fugiet peritura. cavato
E trunco capies astu, piscator, eodem.
Sæpe etiam poteris dentato figere ferro.
Nunc age, torrentes inter, rivosque sonantes
Pinguis ubi Anguilla, & fœcundo nascitur ortu
Plurima, qua solers fallas, puer, arte, docebo.

Ut illas piscentur Siculi.

1 Anguillæ exosses, quæ loco spinæ cartilaginem habent, eamque teneram adeò, ut in cibos etiam appetatur.

Quo pacto excipulis capiuntur in fluviis.

Arboreis hinc inde comis, seu vimine denso,
In medio geminas attolles flumine sepes,
Quæ se inter spatio distent majore supernè,
At stricto inferius coëant mucrone, ubi textu
Compactam tenui excipulam, nassamve locabis:
Nam cùm devexo descendent fluminis alveo
Anguillæ, pleno replebunt agmine cassem.
Non tamen id te prætereat, purissima longo
Principio turbanda tibi sunt flumina conto.
Nil puris piscamur aquis: dant turbida prædam
Flumina. Sed, Cœli veniat quo sydere felix

Quo tempore uberior proventus.

Expediam, captura. Cavis da flumina nassis,
Attolluntur aquis cùm Pleiades Atlanteæ:
Aut cùm se vitreo redeuntes amne recondunt:
Nam tunc cæruleo turbato è gurgite limo,
Insincerus aquis decurrit in æquora rivus.
At quoniam celerem salsa de Doride cymbam
Egimus, & dulces fluviorum currimus undas,
Non te, Trutta, sinam rivis impune vagantem.
Autumno, molles dum pressat vinitor uvas,
Mitiaque agrestes decerpunt poma coloni,

Autumno Truttæ foetificant.

Cùmque frequens captura; vado suevere sonanti
Exiguas aperire scrobes, quibus humida ponunt
Pignora, dum radio fulget Lucina benigno.
His igitur scrobibus tenera cum prole latentes

Et qua hic arte perquirantur.

Fulgentem referens tædam, sub nocte profunda
Aggredere: actutum stupefactæ lumine Truttæ
Immotæ caveis hærebunt. tu citus arma
Expedies, stolidasque neci da plurimus. At cum

Ut manibus à Britannis capiantur.

Sese jam dubiæ rupere crepuscula lucis,
Ales & invitat cantu cristatus Eoum,
Dite domum præda venies. Divisa Britanni,
Qui trans Oceanum, gelidoque locata sub Axe
Regna tenent, manibus Truttam de flumine carpunt,
Dum se flumineæ condunt radicibus alni,
Aut virides inter salices, cannasque palustres.
Paulatim digitis piscator molliter alvum
Defricat, & sensim palpando repit in ipsas
Cæruleas branchas, subitusque apprendit; & illa
Blanditiis decepta viro fit præda Britanno.

Præ-

Præterea miro muscæ capiuntur amore
Pellectæ radiis, & versicoloribus alis:
Idcirco per summa volantes flumina muscas
Venari Truttis amor est: quas vescier auro
Interdum perhibent, roseumque inhiare colorem:
At quia punicei pariter cum luce rubores
Dispereunt, cassas oderunt lumine muscas.
Idcirco rosea muscas effingere lana
Proderit, & virides gallorum adnectere plumas,
Aut pictas auro paleas, seu lucida Serum
Vellera, & efficta ferrum celare volucri:
Nam sic mentita captabis imagine Truttas:
Et viridem læto capies Semptembre Thymallum;
Nanque etiam muscas perhibetur amare Thymallus.
Non secus Austrini currunt qui cærula Nerei,
Ingentes fallunt Amias, quæ Doridos Afræ
Regna secant alio Mundi proiecta sub axe.
Illis, ut perhibent, amor unus, & una cupido
Summa per Oceani volitantes æquora [1] pisces
(Qui cycnos alis, cycnos candore lacessunt:
Et si vocales potuissent vincere cycnos)
Venari, captisque frui felicibus escis.
Tales idcirco fingunt mentita volucres
Corpora, quæ puppi ferro defixa redunco
Appendunt. Amiæ conspectis ilicet ollis
Accurrunt alacres, captæque cupidine prædæ
Veloces ipsas resequuntur ad usque carinas:
Ficta ubi pennati capiuntur imagine piscis.
Sed neque, [2] SANBLASIDE, sileã felicia [3] Crathis

Muscas amant, Gesnerus.

Auro etiã vescuntur.

Conficta falluntur muscæ.

Ut Thymallus. Gesnerus.

Tachardus in itinere Indico.

 Do-

1 Pisces ex Hirundinum genere, qui anseris magnitudine, cygnis rostro, & colore similes circa ultimum Africæ promontorium, nobis Acronoton, vulgò *Bonæ Spei* dictum frequentes sunt, ut ad Brasiliæ littora; imo & in toto Atlantico mari. 2 Ignatius Sanblasius, & generis splendore, & literis conspicuus: nec non & Latinis, Hetruscis, Patriisque Musis facundus. ab hoc Vates Consentiæ primùm, cùm junior humanis literis juventutem erudiret, mox Neapoli severioribus addictus studiis, summis beneficiis affectus est: idcircò hoc grati animi monumentum, quodcunque sit, posteritati ponit. 3 Calabriæ fluvius Cõsentiam interfluens, cujus aqua loti flavent capilli: cujus & uberrimæ Truttæ sunt.

Ad Sanblasidem apostrophe.

Dona tui, Truttas: nec qua piscator amicam
Arte tibi Calaber prædam petit. At mihi carmen
Suffice, nanque potes: felicior indita quando
Vena tibi, nostrisque volens da rebus honorem:
Dum te Crathis habet regnata ad flumina, & ipsæ
Inter læta tibi properant convivia Truttæ.

Crathis Trutta.

Auratis distincta notis, & viscere dives
Trutta secat flavo currentem flumine Crathin:
Puniceis & aquis, & fulvo pascitur auro.
Idcirco vivo per tergora fulgurat auro,
Sudaque cæruleo radiat velut æthra colore.

Vt illas piscentur Calabri.

Hanc ut Piscator comprendat, flumine vallum
Excitat è saxis, ripamque extendit ad ipsam,
Qua fluit obliquus, retròque revertitur amnis.
Hic placido velut in portu tranquillior unda
Sternitur: inque illum fluvio obluctata recurrit
Trutta sinum: ferro quam mox Piscator acuto

Utque calce stupefactæ capiantur.

Sive manu, linove capit. Per flumina calcem
Dispergunt alii: qua Truttæ protinus ictæ
Dispereunt, cassæque supernant lumine rivos.
Calcis odor Truttis gravis est. Sed amica canentem
Vulturni ad virides compellant flumina ripas,
Et pingues Capuæ campi, collesque Typhatæ,

Quo tempore quove modo Alosæ capiantur.

(Parthenis quondam statio dilecta Camœnis)
Et Majo captare graves hortantur Alausas.
Has, puer, excipula primùm venare capaci,
Aut nassa. Texto sed si comprendere lino
Mens avet, expediam paucis, artemque, modumque.

Machinæ descriptio.

Principio geminos, curvosque adnecte tigillos,
Inque crucem compone, quibus sit desuper alter
Adnexus nodo medius, truncoque revinctus
Transverso: in longum, qui parte extenditur illa,
Quà ripa firmatur, aquis quà mergitur udis,
Illum fune liga & paxillum fige virenti
Margine, vel medio surgit qua flumine vallum:
Machina cui nexu sociatur mobilis arcto.
Quatuor extremis tignorum adstringe quadratum
Mox linum, puer, & gemino duo cornua fune
Ultima devinci: paloque crepidine fixo,
Extensos religa funes, qui retia firment.

Er-

Ergo ubi piscatum fluvio descendis, in undas
Retia mitte, puer, juxtaque in lintre sedebis,
Aggere vel medio valli, lorumque teneto,
Machina quo trahitur, & quo demittitur alveo.
Cumque gravem prædâ cassem deprendis, in altum
Attolle, & captam textu citus arripe Thrissam.
Demittes iterum mox retia. Verùm age fluctus
Æquoreos prono rursus torrente petamus:
Tempus & Anthieon mirandos dicere mores, *Anthiarũ piscatio*
Et qua fraude Cilix, celebrem qui navibus urbem
Corycium 1, clarique tenet 2 Sarpedonis actam,
Et scopulos qui lustrat odoriferos 3 Eleusæ,
Non uno pictos comprendat flore natantes.
Principio vivis resonantia saxa cavernis,
Et latebra observat piscator scissa frequenti, *Ut dociles primũ reddantur.*
Quæ circùm læti cursu Callichthides errant:
Huc agit ille ratem de litore: & orbibus altum
Fagineis ciet illisa de puppe fragorem:
Quo pisces gaudent strepitu; subitique recurrunt,
Et circum turba lintrem glomerantur ovanti.
Haud mora, vir Percas, nigrosve in cærula Corvos,
Pabula grata, jacit, primùmque his fallitur hospes
Muneribus: vorat ille dolosam dentibus escam,
Et decaptori risu blanditur amico.
Id facit assiduè veniens ad saxa: neque unquam
Intermittit opus, nec pabula cessat aquosis
Hospitibus præbere. citi qui gurgite ab alto
Accurrunt, noto veluti rectore vocati.
Non scopulos quærunt alios, non pascua; sedem
His certam fixere locis: velut inter ovile
Hyberno clausæ stabulantur tempore capræ.
Ergo ubi pernici prospectant abiete cymbam
Eminus altricem properare à litore, ponto
Confestim ex imo surgunt, cœtuque frequenti
Accurrunt hilares venienti, & per vada summa
Nutrici applaudunt choreis, festaque corona.

1 Vulgo *Churc*, dicitur etiam Corycus, urbs Ciciliæ, quæ barbaris dicitur *Caramania*, patria Oppiani. 2 Promontorium Ciliciæ propè ostia Calycadni. 3 Insula contra Corycum quæ & Elæussa. vulgo *Corgu*.

Ac dulcem veluti pullis implumibus escam
Garrula cùm Zephyri, & prænuncia Veris hirundo
Devectat, nido consurgunt ilicet olli,
Atque leves fundunt voces, plausuque parentem
Excipiunt, rostroque petunt de divite prædam.
Haud secus in media faciunt Callichthides unda,
Cùm properat piscator, opimaque fercula vectat;
Hic manibus mulcet blandus, palpatque natantes,
Et docet oblatis animos mitescere donis.
Et parent illi faciles, & jussa capessunt:
Obsequiosa duci velut agmina: quàque jubebit
Vertere se, celeri certabunt ire natatu.
Hos ille in puppim contendere præcipit: illos
In proram: refluisque alios succedere saxis:
Ante sed hos cymbam consistere: Protinus omnes
Aspicies, veluti pueros, dum membra palæstris
Exercent, pronos noto parere magistro.
Ast ubi blanditiis docti auscultare vocantem,
Atque ætate graves, niveoque abdomine læti:
Tempus & impensum quæstu relevare laborem:
In fluctus saxum vir proijcit: ilicet omnes
Ore petunt prono fundum, prædamque requirunt:
Nam prædam de more putant. tùm desuper unum
Quem grandem puer, & felicem sumine vidit,
Stare jubet; Percaque latentem porrigit hamum.
Anthias in noxam ruet ocyor: ille sed uncum
Extrahit, & præda gaudet festivus adepta.
Sic reliquis potietur, erit si callidus astu,
Et citus educet medio de gurgite ferrum:
Nam si forte dolum deprenderit unus, ibi omnes
Effugiunt, scopulosque odere, & pabula, & undas,
Alter piscandi modus Et fraudem piscantis. Age te bella docebo,
Grata magis si bella, brevemque impendere curam
Præstiterit. Gemino ferrum mucrone rigenti
Expedies, validoque ligabis vimine ferrum.
Inque lupum medio pinguem mucrone locato.
Qui tibi vivus erit: fuerit si mortuus, ori
Suppones plumbi cubum (cognomine dicunt
Delphinum) sic ille caput demittere pronum,
Et similis vivo poterit nutare per undas.

His

His actis, ubi conspectâ de gurgite præda,
Anthiæ ab Oceano consurrexere frequentes,
Tunc socios celerare fugam, sensimque reduces
Ipse manu funem: confestim ponè sequentur
Spe prædæ, & celeri sese prævertere cursu
Certabunt squamosa manus: velut æquore aperto
Festinant læti juvenes contingere metam.
Quem nitida ardentem squama, & pinguedine latum
In ventrem, puer, aspicies, comprende dolosis
Artibus, hamatam demittens fluctibus escam.
Ille avido bibet ore necem: sed protinus hamo
Ut se discerpi sentit miser, æquore toto
Indignatus agit magno stridore procellam:
Et furit, & bifida discindit marmora cauda:
Nititur inque imum descendere, vique rudentem
Scindere: tùm socios jubeas incumbere remis:
Et quamvis stridat tibi funis, & undique sanguis
Distillet, ne cede, trahitque è gurgite quantùm
Vi piscis, contrà è puppi tu nitere tantùm.
Robore quò tandem domito, captivus ab unda
Concedat tibi præda. Sed ubere dives odoro, *Auratarũ piscatio.*
Insignisque notis Aurata, & concolor auro
Piscantem vocat, & trepidis se subiicit alis.
Ergo pares ubi Libra diem partitur in horas,
Quotque dedit Phœbo, totidem dat habere sorori: *Quo tempore fiat.*
Et juxta sequitur splendenti Scorpius astro:
Cumque æstu tumet æquor, & altius invehit undam,
Et simul aggestæ cumulos devectat arenæ,
Paxillos, veluti ramos, in litore fige: *Qua arte.*
Frondibus & lætis illos redimire memento.
His actis, discede. Novus cum defluet æstus,
Imbelles feret Auratas, stagnisque remittet.
Hinc verò ut fugit, alternumque reciprocat æquor,
Deserit in sicco nudatos litore palos;
Et refluens rauco frondes agit unda susurro.
Territa quo medijs hærens Aurata lacunis,
Non audet patrio rursus se reddere ponto.
Tu trepidas invade, puer. his artibus omne
Squamigerùm genus Arctois venantur in oris,

Quà crebro fugiens cum Nereos unda resedit,
Piscator nudos miratur litore pisces.

Passeris astus.
Sed quo decipitur, quo se defendit & astu
Cæruleus contrà Passer, non carmine multo
Expediam: primò piscantem ut sentit, in imum
Gurgitis immersus descendit, & hæret arenis.
(Terreus ipse color favet astu) & verbere caudæ,
Ne videatur, aquas perturbat: acerbaque vitat
Fata puer tali contra sed decipit astu:

Qua fraude capiatur
Qua Tellus demissa ruentes æquoris undas
Accipit, & molli circùm stipatur arena,
Ille hic, raucisonę cùm jam cessere procellæ,
Detumuitque vadum, pressis vestigia palmis
Imprimit, & foveas Telluri plurimus udæ
Altius insculpit. Vicino à gurgite Passer
Ut venit, foveis sese abdit: tutus & atrum
Attondet limum, roremque epotat amarum:
Mox inter somnum diffusus carpit arenam.
Tum vigil è specula puer advolat, & tenet illum.

Non aliter [1] Pseptas, & duris [2] aspera saxis,
Quæque rigent densis Raiarum [3] corpora spinis,
Visurosque ducum captant convivia Rhombos;
Plurima, quos Tethys dat Belgica, datque bicornis
Rhenus in Oceanum præceps quà labitur, & quà
Reddit aquas, urgetque ferox vicinia Scaldis.

Loliginis piscatio.
Sed qua Loligo capiatur, fune sagittam
Contorto facies, cui crebros desuper uncos
Inter se adverso nectes mucrone propinquos:
Pendentesque æris celabis Iulide morsus.
Inde mari virgam suspende. voracior escam
Dum capiet Loligo, dolo capietur, acerbumque
Haud equidem fugiet, quamvis sit callida, Fatum.

Ejusdem altera.
Alter, oliviferas didici quem nuper ad oras,
Optata dum pace fruor, Phœboque favente,

Pi-

---

1 Alij Rhombum, alij Passerem ipsum faciunt. erit fortasse ex illorum genere: nisi Psetta genus sit ad utrumque; nam ambo sub Psettæ nomine sæpe veniunt: & Græci nostri temporis Rhombum Psettam vocant. 2 Raia clavata, nostris *Raia petrosa*. 3 Altera species spinosa *Raia spinosa*.

Piſcanti faciles veniunt ad carmina Muſæ,
En,puer,aſtus,erit multo qui fertilis uſu.
Populeum,parvumque prius compone cylindrum,
Subter & incurvis munito plurimus uncis:
Anchora ceu radiis circum ſtipatur : & illum
Longior accipiat non uno linea nodo.
Hinc ubi piſcatum pelago procedis, agreſtis
Unge bovis multo tornatum abdomine lignum.
Nanque illecta ruet Loligo, ictuque cruento
Pulſa cadet,radios dum propter ludit acutos.

Hic etiam,dum ſaxa frequens muſcoſa pererro — *Et Sargorũ alia.*
Ingenuos inter juvenes, & frigora capto,
Edidici,Sargos nautæ qua fraude requirant,
Queis noſtri è [1] ſtrictis fecerunt nomina labris.
Et labor eſt etiam jucundus, ut omnis in illo
Exercere queat ſeſe vir nobilis, oti
Gaudia dum ruri liber genialia carpit.
Non longam puer umbroſo de vertice virgam
Cædit,& alterutrum ferro caput armat adunco.
Atque Aphyá tegit æra. quibus ſic rite paratis
Undoſos quærit ſcopulos,latebroſaque ſaxa,
Quæ Sargi coluere: foramina perque canora
Callidus intrudit virgam:quam Sargus hianti
Dum citus ore petit,vivo de pumice currens
Transfixus ferro capitur. lætatur & ille
Se multum facili quæſtum feciſſe labore.

Si,piſcator, Acus affectas fallere filo — *Ut Acus bovum extis capiantur.*
Inteſtina bovum pro ferro mollia vinci:
Exta Sudes quoniam perhibentur amare.ſed illis
Ut dentes avidæ morſu fixere tenaci,
Haud facilè removere queunt,cum protinus alto
Piſcator tremulam tollit de gurgite cannam.
Palladis ad rupes hac fallunt arte frequentes,
Qui Lubræ montana tenent, Pollique receſſus,
Et qui Teleboûm pictis vicina phaſelis
Salſa ſecant: generatur Acus quà plurima ponto
Grandis,odora,uber,& viſcere dives opimo.

In-

---

[1] Altera Sargorum ſpecies; quos noſtri à ſtrictis labris appellant *Saraco,& Sargo ſtretto.*

Interdum tantæ molis crevere [1] Belonæ
(Usque adeo fœcundus aquis Neptunus) ut ipsos
Acus miræ magnitudinis capta.
In Gladios mucrone ruant, cædemque minentur.
Dum Surrentinis felicibus otia campis
Læta traho, Cœloque fruor simul æger aprico:
Mane levi cymba cùm litora propter amœna
Ducentes socio ducentia retia pisces,
Dyctia post filum Nereo venientia mitto:
Si fors Mænarum Dentex correptus amore,
Aut Synagris, Sargusve hamis occurreret uncis.
Vix dederam: medio trepidare in gurgite suber
Aspicio: feror extemplo, restimque reduco.
Principio longum paulatim surgere truncum:
(Nanque videbatur rostrum ceu truncus) & illum
Conviciis dum sector, aquæ fremere undique circum
Incipiunt, restimque trahi: tum plurimus ad me
Vi retraho, sociumque voco: citus ille tridentem
Acer agit venator: Acus transfigitur ingens.
Quæ ni tunc subito cecidisset saucia pulsu,
Vertisset ve mari lintrem, funemve secasset.
Quo tempore Acus, & Loligo capiantur.
Sit quamvis totum semper laudanda per annum
Mollis Acus, tamen Autumno dulcissima, quando
Venatus niveæ pariter Loliginis uber.
Tempore quo patriam non quisquam ductus in Urbem
Me revocet, clamosa silet dum Porticus, & dum
Annua secessus Musæ solennia poscunt.
Est nitidæ queis urbis amor, gaudentque tumultu,
Tecta colant augusta, foroque licentius errent:
Et bibulas vanis pascant rumoribus aures.
Quique vaporiferi per rura ambusta Vesevi
Degere amat, gestitque iocis, turbaque clientum,
Sosias [2] hunc habeat nigris circumsita lucis,
Et cœtus hilares sociorum, & iurgia [3] Pontis.

Me

1 Eædem quæ Acus Græca nomenclatura. 2 Rus Colleg. Neap. S.I. cui à Divo Sosio nomen, ad Vesuvii radices, quà Nolam spectat situm: saluberrimi quidem cœli, solique feracissimi, ex quo generosissima vina, omnisque generis fructus uberrimi proveniunt, inamœnus tamen, inelegans, atque inter densissimas populorum umbras, quibus vites maritantur, pene consepultus. quia verò à turbis semotus, vietuq; cõparando opportunus annuis vacationibus delectus. 3 Celeberrimus Sosiani pons, ex quo in hortum descẽsus patet. in hũc socij confabulatũ cõveniunt, eruditisq; iocis, jurgiisq; hilariores indulgent.

Me Sanctum Elysium Lubræ, me collis aprici
Prospectus, tepidæque juvent in vallibus umbræ:
Me scopuli, argutumque sonant quæ litora fluctu;
Udaque muscosis delectent rupibus antra.
Hic pax, hic niveæ inculpata licentia vitæ,
Et raros inter juvenes sincera voluptas.
Nam me non animi spes vanæ, & inania vota,
Nec favor instabilis vulgi, plaususque theatri,
Nec fœda ambitio movet, urbanique tumultus.
Gaudia pacis amo liberrimus. o! ubi, qui me,
Lubra, tuum nemus, & felices sistat ad undas
Regna 1 inter Sirenum, & fortunata Minervæ
Culmina; dives ubi fastu Natura superbo
Luxuriat, centumque simul miracula jactat.
Illa hic omnigenis depingit floribus arva;
Æternis colles oleis investit; & agros
Vitibus, & circùm pomis flaventibus ornat.
Hic nitidis lætas fœcundat piscibus undas:
Litora prætexit scopulis, scopulosque virenti
Gramine: & umbrosas in rupes excavat antra.
Hic vitreis, riguisque recurrit fontibus: atque hìc
Perpetuò Cœlum Zephyris vitalibus afflat.

Massa ad delubrum Lucæ.

Salve, ò læta parens pacis, mollissima Tellus,
Deliciumque animi, & custos secura quietis,
Solaque Pieriis domus opportuna Camœnis.
Te, dum vitali gaudebit spiritus aura,
Sancta colam Tellus Autumno divite, colles
Cum gravibus læti ramis umbracula texunt:
Cum placidi rident fluctus, & leniter auris
Aspirant Zephyri, rauci post longa Lycæi
Jurgia, donatus Musis, genioque paterno.
Lubra meæ semper Musæ, pacisque sequestra.

Ubi sibi vates otium optat.

O Fortunati, quibus accidit illa voluptas!
Nam seu per colles errent, & vertice ab alto
Omnem regifico spectent Cratera theatro:
Seu riguas inter valles, & opaca vireta
Aucupio fallant volucres: aut fronde residant

In

1 Surrentum quod olim Sirenas tenuisse ferunt, unde & nomen accepit.

In viridi,fontes juxta, lapsusque canoros
Aure bibant:vel manè citi per compita cursent
Hortorum, & cujus quærant sint poma saporis:
Sive coronatis perlustrent litora lembis,
Atque leves captent Zephyros:vel piscibus uda
Insidias de caute struant fallacibus escis:
Quæ non concipient felici gaudia mente.
Sed prius exhaustos cursu quam rupis ad umbram
Ire canes,paulumque sinam requiescere, aprici
Miseni juvat in saltus penetrare repostos,
Dives ubi stat præda cavis conclusa lacunis.
At mihi tu dexter tanti sub fine laboris
Ad Theodorum Apostrophe. O adsis [1], THEODORE,novasque in carmina vires
Suffice:piscatum si quondam venimus ambo:
Atque volens nostro favit Fortuna labori,
Venatumque Deæ cessere Lucrinides amplum.
Hinc alta sub rupe,vagique ad murmura fluctus,
Et virides juxtà scopulos convivia læti
Struximus,Actiacis non aspernanda Camœnis.
Prima Palatini venere ad fercula Mulli
Purpureo dites villo:post inde marinæ
Elegantiss prandii descriptio. Perdices,Rhombique locum tenuere secundum:
Flavus odorato medium sibi jure poposcit
Scorpius,& caules immixti jure tenelli.
Hinc geminus Cerere incrustatus Mugil opima,
Et pinguis succo,cannaque insignis odora
Expectatus adit. postremaque venit ab igne,
Igne ardens patrio, & nativo vivida fuco
Aurata,& mensas est jussa præire secundas.
Quas & odorifero Solenes jure madentes,
Ostreaque,& roseo prægnantes ubere Echini,
Et Balani fecere:quibus dant ultima finem
Ammericum latè spumantia pocula nectar:
Atque peregrino mens ægra levatur odore.
Nulla mihi, Musisque dies celebratior illa
Illuxit: nec erit posthac felicior ulla.
Intereà,quoniam labor instat, amica canenti
Nominis aura tui,jussisque adsibilet orsis;
Clau-

1 Theodorus Comes Barbovius vir factis, & genere illustris summusque militiæ Præfectus-lege Piscatoria nostra Ecloga XI.

Claudere opus cœptum quo Vates possit oliva.
Haurit inoffensos ubi stricta per ostia fluctus
Lucrinus [1], Misene, tuos, stagnisque remittit, *Ut in Lucrino pisces comprehendantur.*
Piscator longos defigat gurgite palos,
Desuper & secto consternat robore pontem,
Hinc ubi tempestas piscatu prima refulsit
Opportuna (Et erit tibi tunc, cùm sydere ab alto
Trojanus rettò juvenis cratere refuso
Decedit, Venerique locum dat habere secundum)
Ingreditur cùm turba lacus squamosa Lucrini:
Fœcundumque inter limum, cannasque palustres
Luxuriat, pinguetque udum depasta viretum.
Ut primum cœtu fluctus subiere frequenti,
Defixos inter palos è vimine sepes
Tum, puer, aggesto facies, aditumque recludes.
Nam mox in patrium cùm pleno examine pontum
Incipient properare, tibi piscosa replebunt
Retia, vel nassas, si tu piscabere nassis.
Exin pande fores dissuta sepe, cohortes
Rursus ut æquoreæ Lucrini in stagna recurrant.
Utque iterum petiere, lacu nodosa recluso
Si solves tua lina, puer, spolia ampla reduces.
Non secus Armeniæ qui [2] stagna sonantia circum *Et ut in Argide palude.*
Rura tenent, pisces vicino è flumine carpunt.
Montana de rupe fluit pellucidus [3] amnis,
Qui longo anfractu valles emensus opacas,
Immixtus liquida confunditur [4] Argidos unda.
In summis cum Vere jugis nix solvitur, & cùm
Dives aqua, magnoque celer ruit agmine rivus,
Argi, tuæ linquunt tum [5] Chalcides antra paludis,
(Chalcidibus forma similes perhibentur, & ostro,
Medorum qui stagna secant ditissima pisces)

Den-

1 Campaniæ lacus, in quem sinus Puteolanus per Miseni portum influit, maximè piscosus, nostri quoniam inerti aqua silet *Mare morto* appellant. 2 Armeniæ, Mediæque palus Argis dicta, Straboni Mantiana: nunc barbaris *Lago di Van* ab urbe, quam alluit. 3 *Bedmacè* incolis appellatur, qui in Argim se exonerat. 4 Palus modo dicta.

5 Nonnulli Trichidas, & Sardas faciunt: ex quo genere sunt, quæ exiccatæ ab Oceano Germanico devehuntur, vulgo *Sarache* dictæ, his similes Mantianæ paludis pisces sunt, ut refert Tavernerius in suis itineribus.

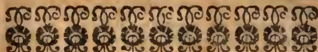
Densisque irrumpunt vicina in flumina turmis :
Et pingui lætantur aqua, rivoque sonanti.
Quadraginta vagis ubi Soles cursibus errant.
Ut fluvium squamosa manus subit omnis, aquosi
Armenus extemplo rivi puer ostia claudit
Aggere vimineo, vel cæsa è fronde salicti.
Inde lacus patriæ repetentes Argidos, ipsis
Educunt fluvio palmis, plenoque canistro.
Et quamvis ingens frugis proventus aquosæ,
Vectigal nullum solvit gens libera; quando
Fas avidos quamquam vetat æs deposcere Thraces.
Nanque olim Odrysius cùm cogeret æra tyrannus
Pendere piscantes, fama est, pro piscibus angues
Lina venenatos turbato è fonte tulisse.
Scilicet indignata parens Natura tributum
Solvere, quæ cunctis communia fecit, in angues
Chalcidas ire jubet, dominosque reprendit avaros.
Hinc ò vos avidi vectigal discite nullum
Ex his extorquere, quibus jus omnibus æquum est.
Sed jam venatu è multo revocare Molossos
Tempus, & optatam descendere rupis ad umbram.

Pisces præ avaritia in angues mutati.

F I N I S.

H. Vincent Sc.

HALIEUTICORUM

LIBER V.

NUnc age, piscosum solvamus in æquora linum
Euboicum juxtà litus, dum murmure leni
Eoæ aspirant auræ, nitidaque quadriga
Perlustrat rediens totum Sol aureus Orbem:
Ipsi & spumoso venientes agmine pisces
Invitant: flavoque nitens de vertice crine
Phyllis odoratam poscit pulcherrima prædam.
Hic ego vos, Nymphæ Craterides, hic & apricæ
Vos quotquot, Divæ, lustratis Olympidos oram,
Præsentes optarim, agilesque in retia; quando
Est opus hic vestro mihi munere; plena profundo
Dyctia ut ingenti possim deducere præda.
Nec labor iste, Deæ, vos dedecet: ipse sub actam
Nudus crura tenus si jam descendit Apollo,
Et tetigisse manu non pœnitet humida lina,
Astrigeras nitidi currus qua flectit habenas,
Quaque diem, lucemque regit, quaque aurea pulsat
Fila lyræ, & totum mulcet concentibus Orbem.
Quin & Pierides, Permessi fonte relicto,
Idem omnes simul ardor agit versare rudentes
Pro jaculis, nervoque, coruscantique pharetra:
Et picturatos pro damis figere pisces.
Quare agite, & vitreas alacres descendite ad undas,
Et mecum teneris adducite lina lacertis.
Vestrum munus, opusque, Deæ, sit præda, marinis
Quam vobis Neptunus avet concedere sylvis.
Non uno quia capta perit gens squamea casse;
Plurimus idcircò labor est piscosa per alta

Primus piscandi modus Panagro.

Cæruleas laxare plagas. Qui grandia versant
Dyctia, quique ingens soliti tractare Panagrum,
Hi per arenosos distendant linea tractus
Retia, sub cæco cautes ubi nulla Profundo
Personat, & rari frutices, algæque virescunt.
Ergo age, litoribus primo jam fune relicto,
Remigio petat altum, ipsaque è puppe juventus
Vellera torta vadis, & retia rara, sinusque
Demittat: cursum mox circumflectat: & orbem
Circinet, alternum solvens in marmora cornu:
Inque sonora ferat postremum litora funem.
Hic aciem gemino pubes partita maniplo,
E læva, dextraque valentibus humida palmis
Lora trahat, varietque vices statione frequenti.
At geminus vitreo madefactos rore rudentes
Excipiat, magnumque puer componat in orbem.
Alter at intereà piscator retia circùm
Lintre volet, saxisque frequens inclusa flagellet
Æquora, squamosus quò grex exterritus arctum
Carceris in gyrum descendat, & intima cassis
Lethiferi loca cœca petat, quà nulla potestas
Intextos vitare dolos. cùm denique litus
Prægravido, tardoque premit sinus ultimus orbe,
Cornua piscantes jungant postrema plagarum:
Et captiva alacres imponant corpora cistis.
Saxea si propter nodosum litora cassem
Demittis, duro ne murice lina secentur,
Litoribus procul ex ipso pontone reduces
Squamiferum multo gravitantia pondere texta.

Secundus Sagena, qua Pelamydes capiuntur.

Insuper, ingentem laxas si, nauta, Sagenam,
Plurima Pelamydum qua perdas agmina, custos
Stet celsa sub rupe: citumque ut viderit agmen
Jam petiisse sinus, imo de gurgite tolli
Protinus in summum 1 muralia retia, longo
Quæ fixa hastili mediant latus inter utrumque,
Imperet, & totum deduci ad litora corpus.
At propè raucisonam cùm jam descendit in actam,
Nu-

1 Quadratum rete, quod inter duo cornua extensum pisces concludit, ne dilabantur, fulcitur longa hasta, qua hinc inde elevata, rete attollitur.

Nudus in undoſum juvenis ſalis æquor acuto
Armatus conto veniat, cervice ſuprema
Cui prius implicuit canentia lina: gregemque
Urgeat inſtantem palo, quò texta ſubintret
Ultima converſus lino grex territus albo.
Si levibus mutum Jaculis (ſubit altera cura)
Aggrediere pecus, latè dum roſcidus Æther *Tertius per jacula.*
Sudat, & Eoa gaudent aſpergine ſylvæ,
Expedies tua tela: greges ad pabula læta
Mane ruunt, gratoque fruuntur rore petulci.
At citus Oceano cum Sol emergit ab Indo,
Sparguntur diverſa vagi, latèque recurrunt.
Sic bonus in prædam ſe matutinus agebat
Battus, Olympiacos inter non ultimus: & quem
Sanguine materno conjunxit Olympia Vati:
Fecit & inſignem piſcatibus. ille nepoti
Hæc olim recolens memini dixiſſe ſub antro,
Mergillina, tuo, ſacros quà ſæpe ſolebat
Synceri roſeo Manes conſpergere nimbo.
Et, puer, inquit, eris, cum creveris, alter ab illo.
At ſi [1] Verriculum tibi det, vel [1] Gangama quæſtû:
Piſcatoris erunt quæ pauperis arma: profundos *Quartus Verriculo, ſeu Gangama.*
Adverſo Manes cum Sol illuſtrat in Orbe,
At ſoror in medio nobis nitet æmula Cœlo,
Conjugis amplexus divelle, caſiſque relictis,
Gnatorum maiore vago circumſona Nereo
Litora conſociatus adi, penniſque fugacem
Piſcatum impelles lintrem. medios ubi fluctus
Cymba tenet, tum lora manu cita contrahe: pontoque
Actutum ex ipſa mittatur Gangama puppi:
Vellus & in puppi quo poſt ducenda revolve.
Inde ratem tonſis iterum pernicibus urge.
Nanque retrò obrepens undoſa per æquora ponti
Ærato falx dente metet ſata Doridos arua,
Squamoſaque ſinum detonſa è meſſe replebit.
Ac veluti variæ non uno è ſemine fruges

[1] Conſtat hujuſmodi inſtrumentum ſemicirculo ligneo, vel ferreo, cujus acies interior acuta inſtar falcis. huic alter ſemicirculus rectus inſiſtit; utrique verò rete in coni formam adligatum eſt. ſimilis machina deſcribitur lib. VIII. cum de oſtreis.

Quà surgunt, varioque nitent de caudice flores,
Mixtim falce secat violas, & lilia messor,
Atque crocum, atque apiũ, & ferrugineos hyacinthos.
Non aliter Percas, & Iulidas, atque rubentes
Demetet ore tibi ferrato Gangama Mullos,
Castaneasque 1, Onycesque, & mixtis ostrea Pinnis.
Cum puer insana procul urbe, gravique Lycæo
Otia materna captabam lentus in acta:
Solus & Actiadas, Phœbo comitante, sorores,
Et vitam teneras Acheloidas inter agebam,
Nostris sæpe ratis sudantibus acta lacertis
Innubi sub nocte, marique immissa profundo
Gangama, quæ plenas semper de gurgite prædas,
Ceu præsaga, tulit Vati celebranda futuro.
Ditia multigenæ sed postquam Tethyos arua
Orbe recurvato tenuaram plurimus, & jam
Lutea tollebat madidos Aurora capillos,
Lætior Actiacis referebam dona Camœnis,
Et tibi, Phœbe, pater, quem munere divitis undæ
Vel tunc posse capi didici: captumque per æquor
Ire plagis, calamoque vagas inquirere prædas.

Quo Vates se puer exercebat.

Perge, puer, tibi non postremam impendere curam
Convenit, ut 2 stabili liquidos 2 indagine saltus
Obvalles: multi pereunt hac fraude natantes.
Ergo mari cassem per longum extende, patentes
Queis hiscant maculæ, medioque in gurgite linque,
Cum ferrugineus depingit Vesper Olympum,
Et venti posuere. ruent qui nocte sub alta
Per tranquilla plagis occurrent æquora pisces:
Et maculis intercepti, tua præda, manebunt:
Nimirum, roseo cum purpurat æthra colore,
Si vitreos Nerei saltus, cassemque revises.
At verò ut multum penset captura laborem
Largior, in virides demittes retia sylvas,
Herbosos juxta scopulos, & sicubi muscus
Subter olet, fruticesque, & glaucis frondibus alga:
Nanque illuc crebri venient ad pascua pisces.
Igna-

Quintus piscandi modus stataviis retibus

1 Echinorum species exiguæ magnitudinis, qui & colore, & spinis castaneis persimiles sunt, atque ob id nostri *Castagnole* indigitant.

2 Nostri hoc retis genus appellant Rezze *di posta*.

Ignarique ruent in lina ſtataria: primo
Quos tu mane, puer, captos comprende. Sed artem *Panangyri uſus.*
Accipe, diſpoſito qua per diſcrimina crebro
Linea 1 fallendis armatur piſcibus hamo.
Ergo ubi prælongo radium de fune paraſti,
Plurimaque è radio pendentia fila per æqua
Nexeris intervalla, graveſque appenderis uncos;
Suberibus multis illum munire memento.
Hinc cùm venatum petis æquor, acuta doloſis
Æra eſcis abſconde, puer, radiumque reſolve.
Hinc juxtà obſervans venientem ad pabula gentem,
Cum leve per ſummas trepidare frequentius undas
Aſpicies ſuber, citus advola: & æquore ab alto
Duc radium Synodonte gravem, Mullove rubenti.
Interdum, ex acta focij dum rexta reducunt,
Ipſe cito vectus poſt ultima retia, lintre *Et glomeris*
Piſcibus interea ſic inſidiaberis unco.
Hepſetos, Aphyaſque, aut duro Mænidas hamo
Fige, marique illum revoluto 2 glomere, mitte.
Nam qui ſpe prædæ piſces poſt lina ſequuntur,
Lætus ineſcabis. Surrenti nuper ad oras,
Inque ſinu 3, Colomeli, tuo, dum grata labori
Otia cum noſtro carpebam plurimus Anthon,
Artibus his nitidum Synodonta, Orphumque fefelli.
Aſt illud tibi præcipio, concuſſa furentis
Linea fortè feræ ne vi rumpatur, ab imo
Gurgite, cùm properat, longo citus apprime cono
Multa reluctantem. Super ò qui Nerea piſcis
Exilit, & tremula ludit feſtivus in unda?
Noſco equidem ſacri ſpeciem, ingeniumque natantis.
Quare, age, veloci curramus Tethya lembo,
Et præcedentem curſu Delphina ſequamur:
Plebeias nam tempus Acus comprendere textu.
Huc, ò 4 PHILAMARINE, decus ſublime tuorum, *Philamarini Elogiũ.*

1 Hoc inſtrumentum noſtrates vocant corrupto græco vocabulo *Palanghiſi*, quaſi Panangyron; quia undique hamis munitur. 2 Hoc inſtrumentum *la trahina* appellant, fortaſſe a trahendo. 3 Vide quæ fuſius libro IX. 4 FRANCISCVS PHILAMARINVS, & genere, & doctrina nobilis, morumque gravitate conſpicuus, Maſſam ad delubrũ, & valetudinis, & liberioris vitæ ſtudio per æſtatem ſecedere ſolitus.

Et jubar,& laus ò nostri memorabilis ævi,
Piscatum primos inter surgentis Eoi
Deciduos propera rores, aurasque salubres,
Dum te Lubra suis in saltibus,& vada propter
Parthenopes procul urbe tenet, curisque,foroque
Expertem;studioque vacas ignobilis oti.
Eia adsis,prisci seu temporis acta revolvis,
Seu nostrum veteri confers doctissimus ævum:
Quandoquidem lusus hic est te dignus: & ipsa
En placidos sternit tibi Doris Olympia fluctus.

Mira Acus piscatio duce Delphino.

Mitis ubi flavo subriserit uva colore
Autumnum sub Pampineum, Solesque benignos,
(Nanque uvis miscentur Acus; gratissimus ollis
Ut sapor,& lætus veniat pinguedine succus)
Cum primis conjux Tithoni lutea bigis
Surgit,& ambrosium diffundit ab æthere rorem,
Corripere alta juvat,longisque insistere remis,
Quà saliens Delphinus iter præmonstrat: & illum
Cura sequi semper tibi sit, quacunque præibit:
Sive per Hesperium Mundi latus,aut per Eoum
Naviget,inque Notum,gelidamve Lycaonis Ursam.
Nanque acies multas,stipatasque agmen in unum
Retibus immittet.Ruit ille cupidine prædæ,
Et celeres sectatur Acus. hæ protinus uno

Delphinus Acus insectatur: Et ut hæ se tueantur.

Densantur cœtu trepidæ formidine monstri;
Ingentemque globum incurvant, seseque tuentur,
E rostro radios tendentes undique acutos.
Ille volat jaculo velocior, & ferus agmen
Circuit ore fremens,stimuloque impulsus edaci,
Quaquà adit, explorat vallum, via si qua patescat,
Qua citus irrumpat,victorque examina perdat.
Castra velut circùm confertus milite multo
Dux ruit ore ferox, ferroque minacior ipso,
Si quà porta patens incustodita maniplis
Spem pugnæ,& palmæ pariter venientibus offert.
At magis agglomerantur Acus,stipantque vicissim
Ordinibus sese nexis. ceu monte supremo
Cum lupus impastus percursat ovilia,denso
Agmine stipantur trepidis cum matribus hædi.

Tu verò, piſcator Acus cum videris omnes
Collectas, citus è cymba tua retia laxa:
Quæ bini teneant è lintre: & nudus ab alto
Suſtentet puer unus, & alter in æquore ludat
Cum Delphine puer, verbiſque appellet amicis.
Hinc ubi rara mari ſolviſti retia, & omnem
Denſatam aſpicies plebem, blandiſſimus ore
Dic: Delphine, foras: ſubito, mirabile viſu,
Tranſiliet caſſem Delphin parere paratus
Imperio pueri, & prædam concedet habendam.
Scilicet humano gaudet miteſcere cultu.
Dyctia, piſcator, medio tum plena profundo
Educes, multo venatu dives aquoſo.

Delphinus piſcanti gavet.

Non ſic argento inſignes, atque ubere lacte
Regales piſcamur Acus, quas læta Pelori
Æquora progignunt, refluo qua flumine Nereus
Alternat curſum, & lunaribus æſtuat horis.
Scilicet Herculeus quà ſurgit ad æthera vertex,
Velligeræque virent ſylvæ quà Cænyos, & quà
Zanclæos ſub nocte aperit Pharos aurea portus;
Nanque his, non alibi, regales fluctibus errant:
Inter Acus molles, & depaſcuntur arenas.
Nimirum vivo gaudent quia gurgitis æſtu.
Lacteus eſt illis vigor, & cœleſtis origo:
Nam Cœlo cecidiſſe ferunt, cum regia Iuno
Aſtra per, & nitidos mammis lac diluit orbes.
Pars major ſummo concrevit in æthere, & inſtar
Arcus per longum ſuccinxit ſydera flexum;
Dictus &, in Superos eſt quà via, lacteus Orbis.
At verò exiguas, quæ ſummo è vertice guttas
In Siculum fluxere ſinum, Dea Doris opimo
Viſcere lacteolos dedit eſſe per æquora piſces,
Quo vel cærulei gauderent munere Divi.
Inſtar Acus illis forma eſt, veſtiſque nivali
Inſignis candore, nitetque argentea, denſi
Cum per ſumma greges nant cærula. gratior illis
Non equidem Divis, non & mortalibus eſca eſt.

Regales Acus ubi naſcantur.

Illarum deſcriptio.

Aſt age, concretum valeant quò ditia lacte
Æquora captivum tibi reddere, linea textu
Anguſto pateant, & crebris tenuia nodis;

Piſcatio, & quo reti.

Qualia sunt Aphyas quibus intercludimus albas.
Nam secus effugiet piscis Iunonius. imo
Ingentes reti silices, Rhegine, ligato:
Qui totum Nerei perturbent pondere fundum.
Nam sic ascendent, commota Doride, pisces
Lactei, & immenso replebunt agmine linum.

Mirabilis piscationis natura.

Mira sed est ratio venandi: retia primo
Si jactu raros concludent orbe natantes:
Innumeros mox illa ferent scindenda secundo:
Nec tenuis terno veniet captura labore.
Id quondam Herculea memini vidisse sub acta,
Desinit extremis ubi collibus Itala tellus,
Inflexumque sinum latus efficit: atque ubi clivus
Ascensu surgit facili, lateque viretis
Consitus, & pomis, & flavo lætus Iaccho:
Rus ubi Rheginaè Nympha Balanitide dictum,

Momi Elogium.

Quæ multi studiosa operis, patiensque laboris
Clara Philocomidæ fecit cognomina genti.
Huius ab illustri descendit sanguine 1 Momus:
Momus amicorum mihi maximus: unus & inter
Rheginos proceres salibusque argutus, & ore:
Officiisque potens animum vincire merendo.
Hic me lactifluos venatum indagine pisces
Invexit lembo quondam, lætamque recepit
In villam, & dignis hilaravit Apolline mensis.
Partheniæ memores idcirco carmine Musæ,
Quod possunt, ventura ferent in secula Momum.
Verum Rhegino de litore rursus ad oras
Euboicas me saxa vocant piscosa Vesevi,
Et pinguem præbent Stabiarum cærula Nestem
Fallendum per saxa levi viridissima musco.
Sed qui venandi potior modus, & quibus armis,

Quo rete Mugiles capiantur.

Accipe. Muscoso surgunt quà vertice cautes,
Lætus ubi Mugil flaventes demetit herbas,
Longa per incurvum laxabis 2 retia gyrum.

Al-

---

1 *Hieronymus Philocomus Patritius Rheginus carmine nobiliori dignus ob singularem in Vatem benevolentiam; quem in villam suam (Valanidi) hospitio recepit humanissimè, & per quam lautè.*

2 Hoc retis genus indigitant nostri *la Chiusarana*, quo ingens Cephalorum copia capitur.

Alter & exterius plexo de vimine circus
Circundet longo jactum curvamine Griphum.
Qui multa super intertextus arundine fluctus
Enatet in longum ceu zona extensa per altum.
Nestibus ille fugam stat conclusurus, ab arcto
Carcere cùm saltu salient in aperta fugaci.
Hinc ut paulatim constringens retia ubi illi
Transiliunt, latoque occursant protinus orbi,
Tum ferrum citus expedies, & funere plectes:
Aut ipsa potius fugientes arripe dextra.
At quoniam terno vivax sæpe aëra saltu,
Transmittitque plagas, & arundineum labyrinthum;
Idcirco longo cingit qui Dyctia gyro,
Fultus arundinibus longis sit latior orbis.
Præterea multo quia Mugil callidus astu,
Cum venatores, intricatosque recessus
Aspicit, in scopulos se proripit, & tenet intus:
Quatenus eludat fraudem piscantis: at ipse
Fraudem fraude, puer, superabis, & artibus artem.
In duro bulbos Ciclamini marmore tunsos
Accipies, contoque illos præfige retorto
Vimine: vique hastam petris intrude cavatis;
Nam quia Mugilibus grave olet Ciclaminus; opaco
Ilicet ex antro, malegrato expulsus odore,
Prosiliet grex totus, acerbaque texta subibit.
Non aliter per stagna, sonoraque flumina Nestes,
Quà læti ripis, & dulci Naiade gaudent,
Comprendes textu, vel acuta cuspide. Sunt qui
Dum salit interdum crebro super æquora saltu
Mugil, & in vitreo festivus gurgite ludit,
Vel jaculo pernice petunt, aut ære tonanti.
Stridula quem certo si glans confecerit ictu,
Velocem viridi dimittunt caute Molossum.
Ille secat fluctus, propiorque apprendit acuto
Dente vagam prædam, remeatque ad litora victor.
Non secus & turpes per stagna silentia Mergos,
Perque lacus Fulicas pueri venantur, & una
Laudandas cervice Anates, & pectore molli.
Sic puer ad fluctus Aniani sæpè sub ipsum
Vernitidum canna Fulicas venabat ahēna.

Mugilis insignis astus, & quo pacto fallatur.

Ut jaculo, & ære cavo Mugiles cadatur.

Et ut casos canes ad litus ferãt.

At

At qui rura tenent, læto quæ flumine Sarnus
Irrigat,& viridi præcingunt limite colles,
Populea de fronde casam posuere virenti
Ut à Sarni accolis intercipiantur. Margine,quæ Solem pueris defendat, & undas
Umbret opaca, greges videantur,ut æquore ab alto
Cum fluvios læti subeunt: visisque sub amnem
Ilicet extento torquent cita spicula nervo:
Velocesque Lupos,& Nestes funere plectunt.
Hinc filo è medio deducto gurgite,onusta
Arma trahunt. Zephyri sed quæ felicior aura
Me super Oceani piscatum cærula vexit?
Et quæ tanta animum fiducia firmat? amicum
Nosco omen.dextro me numine ducit Apollo,
Qui mecum,sylvis Heliconis, & amne relicto
Amphrysi,ac Tempe propter Peneïa Musis,
Gaudet in herbosis considens rupibus hamo
Piscibus insidias moliri, & vimine texto.
In Britanniam excursio, & Jacobi regis Elogiũ, Scilicet ut magni plausus,palmasque Britanni
Aspicerem regis,memorique in mente tenerem;
Quo tandem pelago egressus, levibusque relictis
Litore jam nassis,& retibus,ardua tanti
Facta ducis cantarem,& sacri prælia Martis.
Numine qui magno Divum, atque ingentibus orsis
Primus Hyperboreis expellere finibus Hydram
Ausus,& insanis inferre rebellibus arma:
Et potuit meruisse, Diis ut agentibus ipsis,
Immanem ante pedes Hydram cervice videret
Abscissa,& primùm victos sine cæde rebelles.
Ille sacros iterum fasces, ritusque Latinos,
Corrupti mores quos gentis, avique libido
Insana expulerat, Roma plaudente,reduxit.
Et licet extemplo res in contraria versæ,
Sanctaque disciderit gens vincula:totus & ima
E Styge concussus fremat Orcus,& undique gentes,
Concurrant,centumque trahant in bella carinas;
Atque acies centum populorum, & fœdera jungant:
Nimirum ut cœptis nimium felicibus obstent,
Pellere & è solio Regem conentur avito,
Tarpeioque iterum sejungant Orbe Britannos:

Spe-

Spero equidem;nec vana fides (stant Fata Deorum
Inconcussa) throno reddendum,Dite subacto,
Insignem pietate Virum,pœnasque daturos,
Quotquot spe regni,vel relligione profana,
In Regem,& ritus conspiravere Latinos.
Quare age,ne timeas,Rex invictissime:vertent
Fata vices,solioque iterum regnabis avito:
Et tecum Romana Fides,rectumque,piumque
Rursus in Arctoo victrix dominabitur Orbe.
Non te dextra hominum, socii nec Principis arma;
Dij te restituent regno. Diis ire secundis
Omnia prospicies,quorum pro Numine regno
Sponte tua cedis,sceptrumque relinquis,& omnes
Urbis opes patriæ,& tot avorum insignia regum.
Scilicet indignum populis dare jura putabas,
Quos eadem non lex,atque intemerata Deorum
Relligio veteri Patrum ditione teneret:
Digna nec augustam diademata cingere frontem,
Ni gemma meliore Fide intertexta niterent.
Quod modò si vicibus commutavere sinistris
Fausta secundarum Superi primordia rerum:
Nimirum fuit id, generoso ut pectoris ausu,
Intrepidoque animo tot casibus obvius ires:
Magnus & adversis spectere, ut maximus olim,
Post victos que duces bello, gentesque subactas,
Victrices inter,nitidasque videbere laurus.
Tunc ego(nec fuerit longum expectare futuros
Eventus rerum,& fælicia)totus ovanti
Assurgam Phœbo,lætisque in carmina Musis
Me major,plaususque tuos,ò maxime regum,
Et tua facta canam,clarosque è Dite triumphos,
Claraque non uno devicto ex hoste trophæa,
Teque Quirinali trabea, lauroque revinctum
Emeritos inter plausus, & murmura ovantum
Ausoniam latè per magnam,Urbemque reducam
Victorem, & sacra Capitoli in sede locabo.
Et quamvis tibi non deerunt,qui dicere laudes
Per tua regna tuas contendant plurima vates,
Teque sub Arctoa celebrent regione Britanni,
Attamen Euboicas non dedignabere Musas:

Mu-

Munera nec Vatis, fuerint quæcunque, Latini.
Intereà fine piſcatum me litora propter
Axis Hyperborei Campano currere lembo.

Salmones

Principio rivi dulces, & opaca fluenta,
Atque tui Vatem invitant, 1 TELLINE, beati
Salmones: cultu mihi quos dum ſupplice Divûm
Præque ſacros mos ire dies fluvialibus eſcis,
Atque olere, ingratiſque fabis, laudare ſolebas,
Dum te Parthenope, dum denſis conſita lucis
Soſias, Autumno prælis ſpumante, teneret.
Grata tibi fuit & tunc commemoraſſe voluptas.

Quo reti, & quo pacto illos piſcentur.

Et jam Vere novo pleno dum gurgite fontes
Cænoſos vectant amnes, nituntur ab alto
Salmones, nigraſque ſecant audacius undas.
Aſpice, ut adverſo Tameſi, Rhenoque bicorni
Præda tibi properent. Bis denos retia paſſus
Conſue tergemina: & fluvio mox crede capaci.
Nam licet in ſummo Salmones flumine nantes
Retibus effugiant, tamen opprimet inſtita multos,
Quæ propior gravis ima premit, curſumque retardat.
Verùm dum curva Salmonem indagine clauſum
In ripam de fonte trahis, tum plurimus olli
Præduro caput oſſe teres, contove præuſto.
Si ſecus, in fluctus ſaltu pernice redibit;

Salmones vivaciſſimi, & fortes.

Nanque agilis nando eſt, & robuſtiſſimus omnes
Squamiferos inter Salmo, & vivacior ævo.
Idcirco, ut perhibent, ipſa ſi frixus in acta,
Ilicet & ſecto libetur viſcere, vivum
Cor ſalit, & lætis hilarat convivia menſis.

Quando, & quomodo à Rhenicolis comprehendantur.

Sed quo Rhenicolæ, Majo florente, fugaces
Decipiant aſtu Salmones, accipe: paucis
Expediam, facilis quanquam non machina dictu.
Rhenus ubi ripas mordet violentus opacas,
Quercubus è duris vallum molire, vel alnis:
Plurimus & ſaxis, & querno termite utrumque

Ag-

---

1 Ignatius Tellinus Hibernenſis S. I. vir moribus antiquis, & omni diſciplinarum genere excultus, ingenio acri, & amœno, inque omnia promptiſſimo; cui Vates ob veterem neceſſitudinem hoc monumentum figit.

Aggestaque latus circum firmabis arena.
Sic totus vallo incursans stat gurges aquarum:
Atque repercussus retrò cedit rapidus fons.
At gremio in medio crispantur leniter undæ
Fluminis, inque sinum demittitur altior amnis.
Hic denso tuguri compinges vimine tectum,
Quo capiti Soles, effusosque arceat imbres,
Flumineo qui lintre sedet piscator, & ipsos
Noctes, atque dies observat flumine pisces.
His actis, ripas inter, vallumque Panagrum
Crede vado, & reti filum sociare memento:
Illius & dextra caput observator habebit.
Ergo ubi scandentes fluvio obluctantur eunti
Salmones, rapidus devexi gurgitis æstus
Obiecto impingens vallo vi deiicit. Olli
Læva repercussi subeunt loca, mitior amnis
Quà fluit, & casses ignari protinus intrant.
Tum vigil ut filum sentit Salmone moveri,
Paxillum puer evellat, piscosa sub auras
Lina ut venantes multo Salmone reducant.
Quin etiam prærupta sonant qua flumina saxis, *Et ut nassis inter prærupta fontium.*
Atque cavas inter convalles altius undæ
Labuntur, puer, auratos venabere pisces,
Si tu decipulam juxtà, nassamve locabis.
Nam cum remigio Salmones præpete certant
Exuperare vadum, seseque per aëra vibrant,
Sæpe plagas proni subeunt. Ast indita pisci
Saltandi vis mira: recurvus in ora reflectit *Ut mirum in modum salient.*
Cæruleam caudam, rictu stringitque tenaci,
Inque orbem sese glomerat, mittitque per auras
Ocyor, ut jaculum, & resonantia flumina tranat.
Sed ruit Arecidum glacialis ab æquore ponti *Arecides.*
Plurima vis, latosque replent examina fluctus:
Immensum lætis quæstum latura Britannis.
Ut Sol æstiferi percurrit sydera Cancri, *Illarũ natura, & mores Insignes.*
Et nimius terram calor urit, ab Axe nivoso
Signa movent, pulchroque incedunt ordine turmæ.
Inque Caledonii se primum litoris oram
Invectant, positisque sedent hic agmina castris:

Et

Et virides circum frutices populantur: & omnes
Stirpe nova gaudent sobolescere. Plenus ubi jam
Autumnus pomis ridet flaventibus, & jam
Mitior Herculei se fregerit ira Leonis,
In Tamesin devexa fluunt, lateque vagantur
Per Batavos, Cimbrosque, in Balthica & usque recurrũt.
Ast ubi raucisonæ ponto incubuere procellæ,
Et jam Bruma rigens ventos molitur, & imbres,
Agglomerant sese rursum, pelagusque Britannum,
Ordinibus lustrant densis, cursantque frequentes
Oceani per aquas, & saxa virentia propter.
Cumque novæ terris Iani rediere Kalendæ,
(Quis neget ingenium Naturam piscibus, anni
Tempora quo scirent ventura, vicesque dedisse?)
Ocrini per curva ferunt se litora, & omnem,
Perque latus geminum, circumspatiantur Hibernen.
Tandem Vere novo superant terrasque, fretumque
Extremam præter Thulen, præterque sonantes
Orcadas, & patrio reduces se gurgite condunt.
Lætæ ubi concipiunt non uno semine partus;
Impleat ut ponti fluctus numerosa propago.

Minimè capiendæ, cum veniũt.

Cum veniunt, densæ quoniam stipantur, in æquor
Dyctia ne solvas, multa sub mole natantum
Haud dubio scindenda. nocet felicior ipse
Proventus: nec multum uber dat copia quæstum.
O quoties avidi, largæque cupidine prædæ
Correpti, longos conati incidere funes,
Ipsaque cum magnis amittere retia prædis.

Sed cum se Autumno dispergunt.

Ergo sub Autumnum cum se dispergere cœtus
Incipiunt, circumque vagi freta cærula cursant,
Aggredere: effusam poteris tum perdere gentem.
Non secus è nigra cum se Mæotide fundunt,
Transque Scythæ Tanaim prorumpunt, lataque denso
Agmine decurrunt campestria. Lechus in ipso
Interea vallo se continet. ast ubi turmas
Partiti, latè campos populantur, in hostem
Effusus ruit, & sparsos cæditque, capitque.

Tæda prælucente.

Insuper his, quoniam splendenti lumine gaudent,
Solertes curva tædas è puppe nitentes
Attollant pueri: viso fulgore catervæ

Confestim densæ venient; linumque subibunt:
Ipsæ etiam tremula radiantè Doride, summa
Obversa nantes alvo cum cærula sulcant,
Ut latè innumeris veluti mare fulguret astris.
Se quibus indiciis tibi produnt.vescier unda
Arecides fama est,ipsaque uligine ponti.
Puniceo velut ipse, nitet qui viscere, Salmo:
Nam vacuus venter,perhibent si vera, repertus,
  At tibi lenta trahis si felix otia turbis
Insanis procul, & nitida semotus ab aula
Per solos montes, & inambitiosa beati
Rura soli,propiorque colis,vir nobilis,undas,
Expediam paucis artem,torpentia solers
Otia qua valeas,& dulces fallere pisces.
Et simul ærumnis animum relevare molestis,
Quem versæque vices rerum,semperque dolenda
Florentis patriæ clades,ritusque Latini,
Atque pii Regis tot vexavere labores.
Et tibi gratus erit modus hic, 1 GALVÆE,tumultus
Sive lates inter Tamesis, seu præpete cursu
Per montes fugitivus,& invia lustra peretras:
Sive tuæ sospes tetigisti litora Hibernæ,
Magnaque pro Sacris, & Rege pericula tentas.
Ergo age,si vacat,& fas est descendere ad undas
Arctoo propera mihi dexter ab usque recessu:
Adde & Olympiaco Vati,GALVÆE,decorem.
  Intorto primum lino contexere conum
Præcipe,& iliceo conum succingere circo.
Circulus impositus sua per discrimina cono
Ternus erit:terno religetur vellere summus,
Inque unum coëunt ubi funes vertice nodum,
Longior alter erit,pendet quo machina.longam
Inde trabem ripa figes viridante sub ipsa,
Obiice vel medio fluviorum: & desuper affer
Rectus in extremo radiis nectatur acutis:
Transversoque unà firmetur uterque tigillo.
Crux Germana velut,miseri quà funere fontes
Ple-

Iucundus piscandi modus,quo se nobiles Britanni exercent.

1 Iacobus Galvæus S.I.Hibernensis Vati inter familiarissimos primus,& ob candorem, variamque eruditionem gratissimus.

Plebeio commissa luunt. transversus & asser
Pendentem accipiat trochleam. cum deinde marinæ
Te prædæ accinges, curvum transmissa per orbem
Linea sustentet conum, qui fluctibus extet
Altior, atque illum complebis plurimus esca.
His animadversis, refluo cum Nereus æstu
Assurgit, ripasque tumens infundit, & amnem
Impellit retrò veniens, tum piscis in orbem
Irrumpit, scombrisque famem vincitque, fugatque.
Ast ubi jam refluo rediens pede mobilis undam
Subtrahit Oceanus, nudataque litora linquit,
Squamosas cœco volucres de casse reduces.

Non dissimili, quo Tarentini utuntur.

Lubrica dissimili non arte examina fallunt
Oebalii. Curvos quà septem infusa per arcus,
Septeno veluti rivo se Doris in altum
Devehit, & magno jungit commercia ponto,
Tempora dum Lunæ per certa reciprocat æstus:
Hic, ubi piscantum speculæ stant ponte repostæ,
Ante arcus geminam fundant in marmore cerrum:
Atque illam multo religatam vimine firmant.
Coniferum longa labyrinthum cannabe cerris
Associant (viridi mixtus, flavoque colore
Conus erit piceæque simillimus) incita cursu
Exin sub noctem (nox est accomoda fraudi:
Et color ille dolum potis occultare; sub umbris
Nanque est, ut perhibent, obtutus piscibus acer)
Externas cum prona Thetis procurrit in undas,
Vitrea piscoso committunt cærula cono.
Quotquot devexa veniunt tum Doride pisces,
Sponte sua subeunt maculosi carceris antrum.
At verò ut reduci jam se missura per arcus
Est iterum pede Tethys, ovanti murmure conum
Educunt, prædamque hilares ad tecta reportant.
Si secus, antrorsum venientia marmora textum
Impellent, fugientque citæ per aperta cohortes.

Statisque temporibus certos venantur pisces.

Tempore quemque suo capiunt hac arte natantem.
Cum Chiron retrò vacuus dat terga sagittis,
Altaque dum terris nox est, tum lumine captas
Cum Congro rapiunt 1 Anguillas: frigida sed cum
Al-

1 Has Tarentini vocant *Anguille orbe*, quod cœcæ videantur, suntque suavissimi saporis.

Alget Hyems, Soleas, & primo Vere requirunt.
At tres Autumni, totosque ex ordine menses
Mixta Sparo rosei venantur tergora Mulli.
Hic neque prætercam cœli quo sydere certo
Singula squamiferûm lucis veneris aquosis.
Ut nitidum Ver pingit agros, & crine novello
Investit latè sylvas, tum Scorpius uda
Lina petit cupiendus, & igni plurimus ardens
Astacus, atque Elephas, inflammatæque Locustæ.
Hos etiam, rapidis candet dum Solibus Æstas,
Retibus, aut nassis piscabere: tunc & opimas
Engraules, Thrissasque, & viles viscere Salpas.
Ast Aphyas æstu in medio, cum fervidus urit
Arua Leo, capies turmatim, è gurgite quando
Semine non jacto crescit numerosa propago.
Læta per Octobrem Loligo, perque sequentes
Autumni menses, quo pinguis tempore Dentex
Fallitur illecebris escarum saxa secundùm.
At Polypus dum Bruma riget, cum Mænides, & cùm
Sphirænæ, nitidæque Umbræ captantur, & Orphi.
Datque Autumnus Acus, dat, dulcia fercula, Mullos:
Quos etiam progignit Hyems, atque herbiferum Ver.
Cum geminum Divæ surgens Amathuntidis astrum
Emicat, & raris Aries nitet ignibus, uber
Muræna, & dulci captatur nectare Conger.
Quid leviora sequar? superest via multa per altum
Exuperanda. Noto spumant cum regna Profundi,
Pulsatæque gemunt cautes, & litora plangunt,
Venandi quæ cura tibi, piscator, habenda,
Jam nunc præcipio, quando terraque, marique
Improbus est miseris labor impendendus, iniquam
Quo saturare famem, duramque levare caducæ
Pauperiem vitæ valeant: quibus haud bona Fati
Principio data Sors, nec blando lumine Cœlum,
Ortaque nec nutu riserunt astra benigno.
In primis solido subtexes [1] Dyctia spartho:
Lataque sint maculas, nexilque tenacia nodis,

Quo quisq; piscis tempore capiatur.

Qua arte inter procellas piscandum.

Rete describitur.

[1] Hoc rete, quod à Gallis primum inventum ferunt, estque familiare Caietæ, Prochytæque incolis, nostri appellant *Tartana Francese.*

Ultima & Oceani campos visura marinos
Instita sit multo gravis ære; tumentia vertant
Ut vada piscosi casses, prædamque reportent.
Nonnulli extremo sua per discrimina textu
Præduros silices, & grandia saxa reponunt.
Cætera persimiles sint retibus. hos ubi casses
In navi, puer, imposuisti ritè paratos,
E portu solves animosus: & æquor in altum
Piscatum venies, quamvis illisa reclament
In scopulos freta pulsa Notis, & desuper ingens
Porta tonet Cœli; refluatque nigerrimus imber.
Et piscatio quo pacto instituatur. Ergo ubi veloces tenuerunt alta carinæ,
Albentes inter fluctus da retia ponto.
Hinc geminum gemina firmabis cannabe cornu
E prora, puppique, globum ne forte sub unum
Concurrant, nullos gremio captura natantes.
Proderit & longas utroque à vertice fagos,
Brachia tenta velut, valido vincire rudente:
Extremis quorum cervicibus insere funes:
Et nodis constringe; retro piscosa capaci
Orbe trahent, largisque onerabunt retia prædis.
Inde sinus humiles velorum expande, recurvum
Inque latus deflecte, vagæ quò Tethyos amnes
Spumantes tranversa recurrat cærula pinus.
Sic secreta colunt qui Nereos antra profundi,
Et raucos pelagi pisces odere tumultus,
Captivi venient in retia. plurima cursu
Postquam velivolo cava trabs per cærula fugit,
Collige vela: graves & aquoso è gurgite casses
Duc super: innumeras squamosa è gente cohortes
Aspicies, mixtimque plagis hærere, sinuque.
Lætus & ingentem cumulum versabis in alnum.
Saxa, sylva, & arena vitanda. Id tamen in primis cura majore cavendum
Ne piscosa trahas per duris aspera saxis
Retia, nec saltus inter, spumosaque lustra,
Nec quà per densas sublucida Tethys arenas
Sternitur: at mollis quà limus, & undique densum
Stat sabulum, celsa solves de puppe Panagrum.
Ni facias, duræ lacerabunt Dyctia rupes,
Hærebuntque inter sylvas implexa marinas;
Aut

Aut gravibus repleta sinus scindentur arenis.
At mihi, quis, Divæ Nereides, æquora primus
Ingressus spumosa, nova piscarier arte
Ausus, & horrendos nimbo contemnere ventos,
Dicite: vos illum resonantes ire per undas,
Et spumas inter miratæ solvere linum:
Atque omnem obscura revocate ab origine famam,
Si vester tanto meruit jam carmine Vates.
Exoriens pluvio tristaverat æquora nimbo
Phyllirides Chiron, vultuque minante, sagittas
Imbriferas arcu torquebat, & undique ponti
Tollebat Cœlo freta pulsa procacibus Austris.
Et jam Luna cavum bis luce repleverat orbem,
Bisque nova rediens sinuarat cornua fronte:
Attamen abruptis nondum turbata procellis
Æquora, non & saxa vadis clamosa quierant.
Intereà Licydas Miseni in rupe sedebat
Piscator, Prochyra vectus qui nuper aprica
Venerat Euboico quæsitum gurgite prædam.
Oscus erat, Prochytæ sed dudum Chlorida Nympham
Duxerat, & quatuor fœcundo semine natos
Iam pater ex illa totidem susceperat annis.
Hic quoniam finis non tempestatibus ullus,
Nec pluviæ modus, & ventis, his ora resolvit
Secum multa gemens: Læsi quæ Numinis ira
Tot tempestates pelago, tot murmura sylvis,
Diluviumque undarum, atque horrida fulmina terris
Intorsit, totumque involuit turbine Cœlum?
Credo equidem Divûm offensis, & Virginis ira
Insuetum spumare vadum, scindique trisulco
Igne polos, ventosque unà certare furentes.
Scilicet ut ventis tumefacta furentibus irent
Æquora Tellurem vel submersura Profundo,
Vorticibus classem seu dejectura profanam:
Quæ fors invitis secat indignantia Fatis
Æquora, bella sacris, Diis impia bella ferentes.
At mihi quis misero deserta hac rupe moranti
Pauperiem relevet? gnatis, charæque sorori
Quis victu vitam substentet paupere tecto?
Ter deni fluxere dies sine Solibus, ex quo

Ut primū rete invē-tum.

Vela dedi,& mæsta natos cum conjuge liqui.
Ah dulcis conjux ! dulcissima pignora,nati !
Quis vos intereà vacuo nutrivit in antro?
Tu Virgo;quoniam curas mortalia Virgo,
Aut miseris vitæ fer victum, aut marmora placa.
Hactenus insanas potuisti perdere puppes,
Et patrio è regno sceleratam avertere gentem.
Aut verò infames si jam tetigere carinæ
Litora,tu nutu poteris dispergere turmas,
Atque pio Regi,populoque afferre salutem.

Hæc dum multa gemit,somno defessus amico
Opprimitur,mollique caput declinat in alga,
Et vix prima quies obrepserat: aurea summo
Cum Cœlo veniens affulsit Olympia Virgo
Ingenti sub luce:velut pulcherrima Solem
Præcurrit croceis Aurora invecta quadrigis.
Lumine quo totum, penitusque in rupibus antrum
Emicuit,roseoque simul spiravit odore.
At Virgo hæc Licydæ divino ex ore locuta est:

Ne dubita, puer, infames si perdere classes
Mens fuit,& regno gentes prohibere profanas,
Sacra Deùm,ritusque,patresque ultura Latinos,
Haud studiosa tui cessit mihi cura, tuæque
Conjugis,atque tui sunt & mea pignora,nati.
Nanque pios servare Deos quisne ambigat?Ecquis
Despectum vidit justum, meminitque relictum,
Illius & tenuem natos perquirere quadram?
Verùm age,si tantum potuit meruisse benignis
A Superis animi pietas, & candida morum
Simplicitas,inter spumas, fluctusque sonantes
Quaque inter ventos possis piscarier arte,
Accipe.mox placido juveni sermone retexit
Difficiles artes,memorique in mente locavit.
Inde volans sese in nitidum dedit æthera Virgo.
Quàque dedit,niveo tractum candore reliquit
Lacteà ceu summo subtermicat orbita Cœlo.
Hic Licydas somno excutitur,latèque per antrum
Aspicit insuetum terris fulgere nitorem:
Ambrosiamque auram, & divini floris odorem
Afflatu sentit Superùm spirare beato.

Au-

Aurea sed nusquam prospectat Virginis ora.
Pronus humi labat,& sic incipit:O bona Diva,
Quis tibi nunc tanto solvat pro munere grates?
Quandoquidem nostras non aversaris amica
Aure preces,summoque humiles dignaris honore.
Sed cur ætherias,Regina, citissima sedes,
Cœlicolumque choros,& Olympia regna petisti!
Credo equidem,tanta non Tellus Virgine digna est,
Hæc dedit,& patriam,pacata Doride,venit.
Instituitque novas artes,& munus ad aram
Fixit Olympiaco in templo, versuque notavit,
Quæ sibi divino monstrarat lumine Virgo.
Verum si pluviæ descendant amne perenni, *Cessandum cum sine more sæviunt venti,*
Et venti immanes tollant sine more Profundum:
Tum rigidas durare Hyemes,piscator,in antro
Convenit ante focum,parcèque absumere fruges:
Et circumfusis chara cum conjuge natis,
E Sinvessano subtexere vimine nassas,
Currere cæruleum plena vel arundine linum;
Omnis durando quoniam Fortuna ferenda est.
Cumque vetat maiora sequi, ne mitte virili
In parvis animo solertem impendere curam:
Quæque negat Fortuna,tibi solertia penset.
Haud secus elapsum miseri duravimus annum,
Quo magis infaustum, aut peiorem secula nunquam
Progenuere:dabunt,speramus,secula nunquam
Post ventura alium.Quid non miserabile terris, *Calamitosi anni 1688 descriptio.*
Et quid non dignum lacrymis spectavimus illo?
Vidimus immensos Cœlo descendere rivos,
Ac toto insanum se fluctibus Æolon antro
Mittere præcipitem,frænumque furentibus Austris,
Et rapidis laxare Euris,Corisque,Notisque,
Undique raucisonis vertentibus æquora nimbis.
Vidimus immenso venientes rupibus amnes
Ire palatinas dejectum gurgite moles,
Exhaustumque homines,ipsasque a vertice sylvas,
Quin etiam versasque vices,& quattuor anni
Tempora:nec sua per vestigia volvier Orbem,
Atque alium rebus Fata induxisse tenorem.

Anne parum Superis visum est, quod nuper ab imis
Cardinibus latè Tellus concussa remugit,
Et tot cum miseris evertit civibus urbes?
Ut rabies etiam Neptuni insana tumentes
Tolleret in Cœlum fluctus, rueretque refusis
Vorticibus terras, urbesque haustura superbas:
Insuetumque ageret Sol ipse, & sydera cursum:
Scilicet ut sua non per tempora diffluat annus.
Vix lacrymas retinere queo, dum funera cogor,
Illius & sævi cladem meminisse diei;
(Atra dies, atro semper signanda lapillo,
Quam semper tristem, Dii sic voluistis, habebo)
Cum Sol informi faciem ferrugine tinctus,
Usque reluctantes, nigraque in nube latentes
Egit equos, radiisque oriens affulsit opacis:
Nimirum puro ne infandam lumine stragem
Aspiceret, magnique daret præsagia luctus.
Ipsæ etiam bruta pecudes, ipsæque volucres
Signa mali, ut perhibent, tanti manifesta dedere.
Quin & sub cœcis undę sonuere cavernis,
Et pigros retrò flexerunt flumina cursus.
Jam Solè medio fugiebat pronus Olympo,
Præcipitesque ipsi rapiebant fræna jugales,
Te remotus prædicti anni enarratio. Insolitam afflantes auram, lucemque malignam,
Cum venti posuere: sed æquora visa repentè
Altius attolli, montesque assurgere aquarum:
Ilicet excussis radicibus undique Tellus
Concutitur: totis & concita fundamentis
Immugit, magnumque ciet tremefacta fragorem.
Ipsaque succussa pariter Tellure Deorum
Delubra, atque ædes, lunataque mœnia, & altæ
Confestim turres, unà convulsa ruina
Subsiluere: cita mox & vertigine terræ
Nutavere latus, jam jam casura, supremum:
Mortalesque omnes casu oppressura repenti,
Atque necem pariter, pariterque datura sepulchrum.
Ne caderent pietas intactæ Virginis una
Obstitit, irato rapuit quæ tela Tonanti.
Nam secus ingenti gemuisset mersa dolore
Parthenope: & nusquam staret felicior illa

Tyr-

Tyrrheni regina maris, regnique beati:
Clara armis,& clara viris, æquataque Cœlo
Molibus immensis atavorum,& divite luxu.
Sed lapides tantum foret,& lacrymabile bustum.
Bustum ubi divitiæ tot, opesque,aurique talenta,
Millia totque hominum saxis oppressa jacerent.
Vix & momenti flevissent secula luctum,
Vix & momenti reparassent secula damnum.
Una tamen (lacrymis quis temperet ora?) Tonantis, *Insignis Tholi Ecclesiæ S. S. ruina.*
Telluris trepidante sinu domus alta supremo
Culmine procubuit concussa, tulitque ruinam
Ingentem,sonitumque dedit. Pulcherrima quondam,
Proh dolor! è nostra cecidit cervice corona.
O ubi syderio vertex æquatus Olympo, *Illius descriptio.*
Et nivei lapides, & pulchro Dædala textu
Marmora,& ex auro muri flammante corusci!
O ubi spirantes viva sub imagine vultus
Divorum, pictique arcus,& mille figuris
Intertextus apex,& mille coloribus ardens,
Et rutilis ardens gemmis, & iaspide fulva!
Mirum opus in terris,& moles æmula Cœlo.
Æmula nam superùm felicia tecta Deorum
Auratus, pictusque Tholus referebat: & ipsa
Numina nativo veluti radiantia Cœlo
Divina sub luce,& majestate videnda,
Felicesque dabat cœtus, & gaudia Divum,
Et dias auras,& dii luminis haustum.
At potuit cecidisse:jacet, miserabile visu,
Maceries aggesta loco deformis in uno.
Ergo tot annorum moles sudata labore,
Tot manibus,studiisque hominũ, cui barbara Mẽphis,
Cui Rhodus, & Carum pendentia Mausolæa,
Altaque cessisset Babylon,quis crederet? uno
Telluris nutu,& momento proruit uno.
Et tu Romani 1 monumentum insigne decoris
Tyndaridis quondam geminis, Phœboque dicatum
Tiberio Prætore, mari quo tutior alto *Tiberianæ molis casus.*

 Cur-

1 Magnificus templi prospectus. quod Apollini primùm à Neapolitanis dicatum, mox instauratum à Tiberio Augusti liberto maris prætore Castori, & Polluci consecratum est.

Curreret, obstrictis, pacato Numine, nimbis,
Mille per annorum cursus, & secula septem
Casibus è tantis servatum concidis: uno
Abripiens tecum Fato decora alta vetusti
Temporis, & seclis nunquam renovanda futuris.
Discite, mortales, ædes, & tecta superba,
Atque triumphales patrum contemnere moles.
Quicquid, grande licet, positum sub Sole caducum est.

Attonitæ urbis descriptio.

Sed quæ tunc facies, proh Numina! qualis & horror
Rebus erat! quantumve dabant concussa fragorem
Liminaque, murique domûm, & sublimia tecta!
Pars stetit exanimis: tenuem pars altera vocem
Vix ciet attonita, & celerem quà tendere gressum
Haud videt in loca tuta, fugaque avertere mortem
Instantem dorso jam jam, & crudele minantem.
Ille fugit, refugitque, & nusquam certa saluti
Apparent: quocunque ruat, se perdere certum est:
Sub pedibus nam terra tremit, circumque labantes
Horrendum nutant ædes, murique dehiscunt:
Desuper imbre pluunt pinnæ, convulsaque tecta.
Sulphure permixtus neç jam spirabilis ipse
Aër est, vitæque negat, dum sufficit, haustus.
Clamorem attollunt alii, veniamque benignos
Exorant Superos, & pugnis pectora tundunt.
Omnia terror habet: miseros premit horrida cunctos
Formido, luctusque & plurima mortis imago,
Urbs tota immugit strepitu, mæstisque virorum
Cuncta sonant lacrymis, & fœmineo ululatu.
Non aliam rebus faciem sub fine futuram
Crediderim Mundi, Cœlo cum lapsus ab alto
Plurimus igne minax, & majestate tremendus,
Stipatusque aderit tot millibus arbiter Orbis:
Cunctaque verba hominum strictim pensurus, & acta;
Inque pios feret astra, malosque ad Tartara mittet.

Edita in Samnitibus ruina.

At non irati Samnitibus ira pepercit
Numinis; abrupti montes, patefactaque Tellus
Non uno conspecta loco: lateque dehiscens
Oppida cum villis, magnasque absorbuit urbes,
Millia totque hominum Fato fera perdidit uno,

In-

Ingentesque evertit opes, quas plurima quondam
Ars dedit, & longo pepererunt secula censu.
Informes passim cumuli spectantur, ubi olim
Mœnia, turritæque arces, urbesque manebant:
Obruta sub propriis non agnoscenda ruinis.
At meus insigni servatus munere Divum
Aggere saxorum, mediusque è pulvere cœco
Evasit. 1 Lidorus, erat qui forte sub alto
Fornice, qui quanquam ruiturus: at usque pependit,
Quò puer egressus campo se misit aperto,
Atque iterum Cœli prospexit sydera sospes.
Chare puer, vive ite mores, & pia Virgo,
Cui niveus cordi pudor est, & candida vitæ
Simplicitas, Fato incolumem servavit acerbo.
Sed non hic modus ærumnis: majora dolemus:
Scilicet abrumpi cursum felicibus armis,
Et spem tot bellis partam, clarisque triumphis
Incidi, & virides sensim languescere laurus.
Nimirum invidiæ stimulis agitata malignis
Alecto armavit reges, & fœdera rupit:
Fœdera Principibus non rescindenda Latinis.
Nuper ad Eubœam frustrà rugisse Leonem
Adriacum læti Thraces sensere: sub una
Totque duces, & opes, & vires Chalcide fractas.
Gavisique leves ultrò decedere Moschos,
Et malè Sarmaticas Lechum posuisse secures.
Parte alia socio spumantem sanguine Rhenum,
Dejectasque igni, ferroque audivimus arces,
Et desolatas passim deflevimus urbes.
Insidiisque peti Regem, ritusque Latinos
Everti, effrænesque palam strepere arma rebelles,
Et conjuratas Batavorum accersere classes:
Accendique omnem fatalia bella per Orbem,
Bella triumphales nullos visura curules:
At-

Lidorus servatus.

Cætera anni calamitates censentur.

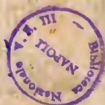
1 Nic. Ferdinandus vatis alumnus, qui Beneventi juventutem latinis literis erudiebat. cum vero modestiæ consulens ne puerum solus in gymnasio alloqueretur, in atrio versaretur, terræmotus repentè obortus est, corruitque gymnasium: atrii vero fornix etsi undique scissuris pateret, stetit tamen.

Attamen Odrysiis non despicienda tyrannis.
Scilicet Ausonidum, Scythico quæ plurima fecit,
Hæc prædatori reparat discordia regnum.
Sed jam lethiferum tenebris caput abdidit annus:
Sperandum nunc læta novo. procul 1 ære fugato
Informi, trepidæque minis Telluris, & undæ,
Jam populis studiosa suis 2 Argentea cudit
Secula Parthenope; quæ, sit modò Juppiter æquus,
Aurea Saturni Fato meliore sequentur.

1 Vetus moneta à sceleratis tonsoribus adeò corrupta, ac detonsa ut intolerabilis planè esset. 2 Nova excusa, quæ arduo primum conatu incœpta, felici tandem eventu initio anni MDCLXXXIX. summo omnium plausu pervulgata est.

F I N I S.

Io, Triumphe

Hus Vincent sculp

HALIEUTICORUM

LIBER VI.

HAC piscosa tenus per molles retia saltus,
Vimineasque plagas, & acuta tetendimus uncis
Fila, quibus pelagi volucres mactavimus: at nūc
Sunt ferro, Neptune, tuo, quo spumeus ira
Fundamenta quatis terrarum, & cærula Ponti
Bella vagis tractanda feris. Age numine dextro,
Dive, adsis, primæque fove præludia pugnæ.
  Nec minus ò nostri decus ævi, te duce quando
Squamosam in gentem non ludicra bella movemus,
Annue, CARDENIDE, cœptis, viresque ministra
Bellanti, ut victor donatus tempora myrto,
Heroam affectem per Martia prælia Laurum.
  Non te dura manet, Piscator, lucta, minorum
Sternere veloci jaculo genus omne natantum:
Seu vafer in campum ruat Osmylus, aut Synodontes
Occurrant, rapidique Lupi, Nestesque fugaces: *Fuscinæ usus.*
Nanque uno poteris configere protinus ictu,
Vibrando si dexter eris, sub cærula telo.
Hinc tibi præcipio teneris assuescere ab annis
Spicula sæpè manu, sæpè & versare tridentes.
Non secus ac juvenes venturi ad prælia, primum
Exercentur equis, campoque excurrere discunt:
Atque habiles sese pilis, levibusque sagittis
Efficiunt, mollique student præludere arena.
  At quoniam pisces per saxa frequentiùs errant,
Ut nitidum læto tonsent de vertice muscum,
Idcircò viridi florentes gramine cautes, *Quibus in locis.*
Et scopulos, Piscator, adi, quos undique Tethys

Al-

Alluit: hic rimis Saxorum, aut margine in udo
Depascens herbosa pecus venare rridente.
Interdum cymbà poteris, dum curris, ab ipsa
Lubrica per liquidos Nerei ludentia campos
Agmina conficere: aut molles dum proijcis escas:
Quas circùm subitò cœtus glomerantur aquosi.
Oleo infuso clarior aqua fit. Verum, ut per cœcos saltus, spumosaque lustra
Clarius undosas acies, populumque fugacem
Aspicias, domiti guttas venator, olivi
Plurimus infundas Pelago: sic cærula fient
Lucidiora vitro, quò cernere detur opacæ
Quicunq; in gremio Thetidis grex squameus errat.
Quanquam Sol radiis dum totum amplectitur Orbẽ,
Atque operi insistit genus omne, hominumq; boumq;
Et campis spatiantur oves, & pascua lustrant,
Ipse suum possit Piscator inire laborem,
Opportuna tamen magis est, & commoda fraudi
Non piscationi opportuna. Humida nox: faciles vestrum sub nocte laborem
Exercete, viri, cursentque per æquora lintres,
Et tacitos non unà secet cita palmula fluctus.
At si quærere amas, per opaca silentia prædam,
Vel piceam, tædasve ferat splendore coruscas
Nocturnæ faces adhibendæ, quibus pisces stupefacti hæreant. Curva tibi puppis: viso nam lumine longè
Hærebunt medio stupefacti gurgite pisces.
Ceu densas inter tenebras, noctemque profundam
Si quis Avernales Erebi conspexerit umbras.
Attonitum tu cæde gregem. Sed singula nostro
Carmine percurram belli præcepta gerendi:
Nam varios non una neci dat machina pisces.
Et primò ingentem Neptuno credere textum
Invitant Siculo ludentes æquore Thynni,
Pelamydumque chori, & læta Pompilus in umbra:
Et jam bella jugo clamat speculator ab alto.
At sinuosa prius quàm litora linquimus, & quàm
Lethiferas per lata plagas vada solvimus, omnem
Thynnorũ natura, & mores. Accipe rem populi, Piscator. Aquosa per alta
Perpetuo Thynni cursu fugiuntque, ruuntque
Turmatim: Graio Dromades hinc nomine dicti:
Cursores Latio nostri vertere vocantes.

At licet assiduè percurrant Nerea, nunquam
Ordine ni certo, quadroque sub agmine Ponto
Incedunt, veluti Delphines, ut acrius hostes
Irrumpant densi contrà, pugnentque feroces.
Ætheriæ partem sortiti mentis, & acre
Ingenium, ventos, & nubila, & uda serena,
Prænoscuntque vices, & tempora mobilis anni.
Ut primùm è gelidà Boream Mæotide flantem
Præsensere, citi venientes agmina jungunt.
Hinc Ponto sua castra movent, ventisque secundis
Bosphoron invadunt, præterque Propontida vecti,
Ægæis miscentur aquis, latèque per omnia
Inclusæ Thetidos vada salsa, sinusque pererrant.
Ast ubi jam properans nimbo comitata sonanti
Bruma rigens illos comprenderit, humida figunt
Illic castra, ipsoque Hyemem sub gurgite durant:
Tempore, quo nimium pinguescunt ubere succo.
Sed cum ver nitidum caput effert, summa revisunt
Tethyos alta, vagisque flagellant marmora castris.
Donec Sol nimiis fervoribus increbrescens
Exiguas nemorum faciat pastoribus umbras:
Nam tunc Euxini repetunt freta, perque repentes
Æstatem fluctus, & inhospita litora ducunt.
Ast illud mirum est: subeuntes cærula Ponti
Threijciam dextrà ripam stringuntque, premuntque:
Bythinum lævà litus, perque æquor Abydi
Euxino egressi mediam labuntur in Hellen.
An quia nimirum lævo caligat in igne,
Acrior obtutus dextro? Sub lumine Lunæ
Interdum dulces imà sub Doride somnos
Conciliant, mollique reclinant corpus arenæ.
Durus ubi longo Piscator sæpè tridente
Sopitos ferit, & morti dat plurimus atræ.
Ventris inexpleti rabies insana voraces
Acriùs exercet Thynnos: cogitque sub alvum
Mittere perpetuo quodcunque occursat: & ipsos
Nonnunquam fætus, atque ova recentia mandunt.
Nec pietas movet ulla feras. E piscibus alter
Haud equidem Thynno sceleratior, humida lustrat
Æquora. Pelamydes, socium genus, omnia servant
Thyn-

Ut quadri incedant agmine.

Et vices anni, ventosque præsentiant.

Per maria excursus.

Redeunt in Euxinum æstate.

Lævo oculo obtusiores.

Dormiunt.

Voraces sunt.

Ut nec fœtibus suis parcant.

Pelamydes cum Thynnis meant.

Thynnorum ſtudia,& mores,connubia, & ignes:
Ordinibuſque meant junctis, & fœdere pacto
Cuncta tenent omnes eadem,victumque,Laremque.
His animadverſis, inſtat jam tempus,acutum
In validum Oceani pecus intorquere tridentem,
Antè ſed opportuna tibi quærenda profundo

Quibus in locis Thynnorum piſcatio fiat.

In medio ſedes,ubi figere caſtra licebit.
Optima cenſetur, prono quà flumine Nereus
Profluit,& magno curvantur litora flexu
Poſt virides colles,& Promontoria longa.
Talia ſunt Thetidis Lilybeïa ſaxa Sicanæ,
Et refluæ Neſidos aquæ,Stabiæque vetuſtæ,
Eſt & Sardoi ſinus æquoris, atque repoſtæ
Trans Calpen Gades,& 1 Tingi litora,& omnis
Herculei tractus Pelagi, Nilique fluenta,
Præter & Ægæum quà fluctibus obſtrepit Helles
Et quà devexi venientes accipit undas
Boſphorus Euxini,latèque Propontis inundat,
Auriferum juxtà 2 cornu,quà è colle ſiniſtro
Leucopetram 3 denſo fugientes agmine currunt,
Dum Vere è nigra veniunt Mæotide Thynni.
Sunt aliique ſinus,quos fama obſcura recondit:
Quippe ferunt tenues operoſa in retia prædas.

Quo tempore inſtituenda piſcatio.

Nunc age,cum primùm Maij fulſere Kalendæ,
Et læti rident non unà Chloride campi,
Quæſitam in ſedem venies, Piſcator:& undis
Hic primùm demitte 4 Crucem,quæ quattuor Orbis
Quattuor oſtendat radiis parteſque,ſituſque.

Quove ſitu demittenda retia.

Indè oblonga mari ſociatis 5 inſula Lembis
Creditur auſpicio Divorum,& murmure læto.
Crux ubi miſſa,plagas terrarum, & ſydera monſtrat,
Aulai 6 medium deſcendat.& una tepentem

Pars

1 Africæ portus *Tanger*. 2 Byzantii promontorium, Auricornu, Plinius vocat à copioſo proventu Thynnorum. 3 Albicans in mari petra ad ripam Chalcedoniam, cujus aſpectu territi Thynni ad Auricornu,vulgò *Chryſoceras*,deflectunt, ubi eos Byzantini capiunt, Chalchedonenſibus vero fere nulla piſcatio. 4 *Crociato* rete in crucis formam contextum, quo mundi cardines quatuor cuſpidibus indicantur. 5 Totum Thynnagrii corpus,quod noſtri *la Tonara* vocant. 6 *La Sala*, retis centrum.

Pars petat Occasum, pars altera vergat Eoo:
Anchoraque è ferro tibi plurima firmet adunco
Carceris alti gyrum, & lethiferum Labyrinthum.
Ast ubi jacta, natans leve signet in æquore suber,
Profuit interdum durà pro cuspide, saxa
Mittere; nanque etiam fundantur retia saxis.
Insuper, extremæ Zephyrum quà respicit Aulæ
Angulus, intextusque 1 Procœton iungitur olli,
Illinc Thynnagrii vicina in litora 2 Caudam
Extendes, ærata mari quam dente tenaci
Anchora, vel jactæ substentent gurgite rupes:
In transversa ferant Thynni, ne fortè ruentes,
Dum celeres urgent vaga signa, citantque natatus,
Extremà pariter Septem quà parte Triones
Eoum 3 Conclave petit, prælonga sub Arctos
Inque latus dextrum, sedemque reflexa rubentem
Retibus è solidis extenditur altera 4 Cauda:
Et saxis, ferrove simul munitur adunco.
Vertice in extremo Caudæ sinuosa revolve
Eoam in sedem contorto 5 Dyctia gyro:
Nanque oculo spectant dextro quia litora Thynni,
Dum placidum læti pingunt salis æquor; & illis
Os tenerum Natura dedit (mirabile dictu,
Unius impatiens contingi pollicis ictu)
Idcircò occurrunt dum retibus, ora reflectunt;
Atque retroversi sua per vestigia, textum
Spontè dolum subeunt, & ineluctabile fatum.
Non secus Euronoton quà respicit insula, rete
In latus intorques geminum Conclavis Eoi.
Nimirum roseo surgens quà sibilat Ortu
Eurus, & imbrifero quà turbine personat Auster,
Et quadra pariter deduces retia plexu:
Inque altà firmabis aqua, quà Vesperis atri
Aspectat gelidam Conclave Lycaonis ursam.
Nam Tartesiaco qua Sol caput amne recondit,
Thynnagrii protensa jacet pars 6 ultima, pisces
Collectos Piscator ubi cæditque, capitque.

Et anchoris firmanda.

Thynni dextro oculo terram spectant: tenerrimum, & illis os est.

His

1 *Anticamera di Ponente.* 2 *La Coda della Tonnara.* 3 *La Camera di Levante.* 4 *Il Codardo* 5 *Il Ritorto del Codardo* 6 *La Camera della morte.*

Thynnuspex quibus signis ex alto venientes Thynnos deprehendat.

His super in lembo non longè à retibus ipse
Thynnuspex 1, cui forte datum observare Cybias
Agmine densato venientes, atque canoris
Carminibus dare signa, vigil consistat, & illì
Assiduè latus omne maris prospectet, aperto
Ludentes vario thynni si fortè natatu
Incipiant Pelago descendere. Tum citus omnes
Imperet, ut pueri properent, cymbæque fugaces.
Sed quibus indiciis cete deprendere possit,
Expediam: tranquilla silent dum marmora ventis
Si cani fluctus, vitreique per aëra rores
Sparguntur, Delphines arant, Thynnive Profundum.
Aut verò Engraules si denso examine currunt,
Cæruleis vel salsa super volitaverit alis
Mergus, & è saxis cantu compellat amicas
In prædam fulicas, pleno descendere cœtu
Thynnidas aspicies, quoniam pacata per alta

Thynni Trichias insectantur;

Ducere amant choreas, & lento ludere Ponto:
Atque inter lusus amor unus, & una voluptas
Venari Trichias, ventrisque explere latratum.
Et Trichias 2 mergi pariter, fulicæque marinæ

Ut & Mergi, Fulicaq;

Sectantur, replentque escis felicibus alvum.
At quia prædantes Engraulem impunè per æquor
Nativis norunt stimulis agitare Cybias;
Cetibus idcircò volitant de litore visis.

Quo modo Thynnorum venatio peragenda.

His actis, ubi jam tempus procedere in armis
Bellatum campo pubem, & spolia ampla referre,
Veloci ternus lembo 3 Cetarius adstet
Pervigil Eoi conclusa ad 4 limina septi:
Quò puer, ut magno properare sub agmine Cete
Conspicit, adducto confestim vimine, valuam
Pandat, ut ingressæ referata per ostia turmæ
Carceris 5 Eoi medio stipetur. Ab aula
Verum si soli venient, ne clausa relaxet

Li-

---

1 Piscator ille, qui venientes Thynnos observat. 2 *Smergo* aves marinæ à mergendo dictæ: ut sunt etiam fulicæ. 3 *Tunnaroto*, qui piscationi Thynnorum dat operam; Thynni enim cete appellantur; cum ex illorum genere sint. 4 Vulgo *Porta Chiara*. 5 *Camera di Levante*.

Limina, per maculas quoniam postrema subibunt
Retia sponte sua. Læva qua parte patescit
Ampla Procœtonis, sed stricto janua textu,
Stent seni gemina in cymba, qui carceris arctent
Ostia, cum densi vallum petiere manipli:
Inde 1 ducem subiti moneant: qui lintre recurrens
Inclusos textu pisces agat agmen in unum:
Atque hinc in dextrum mittat conclave coactos.
Non secus Occiduo seni stent carcere lembi,
Et solers agat excubias 2 Thynnarius antè
Hesperium Septi limen: sed plurimus aula
Enatet in media linter; cumque aspicit intus
Orcynos hinc, inde vago percurrere cursu,
Nec tandem in geminum se se detrudere cassem,
In medium conversa diem quæ lata patescit,
Ocyùs occludat 3 valuam, nec stricta repandat
Ostia, ni cœrus sit carcere clausus utroque.
At verò Superis cùm præda faventibus ingens
In textum ruit, atque omnis late insula fervet,
Thynnagrium pueri, junctis ad munera lembis,
Deprimere in fluctus certent, quibus incubat: & sex
E duro torti spartho, domitoque sub undis
Dyctia prægrandes teneant, longique 4 rudentes,
Quos & suberibus multis, mixtimque plicatis
Nantia sex totidem super alta volumina fundent.
Binaque Tynnagrii fluitantem gurgite valuam
Sustentent pariter glomerata volumina nodis.
Quod superest, ubi veloces ad retia cymbæ
Convenere, virique una certare parati,
Bis deni portam, subductis funibus. Aulæ
Occludant senis delati lintribus: at qui
Dux operi primus superassidet, 5 arbore vectus,
Et quatuor sociis comitatus, retia circum
Excurrat, celerique fuga simul omnia lustret.
Censeat & numerum 6 Tritonum, & corpora pendat,

Dacis solertia, cum cædi iam Thynni.

K At

1 Qui operi præest, *il Raiss* Arabica nomenclatura indigitatur.
2 Idem, qui cætarius. quasi Thynnorum venationi insistens. 3 *Favarico* Siculis dicta est. 4 *Napuni.* 5 Hanc cymbam siculi *Musciara* nuncupant. 6 Sic appellantur magni Thynni.

At si quà retis diffuto vimine corpus
Spectat hians, socios sarciri protinus illud
Imperet. interea prora piscator ab ipsa
Palladiæ ponto guttas infundat olivæ,
Ut magis undosi clarescant tecta profundi.
At si parcere amor liquido, venator, olivo:
Erue, dum capitur, crystallina lumina Thynno:
Inque avulsa vadum radio demitte: repente
Tota serenato fiet nitidissima fundo
Tethys, & in penitis cernes, quæcunque latebant.
Interdum filo suspensum proderit orbem
In medias nitidum collidere sæpius alnos:
Nam depicta gregem tibi deteget Iris opacum.
Hæc cum præstiterit dux impiger, agmen in unum
Per longos late calles errantia cogat
Armenta: hinc fortem bellatum accedere pubem
Imperet, & dictis nutantia pectora firmet.
Extemplo lapidum jactu, & clamore secundo
Ex Oriente fugent, furvique ad Vesperis oram,
Inque Procœtonem compellant agmina Nautæ.
Huc ubi perventum, reserata per ostia claustri,
Perque aulam cogant mediam succedere lævum,
Carceris in septum, cœtus quò cogitur, & quò
Cum lapidum jactu, sonituque exterritus omnis
Devenere, citi juvenes lata ostia claudant,
Hesperium lethi queis se 3 conclave cubili
Adnectit: tali piscantes nomine dicunt
Ultima Thynnagrii loca cæca, tricuspide ferro
Sævus ubi captum perdit Cetarius agmen.
Hinc geminæ claustrum ingressæ lethale carinæ:
Qua diligentia attollenda sit machina. Hæc levis ad claustri valuam se sistat: & illa
Adversa statione, ipsoque in limine septi.
Mox geminos imo tolli de gurgite funes
Continuo pubem dux imperet: inde rudentes
Quattuor & reliquos bini subducere lembi
E latere adverso conentur, ut omnis ab alto
Mutalis ceu tela mari consurgat in auras
Thynnagrii moles, & recta supernatet undis.
Post

3 *La Camera della Morte.*

Post hinc alato dux circumvectus in alno
Singula Thynnagrij cursu loca præpete lustret,
Atque animos dictis accendens excitet iras:
Spondeat & prædam ingentem, pretiumque labori.
Mox faciat belli signum, Divisque vocatis,
Ipse manu primus velocem intorqueat hastam.
Exemplo ducis in Thynnos generosa juventus
Tela citi jaciant, iterentque in vulnere vulnus:
Atque obluctantes latè cædantque, necentque:
Et cæsa in socias deducant corpora cymbas
Æratis apprensa uncis, ferrove bicorni.
Ast ubi jam multâ lembi sub cæde fatiscunt,
Optatam læti vectent ad litora prædam.
Qualiter adversos cum jam stetit agmen in hostes,
Spumanti subvectus equo dux singula visit
Cornua, & ardentes districtis ensibus alas:
Pectoraque irritat dictis, & sufficit iras:
Speque novas addit vires, animumque ministrat.
Hinc ruit, & primus ferro stipata lacessit
Agmina, lethalique volans furit ense tremendus.
Confestim post terga ducis succensus in hostem
Præcipitat se miles, acutaque spicula vibrat:
Dispergitque acies, cæsoque ex hoste superbus
Ingentes in castra trahit victricia prædas.

Ducis oratione firmandi animi: Et exemplo dato jam belli signo. venatio peragenda.

At non OEbalia Thynnum Piscator in unda
Tam magno captat sumptu, tantoque labore.
At quibus (Herculeo nam me vidisse Tarento
Cum dites peterem Daunos, & Iapygis oram,
Jam memini, tantique juvat meminisse laboris)
Artibus expediam. Dextro tu numine Vati
Da faciles auras [1], FRANCISCE, tuisque secunda
Auspiciis, quæ magna leves incœpta Camœnæ

Qua arte Thynnos Tarentini piscantur.

Ad Tarentinum Archiepiscopum Apostrophe.

[1] FRANCISCVS PIGNATELLVS Archiepiscopus Tarentinus Vibonentium ducis, Hispaniæque magnatis ter maximi Germanus. Vir tot, tantisque virtutibus, egregiisque animi dotibus conspicuus, ut meritò ambigas an majorem à nobilissimo sanguine traxerit gloriam, quam sibi sapientia, vigilantia, comitate prudentiaque ac regia pene munificentia comparaverit, ad omnium animos sibi officiis promerendos unicè factus: & propter singularem in Vates, ac literatos hominis humanitatem, ac benevolentiam immortalitate dignissimus.

Partheniæ conantur:age & tu Phœbus Apollo
Castalios aperi fontes: totumque repostis
Ex adytis Helicona, nemusque repande beatum
Cantanti, & sacri venias tu carminis author:
Tu trepidæ Cynosura ratis:tu Tiphys:& ipse
Piscanti læto niteas felicior astro.
Nanque Phalanthæi magnus si pastor ovilis
Pascis oves terris mox transmissurus Olympum:
Ipse etiam formosus oves ad flumina pastor.
Delius Amphrysi pavit sub Thessala Tempe:
Qui modo non calamos,non dedignatur & hamos.
Fors erit(ò utinam fortunent Numina vota)
Ut post emensas Alpes, Arctoaque regna:
Aut,placeat magis,ad Regem Legatus Iberum
Veneris,& Patris dederis responsa Latini,
Ausoniam sospes,dominamque reversus ad Urbem,
Romuleo fulgens ostro, insignisque Galero
Accedas plectro vati cantandus eburno.
Interea bonus æquoreas ne despice Musas.
Ut primùm è summo recinit custodia saxo
Piscationis modus exponitur. Lubrica stipato properare sub agmine Cete,
Ingenti textu compacta è cannabe torta,
E geminis hinc inde gripis de puppe juventus
Retia solvit:erunt queis margine nexa profundo
Grandia saxa gravi pro plumbo, ut fixa sub imo
Pondere stent fundo graviore: frequentiùs amplo
Hinc ubi jam circo magnos cinxere Cybias;
Et simul in curvo fundarunt litore funes
Hinc,illinc; coëant ne retia forsan in unum.
Ingenti in terras nisu sinvosa reducunt
Dyctia, quæ litus cum devenere propinquum,
Si per arenosos tractus, mollesque trahantur,
Interius textu cingunt squamosa secundo
Agmina,& angusto concludunt Thynnida gyro.
Hinc primò medijs in fluctibus orbe relicto,
Ne qui fortè cito dilapsi indagine saltu
Evadant breviore, graves ad litora casses
Adducunt,terras quæ cum venere, sub æquor
Piscantes nudi descendunt corpora, Thynnis
Ceu luctaturi: caudamque valentiùs ipsam

Vi multa apprendunt dexträ, stringuntque tenaces;
Quandoquidem cauda pollent fortissima Cete.
Inque 1 gripos lævâ trudunt, validoque lacerto.
Verùm si duris sint aspera litora saxis,
Lethiferum Ponto dictum cognomine 2 rete
Credunt: èque ipsis retrahunt de gurgite cymbis.
Hoc, velut extensâ resupinos syndone Thynnos
Accipiunt: onerantque optato pondere lintres.

Thynni cauda fortissimi.

Quin etiam Oebaliis mos est in carcere captos
Orcynos servare diù: cumque ipsa petit res,
Educunt, vænumque ferunt castella per alta.
Illud at intereà cura majore cavendum,
Ne noctu ardentes tollantur vertice tædæ:
Nam nitidà Thynnus face territus, ilicet omnem
Disrumpet latè textum, quò liber ab arcto
Carcere diffugiat, lucemque evitet iniquam.
Idque mali pariter meruendum, spumea surgat
Tempestas si fortè mari: fluctuque canoro
Pulsatæ resonent cautes, & litora plangant:
Nam rauci fugit impatiens stridoris, in altum
Thynnus, & obiectum disrumpit corpore vallum.

In ipsis retibus longùm asservantur.

Territant Thynnum faces.

Et fragores

Sed Palatinis digno me viscere mensis
Usque peregrinis revocas, Acipenser, ab undis,
Qui quondam Graio fueras sermone Silurus:
At nunc Germanis Sturio, Gallisque vocaris:
Quo cive Austriacus decurrit rite superbus
Ister, & in tanto jactat se Rhenus alumno,
Et Padus, & Liger, & Mæotidis unda paludis.
At quæ regali species, Tyrrhene, natantis
(Nanque etiam Tibri est, domina donatus & Urbe)
Accipe. Devexos tereti qui corpore fluctus
Exuperat cursu, & fugientia flumina tranat,
Oblongusque, scaberque cutem, & cervice quadrata:
Gibber & in dorsum surgit, viridique smaragdo
Concolor: argento sed lævi candicat aluo:
Armaturque gravi rostro, rostroque decora
Pendet barba, nitent roseo ceu vellera Mullo:

Quibus in fluviis versetur Acipenser.

Illius descriptio.

1 Genus cymbę piscatorię apud Tarentinos. 2 La rete della morte.

Verum purpureo flavescit viscere dives:
Totus & ossiculis durescit corpora, cœtus

Frustra ferro quaeritur

Fluminëos inter non ultimus ille silurus.
Quem frustrà, rigidus quamquam, venaberis hamo,
Piscator, hoc quoniam non devorat escam
Gutture: sed tenuem lambendo fugit ab illa
Humorem: vel subter aquis cænosa profundis
Effodit ore, suis de more, cibumque requirit.
Interdum rore, & limosà pascitur undà.

Retibus capiendus, & quo modo.

Casse igitur magno, validoque sonora secundùm
Flumina decipies solertior: at prius illud
Mente tibi multa curandum: retia piscem
Ne claudant adversa: latus stipentque, premantque:
Nam secus herbosam veniens captivus in actam
Dyctia disrumpet, quamvis fortissima: tantùm

Ingens illi vis.

Olli robur, aquas fluvii dum potat amici.
Insuper in sicco dum ventri innititur, ingens
Vis, piscatorem rigidæ quo verbere caudæ
Sternat humi feriens, & forti dividit ipsos
Interdum palos ictu, contosque valentes:
Percussoque simul de marmore decutit ignem.
In latus idcircò, puer, inclinare memento.

Quo astu à Rhenicolis capiantur.

Sed quibus Eridano in magno, Rhenoque bicorni
Artibus inquiras prædam, Piscator, opimam,
Da faciles aures, res est non multa, docebo.
Tres, quatuorve cito descendant remige cymbæ
In fluvium molli de margine: mox ubi nantem
Incertum hàc, illàc per flumina lata Silurum
Conspexere, ruant taciti post terga sequentes:
Donec odorifero florentes gramine ripas
Lætus habet propior, seseque crepidine sistit,
Quà brevis unda, vadoque sonans effunditur amnis,
Tunc magno clamore strepant, sonituque lacessant
Sydera confestim nautæ, quo territus actam,
Inque vadum sese pellat, quà nulla potestas
Remigio vitare manum piscantis, & hastam.

A Pannonibus fuscina feriuntur.

At qui Danùbii potant vada, quique Tibiscum,
Sopitos molli ferro jaculantur arenà.
Per totum quamvis Acipenser nobilis annum
Capietur, flavoque exornet nectare mensas:

Sol-

Solstitio tamen in medio, puer, herbida propter
Flumina quære illum solettior; ubere quando
Pinguescit læto dulcissimus, inter ut ipsa
Magnorum apponi possit convivia Divum,
Pro dia ambrosia, & divini nectaris haustu.

Quo tempore felicior piscatio.

At neque te patiar grassantem impunè per Istrum,
Glani: Sed in viridi cædam te cuspide ripâ,
Aut hamo potiùs. Hûc ô tu, Myse, docendus
Campano propera Vati, si multa cupido
Extimulat prædæ pectus, vel gloria tangit.

Glanidis venatio.

Principio, curvoque jugo, binisque juvencis
Danubium ad magnum venies, quà commoda sedes
Fallendis tibi visa feris. Hic sub juga primùm
Mitte boves, medioque jugi mox vellera nodo
Torta liga, capitique adverso funis acutum
Cum tosto tauri nectes pulmone tridentem.
Hinc fluvio demitte: sedensque ctepidine ripæ
Expectare juvat venientem Glanida fundo.
Cumque atram tenet ore necem, tu vimine torto
Avertes à fonte boves: mora nulla, tremendum
Aspicies bellum: malè sano saucius ictu
Hinc Glanis validus funem trahet, inde juvenci
Adnixi cervice ferent: hic pulvere campus
Excussus fervet: spumis hinc concitus Ister
Albet, & horrisonis reboant stridoribus undæ.
At tu nè cesses stimulis urgere juvencos,
Donec vi multa veniet, fractusque dolore
In viridem Glanis ripam captivus ab Istro.

Perge, tridentiferi rursus spumosa petamus
Regna Dei, vitreæque sonantia Doridos antra,
Flumineis egressi è fluctibus: inque feroces
Bella Canes, Galeosque truces horrenda feramus.
Quæ loca Centrines habitant cænosa, Canesque
Lintre petes, plumbumque mari demitte, retorto
Cui catulus filo patria de gente revinctus
Albus erit, vivus caudâ qui verberet undas.
Ut catulum spectant Galei, volat omnis ab imo
Agglomerata cohors Galeorum, & dira Canum vis
Auxilium latura: gravi tu cuspide turbam

At Canum.

Quorum mira in suos pietas.

Dede neci, aut lino potiùs comprende, rotundo.
Nec captura levis: totam dispergere gentem,
Aut Hypocha, aut ferro poteris; nanque omnibus una
Mens est, inviso socium subducere letho.
Si nequeant, periisse juvat, pereunte sodali.
Tantus amor generis, servandæ & gloria gentis.
Non secus adverso Regem si Marte cohortes
Hostiles inter delapsum, inimicaque tela
Conspexere, volant excussi fulminis instar,
Densatæ sociorum acies per tela, per hostes,
Vique viam, ferroque secant, mortemque lacessunt:
Defendant ut Fata duci: quod iniqua negabunt
Si Divum decreta, & non revocabilis ordo,
Jucundum cum Rege mori, & laudabile ducunt.
Hic amor, hæc dominoque fides præstanda. Sed ò qui
Nunc mea vocali ludentes murmure venti
Vela implent, patrioque avertunt litore puppim?
In medium fert aura diem: retroque sonantes
Pæstani fugiunt fluctus. Age nota Pelori

Gladiorum piscatio.

Æquora, 1 Scyllæumque, sinumque petamus Orestis.
Nosco omen: Ziphiæ jam me mucrone lacessunt:
Egregiamque parant belli sub fine coronam.
Húc mecum properes, nostræ spes inclita Musæ,

Ad Ruffiaden.

RUFFIADE 2 generose, precor: Sunt hæc mihi quādo
Auspiciis incœpta tuis. Tu prælia, & arma,
Et Gladiorum iras vati narrare solebas,
Dum vectus picto Rhegina ex urbe phaselo,
Scyllæum, te visurus, tua regna, petebat.
Quare age, quas olim properanda in carmina vires
Spontè dabas, vati modo suffice: te quoque possit
Tollere ut æterno ventura in sæcula cantu.
At tu Partheniæ decus immortale Camœnæ

Et Cardeniden Apostrophe.

Adsis, CARDENIDE, pugnæ bonus arbiter: idemque
Auc-

1 Oppidum Calabriæ contra Pelorum a Scylla dictum, ex quo siculi æstus exordiū. vulgo *Lo Sciglio*. 2 FRANCISCUS M. RVFFVS *Scyllæi* Princeps, Sinopolis Comes &c. ex antiquissimo Equestri ordine, & fascibus, & maiorum gestis illustris: vir moribus antiquis, pietateque conspicuus, dignus qui aureo Italiæ sæculo nasceretur. cui se plurimis adstrictum beneficiis vates profitetur.

Auctor:& ipse mihi per te sit dexter Apollo.
Quin etiam magnis si mentem avertere curis,
Et juvat ingenti rerum subducere mole
Defessos interdum animos, hunc protinus infer
Magnanimos gressus;nam sunt te Principe digna,
Quæ modo cæruleis dabimus spectacula scenis.
Postquam Thynnaridæ vultus texere decoros,
Solstitio properante, leves ad pabula currunt
Turmatim Ponti præter vada, perque sonantes
Ægæi fluctus Ziphiæ, trans Joniumque
In Scyllĕa vago contendunt marmora cursu.
Subter ubi densis frondescit sylva viretis,
Assimiles Quernæ bacchas quæ plurima glandi
Procreat,& longos extendit in æquore ramos.
His Gladios vesci baccis certissima fama,
Utque sues læto nimium grandescere succo.
Quin etiam vesca perhibent hac Thynnida baccâ
Pelamydem,Orcynumque,atque hac gaudere Cybias.
Ergo ubi jam candens aperit bipatentia Cancer
Limina portarum, chelisque rubentibus ardet
Bellatum campo venies, Piscator, aquoso:
Sed quibus armatus telis,condisce,priusquam
Inscius alta petas. bis senis missile palmis
Fac hastile,cui pennatum consere ferrum:
Illius & geminæ valeant inflectier alæ
In se se,pernix dum piscem transfigit ictus,
Sic facilè irrumpet, penitusque in viscera monstri
Descendet, pennisque tenax hærebit hiulcis.
Funis in adversa laxandus parte ligetur,
Ut semel intortum revocare à gurgite ferrum,
Captivamque unà possis deducere prædam.
His super oblongam,velocemque instrue cymbam,
Quà citus in campum veniat jaculator: & illam
Quattuor impellat pubes fortissima remis,
Sint geminique breves,reliqui se corpore longo
Extendant,quibus ipsa volet velocior Euro,
Inque latus verti possit, voluique carina,
Altior in medio consurgat malus ad auras,
Cuius in extremo venator vertice fidens
Omnem latè aciem,& tumida æquora circumspectet.

Quo tempore Gladii ad pabula veniant.

Sylva marina sylleo in mari.

Ex quibus baccas Gladii,Thynnique depascuntur.

Quo tempore ineũda piscatio.

Teli descriptio.

Et cymba.

Hic

Custos excubias habeat.

His actis,summo vicini è culmine montis
Excubias speculator agat:qui pervigil omnem
Exploret latè tractum,& maria alta: natantes
Quotque ruant Gladii ponti de vertice: vel quo
Densati canum depingant ordine marmor:
E Mundique plaga cursu quà prepete currant.
An lævam, dextramve secent: veniantne Pelori

Venantem moneat unde Gladii ruant.

Angusta de fauce,nigrique è finibus Austri:
An Borea comitante Poli de sede nivosa:
Anne æstu saliant adverso, an flumine prono
Descendant,celerine petant cava litora saltu;

Qui graio cantu capi feruntur.

Argolico signet cantu,numerisque canoris;
Argolico quoniam concentu, & carmine Graio,
Mira quidem,Ziphiæ ducique,trahique feruntur.
Scilicet hi quondam Sigæa ad litora missi

Mirmidonum in Gladios metamorphosis.

Mirmidones fuerant socii armipotentis Achillei:
Fraude venenato quem postquam perfidus ictu
Occidit Paris orantem ad delubra Minervæ,
Conjugii falsa spe captum,protinus illi
Vulturi manes defuncti Regis, in æquor
Insilvere Phryges contra,Regemque superbum.
Cum verò in campum nollent descendere Troes,
In subitam pulsi rabiem,cæcumque furorem,
Præcipites undis se demisere marinis.
At quæ Sigæo tunc litore flebat Achillem
In pisces miserata Thetis mutavit, & ensem
Jussit habere,manu quem tunc pugnante tenebant:
In longumque acie rostrum conflavit acuta.
Sed jam clara dies, Zephyrique loquacibus auris
Invitant,summoque canit custodia colle
Adventare feras: curva è statione sub altum
Confestim juvat ire,marique excurrere aperto:
Et nisu Ziphias,& acuto figere ferro.

Venationis exordium, totaque series describitur.

In primis,speculator iter quà carmine monstrat,
Remigio sociorum impulsa citissima pinus
Corripiat per salsa fugam: celerique sagitta
Sibilet, atque Euro velocior. ipse supremo
Venator malo insistat, partesque per omnes
Se vertat;si fortè feram conspectet: & alto
Qua Ziphias properare monet de vertice custos,

Im-

Imperet intendi cursum, pelagoque volari.
Sive iter ad dextram carpendum, sive sinistram:
Seu sit opus rectâ Gladios perstringere puppi.
Cum propiora tenet Galeota, citissimus ipse
In proram malo saltet venator ab alto:
Rectus & insistat: cui mox fortissima stringat
Dextera, velocem jam jam missura sagittam.
Hinc ubi jam teli jactum stetit obvius intra,
Et fluctus suprà Ziphias subsultat, ibi hastam
Expediat nisu valido, glomusque resolvat
Ilicet è cymba, ferrumque in vulnere linquat.
Continuò furet ille, latus transfixus, & irâ
Fervidus insurget bello: totusque cruento
Intendet mucrone minas, latèque per undas
Spumeus ore, velut turbo, volvetur, ab Austro
Cum ruit, & rapidis freta turgida submovet alis:
Insiliet, salietque; latusque adversa frequenter
Excutiet, membris si fors lethale venenum
Evomat infelix. frustrà tamen: usque tenaci
Cuspide defixum hæret ineluctabile telum.
Hâc, illac igitur rabie, impulsusque dolore
Multa furens sese devolvet: & acrior hostem
Exerto mucrone petet: tu sedulus arce
Remigio puppim celeri: secus ille bisulco
Aggressus tenuem scindet mucrone carinam,
Aut multo latus obvertet violentior ictu.
Sed jam lassus ubi languet, ceditque dolori:
Atque minas sensim ponit moriturus, & iras,
Ilicet aggredere, & revocato è gurgite lino,
Vi nulla exanimi plausu potieris ovanti.
Non secus ac magnum mediis in saltibus aprum
Cum venatores densi petiere sagittis:
Confossus jaculo fremit ille: & dente minaci
Excursat circà rapidus, si forte virum quem
Impetat audaci morsu, cædemque reponat.
Contrà illi longo tendunt venabula ferro,
Horrisonoque arcent bombo, & clamore secundo;
Quo tandem cursu exhaustus, fusoque cruore
Stratus humi jaceat moriturus: ibi agmine facto

Gladii icta cum sauciatur.

Ag-

Aggrediuntur aprum densi: lorisque revinctum
Optatam gaudent sub tecta reducere prædam.

Quo tempore ad Siculum litus fiat venatio.

Sed ruit interea, ruit implacabilis æstas:
Atque iterum Ziphiæ freta per conclusa Pelori
Descendunt, patrii repetentes æquora Ponti:
Perque latus Siculum ventoque, æstuque feruntur.
Trinacriam idcirco venies, piscator, ad oram
Litore ab Ausonio, & Scyllça ab sede profectus,
Cum jam torret agros sitientes Syrius, & cum
Fervidus ingenti iratum Leo fluctuat æstu:
Victor ubi Gladios longo insectabere ferro.
Ast humiles quoniam, longeque à litore colles
Intonsi surgunt, refluo natet æquore Pinus,
Illius èque sinu sese longissimus auris
Malus agat: mediusque inter carchesia custos
Humida prospectans Neptuni regna, monebit,
Quaque ruant Gladii: & quà scindere Nerea tonsis
Conveniat, longos & circumflectere cursus.

Insignis venationis ab Authore visæ descriptio.

Sed prius à Zephyris, quàm murmure pulsa secundo
Vela legam, ditesque obvertam ad litora puppes,
Non quam Scyllço prospexi in gurgite quondam,
Indictam nostro transibo carmine pugnam.
Puniceis invecta rotis Aurora coruscum
Extulerat caput Oceano, latèque rubebat,
Cùm sociis comitatus (erant Lidorus, & Anthus,
Florentes pueri ætate, & virtutibus ambo:
Carminibusque potens Anthus, Lidorus avena.
Hos vati ingenui mores, & amica juventæ
Simplicitas, geniusque pio copulavit amore)
Invectus picto Rhegino à litore lembo,
RUFFIADE, tua regna peto, visurus aquosæ
Tethyos in campo miræ spectacula pugnæ.
Hic primum te convenio, tectùmque superbum
Manè salutatum subeo: tu limine in ipso
Occurris, vatemque sinu amplexaris amico:
Lidorumque unà, & pulchrum complecteris Anthum.
Inde domi multo postquam sermone locuti,

Regii lembi descriptio.

In litus læti properamus: ubi aureus undis
Innabat lembus, cælatus & undique signis
Dedaleis, latèque auro fulgebat & ostro.

Qua-

Quattuor in media surgebant sede columnæ
Cæruleis signis intextæ, & floribus aureis:
Plurimus inque auro cælatus desuper asser
Transversum impositus, mollemque inflexus in arcum
Fornicis instar erat: rubroque imbuta veneno
Strata dabat supra rectum Melibœa coruscum
Purpura, Phœbeos longè pulsura calores:
Perque latus fulvo contexta è vellere Zona
Inferius demissa, ligataque plurima tæniis:
Plurima & insertis fluitabat lucida villis.
Ipsa etiam roseo pubes fulgebat amictu,
Prompta coloratis impellere cærula remis
Æquora, & alatos cursu prævertere ventos,
Sed jam Regali suscepti Nerea lembo
Sulcamus, camposque citi properamus in udos,
Multus erat venator ubi pugnare paratus.
Continuò signum speculator ab arce suprema
Fecit, &, ad dextram sulcate, ò, Dorida, dixit.
Corripiunt iter extemplo, dextraque profundum
Adductis vertunt pubes generosa lacertis.
Spumea jam longo canebant mamora sulco
Pulsa retrò: socii, tùm, lævam currire remis,
Protinus exclamat custodia: nec mora, nautæ
Continuò lævamque tenent, & Nerea verrunt.
Ut propius ventum est, Ziphias sese citus aufert,
Atque iter in Zephyrum deflectit: vertice ab alto
Tunc Zephyrumque peti custos, rectàque secari
Admonet: in Zephyrum fuga fit, pelagoque volatur.
Hinc ubi jam retro Gladius sua colla reflectit:
Et cursum retrò flecti jubet, inque rubentes
Auroræ properare domus: mora nulla, juventus
Intorquet cursus, & litora stringit Eoa.
Vix tantum pelagi puppis confecerat æquor,
E duro quantum nervo volat acta sagitta:
Cùm prora insistens jaculator conspicit hostem
Instantem celeri saltu, & propiora tenentem.
O, inhibite fugam, citus inquit: & ocyor ipse
Intorquet dextra ferrum læthale: sed ictus
Incassum cecidit: subitò quia sub freta saltu

Venationis hypotiposis.

Im-

Immersit Ziphias pronum caput. ille repentè
Indignatus aquis hastile educit ab altis;
Utque iterùm saltu rediit Galeota secundo,
Emittit ferrum: laterique infigit. ibi omnis
Spectantum favor exortus, plaususque theatri
Et mirus centum celebratur laudibus ictus:
Dignus cui plena circùm spectante corona
Plauderet Augustus Cæsar, Patrumque Senatus,
Et plebs, victor io, streperet Romana, triumphe.
Sed graviora vocant belli spectacula vatem.

FINIS.

F. Solimene In. H. Vincent Sc.

HALIEUTICORUM

LIBER VII.

NUnc age,trans Calpen piſcatum immania Cete
Ire juvat,gelidumque Poli penetrare ſub axem.
Vos mihi,vos Divæ, quibus alti marmora pōti,
Et prona obſequiis ponti gens horrida paret,
Pandite ſepoſtum ſpumoſi gurgitis antrum,
Quo Cete,& turpes Phocæ ſtabulantur,& Orcæ:
Quos & per liquidos campos, ſaltuſque profundos
Neptuni paſtor Proteus armenta reducat:
Et piſcatorum vos prælia dicite, & arma.
Tuque adeò,qui vaſta regis miracula Nerei,
Et dictis,irani ſpumantia,pectora placas,
O adſis mihi,SABERIDE: tu numine vatem
Inſpira,& magnis jam nunc allabere cœptis.
Oceani in primis quæ ſint Neptunia monſtra,
Quam varia,& quantis veniant diverſa figuris:
Qui mores,vitreæque colant quæ Doridos antra,
Expediam. 1 Cete ſunt grandia corpora: quales *Bellvarum deſcriptio.*
Inſulæ Ægæo in magno, quæ gurgite quondam
Ex imo (ſi fama patrum fert vera per aures)
Emer-

1 Animantia univerſa,quæ in aquis degunt vel branchias habent, vel pulmonem,quæ branchias, quia ob ſanguinis paucitatem frigidiuſcula ſunt ſola aqua indigent,ut reſpirent;hinc illis branchias ad reſpirandum natura dedit: iſthæc autem omnia piſces appellamus. Quæ verò pulmonem habent ſanguine abundant, atque ob id calidiora ſunt, quapropter aere,opus habent, ut aliorum ſanguineorum more ſpirent,nec diutius, quam par eſt in aqua contineri poſſunt, quin ſuffocentur:idcirco ſupra aquam ſæpe emergunt ad aerem attrahēdum:dormiuntque erecto capite. hęc autem Cete vocant Latini belluas etiam,& feras marinas nuncupant.

Emersere: diuque vagæ per cærula nantes
Europes circum errarunt, atque Asidis oras.
Talia inaccessis in rupibus haud creat horrens
Caucasus, aut Rhodope, Riphæaque, non Erymanthi
Umbrosus vertex, nigrique cacumina Tauri:
Non & Carmani saltus, Hircanaque tellus:
Arida nec Libye desertis nutrit arenis,
Magnæ in mari belluæ. Quamvis illa parens sit portentosa ferarum.
Usque adeò magnis fœtum est animantibus æquor:
Et fœcunda feras, & monstra immania Cete
Progignit vastis in fluctibus Amphitrite.
Sunt, quæ se longa dum vectant mole per undas,
Quinquaginta patent cubitis, mirabile dictu.
Magnitudo ingens. His & adhuc majora sinu Thetis inda profundo
Condit, & Arctoo poscit sub gurgite Proteus.
Jugera terna maris (quis crederet?) occupat ingens
Plinius. Bellua: majores etiam tenuere 1 quaterna.
Non densis horrent squamis intecta: neque illis
Aspera pellis, apro veluti, cui plurima setis
Corio teguntur. Terga rigent: solido sed convoluuntur amictu
Intexto è corio præduro: lora reciso
Quo fiant magnis ducendis molibus apta.
Immensum caput, ætherias ceù turris in auras
Tollitur, horrendum visu: cui fistula summo
Fistula qua aerem attrahunt. Est apici, assiduè potas quæ devomit undas
Ingenti clangore: velut de rupibus altis
Cum per depressas labuntur fluminà valles.
Naribus his tenuem Cæli spirabilis auram
Accipiunt: nimio quia turgent sanguine Cete,
Ætheris afflatu vitam ducuntque, foventque.
Non multo reliqui persusi sanguine pisces
Cæruleos sorbent squamosis follibus amnes.
Subter aperta patent horrentia dentibus ora,
Antra velut: longi referunt hastilia dentes:
Hinc alios resupina petunt, sua pabula, pisces.
Consilio factum naturæ, ut grandia vertunt
Dum se monstra, citi fugiant è faucibus illi.

Pro-

1 Massarius interpretatur nongentorum sexaginta pedum longitudinem.

Provida ni mater fecisset, edacia Cete,
Quæ nimium malesana fames exercet edendi,
Tempore non longo pelagi genus omne necassent.
Cætera membra, quibus formantur corpora, solers
Interius, humana velut, Natura creavit. *Interiora humanis simillima.*
Immenso pulmone bibunt spirabilis auræ
Particulam, multusque ambit præcordia sanguis.
Grandia prædurus succingit pectora thorax,
Cui vel 1 sternon inest, vertebra, & musculus: hepar
Est quoq; quadrupedum similis formâque, coloremq;
Et nerui, nimiaque caro pinguedine turget.
At Balænarum pinguissima corpora, pisces *Balænæ motu desides.*
Continuò quoniam prælato gutture mandunt,
Ignea vis illis est plurima: neve labore
Exercent sua membra: maris sed gurgite cæco
Otia longa terunt: ceù magna sub ilicibus sus
Frona vorans glandes, & quæ se voluit eodem
Pigra luto: fœcunda suis Campania quales
Nutrit agris. nunquam verò concrescit aquosa
Pinguedo; diluta magis quia fervet ab igne.
Plurima gignendi vis est, nubuntque frequentes: *Catulos pariunt, & educant.*
Et lætæ gaudent utero grandescere matres.
Conceptos edunt matuto tempore fœtus:
Charaque distentis lactant sua pignora mammis.
Solicitè matrem per cærula ponè sequuntur
Pernices cursu catuli: ceù florea propter
Rura capram teneri sociant balatibus hædi.
Illa suis, mirandus amor, circumtegit alis, *Et tuentur*
Imbellemque fovet sobolem, incursuque tuetur
Hostili, ponitque suo pro pignore vitam.
Hinc & digressus, quotuplex genus omne ferarum, *Quam varium ferarum genus.*
Et sua cuique insit generi quæ forma, docebo.
Ingentes primò præcellunt corpore 2 Pristes,
Et 3 Physeteres cum turrigeris 4 Balænis.

1 Sternon Græcis dicta inferior pars thoràcis, quod Cete è piscibus tātū habēt. 2 Grçcià secādo vocant, vel, ut aliis placet, à flādo. 3 Quasi Flator, quia scilicet nimbosam aquarum illuviem afflando è fistula evibret. Nostris utraque hęc bellua *Capodoglio*, dicitur. Hispanis, & Santonibus *Marsoba* Gallis *Mular*, & *Calderon*. 4 Italis *Balena*, Gallis *Bleno*.. Hisp. *Vallena*.

Inde truces 1 Orcæ, 2 Phocæque, horrendaq; 3 Serra,
Phocænæque 4 leves, & cærulei Delphines.

Balena descriptio.

Grandis cyaneo fulget Balæna colore:
Marmoreum candet pectus, lita tergora nigris
Interdum punctis spectantur: & humida fronte,
Non exerta tamen, duplici stat fistula hiatu:
Et pinnas, utrinque unam, tenet: altera dorso,
Ala velut magna, inserta est: qua dirigit omnem
Corporis immensi molem, curritque per æquor.
Lunatam extendit caudam: temonis & instar
Hac totum inflectit corpus, cursumque gubernat.

Et Physeteris.

Qui magnus mole insequitur, patet ore tremendo
Physeter, magnosque illo imbres afflat aquarum,
Navigia alta quibus citus obruat. alaque dorso
Nulla: sed interdum tollens se rectus in auras,
Antennas super assurgit, nebulosaque longè
Atque abrupta velut rupes spectatur, & horrens:
Territat & nautas, & Cete territat ipsa.
Dentibus infrendet magnis, nervosaque lingua,
Qualiter immenso truncus se prodit ab antro.

Quæ sit Pristis.

Horrida quæ longo, & serrato bellua dorso
Occurret tibi, piscator, cognomine Pristin
Graiugenæ dicunt, celeri quia marmora cursu
Lata secat fugiens, volucrique simillima vento est.
Ast Indi Oceano in magno, gentesque repostæ
Vivellam, ut memorant, Serram dixere Latini;
Serrato quoniam præcellit plurima rostro.
Sex pinnis alata volat: stant corpore binæ
In medio, binæque insunt sub podice, quinta
Extremo erigitur dorso levis, ultima tandem
Definit in caudam: cutis aspera: fuscus in alto
Tergore stat color, & patulo sub ventre nivalis:
Os tenue, at duri, & præacuta cuspide dentes,

Est

1 *Orca & Capidoglio.* Hisp. *Tinet.* Gallis *Oudre* a crassa utris forma, & *Espaxdars.* ad Oceanum vero Gallicum Orca, Phocæna, & Delphinus *Marsxin.* vulgo appellantur. 2 Nostris *Vitello marino.* Hisp. *Lobo de la mar*; nimirum lupus marinus. Gallis *Veau de mer.* At Provincialibus, & Liguribus *Bove marino.* 3 Pistris species, quæ in capite serram habet. 4 Tursionem alii vocant. Delphino similis est, etsi minor, speciemque delphini faciunt: eodemque appellatur nomine.

Est etiam fera sæva mari, quæ fronte sub alta *Oceani Serra barbata.*
Horrendam sursum prætendit in aëra serram:
Qualis Atlantei quondam per cærula ponti
Visa fuit, faciemque tremenda, hirsutaque barbam.
Quæ subeunt, Oryges Graio sermone, Latino *Orca descriptio.*
Appellant Orcas: pingui quæ mole tumescunt
Corpora: sed simæ rostrum, sursumque repandum:
Cætera Delphino similes, pinnamque, cutemque:
Quæ tota est glabra, & nimio lævore polita:
In dorso livet, canetque in ventre, rubetque:
Cæruleumque latus, lunataque cauda nigrescit.
At nunc quæ maria alta ferant vastissima Cete
Exponam. Nulla Euxinis generantur in undis: *Quibus in locis bellua nascantur.*
Et caret Ægæum monstris, conclusaque Tethys.
Interdum tamen irrumpunt angusta per ora
Herculis Oceano ex alto: Libyæque secundùm
Litora velificant, vel Ibera: vagoque natatu
Nonnunquam Syriæ extremas vectantur in oras.
At vero Atlante in magno fera monstra, 1 Rubroq;
Oceano, atque undis latè gignuntur Eois.
Oceanus tamen Arctous, concretaque Doris
Innumeras monstrorum acies, densasque catervas *Et cur plures in Arctoo mari.*
Educat: hic magnis est fœcundum mare monstris;
Nimirum quia pinguescunt uligine fluctus
Frigore densati multo, spissumque pruinis
Non renuis rorem desudat desuper æther:
Uber & hinc succos, & nutrimenta ministrat.
Pictones, Armoricique, tenent quique alta nivales
Litora Noruagi, Batavusque ferocior, & qui
Divisi è toto penitus sunt Orbe Britanni,
Arctoam supra metam, propiusque sub axem
Niphadiam 2 veniunt, vicinaque litora, magni *Ad Niphadiam ingens piscatio.*

1 Tota ea orientalis Oceani pars quæ inter Africam, & Indiæ intra Gangem peninsulam, Persidemque alluit, rubrum mare appellata est, etsi presse mare rubrum Arabicus sinus sit. 2 Regio terræ borealis anno 1596. detecta, quæ à præacutis mõtium verticibus æterna nive obsitis *Spiesberg* appellarunt: nos græco vocabulo Niphadiam. ad hanc Balenarum piscationem maximè quæstuosam exercent. conveniunt ad piscandum plures quàm centum naves. Furnerius Geographiæ tom. 1. cap. 8.

Qua nive perpetuò montes ſtipantur acuta.
Huc autem properant piſcatum maxima Cete,
Exiguas ubi ſolſtitio Sol fecerit umbras;
Nam tunc Oceani tandem concreta liqueſcunt
Cærula, continuò cum Sol verſatur in Orbem
Alta ſuper maria, & nunquam caput æquore condit,
Ni tribus exactis per multa volumina Signis.
Aſt inſueta vocans piſcantem in prælia Mavors
Armatus vitreo ſtat in æquore: ſævus & haſtam
Concutit: ergo alacris bello ſe protinus omnis
Accingat pubes generoſa:citæque carinæ.
Sed prius arma tibi quæ ſint formanda, docebo.

Teli deſcriptio.

Dimidio latum pede telum, altumque duobus,
Cui lævis mucro, inque aciem cuneatus adhæſit:
At gemina in medium teli quæ tendit utrinque
Linea mucronem ſit raſilis:inſit & olli
Attenuata velut Sicana novacula cuſpis:
Inſere & haſtili telum,quod deinde juventus
Stringat ovans:micet ore:feramque in bella laceſſat.

Quo indicio cuſtos Balenam deprehendat.

Intereà cuſtos ſpecula ſublimis ab alta
Obſervet tardo cum ſe Balæna natatu
Promovet, & pelagi circùm cava litora curſat.
Hoc autem certo poterit cognoſcere ſigno;
Scilicet è medio ſi gurgite cernit ad aſtra
Attolli,& largis diſpergi rotibus undam.
E magno velut aſſurgit vibrata canali
Nais,ubi ſummo de vertice fluxit in imam
Tellurem,ſalienſque altum petit aera rurſus.
Ut vigil è celſo vidit cuſtodia ſaxo
Balænam,lituo det ſignum: protinus omnis
Piſcantum manus undoſo de litore ſolvat
Arma agitans animo:ceù cum dedit ære canoro
Increpitans belli ſignum tuba Martis: in arma
Effuſæ irrumpunt acies, & prælia prima

Qua arte telis feriatur.

Accendunt, teliſque invadunt cominus hoſtem.
Ut propius monſtro jam ſucceſſere catervæ,
Plurimus in proris adſtans jaculator, acutum
Expediat dextra ferrum,niſuque valenti
Pellem adigat ſubter duram, penituſque recondat,
Quò molles ſubeat venas,& viſcera viva.

Re-

Remigio hinc omnes celeri, & velocius ipsis
Proripiant sese ventis, laxentque rudentem.
Nanque ubi læthiferum suscepit pectore vulnus
Bellua: confestim magno cruciata dolore
Ingentem nimbum, tempestatemque tremendam
Conciet, & totum vertet de gurgite pontum.
Saucia si pelagi fugiens petat alta natatu
Actutum Balæna, citus tu, nauta, secato
Demissum è navi funem, ne fortè carinam
Invertat, dum per medias se proripit undas:
Incassum quoniam cecidit labor omnis: & extra
Non lenitè intortum penetravit ad intima telum.
At si confestim subsidens Nerea subter
Descendat, læti vos spem præsumite belli.
Nam penitus nervum subit immedicabile vulnus.
Quin etiam salsa stimulatum Naiade monstrum,
Vulneribus quæ se insinuat, scinditque dolorem,
Neptuni fundo dum se affricat, intus acerbum
Altius infigit telum, invitumque morantem
Accelerat pestem. profusus corpore sanguis
Nuncius adveniet lætus piscantibus. Orca
Viribus interea lapsis, vitaque labante,
Ut datur, irrepit fundo, terræque propinquat.
Ergo ubi jam monstrum consurgere cernis ab undà,
Una omnes ruite in prædam, ferroque trisulco
Cædite. sylvosos veluti leo saucius inter
Cum saltus hæsit, intricatosque recessus,
Stipati in iaculis, & pelle Libystidis Ursæ,
Invadunt duri Garamantes, & ærea vibrant
Spicula, solicitique addunt in vulnere vulnus:
Emoriens donec vix palpitet. Ergo ubi vitam
Permixtam roseo fudit Balæna cruore,
Victores magnam spumosa è Doride prædam
Ducetis, lætum sociis pæana canentes.

Sed jam subsequitur labor alter, & altera belli
Tractandi ratio: Taurino viscere, & hamo,
Utribus & magnæ subigendæ inanibus Orcæ.
Ergo tibi primum ferro cudatur adunco
Hamus: & intorto connectes ære catenæ:
Cui nodo validum denso subiunge rudentem.

Si fugiat, non letaliter vulnerata.

At si subsidat, mortale vulnus.

Ut terræ propior cadenda.

Ut hamo, & utribus Orca capiantur.

Verum ne duro laceretur ferrea dente
Linea, per medium subnectes plurimus orbes;
Qui rabidos monstri dentes solido ære retundant.
Aere mox tenui fœtos, ventoque tumentes
Appendat circa funem Cetarius utres:
Et religet firmis sua per discrimina nodis.
His igitur telis instructus, & arbore longa,
Et quo astu. Ut levis in prædas invitat sibilus; escam
Aut jecur, aut tauri scapulas da plurimus hamo:
Atque hamum Pistri da protinus. illa voraci
Ore dolum, mortemque bibet. tunc ocyus omnem
Transennam laxabis: in humida teque reduces
Litora, Balænæ pugnam visurus inanem.
Nanque ubi jam ferro transfixum bellua guttur
Sentit, & effuso pelagus livere cruore,
Infrendens ira, acrique irritata dolore,
Dentibus æratum rabidis conabitur orbem
Scindere: sed frustrà multo conata labore
Balæna lu- Tethyos in gremium demergitur, & simul ipsos
cta cum Nequicquam contra obluctantes deprimit utres.
utribus. Hìc defessa latus per molles sternit arenas,
Atque brevem quærit requiem, ceditque dolori:
Infandumque gemens spumantes egerit undas.
Non secus ac sonipes multa luctatus arena,
Sole sub ardenti, cursuque exhaustus iniquo,
Ore vomit spumas, & frena tenacia mandit:
Atque ignem patulis è naribus afflat anhelus.
Nulla quies miseræ tamen est: nanque aere pleni
In summum semper nitentes ætheris utres
Tolluntur, pariterque feram super æquora multa
Vi rapiunt. ruit illa furens, utresque lacessit
Pone sequens: illi antevolant, supràque feruntur:
Et similes cedunt fugientibus. illa sed urget,
Ingeminatque iram, & vento contendit inani.
Ingenti donec lucta, sævoque dolore
Exanimata, tibi medio stet gurgite præda.
Sunt qui ne ratibus noceant incursibus Orcæ,
Obruat aut magnis emissum naribus æquor,
Naves ex Monstrorum ex ipsa contexunt pelle carinas:
pelle Bala- Desuper & tectum consternunt sutile cymbæ.
narum.

Non

Non secus ac illi faciunt, qui litora lustrant,
Creber ubi surgit nigro de marmore Magnes.
Qualis ad Arctoos septem damnata Triones
Gens inculta virum glaciali cingitur unda.
Hic quia perpetuis candescunt arua pruinis,
Atque novem totos per menses aëre ningit,
Nulla Ceres flavo convestit culmine campos,
Non lætis Pomona comis, non palmite Bacchus
Umbrat humum viridi: & squallentes nulla per agros
Depascunt armenta: leves canentia tantum
Æquora, perque nives decurrunt undique cani,
Et cædem duris minitantur dentibus Ursi.
Idcirco gens illa cibos, & cætera vitæ
Commoda venatu inquirit studiosa ferarum:
Omnis & in cæsa spes vitæ gentibus Orca est.
Agrestes è pelle casas: è pelle carinas
Compingunt: sunt ossa trabes: quæ litore fixa
Sustentant muros, pellitaque tecta domorum.
E tenui vestes aptant sibi pelle, ferosque
In cultros dentes acuunt: pinguedine lychnos
Implent, & longas evincunt lumine noctes.
Ante focum reliquos artus, & viscera siccant:
Et siccata molunt, faciuntque è polline quadras,
Non concessa quibus Cerealia dona repensent.
Scilicet ipsa homines solertes fecit egestas.

Arctoæ regionis gentisque descriptio.

Cuius omnis vitæ ratio à cetibus pendet.

Nunc age, non id te lateat; vastissima Cete
Ante præit ductor, qui sedulus indice caudæ
Cuncta maris loca lata feris præmonstrat, aquosum
Et prætendit iter. non hunc invita sequuntur
Oceani vaga monstra. seni ceù lumine capto
Præcedit socius puer indivisus eunti.
Ille manu ducit trepidum: regit ille labantem:
Et tutum prætentat iter, flexusque viarum
Intortos: vitat lapsus, & sicubi duri
Occurrunt lapides monet, incursusque maligni.
Incolumemque domum sera jam nocte reportat.
Exiguo quoniam spectando lumine pollent
(Nanque superciliorum ingenti pondere pressi
Et nimia circum obducti pinguedine, fusci
Caligant oculi) ductorem provida mater

Cetis dux.

Belluæ oculis laborant.

Idcircò Natura dedit, justitque fideles
Excubias agere, & casus arcere sinistros.
Hic monstrat quà tuta via est, quæ prima petenda
Sint loca, qui scopuli vitandi, abruptaque saxa,
Insidias etiam piscantum, & prælia, & arma

Idcirco prævio ductore natant.

Præcavet, in secura feram seseque reducens.
Non invita Ducem sequitur Balæna, neque illum
Luminibus procul ire sinit, nec deserit unquam.
Verùm, mira fides, cum delabentia Cœlo

Quem noctu ore recipiunt.

Sydera, & optatos suasere silentia somnos,
Accipit ore Ducem, & securum gutture condit,
Tutius ut fauces inter det membra sopori.
Hinc meritas homines condiscent reddere grates,
Officii si monstra vices insana rependunt.
At si fortè mari pereat dispersus aperto
Ductor, & illa perit fido viduata magistro:
Ut cæcus custode viæ, vitæque perempto.
Ergo omnem impendes operam, qua fallere primum
Arte Ducem valeas, teque indè opponere monstro.

Qui si capitur, perit Balæna.

Illecebris illum escarum captabis, & hamo.
Quo capto, facilè superabis inania Cete:
Quæ Duce sublato, per vasti spumea ponti
Æquora jactantur temere, incertoque natatu.
Fluctuat amisso veluti temone carina:
Qualis & excussis agitatur currus habenis.
Sed ne te fallat species, certissima dicam

Illius descriptio.

Signa Ducis. Qui piscis erit prælongus, & asper
Et squamis caret, at corio vestitur, & albet:
Et capite oblongo, rostroque armatur acuto:
At tenuis cauda est, angustaque, Musculus ille est;
Qui pecus immensum Nerei per cærula regna
Temperat, exiguæ ductans moderamine caudæ.
Insuper his, tibi præcipio (& meminisse juvabit)
Intendas ne bella mari: nam fortior ille,
Tardus & ad cursum minus est, nullisque moratur

Balæna fœmina facilè capitur.

Obiicibus: verùm si fœmina venerit alto
Obvia, congredere, & pugnæ certamina prima
Ingentis prædæ, & palmæ securus inibis.
Nam vel distento dilectos ubere fœtus

Edu-

Educet, aut prægnans maiori turgeat alvo,
Est minus apta fugæ: nec se, prolemque tueri
Una potest: catulos sed custodire recentes
Dum studet, infelix se perdidit. est suus ipsis
Prolis amor, pietasque feris, ut nulla recusent
Fata, modò partus valeant servare cadendo.
Et non ipsi homines vitam pro pignore ponent?
Hactenus Arctoo pugnavimus æquore: vastum
Nunc trans Oceanum extremo sub Sole reposta
Ammerice me læta vocat, quà Florida regna
Ad primum conversa diem perflantur ab Euris:
Et nova quà Septem gelido subiecta Trioni
Gallia frigoribus densis concreta rigescit.
Non acies piscatorum, non plurima cymba
Arma cient in monstra, hastave tricuspide cædunt
Immanes acies: verùm, quis crederet? unus
In campum bellator adest, Pistrinque lacessit,
Non ferro, sed conto ausus certare duello.
Tantus amor prædæ, tanta est audacia cordi.
Ergo levi cymba sub-vectus: nomine dicit
Gens patrio Canoem, qua non velocior ulla est:
Et gemino armatus conto, clavaque tremendus
Indus in Oceani campum bellator apertum
Ingenti fidens animo procedit, ubi horrens
Bellua stat, sese turrita mole sub auras
E medio attollens pelago, mirabile visu.
Ast ubi Balænæ propior successit, & ipsam
Jam caudam tenet horrendam, se tum citus altum
In dorsum de lintre jacit, quem vellere torto
Continet, & longè prohibet per aperta vagari.
Paulatim mox ille feræ per tergora repens
Colla petit nodis, corioque rigentia duro.
Ac veluti generosus Eques, interritus olli
Insidet, & tanto fertur ductore per undas:
Et monstro ludens simul hac discursat, & illac.
Usque adeò faciles crebro redduntur ab usu,
Quæ res difficiles primùm: & minus horrida visu
Terribiles quondam formæ, atque immania monstra.
Ipsaque dat magnas nonnunquam audacia vires.
Ut propior collo successit, & ipsa petit res,

Mira Balænarum apud Indos piscatio Furnerius in Hydrographia.

Qua arte peragatur.

Ili-

Ilicet alternæ protento naris hiatu,
Bellua quo tenuem vitæ spirabilis auram
Ebibit,& potum revomens jacit æquor in astra,
Impiger immittit contum,penitusque sub imum
Vi subigit,truditque immenso pondere clavæ:
Occluditque viam vitæ.Balæna repentè
Excutitur,magnoque furens stimulata dolore
Immensam ciet horrendo stridore procellam,
Turbatosque movet fluctus,cæloque remittit.
Qualiter Arctoa Boreas dum perfurit Ursa,
Aut Notus Eoo mugit, vel aquaticus Auster
E medio tonat axe , cietque à gurgite pontum.
Mira balæna lucta. Ora sonant,frendunt dentes,turgescit anhelum
Pectus,& ingentem despumant corda furorem.
Nunc hac,nunc illac magno se corpore jactat
Irrequieta,latus,nodosaque tergora nutans.
Terribilis salit interdum,Cœloque propinquat,
Præruptus ceu mons,spumisque obnubilat astra:
Nunc cedens ruit in præceps, Manesque lacessit.
Interea monstri confidentissimus Indus
Insidit collo piscator, & æquora quamvis
Piscatoris audacia. Plena ruant,magnoque insultet bellua motu,
Non dorso tamen excutitur, pronusve sub undis
Mergitur:at palmis, pedibusque valentibus hæret
Colla per,& nodos,& vi se colligit in se:
Impavidusque feræ rabiem contemnit & iram,
Horrendasque minas,& non placabile monstrum.
Non secus effreno sonipes cum perstrepit ore,
Despumatque iram ingentem , frenumque recusat,
Stat generosus Eques interritus. ille reluctans
Intendit cervice minas, & prælia magna.
Erigit indignans nunc se,frontemque superbam
Attollit, geminosque pedes ad sydera jactat:
Equi furentis descriptio. Excussatque jubas, immensos & quatit armos.
Nunc retroque furens duplicatis calcibus instat,
Multa minans, crebroque sonans pede pulsat arenam.
Nunc saltu vibrat sese: mirabile visu,
Quamvis ille gravis stat in aere pendulus:& se
Sessoremque tenet,quem non conatibus illis
Excussit dorso,aut manibus detraxit habenas.

Ille etenim magnos animos,& pecto ra versans
Firmat se gemino consistens stapede rectus,
Et medio libratur equo: lorumque ministrans
Se regit ingenio solers,& mole sua stat.
Ergò inconcussus collo piscator iniquo
Insistens,ubi tempus agi rem poscit,aquoso
Alterius contum naris detrudit hiatu,
Atque adigit clava,penitusque in viscera condit.
Hic interclusus vitæ spirabilis omnis
Aer est, totoque carens stat bellua sensu.
Victor at ille ligat contos, & fune prehenso,
Insilit in cymbam: sociosque, & litora visit.
Accipiunt illi victorem,& laudibus ornant,
Ac merita donant myrto pro talibus ausis.
Ceù quis Olympiaca venit cum victor ob ora,
Excipitur plausu sociorum, & lætus ovantes
It cœtus inter viridi præcinctus olivo.

At [1] Nepodes magno Phocæ procurva boatu
Litora, vicinumque nemus, collesque lacessunt:
Mutua nam terris celebrant commercia, & undis.
Maxillam vitulo similes,dentesque rapaces,
Mugitumque ipsum,& nares, sed cætera pisces. *Phoca descriptio.*
Ipsa quibus cervix brevis est, oblongaque colla:
Quæ simul extendunt,retrahuntque, ut cuiq. voluptas.
Sunt gemini,curtique pedes,ceù brachia,quinos
Divisa in digitos, cubiti tamen, ulnaque desunt.
At pectus latum,gibbosaque dorsa:sed auris
Nulla patet,corioque rigenti membra teguntur.
Canescunt in ventre,nigri,per cætera villi.
Interdum maculæ in multis cernuntur, & illæ
Exiguæ:splendent oculi,variantque colores
Sese in mille:velut variabilis Iris Hyænæ.
Tandem lingua rapax sese exerit ore bisulca.

Sed jam te prædæ cupidum,piscator,in arma
Aspicio,rigidosque manu vibrare tridentes:
Sed frustrà expedies contum,ferrumque tricuspis, *Pro cutis duritie frustra ferro feritur.*
Ni docto primùm docearis rite magistro.

Nam

[1] Sic ab Homero vituli appellati, quasi pedibus nantes.

Nam quia dura cutis ferro impenetrabilis omni,
Nequicquam, quamvis ingenti ſpicula mittes
Vi,feries monſtrum: nam retrò ferrea tela
Pelle repercuſſa exilient:ceù marmora ſi quis
Dura petat jaculo, vel ahenea ſcuta laceſſat.

In capite percutiendus.

In caput incuties ferrum,clavaque tremenda
Ictibus hoc unum crebris pulſare memento;
Nam fracta cervice perit,quæ pulſibus una
Illidi,rigidave poteſt transfigier haſta.
At quo,nauta, modo poſſis tutiſſimus illum
Venari, edoceam paucis.Dum nocte ſub alta
Stellarum radiant orbes, ſuntque uda ſerena,
Egreſſi turpes ſpumoſo è gurgite Phocæ,

Dù nocte, interdiuq; in terris dormit.

Conſuevere graves captare in litore ſomnos:
Sæpè etiam,Cœli metam dum luſtrat anhelis
Phœbus equis,placido componunt membra ſopore
Arbore ſub patula,aut exeſæ rupis in antro:
Ut ſæpè ad colles noſtri videre Minervæ,
Et cava Teleboum per ſaxa ſonantia fluctu.
At quoniam brevia, & multa pinguedine denſa

Gutta laborat,altiusq; ſtertit. Ariſtot. Plinius.

Colla tenent, refluiſque patent obnoxia guttis;
Altius ex imo ſopiti gutture ſtertunt,
Ut credas mugire: ſonus ſed fractior ore
Perſonat,& fremitu ſylvas malè pulſat opacas.
Quin & longa trahunt demerſi tempora ſomno.
Ergo ubi ſcrupoſa Phocam ſub rupe ſonantem
Attenta bibis aure,cito aggrediere jacentem;
Atque haſta caput,aut bifida diffinde bipenni.
Et prædam referes victor.Sed murmure feſto
Janque Euri levis aura ratem trans æquor Atlantis
Impulit,atque ſinus devexit adusque repoſtos.
Quà nova monſtra, novas & piſcatoribus artes:
Nec non & piſcis morem venantis,& acre
Ingenium,tenuique ingentes corpore vires,
Ac miranda quidem Naturæ arcana docebo.

Manatis ſive bovis Americani deſcriptio.

Eſt pecus Ammerice in vaſta,quà fœdior ingens
Altera Neptuni non incolit æquor: & illam
Hiſpani è manibus primi dixere [1] Manatem

In

---

1 Bellua Americani maris è genere cetaceo,cujus hiſtoriam refert Carolus Cluſius,li.13,c.10.Hiſp.dicitur *Manati*, nobis *Bove marino*.

In terris de more boum depascitur herbas
Et cervice bovi similis, vultuque pudendo,
Dentibus & parvis (vero quæ nomine nostris
Per Latium idcircò appellabitur Ammericus Bos)
Crassior ad mentum tamen est,& tenuior ore:
Corporis at major moles. quæ ut maximà crevit
Viginti fit longa pedes: pectusque profundum.
Verum pube tenus,qua strictior,usque supremas
In pinnas caudæ gracilis:sed longior ipsá
Cauda est,& multum densa pinguedine pollet.
Sunt pedibus palmæ similes: quibus æquora nando
Alta secat: humeroque renus nascuntur: & uncis
Unguibus armati digiti queis quattuor insunt.
Exigui sub fronte micant oculi,ipsaque turpis
Frons est, & corio tegitur,villoque nigranti.
Non illa Oceani tantum colit antra: sed ipsa
Sæpius ora subit fluviorum,& curva secundum
Litora fertur aquis in dulcibus, & sua quærens
Pabula, vicinas populatur gramine ripas:
Nativi sed roris amans de flumine nunquam,
Et nunquam egressa Oceano se credit arenis.
Mite bovi tamen ingenium,per stagna,lacusque
Ducitur,& manibus hominum mansuescere discit:
Atque vocantis heri vocem cognoscit,& illa
Audita,volat ex imo caput æquore tollens:
Eque manu in stagnum proiectas arripit escas.
Non veluti turpes ingrata obsonia Phocæ
Sufficiunt;verum felicia sumina læti,
Et niveo,sapidoque ministrant viscera succo:
Grata quibus magnis dent fercula regibus, inter
Dum proceres festis agitant convivia mensis.

Ex Oceano fluvios subit.

Ingenio mitis est.

Nunc age,quæ ratio capiendi piscis, & artem
Egregiam,& parvi quæ vis miranda Reversi
Dicamus.Trunco vectus,temoque citato,
Instructusque arcu,atque hamatis, Inde,sagittis,
I,quà Neptuni in vitreum Mars provocat æquor.
Hic verò,ut Phocam conspexeris alta petentem;
Nanque informe super nans tollit cærula dorsum:
Hamatam citus ex arcu,nervoque sagittam
Emittes.certo quem si confeceris ictu,

Qua arte illum Indi venentur.

Quæ

Quà vitulus fugiens se proripit, ilicet ipse
Confestim celeri propelles remige lintrem.
Hinc ubi profuso jam sanguine, fessus ad oram
Spontè sua veniet, refluis vel agentibus undis,
Conficies tandem victor. Sed mira Reversi

Reversi Indici descriptio.. Ex Cluvio, & Oviedo.

Vis subit interea, & dura sine cuspide præda.
Dives in Occiduo piscem Thetis amne recondit,
Corpore qui parvo, & densatis undique pennis
Cingitur: æquoreus veluti concrevit Echinus,
Utque sagittifero se vestit Hericius Orbe.
Sed licet exiguus, palmo non major: at ingens
Corpore in exili vis est, & præditus acri

Ut cicur fit.

Ingenio, docilisque hominum mitescere verbis,
Illecebrisque capi, & nostras comprendere voces:
Tractarique manu, nutusque audire vocantis.
Non secus ac Elephas, & qui data Psittacus ore
Humana interdum conatur reddere verba.

Et venator acerrimus.

At mirum ingenium venandi: robur & olli
Magnum est, & magnos, Neptunia monstra, Manates
Aggreditur magnis animis (quis crederet?) unus:
Impetit & latus, aut ventrem, se vique refigit,
Immissis monstri penitus sub viscera setis.
Ac velut ore feram tenuit si fortè Molossus
Venantum fremitu, cursuque accensus anhelo,
Haud unquam dimittet, herus ni proximus illam
Accedens jaculo confixerit, aut prius ipse
Discerpens toto spoliavit sanguine venas:
Non aliter ventri fixus, laterive Reversus
Hæret, & apprenso nunquam se dimovet hoste,
Ni piscator ubi telo confoderit Indus:

Unde Reversus dictus sit.

Aut postquam victor, cæsoque ex hoste superbus,
Ipse tulit Domino prædam, & spolia ampla reversus:
Hinc Indum nostri piscem dixere 1 Reversum.
Quod superest, ubi jam docilis sub flore iuventæ
Piscis erit, primùm comprensum retibus, undis

Ut educandus sit.

Educet æquoreis Indus piscator: & esca
Multus alat, vesci solitus qua fluctibus ille est.

Hinc

1 Barbari verò, qui Antillas insulas incolunt, apud quos frequens venatio est, piscem *Guaicam* voc ant.

Hinc ubi venatu concrevit idoneus, & jam
Mitis ab assiduo, docilisque videbitur usu,
Plurimus adstringes radio, qui textus equino
Multiplicique pilo fuerit, longusque per undas
Ut procul educi valeat, mox inde reduci,
Cum res ipsa petit. Queis primùm ritè peractis,
Cum jam bella animo meditaris, pisce recepto,
Tecum una celeri in cymba, venator, apertum
In campum venies, latèque per æquora curres;
Cæruleum manibus nantem si fortè bovem quem
Aspectare datur; quem cum conspexeris, ore
Ilicet incipies blando mulcere Reversum:
Utque animos gerat ingentes, & fortiter hostem
Aggrediatur; & ut lateri sua spicula figat,
Impiger, hortare, & dictis blandire, manuque
Leniter: his enim illecebris consurgit in arma
Acrior: atque animos dant mollia verba feroces.
His actis, dimitte: volans mare liber in altum
Ocyus ille Notis, & Eois ocyus Euris,
Irruet in prædam, & sua spicula figet in alvo.
Qualis, ubi venator ademit vincula collo,
Erumpit canis, & montes prætervolat altos
Ut fugientem avidis comprendat dentibus aprum.
Saucius infelix à venatore Reverso,
Hinc illinc vitulus se vertet, & acribus actus
Errabit stimulis ponto vagus, usque morantem
Invalidus cæso lateri depellere pestem.
Quo tandem cursu multo, exhaustusque dolore,
In siccum veniet litus, ripæve propinquet:
Lætus ubi palma, & præda potieris opima:
Et venatorem multa cum laude Reversum
In puppim accipies reducem, festoque susurro
Persolves dignas tanto pro munere grates.
At cùm squamosum divellis ab hoste Molossum,
Id, cave ne facias vi plurimus, atque repentè:
Sed sensim è præda retrahes, & molliter illum:
Nam secus, afflxum, spinisque tenacibus actum
Discerpes: tantæ brutis animantibus iræ.

Hac non Ammericos tantum venaberis arte,
Inde, boves: cunctum genus aggrediere Reverso:

Cui,

Atque in hostem blanditiis incitandus,

Ut hostem feriat,

Et victor ad litus ferat,

Cui,vaga longinquum si præda feretur in æquor,
Totum laxabis radium: nam suber in alto
Nans erit inditium tibi certum. At quis vada rursus
In conclusa tulit me ventus? Atlante relicto,
Quis fortunati devexit ad ora Canopi?
Me prædæ,me laudis amor,nec fallor, ad undam,
Nile,tuam adverso terrarum ex Orbe reduxit.
Cumque tuo mihi tantorum sub fine laborum
Certandum 1 Crocodilo,& prælia dura gerendum.

Crocodili descriptio.

Monstrum informe ingens,quatuor cui crura, pedesq;
Unguibus armati:magnum caput,oraque rictu
Ingenti diducta patent: sed ahenea pellis
Dura riget, medii sed pars mollissima ventris:
Longior est cauda,& reliquum par corpus adæquat.
At color in dorso croceus:nitet albida subter
Alvus:acutique dentes, & pectinis instar.
Cætera persimilis,detracta mole, lacerto:
Nanque pedes, cubitosve solent(si vera feruntur)
Vicenos crevisse:novoque inventus in Orbe
Mole pedes centum longus,mirabile dictu.
Nam non unus habet Nilus Crocodilon, Eois

Quibus in locis nascantur.

In fluviis etiam nascuntur, & Orbe reposto:
Et Gis Æthiopum, & Zaireia flumina, & ipsi
Interdum genuere lacus deserta per alta
Æstiferæ Libyes, Asiæque, novumque per Orbem.
At quicunque tenes felicis ditia Nili
Litora, & æterno vernantes gramine ripas,
Accipe difficiles artes,quibus horrida possis
Dedere monstra neci, meritoque ornarier auro.
Cum procul è fluvio in terram descendere pestem
Videris,& longè per florea rura vagari
Extemplò socios accerses litore ab omni:

Qua arte capiatur.

Qui contis,curvisque ligonibus, atque bipenni
Accurrant alacres. subitique hi falce recidant
Frondentes latè lucos,ramosque comantes:
Hi cæsas vectent sylvas: aliique ligone
Intereà cryptam fodiant, quà trita patescit
Semita Niliaci piscis:citus ipse sepulcrum

De-

1 Ab Ægyptiis Champsa appellatur,nobis *Crocodilo*,Gall. *Crocodile*.

Desuper impositis ramorum fascibus omne
Intege, & effossam pariter super inijce terram;
Percipiat ne fortè dolum Crocodilus, & astum
Decliner. mox cuncta manus vertatur ad ipsa
In terris impressa pedum vestigia monstri.
Quo tandem invento, litui clangore, tubæque,
Atque æris stridore, inconcinnoque tumultu
Territet. ille nova pulsus formidine retrò
In patrias Nili sua per vestigia ripas
Flectet iter fugiens: celeri tu ponè secutus
Instabis cursu, & clamoribus astra lacesses.
At cum delapsus fuerit Crocodilus in antrum,
Continuò aggredere, & jaculo, vel acinace Mauro
Dede neci: aut vivum poteris comprendere longo
Casse irretitum. Venandi tutior alter
Jam modus insequitur: Palum defige sub amne,
Et palo lenta tortum de cannabe funem
Convolue, ut facilè possit laxarier: hamum
Vellere in extremo magnum religabis: & hœdum
Pro dulci appones esca, caprumve bicornem.
Balatu pecudis medio de fluminis alveo
Accitus veniet Crocodilus, & ore rapaci
Protinus objectam ferro deglutiet escam.
Ille intra fauces penitus demissus hiantes
Lata bipennifero lacerabit guttura dente:
Balatuque tener simul obstrepet hœdus: ad oram
Audita tunc voce rues, piscator, ovilla:
Pronus & extemplò da capto, aut contrahe funem,
Ora tridentifero donec discerptus ab unco,
Multa gemens nigras eat indignatus ad umbras.
At tibi si fortes animi, pectusque virile,
Et solers nandi studium foret, accola, Nili,
Non multo posses monstrum superare labore.
Talis in Ammerice quondam fuit Indus, ab acta
Bellua cui puerum, sua pignora, fortè relictum
Abstulerat: procul ille abreptum litore natum
Ut vidit, multa subitus ruit igneus ira,
Ceù Leo, cui teneros cæco venator ab antro
Eripuit catulos: nulloque timore pericli
(Ipsa metum pietas pulsaverat: ipse volucres

Alter venandi modus.

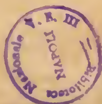
Mirabilis Indi audacia, cui fera filium abstulerat. Et tertia venandi ratio.

Addiderat patrius pennas amor) insilit æquor
In medium: gladioque manu quem fortè gerebat,
Aggreditur, capuloque tenus sub ventre recondit.
Bellua tunc ferro transfixa, crepidine ripæ
Semianimem locat infantem, refugitque sub undas.
Fortunatus at ille, Dij cui Numine dextro
Pro tantis favere ausis, & amore paterno,
Servata in siccis sua pignora vidit arenis:
Accepitque sinu, & charis dedit oscula labris.
Ergo vadum subiens gladio, venator, acuto
Conficies aluum ferro, qua Bellua cæsa
Occidet. Audaces nimium estis vos tamen, Indi,
Aurea Virginiæ qui litora, quique tenetis
Muscosos pelagi campos, atque Herbida regna;
Innumeri quibus è fluvio, rictuque tremendo
Egressi erumpunt Crocodili, atque omnia vastant.
Forsitan è belli studiis, usuque frequenti,
Aut inconsultis animis audacia tanta est.
Ora per, & ripas fluviorum è tegmine querno
Rimosam fecere casam, qua pervigil unus
Excubias venator agit: cumque æquore spectat
Adventare feram, dat signum: protinus omnes
Horrendo clamore ruunt, atque arbore longa
Armati, velut hastili, fera prœlia tentant.
Ingreditur contra rictu Crocodilus hianti,
Horrendum visu, ut prædam petat ore: sed illi
Faucibus immittunt truncum, subiguntque feroces
Conatu in pectus multo, subitique supinant,
Ferroque incidunt ventrem, & fera viscera nudant.
Sed jam post casus varios, bellique labores
Nos in saxa vocant Zephyri muscosa canori,
Annuit & placido Tethys blandita susurro.

Pugione confoditur.

Quomodo ab Indis occidantur.

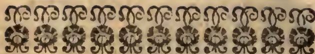
FINIS.

Biblioteca Nazionale V. E. III
NAPOLI

Hu.tus Vincent Sculp.

HALIEUTICORUM

LIBER VIII.

ME scopuli virides,& odora suavibus herbis
Litora,purpureoque ardentes murice Cōchæ
Invitant,curæ quæ pars est altera nostræ.
Vos udæ rupes & aquis lita saxa, canenti
Aspirate,precor,Zephyrosque afflate salubres,
Ut meritum vestro possim de munere sertum
Ex humili,non plura ausim,mihi texere myrto.
Et jam cantanti muscosæ è marmore cautes
Assurgunt,plauduntque undis vada læta canoris.
Spontè revulsa cavis è rupibus Ostrea cantu,
Auritusque simul Turbo,& Conchylia pendent:
Inclinantque suos non dura Corallia ramos.
Ipsæ & Olympiades, pulchræque Dicarchides, & quæ
Alta Pithecusæ tenuere cacumina, Divæ
Jam celerant monstrare viam, vitreisque sub undis
Lucida crystallo,& pendentia pumice tecta
Pandere,& Oceani in penetralia ducere vatem.
Neptuni quæcunque tenent muscosa profundi
Saxa,sub innumeris veniunt visenda figuris,
Et diversa modis crescit gens testea miris.
Hæc falcata novæ referunt crescentia Lunæ
Cornua,crustatoque tumescunt plurima gibbo.
Verùm hæc dividuo sese diffindere circo, *Diversa testarum species describuntur.*
Illa sed exacto gaudent curvarier orbe.
Sunt alia oblonga,& surgentia crure suillo,
Palma velut: scabro turgescunt tubere multa.
Lævia sublucent illa,intersectaque crenis
Tenuibus: auriti surgunt hæc turbinis instar,
Asperaque,& rigido circùm mucrone rigescunt.

Pectinis instar habent dentato cortice concham
Illa: sed hæc duris horrescunt undique setis.
Hæc villo insignes: hæc sunt lanugine molli
Obducta, & musco pariter velantur odoro.
Prætereà, variusque color, diversaque Conchis
Natura, & victus ratio non omnibus una est.
Singula quæ nostro poteris cognoscere versu.
Quare age, quæ primú, quibus & nascantur in undis
Ostrea descriptio, & quã varia. Ostrea 1, quoque modo piscaberis illa, docebo.
Se gemina mollis testa tegit Ostrea, gibbo
Concava quæ multo non est: tamen aspera sordet,
Et non æqua luto, tenuesque facillima scindi
Sectilis in crustas, intusque argentea candet,
Et lævis, biforesque aperit pulcherrima valuas.
Est & Ibera tamen rufo dotata colore,
Illyrica insignis fusco, Circæa nigrescit.
At non æquali cunctæ se mole per undas
Devoluunt: externa Thetis quas nutrit aperto
Oceano, ingenti grandescunt corpore Conchæ:
Proximæ in Ægæis nant fluctibus: humida quæque
Tyrrheni, Superique secant vada, tecta minores
Saxa colunt musco, & densas stipantur in algas.
Insuper his, non ex omni, piscator, arena
Ostrea dura leges: sed quà vaga flumina cursu
Ubi quærenda. In mare prorumpunt celeri, & quà litora propter
Stagnantes siluere lacus, turpesque paludes,
Inque Thetin se subter agunt, & sicubi dulcis
Rivus aquæ sonat, aut pelago fons surgit ab imo:
Vel quà sunt cœno loca pinguia, limus & ater
Plurimus aggeritur, muscusque, & decolor alga:
Nam quæ Naiades perflant, riviquе sonantes,
Et pingui limus, spissaque uligine pascit,
Gustu grata magis, placidoque tenerrima succo.
Nec non & variis varia est Natura sub undis.
Quibus in locis optima perveniant. Quæ Circæa creat Thetis, optima, quæque Minervæ
Dant saxa, & multo servat quæ Scylla latratu.
Sunt etiam laudanda, legunt quæ litora circùm
Picto-

1 *Ostraghe* Nostris, Gall. *Des Huistres*, *Ouitres* & *Oestres*. Hisp. *Ostia de la mar*.

Pictones 1, 2 Armoriciq; 3 Eboriq; & 4 Sãtones, & quę
Sicca Caledonius nonnunquam deserit æstus.
Parte alia accedunt, nigro quæ Bosphorus amne,
Quæ Propontis alit, pinguissima sunt & opimi
Visceris, ostriferi quæ perluit æquor Abydi.
At cunctis meliora, & succo læta salubri
Ostrea sunt, bimaris quæ jactitat ora Tarenti:
Nam non è limo, crassaque uligine ponti
Sponte sua veniunt: sed roscidus æthere lapsus,
Ut perhibent, Conchis sua semina sufficit humor.
Sed quæ Neptuni populetur machina regnum,
Quoque instructa tibi referat felicia ferro
Ostrea, dicamus. Sex primùm 5 lamina palmis
Longior è ferro fiet, digitisque quaternis
Latior: inque aciem frons attenuetur acutam.
Hac super extremis adnexus ponitur arcus
Æreus, aut dura curvatus ab ilice: lamnæ
Hinc arcu in medio, geminoque à vertice triplex
E tenui circùm tendatur virga metallo:
Quæque sit incurva, & nexu copulentur eodem.
At mediæ, ex arcu quæ ducitur, annulus insit,
Aut uncus, solido cui mobilis orbe rotundo
Armilla è ferro inseritur, quo machina longo
E spartho valeat religari, aut vimine torto.
His actis, contexta levi de cannabe curvo
Adnectes arcu, & subiectæ retia lamnæ
(Lamnaque sit multo pertusa foramine dorsum,
Rara quibus tenui conjunges retia lino)
Conifero tenuata sinu. sed tempus ab acta
Solvere, quæsitum Nerei per cærula Conchas.
Postquam est in mare versicoloris fertile testæ
Perventum, media è puppi, piscator, in undas
Ostrilegum demitte, leves ut radat arenas
Lamina, & incurvus stet rectus desuper arcus:
Hinc ubi paulisper cum lintre recesseris ipsa,
Ostrilegum de puppe trahes; sic ostrea ferrum,

Describitur machina, qua Ostrea Tarentini piscantur.

Piscandi modus.

1, 2, 3, 4, Galliæ populi, qui ad Oceanum habitant, *Poitiers, Bertagna Santognae*. 5 Hæc machina Tarentinis dicitur *il Ferro*, Gangamæ similis est, nobis Ostrilegum appellabitur.

Et quæcunque imo stant fundo in retia mittet.
Quod grave cum tandem deduxeris, ubere præda
Lætus eris, referesque Dijs pro munere grates.
Sed priùs ostrilegum jacias quàm fluctibus, illud
In primis tibi sit cura majore notandum,
Scilicet ut varios Lunæ cognoscere vultus
Ediscas; nanque illa suo regit humida cursu
Æquora, & æquoreis fiunt quæcunque sub undis.
Ac velut exacto cùm lucida fulgurat orbe,
Et niveos Phœbe currus agit, ubere sylvas
Fœcundo nutrit, & plenum plena refundit
Ostrea pro vario Lunæ aspectu crescũt decrescuntque. Humorem plantis, teneroque uberrima succo
Poma replet, riguoque humectat gramina rore.
Non aliter pleno tunc lactat pinguia cornu
Ostrea multiplici fœcundans viscera partu.
At cùm falcato vix cernitur aëre gyro,
Syderio vicina iugo, tunc Ostrea siccant
Vbera, & è vacuæ tenuantur lumine Lunæ.
Quin etiam, si vera canunt, animalia quæque
Luna vago regit Orbe, fibrisque infusa ministrat
Undantes plena humores, quos subtrahit, igni
Cùm nitet exili, & lucis se nigra recondit.
Quæ cum sic habeant sese, legere Ostrea, Luna
Accrescente, tibi, non deficiente, jubebo.
Et solis radio replentur. Præterea, id non te lateat, sunt Ostrea Solis
Imperio subiecta fovet vitalibus ille
Cuncta suis radijs, & quæ per inane creantur,
Et gignit quæcunque Thetis, quæque humida Tellus.
Hinc æstate nova, cùm fervidus æquora ponti
Permeat, atque imum se mittit ad usque profundum,
Felici replet prægnantes ubere Conchas.
Sed quibus illyrica testas piscator in acta
Qua arte capiantur ab Illyricis Artibus inquirat, dicamus. Curva secundùm
Litora quæ duris stipantur plurima saxis
Cærulei frutices nascuntur, & herbida ponto
Sylva super viret, & ramos stat flexilis arbor.
His piscatores gravitantia vertice ramis
Saxa ligant: trahiturque plicabilis æquora subter
Ponderibus ramus: circùm generantur in illo
Ostrea, & è læta sensim pinguedine turgent.

Hinc

Hinc postquam crevere, secatur forfice restis,
Assurgitque mari ramus directus in auras:
Miraturque novos partus, & non sua poma.
Non secùs Euboico faciunt in litore, Baias, *Et Baianis.*
Quique tenent Baulos, Cumasque, sinumque Dicarchi,
Fagineos figunt contos, ubi pinguia limo
Sunt loca: defixis crescunt Conchylia palis.
At si fortè maris squallentes Ostrea fluctus
Rara ferant, sensimque ruat genus omne, neque ulla
Pabula dent rivi dulces: jam tempus, & ipsa
Hellespontiaci meminisse inventa Magistri,
Lacteus ut testas liquor edidit. altiùs omnem
Obscura repetens revocabo ab origine famam.
Nam quà Bistonidum genus intractabile bello
Accolit Euxina resonantem Bosphoron unda,
Et quà lunatis circùm secat æquora cymbis:
Et quà Bithynum vicinia perluit Helle,
Seston & hinc spumis, hinc litora plangit Abydi,
Hac piscatorum posita est spes omnis in arte.
Cùm Sol æstate in prima Garamantas, & Indos *Qua ratione e lacte sato convescant in Propontide.*
Fervidus accendit radijs, & sydus amicum
Janque recollectos terris ostenderit ignes,
Protinus ex ima generosa Propontide testa
Carpitur obscura sub nocte, poloque sereno.
Mox omnem pingui radunt de viscere ferro
Spondylon 1, & mundo convulsum pollice pressant.
Confestim niveum lac effluit. hinc ubi fulgens
Purpureis Aurora comis, bigaque rubenti
Oceano surgit, Cœlumque ardescit ab auro,
Muscosos inter scopulos, atque herbida saxa
Lacte ferunt sparsim, dicuntque sonantia verba
Hellespontiaco Neptuno, & tibi, Dori
Ægæa: extemplo saxis, mirabile dictu!
Ostrea concrescunt, dulci felicia succo.
Ceu matutinus cùm terram irrorat Eous,
Ut rores cepere sinu prægnantia matrum
Viscera, confestim Oceanitis ab ubere læto

1 Sic dicta Græcis est concharum caro.

Lætior accrescit baccha, atque argentea candet:
Egregium pulchris torquem factura puellis.
Quis Deus hæc nobis, Divæ, quæ curritis Hellen,
Vnde semi-nandi modus exordium ceperit. Tradidit inventa? unde hæc experientia cœpit?
Postquam res Asiæ, Græcamque evertere gentem
Immanes potuere 1 Scythæ, ceciditque superba
Eoi sedes, altùmque remugijt horrens
Bosphorus, & tota tremefactus palluit unda,
Illuvies Asiæ populos effusa per omnes,
Corripuit Cæli tractus, terrasque veneno,
Atq; hominũ genus omne neci, genus omne animantũ
Dira dedit, sævitque mari crudelior alto:
Perdidit & pisces, atque Ostrea perdidit ipsa.
Ergo ubi piscatum testas venator Amyntas
Tendit, & ostriferi cautes scrutatur Abydi,
Ostrea nulla videt, desertaque cærula passim
Aspicit, & nullos innare per æquora pisces.
Quo subito rerum casu perculsus acerbo,
Dorides Hellespontiaca Delubrum describitur. Re super insueta scitatum oracula Divum,
Dorin adit: refluæ, Dorin, quæ præsidet Hellæ,
Ægæasque tuetur aquas. Stat rupe sub alta
Threijcia tellure specus, cui desuper ingens
Nereidum Matri sacrum nemus imminet: antro
In medio delubra Deæ de marmore vivo
Hellespontiaci quondam posuere coloni.
At læva de parte duæ stant ære columnæ
E solido, quas inter inest gravis ara metallo:
Sed retro in gemino connexi cardine postes
Insistunt inter suspensas ære columnas.
Ex adamante micat cardo, riget ænea valua.
Sponte sua, referunt, immoto cardine postes
Expandi, subitoque unà tremere omnia motu,
Solicitis quando Dea fert oracula nautis.
Vestibulum antè ipsum templi jam tristis Amyntas
Constiterat genibus supplex, & talibus orsus,
Amintæ preces. Affatur Divam dictis. Pulcherrima Dori,
Quæ servas Hellen, altæque Propontidos undas,

Et

1 Turcæ è Scytharum gente.

Et procul Ægæi fluctus hac rupe tueris,
Dic age, Dia, precor, læsi quæ Numinis ira
Perniciem tantam Conchis immisit, & omne
Perdidit æquoreum ponti genus? undique squallent
Litora, & amissis vacuum mare piscibus omne est.
Anne parum Superis visum est, quod sanguine nostro
Non Asiæ tantùm campi, non litora Thraces,
Sed latè Euxinus, indignatusque revinci
Bosphorus, & trepidæ rubuere Propontis, & Helle:
Nec satis Imperij sedem, tot & inclyta regna,
Et res Romanas Scythico cessisse tyranno?
Nec fuit indignum post horrida bella, necesque
Atque ignominias, & tristia funera regum,
Ut totum malesana lues peruaderet Orbem,
Cuncta catervatim perdens, hominesque ferasque?
Scilicet ipsa darent etiam Dijs Ostrea pœnas.
Sed jam, ò Diva, tuum quoniam placabile Numen,
Sublapsis fer opem rebus, nutuque benigno
Annue, Dori, preces non aversata petentis.
Tu Dea Treijcium, tua Numina semper adorat
Nauta, per angustum qui navigat Hellespontum:
Et tua sæpe agimus ditem ad donaria gazam.
Vix hæc piscator: confestim visa moveri
Rupes, & summæ motare cacumina sylvæ.
Hinc geminæ patuere fores, Numenque reclusum,
Et clara ex adytis vox est audita repostis:
Quali Diva solet Fatorum dicere caussas,
Et longè rerum eventus aperire futuros.
Hæc autem intonuit: superùm vos ira Deorum
Exercet, fastu quoniam sprevistis iniquo
Æternos illorum Ignes, Flammamque Triformem.
Nec jam missa lues nunc est revocabilis: omnes
Torpebunt Nerei fluctus, atque Ostrea nulla
Sponte sua gignent. donec post secula sera
Antiquos iterum Superis reddatis honores:
Cũ domus AUSTRIADÙM Babylona, Scythamq; superbũ
Servitio premet, & victis dominabitur Indis.
Magnus Romana nascetur origine Cæsar,
Qui Scythicum Eoa regni de sede tyrannum
Eijciet victor, ritusque & sacra reducet,

Dea responso, & vaticiniũ Austriaci Cæsaris.

Ac

Ac 1 septimgeminæ Byzanti turris in arce
Romanas Aquilas, victoris & arma Quirini
Restituet, veteresque Patrum de more triumphos
Lætus aget primus, lauroque decorus & ostro
Insignes ducet Capitolia ad alta Curules.
Ille & nimbiferi culmen transvectus Amani,
Euphratem super, & septemplicis ostia Nili
Proferet Imperium: Solymæque assertor honores
Accipiet Divum, passique ad Numinis Urnam
Æterni statuet monumentum insigne trophęi.
Illius adventu jam nunc Iesseia regna
Subsultant plausu populorum, & dives Idume,
Et plausu totis Jordanes murmurat undis.
Non tot Flaviades populos, non regna subegit,
Fregerit Occiduum regem licet, aut Orientem
Placarit, regnique novam fundaverit arcem:
Nec qui mixta auro pretendens lilia signis
Reddidit Ausoniæ primus sceptrumque, decusque
Magnus, agens victor Francos Heroas in arma.
Et dubitatur adhuc tantis insistere cœptis?
Auspice & hoc, positis dabitur pax aurea bellis:
Saturnoque fluent quondam regnata per Orbem
Secula, & hoc totus gaudebit Consule Mundus.
Tunc & sponte sua, nullo cogente colono,
Cuncta feret Tellus, cunctis nascentur in oris
Omnia, quæ sparsim rerum Natura creavit.
Ipsi & cærulei progignent omnia fluctus.

Interea quoniam supplex mea Numina poscis,
Ostrearum sationem docet. Quo reparanda modo tibi sit jactura, docebo.
Quæ nostra sub rupe latet Concha una superstes
Illuvie ex illæsa ritu capienda vetusto,
Ne rursus gravis ira Deûm fervescat: & illam
Pollice si puro tu presseris, ilicet humor
Lacteus exibit, qui mox dispersus in undas
Sufficiet nova Concharum sua semina ponto:
Hoc facies æstate nova, & cùm lucida cornu
Totum Luna suum radijs implevit, & ante

Quàm

1 Celeberrima Constantinopolis ars, Græcis Heptapirgium, in uno è tribus angulis ad Meridiem, & Occidentem posita.

Quàm rubeant Orientis equi; vix talia fata est,
Cùm tota extemplo summo de vertice rupes
Contremuit, sonituque procul nemus omne remugit:
Atque ultrò obstricti super ipso cardine postes.

Nunc age, & armatos radijs piscator 1 Echinos *Echinorum descriptio.*
Venemur. Frutices inter, densataque passim
Lentisci nemora, & loca fœta virentibus algis,
Se circum versans prorepit Echinus in orbem:
Et tot carpit iter pedibus, quot cortice ab ipso
Undique protendit spinas mucrone rigentes:
Aut rimosa tenens bibulo sub pumice tecta
Attondet herbas, & rorem potat amarum.
Est & Echinorum duplex genus: alter edulis, *Quã varij.*
Pinguior, at testa minor, & majoribus horret
Cuspidibus, verùm brevibus succingitur alter,
Et maior testa, succo sed futilis ille est.
Sunt & Echinorum 2 matres cognomine dicti,
Queis majore calyx sese decircinat orbe,
At minùs exiguis riget, obtusisque sagittis.
Ova tamen fœcunda creat, lætoque gravatur
Ubere, quo miseris nihil est jucundius ęgris.
Hi procul alta tenent: oderunt litora, & ipsos
Oderunt scopulos, ferrumque natantis avarum.
Divite qui succo Sardoo in gurgite repit,
Se calyce ostentat magno: qui Doride rubra,
Parvulus est, radijs verò longissimus horret.

Perge, sagittiferis non est color unus Echinis: *Colorum diversitas.*
Hisce calyx, radiique omnes nigredine fulgent:
Flavescunt alij: candent hi, marmoris instar:
Verùm hi cyanei, rufi spectantur & illi:
Ast hyali radiant multi convexa colore:
Hi gemmas referunt, & multicoloribus ardent
Cuspidibus, nitidique, velut scintilla, relucent.
Sed vita fugiente, fugit color, & perit omnis.
Vanescit velut ipsa, çadit cùm roscidus humor,

Et

---

1 Nostris *ancino*. Siculis, *Rizzo*, alijs *Riccio*. Liguribus Zinzin. Hisp. *Erizo de la mar* Gallis *Ursins*, & *Castanges de mer*. Accolis Oceani *Herisson de mer*. 2 Echinometræ, Gallis *Rascusses*. Sunt alij parvi, qui nobis dicuntur *Castagnole*.

Et nusquam radijs est versicoloribus Iris.
Si secus, ut gemmæ, pretio mortalibus essent,
Et magni decora alta ducis. Sed non & Echini
Consilium, contra quo se munire procellas
Sedulus invigilat, Nereo spumante, silebo.
Obvertit fundo dorsum, radijsque lapillos
Apprimit, astringitque: gravique juvante saburra,
Mirabile Echini ingenium. Spumosum pelagi venientis sustinet æstum.
Qualis apis, Cœlo cum pendet aquaticus Auster,
Et strepere incipiunt subrauco murmure sylvæ,
Exiguum nitido tollit torrente lapillum,
Atque volans rapidis obsistit firmior auris,
Tutaque succedit tecto. Sed tempus in alto
Per densos prædam frutices tentare repostam.
At tibi ne frustrà labor impendatur, in undas
Quæsitum rigidos venies, piscator, Echinos,
Quo tempore quærendi. Rara inter pleno cùm fulget sydera cornu
Cynthia, & è terris nigrantem submovet umbram:
Et tepidi radiant aprico lumine Soles.
Majore quoniam tunc pinguent ubere testæ,
Ovaque prædulci minio fœcunda rubescunt.
At qui Pyrrhæi trans Aulidos alta sonantis
Euripi loca cœca tenent refluentibus undis,
Dum Boreas riget, atque nives densantur acutæ,
Multiplici carpunt calyces mucrone rigentes;
Nanque illic majore Thetis tunc ubere lactat.
Sed tandem, ut prædam capias, piscator, opimam,
Prælongum ferreo contum subnecte tridenti,
Qui piscandi modus. Plurima cui cuspis sit adunca, erectaque sursum.
Hoc etenim facilè avelles de gurgite Echinos.
Preterea manibus submersus in æquore nudus
Comprendes inter frutices, algasque rigentes:
Verùm ne spinis te sauciet ille caveto;
Nanque opus est tibi vi multa, quia scilicet illi
Pumicibus sese dura promuscide stringunt.
Quare omnem dura celabis pelle lacertum.
Sæpe etiam parvis includes retibus, imum
Neptuni fundum cùm ferro radis acuto.
At mihi se placida sub Doride prodit arenis

Da-

Dactylos 1, erectusque assurgit arundine læta.
Hinc olim Donaces appellavere Pelasgi,
Atque Aulos: nostri digitos vertere vocantes.
Cæruleus maribus color est, & linea testam
Transversum deducta secat: sed fœmina nullis
Puniceis distincta notis. hæc plurima ponto
Perquirenda tibi, nam dulcior, atque salubri
Pinguescit succo mollissima: pluris & illam
Tu cautus domino vendes, piscator, avaro.
Hanc mihi, non prunis tostam, cùm 2 Monte sub Alto
Ad virides fient umbras 3 Laurentia Sacra,
Sed magis elixam, & fragranti jure madentem
Optarem, grato nanque est dulcissima succo.
Atq; hic, ni mihi longum, & iniquo calle premendũ
Esset iter, nulla apparent quà signa priorum,
Forsitan & testas etiam, & genus omne natantum
Censerem, viresque omnes scrutarer, & usus,
Quæque hominum magis apta forēt, & idonea victu:
Quoque paranda modo, quò dulcis, & utilis unà,
Aut damnosa minus fieret mortalibus esca:
Et quid opis positum his, & quid medicaminis esset
A Superis morbos contrà, tristemque senectam,
Haud equidē invitus canerē: sed me quod agēdum est
Per dubios calles iter, ambagesque viarum
Non finit incœpto longè divertere clivo.
Quin etiam (tua, CARDENIDE, non mollia jussa)
Me magno clangore vocat tuba Martis in arma,
Plurimaque è domito invitat victoria Thrace.
Fors erit, ut vates alij meliore cothurno
Illa canant, lentis ducentes otia Musis.
Quare age Solenas sabulo capiamus ab imo.
Quà modico sonat unda vado, piscator, adibis

E fer-

1 Nostris *Cannolicchi*, Venetis *Cappas*, Appulis *Imbrici*, Gallis *Couteaux*, quasi cultri manubrium. in tenebris lucent, maxime in ore madentium. 2 Nostris *Capo di monte*. amænissima Coll. Neap. villa, in quam relaxandi animi gratia scholastici secedunt. 3 Celebris secessio, quæ fit die D. Laurentio Sacra, cum absoluto Philosophiæ curriculo, iunioribus præmia statuuntur.

Quomodo Dactyli perquirendi.

E ferro armatus pala, quam subter arenas
Intrudes, totamque adiges; nam Dactylos imo
Abdit se fundo, penitusque in viscera condit,
Ast ea solicito fuerit tibi cura, fragorem
Ut sint anviti.
Ne facias; subitus quoniam se subtrahet Aulos,
Ima petens, palam quà non, piscator, acutam
Fixeris, & vacua venies ad litora cista.
Cum me Brundusij turres, & curva tenerent
Litora, Romanis olim lustrata colonis,
Multus & aspicerem magni miracula portus,
Cujus arenarum ni molibus ora refusis
Assiduo refluens clausisset Nereus æstu,
Non foret Ausonia in tota felicior alter.

Quæ apud Brundusinos piscatio, ubi optimi,

Hic piscatores memini vidisse cavata
Arbore devectos, digitos educere pala,
Queis alibi melior non est, nec dulcior ullus.
Quanquam Sebethi, quem nostri ad litora carpunt,
Et quem lactifluo producit Olympia succo,
Illis inferior non est. De murice sed jam
Me 1 Balani, saxisque invitant 2 Pholades udis.

Balani, & Pholades describuntur.

Saxosos inter scopulos, sub pumice vivo
Quos Thetis assiduò spumis aspergit amaris,
Pholades, & Balani passim nascuntur: & illi
Ceu glandes duplici testa formantur acuta,
Oblongi magis, & circùm, velut ova, rotundi.
Hi magis assimiles sunt glandibus, aspera saxo
Posterior pars, & corio flavente rigescit:
At bina anterior testa lævore polita,
Unguibus è multis veluti formata, colorem
Unguis habet, medioque rubescit rimula villis.
Has ego crediderim generari è Doride testas,

Qua ratione generentur.

Quæ per saxorum rimas infusa recurrens
In cæcis soboli fert nutrimenta repostæ
Rupibus, & furtim conclusis lactat in antris.
Sed frustra impensus labor hic: non saxa, neque ignes
Occultas tutantur opes: peruadit & ipsum
Marmor avaritles, mediosque irrumpit in ignes.

Et-

1, 2 *Dattili* nostri, & Tarentini vocant. Galli *Pousse piez*.

Ergo tibi rigida rupes scindenda securi,
Ut Balanum rapias, & clausum Pholada saxo.
At ferro non cuncta mari sita saxa lacesses:
Quæ rupes, veluti pumex, scopulosa dehiscit
Crebra foraminibus, diffindito: clauditur illa
Pholas, & ostrifero Balani fulgore rubentes.

Et quæ capiantur.

At priùs abruptæ violes quàm viscera rupis
Hærentes ipso [1] Lepades in cortice, duro
Aut cultro poteris, vel acuto vellere saxo;
Nam digitis frustra conabere: cautibus illæ
Pectora prona tenent, vinclisque tenacibus hærent,
Ut neque Milonis vis ipsa revellere possit,
Usque adeò figuntur humi, quæ corpore prono,
Humoremque bibunt gremio telluris ab ipso,
Haud facilè è terris convulsa feruntur in altum.

Quæ item Lepades.

Una tegit Lepadas cava testa, & plurima livet;
Non secus ac cinis, & tenui riget aspera villo:
At gibbo majore tumet, crescitque rotunda.
Verùm Virginiis quæ Cypria carpitur undis,
Multa strijs visenda venit: quæ Doride rubra,
Lorica circum tegitur, spinisque rigescit.

Illarum descriptio.

Non secùs undoso scopuli de vertice [2] Turbo
Vellitur: at Turbo qui sit te, Batte, docebo.
Corpore qui crasso, surgitque volumine multo
Tegmine sub niveo testæ, scabrosus, & asper
Tubere multiplici, tenuique, & plurima dorsum
Linea cui rugis distinguit, & ora rotundus,
Exiguaque patet rima, tenuatur & instar
Turbinis, ille tibi dicetur nomine Turbo.

Turbinis descriptio.

At non est unum cunctis genus, unaque forma
Turbinibus: diducto illi, oblongoque meatu
Humanas referunt aures, quibus ordine pulchro
Extat dispositus per crebra volumina tuber.
Qualiter argilla interdum fit fictilis alba

Quæ varij.

Ur-

1 Nostri, Ligures, ac Provinciales *Patelle* dicunt, Oceani accolæ *Ocil de bove* oculum Hirci. Hisp. *Ameia* Massilienses etiam *Lepada* vocant. 2 Vulgus Neapolitanum *Sconciglio*.

Urceus, artifici dextra tornatus, & arte.
Ille ſtrijs candens: hic tubere multus: & ille
Inſignis roſtro, multoque trigone rigeſcit:
Lævis & hic eſſet, tenui ni linea ducta
Serperet, inque aciem convolueretur acutam.
Angulus huic cælatus ineſt: aſt ille rubentis
Muricis inſtar habet teſtam, & mucronibus horret.
Sunt quibus appendix multa eſt, oblongaque, Graij
Dactylon, ut perhibent, appellavere vocantes:
His etiam, magis id miraberis, 1 Eſchara picta eſt.
Ceu trochus, hic alter, cruſta cui duplice teſta
Compacta è lævi: ſubcandicat extera: ſubter
Quæ ſita, candenti lucis ſplendore coruſcat.
At tibi non tantus labor impendendus, acuto
Muſculi, & Mytuli piſcatio. Ut ferro è ſcopulis rapiatur Muſculus udis.
Nanque pilis tantum vincit ſua tergora ſaxis:
Os ſublime tenet, magnoque pateſcit hiatu,
Mytulus aſper uti palis, vel cautibus hæret.
Nam palis etiam generatur uterque, ſed una
Illorum deſcriptio. Non geminis forma eſt: curvatur Muſculus orbe
Exacto, tenuis quà deſinit, aſt ubi gibbus,
Spiſſior eſt teſta, & multa nigredine fuſca,
Atque obducta levi muſco, & lanugine molli:
Lęvia cæruleo candeſcunt concava fuco.
Cluſilis, & forma fit Mytulus, atque colore
Diverſus: crevit ſcaber hic, oblongus, & ater:
Ille ſtrijs, ceu Pinna, venit flaventibus: alter,
Caſtaneæ veluti, liveſcit, & arctior orbe eſt.
Diſce, & odoriferas etiam, Piſcator, arenis
Tellinas 2 legere, in regum ventura ſecundas
Auratas inter lances bellaria menſas:
Tellinarum deſcriptio. Nam ſapor egregius, ſuccuſque ſuavior illis.
Candida Tellinis eſt concha, & lævis, & æqua:
Denticulata tamen multis tenuiſſima crenis
Quo inſtrumento capiantur. Cernitur, atque teres, oblongaque, cortice dura.
Illas ima ſecans in retia mittet acutum

Oſtri-

1 Zoophyti ſpecies ad ſimilitudinem latucæ, unde & latuca marina, Gallis dicitur *Giroflade*. 2 Noſtris *Tenninele* Romanis *Telline* ut etiam Gallis, & ab Oceani accolis *Filon* appellantur.

Ostrilegum, aut ipsa educet manus ærea fundo.
Semper arenosis in syrtibus, & cava propter *Ubi feliciores nascuntur.*
Fluviorum soboles felicior editur ora.
Verùm non alibi generatur copia maior,
Quàm devexus ubi Lunæ de vertice Nilus
Septeno refluens succedit in æquora cornu.
Sed jam [1] Limaces properát [2] Pherecœcides, & jam
Tardigrado quamvis subierunt retia gressu. *Limacum descriptio.*
Cortice siliceo, cochlidemque imitata reflexam,
Claviculata venit: medioque umbone recurrens
Serpit helix intorta, labrumque ascendit in ipsum:
E labroque animal caput exerit. & duo longa,
Et totidem brevia extendit sua cornua fronte.
Vertice in extremo, visu mirabile, cornu
Exiguî rutilant oculi, doctoribus istis
Prætentant iter æquoreum, tutæque per undas
Excurrunt [3] Cochleæ, secum sua tecta ferentes.
Has tu, Piscator, limosas quæ per arenas *Quomodo capiantur.*
Castra locant, cono capies. quo gurgite ab alto
Neritas [4] etiam rapies, quibus altera ponto
Pulchrior haud Concha est: texellis plurima pictis *Neritæ.*
Vermiculata venit testa, èque umbone reflexæ
Incipiunt helices crebræ, gyroque retorto *Illarum descriptio.*
Majores sensim ascendunt: nigrisque coruscant
Distinctæ punctis maculæ: nitidoque argento
Insignis rutilat margo, & flaventibus astris:
Interius totam perfundit purpura testam,
Quam Veneri sacram nautæ fecere. Sed imo
Gurgite deproperant in consona fila Paguri.
Accitos Cadmæa ferunt ad mœnia cantu
Sponte sua lapides coiisse, & voce canora
Turritum caput assurgens venisse supremum
Arcis in aëriæ culmen, cinctosque Penates,
Atque Amphionio factas de pollice Thebas. *Cancri sono captantur*
Blanda sed hæc Vatum commenta: sonora Paguri,

1 Vulgus Neapoli *Maruzze*, Romani vero *Lumache* vocant. Tuscì *Chioccole* Galli *Limascon*. Hispanis, & Provincialibus *Scaragol*, & & *Carscol*. 2 Quasi domum ferentes. 3 Sic & vocantur Limaces à cochleæ figura. 4 Adriatici Accolæ *Nerite* dicunt, alij *Naridole* Hispani *Caragolo*. Galli *Virlis*, & *Bigornet*.

Io: Baptista Porta in Magia naturali.

Certa cano, citharæ secantur fila, modosque
Cantantis; veniuntque mari muscosa relicto
Litora sub dulci cantu, nervoque vocati.
Quare age, cantando fuscos venabere Cancros
Herboso, puer, in saxo, dum deflagrat Æstas
Torrida, & æquoreæ sitiunt per litora myrti.
Molliter ut pelagi vada lenta lacessere cornu
Incipies, udo scrupose rupis ab antro
Ilicet auriti venient ad murmura Cancri.
Tum viridi è scopulo surges festinus, & actam
Cantando in siccam lentè, piscator, adibis;
Correptæ numeris nam te tunc ponè sequentur
Octipedes acies, arrectæque auribus auras,
Optatosque bibent resonantes lenè susurros.
Quas tu pellectas cantu captabis in acta:
Venatumque dabunt numeri tibi, nauta, canori.
Discite, mortales, vos hinc non fidere cantu:
Si fera mellitis sub cantibus abdita mors est.
Et jam cantanti bysso spectabilis ipsa
Se vati inclinat vitreo de gurgite Pinna,
Marmoreasque fores, atque ora tenacia pandit.
Auritusque simul custos se prodit ab alvo

Pinnæ descriptio.

Carcinus. illa mari prælongo crure, suillo
Assimili defixa manet, directaque surgit.
(Unde & Romanis dicta est cognomine Perna)
Latior & sensim se è caudice tollit acuto,
Palma velut, geminaque operit sua viscera testa:
Unum longa pedem. latoque patescit hiatu.
Est convexa cudis, fuscoque immixta colore
Nigricat: argento splendescunt concava multo.
Verùm cœnosis quæ plurima pullulat undis
Flavescit: puris nam candida degit arenis.
Ad latus emittit non longè à cuspide byssum:
Quæ similis lanæ est, mixtaque nigredine fusca,
Velleribus Serum flavis non villor ipsis.
Hos tu, piscator, de Perna collige villos:
Contexti nam crura tegent, palmasque tyranni,
Atque venustatem Nymphis simul, & decus addent.

Cancellus Pinnæ custos.

Exiguos alit hæc Cancros, Squillasve rubentes
Intus, & hos testa nunquam dimittit ab ipsa;

Pro-

Provida nam Pinnis custodes corporis illos
Ipsa parens Natura dedit, jussitque fideles
Excubias agere ex alto, dominamque tueri
Immanes contra Polypos, fraudesque dolosas.
Verùm age lanigeras imis, piscator, arenis
Quo valeas instrumento convellere Pinnas *Quo instrumento capiantur, & illius descriptio.*
Accipe. 1 Pinnilegum facies de duplice ferro,
Quodque ipso è capulo se tendat acinace torto:
Inque orbem capulus fiet, totusque cavatus.
Latiùs in medio virgæ laxentur: adunco
Se tandem gyro excipiant, unàque plicentur.
Prælongam capulo bis ternis passibus hastam
Infere: & extremo, virgas ubi copulat uncus,
Vimineam religa restim, quà longiùs ipsam
Extentà pariter religabis plurimus hastam;
Hæreat ut conto cuspis firmissima longo:
Aut gravis è capulo fors excidat, inter acuta
Non pereat saxa, aut nigro loca consita limo.
Uncus ubi geminum conjungit ferreus arcum,
Linum, piscator, niveum strictissimus adde,
Indice quo cæco prodat se machina fundo.
His actis, properè lætas te confer ad undas,
Cum jam mensis adest ab aperto tempore dictus:
Nanque graves Pinnas venari aptissimus ille est.
Stans prora in media curvum demitte sub æquor *Piscandi modus.*
Pinnilegum: medioque patet quà latius, ipsam
In latus obversam comprendat acinace Pinnam.
Exin Pinnilegum, surgit quà palmula Pernæ
Amplior in ventrem, obvertes: factaque repente
Vi, facilè ab dura testam radice revelles.
Interdum non una tibi, piscator, ab alto
Comprensa à gemino consurget acinace præda:
Plurima, nam dorso Pernæ stant Ostrea sæpè
Adnata, ut duris hærent Conchylia saxis;
Humoremque bibunt è Pinna. quæ tibi ferrum
Captiva in cymbam capta cum matre remittet.
Quod superest, nõ cuncta maris freta cærula gignũt
Insignes bysso Conchas: per ditia passim
Ostia, Nile, tua, & sitientis litora Gazæ *Quibus in locis Pinnæ nascentur.*

1 Hanc machinam *Pandunecco* vocant Tarentini.

E limo, & nitidis Pernæ tolluntur arenis:
Ægæisque creantur aquis, scopulosaque propter
Illyrici vada, Sithonio pulsata flagello.
Gallaque Doris habet Pinnas, & Tethys Acarnan.
Non unda in nostra desunt Crateride, succo
Quæ multo lætæ veniunt, & divite bysso.
Una sed antè alias Pernis fœcunda superbit
Ora Phalanthæis olim regnata Tyrannis.
Hic ego byssiferis latè sylvescere plantis
Æquoreos vidi campos, centumque recurvo
Pinnilego lintres venari è marmore Conchas.
Sed trans Tyrrheni fluctus, Scyllamque sonantem
Litus in Oebalium, fortunatumque Tarentum
Me dulcis raptavit amor: juvat ire beatam
Herculis in sedem, & flaventia rura 1 Galesi,
Quà matutino gemmatis sydere guttis
Pinguia distillans Concharum semina Cœlum
Sufficit, & reflua lactantur Doridos unda.
Est locus Hesperia in magna, quà Martia Tellus
Circuitu longo curvatur, & undique fluctu
Tarenti descriptio, & laudes. Ionio latè perfunditur: inque tepentem
Est mundi conversa plagam, Solesque benignos:
Herculeum Graij quondam dixere Tarentum,
Et Cœlo, & Tellure, Deoque auctore superbum.
Nanque sacri, ut vates cecinerunt, prima locavit
Fundamenta Urbis, muroque & turribus auxit
Neptuno cum Patre Taras, quo rege potenti
Floruit imperio, rebusque est usa secundis.
Una 2 Pelasgiadum 3 Calabris quæ finibus olim,
Aut Martis studio viguere, aut Palladis arte,
Tantum clara inter reliquas caput extulit urbes,
Quantum inter proceres rex eminet. alter haberi
Angulus haud toto poterit felicior Orbe.
Hic Ver perpetuum, semperque nitentia rident
Prata, & odoriferis vernant cum floribus horti:
Semper & apricis texuntur collibus umbræ:

Ac

1 *Galeso* penultima correpta Tarentini dicunt. fluvius in agro Tarentino, qui in conclusum mare (*Mare piccolo*) se exonerat.
2 Tarentũ una ex Græcis urbibus in Italia. 3 Calabri olim dicti sunt, qui a Tarento Leucadem usque inhabitabant,

Ac lætæ in campis pecudes surgentia tondent
Gramina: & irriguis nunquam non fontibus undæ
Per pictas viridi decurrunt margine ripas.
Æterni semper Soles, & nubila rarò *Cœli salubritas.*
Obuelant densata diem, Zephyrique salubrem
Temperiem spirant, leni dum murmure fluctus,
Ac densas latè sylvas movere loquaces.
Sed quanquam Oebaliæ tot sint Telluris honores,
Major ab omnigeno consurgit, raraque ponto
Gloria: quandoquidem cunctas hic prodiga fudit
Divitias Natura suas. hic una superbit *Maris feracitas.*
Æquore fœcundo, atque ingenti Doris opum vi.
Nanque hic piscator semper felicibus undis
Squamiferum crevisse novum genus, & nova saxis
Muscosis adnata modis videt Ostrea miris.
Non secus ac Libyæ loca per deserta, ferarum
Non visas semper formas vagus aspicit Afer.
At mirum est illud, desudans roscidus æther
Hyberna sub nocte, locis prope litora certis *Concharum semina ut è Cœlo proveniant.*
Semina Concharum demittit tenuia, quæ mox
Lacte Thetis vitreo, & refluentibus educat undis.
Quæ miranda modo quonam miracula fient,
Et quæ cura tibi pariter, piscator, habenda,
Accipe: Parthenijs nec dedignare Camœnis
Quæ præcepta tibi præscripserit advena vates:
Forsitan his (ni vana mihi modo cantet Apollo)
Ditior è pelago venies, notusque per omne
Semper eris Latium, & Cœlo cantabere nostro.
Ni fors, te quoque trans Rhodanum, fontemq; Garūnæ
Egregius cantet 1 Frizon; magnusque 2 Ruæus
Trans Ararim canat interdum: gelidoque sub axe
Te doctus patria celebret Galvæus Hiberne.
Quà 3 Thetis angusto serpit circumdata limbo,
Atque urbem molli subter perlabitur unda
Eoum ad Solem, longos procurva secundùm *Ubi planctandi sint pali.*
Litora sylvestri è pinu, aut ex ilice palos

N 3 Fige

1 Leonardus Frizon Gallus vates, & argumentorum varietate, & carminis elegantia conspicuus. 2 Carolus Ruæus Gallus item Poëta majestate carminis, aureoque candore nulli secundus. 3 Mare piccolo.

Fige mari:& ſenis ſubeant bis cærula palmis :
Et quo tempore.
Vertice ſed ſummo vix uno è fluctibus extent,
Illos tu pelago figes, piſcator, in alto
Lætus ubi tandem prælis gemuiſſe Falernis
Deſijt,& roſea fervet Lenæus ab ira.
His actis, miram palis concreſcere prolem
Semine ſyderio mirabere. Solis ab ortu
Quoque in illos decidens cælestis ros cõcharum semina gra-videt.
Ut ferrugineo pandet ſe lumine Cœlum,
Ac nitidus fulget polus,& ſunt uda ſerena,
Plurimus humenti de ſydere deciduus ros
Depluit,& palis guttatim roſcidus humor
Excipitur, gyroque illos ſtrictiſſimus ambit.
Egregiè veluti textum Oceanitide bacca,
Cana puellarum circumdat colla monile.
Principio hi rores,Mulli velut ova, rotundi
Concreſcunt,primoque nivis candore coruſcant.
Aſt ubi cærulei formantur Pectinis inſtar
Majores, multa radiant ferrugine fuſci:
Oebalij hinc 1 Teſtas dixere 1 Melænidas illos.
Quo tempore educãtur pali.
His animadverſis, cùm mitior ira Leonis
Sævit, & extremis cum Solibus interit Æſtas,
Cæleſti gravidos fœtu convellere palos
Præcipio, quibus hærentem radice ſub ima
(Nam capita alta,vagis extant quæ deſuper undis,
Et quæ prima vado pars mergitur, ætheris udi
Non potat rores,nec ſemina concipit hauſtu)
Concretaq; ſemina iterum mari mittantur.
Carpe manu teneram ſobolem feſtinus, & illam
Exin redde mari,creſcat quò major in unda,
Pinguior & læto pubeſcat ab ubere ponti.
Quod ſupereſt, quæ ſalſa Melænidas æquora Cõchas
Excipiunt, teſtiſque magis ſunt apta fovendis,
Et quibus in locis.
Expediam. Pontem juxtà, quà Doris apertum
In pelagus fluit,& reſonantibus æſtuat undis,
Stricta per ora,feres,cæleſtia ſemina,Conchas.
Atque externa Thetis modico quà perluit æſtu,
Tutaque nec longe ſtatio ſtat puppibus, & quà
Mœnia ſubter aquis currentibus obſtrepit æquor.
Inſuper occiduum ad Solem, Zephyroſque ſalubres,
Oeba-

1 Vulgus Tarentinorum vocat *Cozze negre* quarum ingens proventus, ſalitæque per varias regiones aſportantur,

Oebaliæ contrà turres, ubi gurgite clauso
Irriguus pelagi fundo fons surgit ab imo,
Salsus & ipse, Dea quondam [1] Citrellide clarus,
Conchis nulla magis felicior unda creandis:
Nec locus est alibi, qui tot cratere capaci
Ætherij capiat gemmantia semina roris.
Præterea flavi quà molliter unda Galesi
Murmurat, & lento currens pede cærula pulsat,
Crediderim læto Conchas pinguescere succo:
Nam teflua lactantur aqua, rivoque sonanti.

At verò, ut multò grandescant corpore testæ,
Tres opus Æstates vitreo perfundier æstu,
Inque locis hærere suis. si fervidus igne
Litora Sol nimio, & sitientes torreat agros,
Dum Lædæ sobolem, & duo signa sequentia lustrat;
Plurima provenient Conchylia, lætaque pingui
Ubere, & egregio pariter dotata sapore.

Quanto tempore suis in locis relinquenda sint Conchæ.

Quin etiam moneo nigras te è gurgite Conchas
Interdum trahere in litus, pontemque sub ipsum;
Et stricto hærentes nexu, velut uva racemo,
Aut sua granato ceu semina, disijce pala
Ferrea, & actutum patrias demitte sub undas.
Sic etenim, Cœlo quoniam lætantur aperto,
Et magis æquoreo sparguntur rore, videbis
Majores sensim succrescere Doridos alveo.

Sæpius extrahendæ, disgregandæque iterumque in mare demittendæ.

Sed jam disce modum piscandi. ferrea primùm
Cudatur [2] manus, inque volam flectantur acuti
E primis digiti articulis, pulsusque cavatus
Totus erit, lentum cui mox hastile repones.
Inde recurvato ferrum si miseris ungue
In fluctus, tibi multa feret conchylia, in auras
Exin cum pelagi è fundo deduxeris imo.

Quomodo extrahantur.

Non ea cura tibi fuerit postrema, per undas
Venari multa insignes lanugine [3] Conchas,
Quas ipsa excipiens nocturni nectaris haustum,
Utraque Doris alit sub gurgite, quæque minores
Hirsuta quamvis testa: nec copia tanta

Concha villosa.

1 Lo *Citrello* vulgus Tarentinorum dicit. 2 Vulgo Tarentinorum appellatur *Gransa*, ut & nostratibus dicitur. 3 *Cozze gelose*, quarum species cum interiisset, nuper restituta est.

Proveniat, succus tamen est dulcissimus illis,
Et tener, & roseo splendescit spondylos igne,
Quo possis præbere Dijs felicibus escam.
Hæc verùm dixisse mihi satis; usus enim ipse
Vatis Enthusiasmus. Plura tibi poterit monstrare. Sed ô ubi colles
Oebalij, & mollis felicior ora Tarenti!
Ora auris perflata, & apricis lucida semper
Solibus, & viridi nunquam non gramine læta:
Et nunquam placidis non perlita fluctibus. O qui,
Angule terrarum pulcherrime, me tibi rursus
Reddat, & in flavi me transferat arua Galesi!
Arua Phalanthæis semper lustrata puellis,
Et semper cantu pastorum pulsa beato.
Hic ego Pæonijs quando mihi reddita succis
Nulla salus, agerem, quamvis inglorius, inter
Felices pelagi Divas tranquillius ævum:
Quoque modo possem, saltem surgentia semper,
Vincere si nequeo, durarem semina morbi.
Hic ego te, cymbæ spes ô fidissima nostræ,
Musarumque olim decus immortale futurum,
Archiepiscopi Tarentini Elogium. Aspicerem, FRANCISCE, tuo quò lætus ab ore
Ærumnas relevare graves & tædia possem.
Et si Fata dabunt, laudi non invida nostræ,
Ut mihi sit Cœlum, sit & ora salubrior, omnes
Pierio festivus agam de vertice Musas:
Et cantu Cyrrham, totumque Helicona ciebo.
Et si Parthenio quid erit celebrarier œstro;
Tu quoque Parthenijs olim celebrabere Musis.
Nam genus antiquum cantabo, & nobile germen
Heroum, & claros titulos, fascesque superbos,
Atque tuæ, & patriæ dicam virtutis honores.
Egregias animi dotes, mentemque benignam,
Et placidos mores, dignumque parentibus addam
Ingenium, studijs excultum, & Palladis arte.
At si fors erit, ut magnis tua maxima virtus
Romuleis jungat Patribus, Sacroque Senatu,
Tunc mihi Purpureo Divorum insignis in ostro
Mæonio cantandus eris FRANCISCE, cothurno.
Intereà super Oebalijs quæ carmina Conchis
Nunc, duce te, cecini, non dedignabere: primum
Sint hæc obsequij monimentum, & pignus amoris.

FINIS.

Biblioteca Nazionale V. E. III
NAPOLI

F. Solimena In. H. Vincent Sc.

HALIEUTICORUM

LIBER IX.

SEd quæ regales intingunt murice vestes,
Tempus ab undosa prædari Doride Conchas.
Vos mihi Parthenias, Divæ, quæ curritis undas
Ditia Phœnices per litora, quis Deus ille,
Dicite, purpuream primus, qui gurgite gazam
Eduxit, roseoque infecit sanguine lanam?
Nam, si audita memor veterum monumenta recordor,
Ingenij largitor amor, hanc extudit artem.
Quondam Phœnissa, ut perhibent, fuit aurea virgo,
Dicta Tyros, genti quæ nomina fecit, & urbi:
Hanc sibi coniugio, & thalamo sociare jugali Tyros ab
Magnus Lernææ domitor quæsiverat Hydræ. Hercule a-
Illa sed Alciden formæ confisa decoræ, damata.
Spreverat, & fastu ridebat vota superbo.
At Deus hæc animo secum indignatus iniquo,
Per virides errans scopulos, & curva secundùm
Litora, nequidquam surdas jactabat ad auras.
Ergo Cleonæi quem non gravis ira Leonis,
Nec septemgemina cervice exterruit Hydra:
Non Erymanthææ vastatrix bellua sylvæ, Herculis
Nec ferus Hesperidum custos domuere: nec ipsi questus.
Phlegræi fratres cum Naupactæo Acheloo:
Imbellis virgo, quæ non fert tela, neque arcum,
Nec manibus novit tractare volatile ferrum,
Invictum tandem fregit. Ah! fregit amantem.
Non tua laus, ò virgo: Patri qui sæva Tonanti
Fulmina, & armato rapuit sua tela Gradivo,
Ille, puer quamvis, fateor, me vicit, & ille
Me tibi captivum, & fastu parere coëgit.

Dure puer, duro quem non submittis amori!
Hæc Deus. Interea circùm canis arida litus
Cursabat, si forte famem sedaret iniquam
Piscibus, ignarus mediam quos inter arenam

Quo casu purpura inventa.

Liquisset piscator, aquæ vel sponte tulissent.
Forte irreptantem scopulis è gurgite concham
Aspexit: mora nulla, avido petit ore, revulsamque
Ostrifero carnem tecto vorat: ilicet humor
Effluxit, rubroque infecit labra colore.
Jam Pelagi consueta petens loca, gressibus ibat
Augustis formosa Tyros, dioque videnda
Incessu, & vultu radians fulgebat honesto.
Ut pulchram properare Deam Tirynthius heros
Aspicit, aspectuque novum simul ebibit ignem,
His supplex Divam aggreditur: Quid nostra recusas
Connubia, & Divûm leges, & fœdera spernis?

Herculis ad Tyrum verba;

Quid te velle negas, quod Dii voluere? quid ultra
Sanctum Hymenæum, æternumque aversaris amorem?
Tum Dea: Non leges Divûm, non fœdera temno:
Nec sanctos sperno thalamos. Age si mihi lænam
Puniceo ardentem contexes protinus ostro,
Quo modo labra canis rubuere, in fœdera dextram

Et huius responsio.

Extendam tua jam, Tirynthie. Plura neque illa
Addidit. Extemplo magno succensus amore
Piscatus vitreo Alcides de gurgite Concham,
Purpureum legit florem, pressitque rubentem
Humorem, rutilo quo tinxit murice lanam,
Purpureaque suam donavit veste puellam.
Usus & hinc primùm tingendis vestibus ostro
Prodiit, & magnos ornavit purpura Reges.
Nunc age, 1 purpureæ fallant ne forte legentem
Te 2 Conchæ, quot mira dedit Natura figuras,
Accipe. Densatis multæ mucronibus horrent,

Variæ Purpurarum formæ.

Et magis extremò, crescunt quà turbinis instar,
Exterius mixta sparsim flavedine candent,
In-

---

1 Græcis antiquo vocabulo etiam nunc porphyra appellatur: Romanis ab ungue odorato *Ognelle*; Liguribus ab aculeis *Roncera*. vulgò Nostratium generali voce *Sconcigli*, & *Spognelle*, Gallis *Curez*.
2 Mucronatæ, nostris *Cornose* indigitantur.

Intus sed violæ sublucet purpura nigræ.
Hæ 1 brevibus, crebrisque rigescunt tergora spinis:
Armatus quibus ipse dedit cognomen Echynus:
Anterior, qui latus erit, ceù palmula, turbo
Scissus multiplici circum mucrone rubescit:
At viridis dorso color est, ostroque nitescit:
Lutea cæruleis inspersa coloribus exta
Subradiant: nullis armantur dorsa sagittis
Illæ; non unum licet extet cortice tuber:
Et cinerem cava testa refert, sed viscera flammam.
Sunt & marmoreæ, densis queis ora rigescunt
Cuspidibus, sparsimque nitent candore nivali:
Sola sed ardescunt nativo labra sub ostro.
Est alia, ex imo surgit quæ tubere nullo,
Tortilis in ventrem quamvis sit Purpura latum.
Sed jam dives ubi nitidum Thetis educat ostrum,
Expediam. Tyrio quæ crevit Purpura ponto,
Optima, regalique ardescit plurima fuco: *Quibus in locis Purpura nascitur.*
Sunt & Getulis in fluctibus, atque ubi Nereus
Alterno refluens 2 Meningen perluit æstu.
Illas 3 Tænarii fluctus, & cærula Coa,
Et multo creat insignes Melibœa rubore.
Non Sardoa carent, non Bętica litora testis
Purpureis, non & Phœnice est vilior Ancon.
Illas laudato pariter quas molle Dicharcum,
Quas & habent Baiæ, Lacedęmoniumque Tarentum.
His &, Aquinatum tingunt qui vellera, fucos
Addito, & Eoa carpit quos Persa sub unda.
At cunctas inter pretioso sanguine turget,
Versicolor Rubro repit quæ Purpura ponto.
Hoc mihi tu, Virgo, Cœli decus, & nova Divûm
Gloria, regalis quanquam non desit amictus
Syderibus mille intertextus, totus & auro
Phœbeo latè irradians, sparsusque colore
Purpureo, egregius Superûm labor, atque opus ingens:
Hoc

1 Conchæ Echinatæ nostris *Cocciole rosse*. Quemadmodum Pectines *Cocciole di S.Giacomo*, quia illis peregrini uti solent. Mytilus vero dicitur *dente di cane*. 2 Lotophagorum insula in Syrti minori, de qua Polybius lib, 1. cap. 39. 3 Peloponnesi promontorium *Capo Matapan*.

Hoc tamen è rubro fulgebis Murice dives,
Cum per Olympiacam festiva incesseris oram
Festivos inter plausus,& murmura ovantum.
Hoc & Erythræo mihi tu donaberis ostro,
CARDENIDE, pacata mihi quo numine rident
Æquora,& ostrifero gravitant sub pondere nassæ,
Cum proprijs clarus factis,& fasce paterno,
Magnus ab Hesperio diceris nomine Rege.

Vbi maiores.

Insuper, in medio stabulant quæ gurgite,Conchas,
Maiores Natura creat,sed curva minores
Litora quæ propter limo voluuntur aquoso.

Quando Purpuræ flos legendus.

Præterea,id non te lateat, Conchyta, profundo
Cum trahis,è gremio conclusum collige florem
Puniceum,vitæ gaudent dum munere, Matres:
Nam si sanguineas è caſſis lumine fibras
Legeris,ater erit,nec lanis utilis humor.
At vero,ut perhibent,illæ(mirabile dictu)
Quinquaginta trahunt vitam trans æquora Soles.

Purpuræ dulci in aqua pereunt.

Sed cave ne dulci mergatur Purpura rivo;
Nam petit, atque unà languescit puniceus flos.
Verùm deciduus dum flos,& spiritus auras
In tenues spargendus abit, si protinus undis

In salsa reviviscunt.

Mergitur æquoreis, nativo Purpura succo
Actutum remeat dulces rediviva sub auras.
Pestiferam velut exhalat quà cœca Mephitin
Scrobs angusta,Canum vulgo denomine dicta,
Quæque vaporifero patet imo in colle cavata,
Cum canis horrendum vi multa intrusus in antrum
(Sponte sua nam nulla petunt animalia montem)
Epota sensim lethali naribus aura,
Languescit moriturus, aqua si protinus illum
Vicina immergas Aniani, litore in ipso

Quæ piscādi ratio.

Ilicet in vitam revocatur. Age æquore Conchæ
Qua tibi,Piscator,fuerint nunc arte legendæ,
Edoceam: stat opus Vati molirier ingens,
Ingentemque rubro clamydem perfundere fuco.
Sic iubet intus agens præcordia Phœbus: & ipsæ
Festinant alacres Musæ. Sed cuive Deorum,
Cuive hominum tingenda clamys? vos dicite Vati,
Pierides: dic,Phœbe pater; citus en feror ultro

In

In data jussa tuo quoniam mihi munere carmen
Contigit, & tenuem citharæ sortitus honorem,
Anne novo præstat Romano texere Regi,
Atque ostro saturam, gemmis ornare lacernam? *Ad Regem Romanum apostrophe.*
Hoc equidem, Thymbræe, jubes, nec fallor: & hoc est,
Quod faciles in pensa parant præstare Camœnę.
Audio, ut ingenti resonet Germania plausu,
Magnaque lętitiæ plenas det signa per urbes,
Atque triumphales attollat in æthera pompas
Regis Romani, summo qui munere Divûm
AUSTRIACA de gente datus nova gaudia Mundo
Intulit, & grandi pópulos spe nutrit ovantes.
Assonat Eridanus magnarum rector aquarum:
Et socio Tybris sonat agmine: lætus & undans
Implet Aventinas festis rumoribus arces.
Nec segni, licet amne minor, dat murmure plausum
Sebethus: viridi præcinctus cornua musco
Urget aquas victor, magno nec se capit alveo,
Exundatque super ripas, latèque fluenta
Infundit campis, & gaudia dividit agris.
Parte alia cursu in medio conterritus hæsit,
Threijcis qui regnat aquis, Oeagrius Hebrus,
Bistonijque lacus, tremefactaque Strymonis unda
Ad magnum AUSTRIACI nomen, Regisque Quirini.
Hæsit & Euphrates, totoque expalluit amne,
Et trepidi septem steterunt gelida ostia Nili.
Condidit & nigra jam se Mæotide Pontus,
Et Thetis angustos Ægæa recurrit in Isthmos.
Macte puer virtute, tuis si nomine tantùm
Lætitiam ingentem populis, & gaudia pandis:
Hostibus at magnum terrorem. quid resonant?
Fulmine cùm quaties urbes armatus? Eoi
Fracta patent jam 1 claustra, labant Rhodopeiæ arces,
Altaque Pangæa, & Scythici ruit aula tyranni.
Nec capit abruptis fugientes horridus antris
Caucasus, & tutas vix dant Riphæa latebras.
At festos jam Roma dies indicit, & aris
Thura sacris adolenda Dijs Nabathæa reponit:
Vo-

1 Traiani Porta, angustæ Æmi fauces, per quas in Thraciam aditus patet.

Votaque persolvit pro Thrace, Scythisque subactis,
Proque Asiæ regno, totoque Oriente recepto.
Assurgunt septem festivo murmure colles
Romulei, magnoque sonant Capitolia plausu.
Tunc ego, læva sinant modo Fata, per oppida circum
Te ducam Romana, puer, victricibus armis,
Et palmas, & facta feram sub sydera cantu.
Intereà Piscator agam de gurgite Conchas
Purpureas, patrio niteas quo pulcher in ostro.
Principio lento parvas de vimine nassas,
Aut gracili intexes iunco, queis multa dehiscant
Exiguis maculis densata foramina æquales
Agrestes spisso calathi texuntur hiatu.
Intus & è putribus suspendes carnibus escam,
Aut Ranas, Strombosque, quibus Conchylia mensis
Consuevere capi, nihil est & gratius illis.
Has igitur medias, instat cùm tempus, in undas
Demittes. Dulci pellectæ munere Conchæ
Ore petunt avido nassas, tenduntque rapacem
Faucibus extentam densata per ostia linguam,
Ut tandem bibulo tangatur acumine Strombus.
Illum autem ut totum lambendo liguriat, imo
Gutture se toto producit corpore lingua.
Hinc ubi jam satura, & dulci pinguedine læta
Intumuit, juncis acri stat fixa dolore:
Nec valet angusto sese subducere textu.
Ipsa sibi mordax cassem struit, ipsa malorum
Caussa est, exerto cum pungit acumine lingua.
At tu producto irretitam gutture testam
Educes, rubro sparsuram sanguine lanam.

Et quæ hac tempestate apud Phœnices.

Atqua Phœnices hac tempestate rubentes
Venentur Conchas dicamus. In æquora funem
Demittunt, capitique ligant leve suber: acuto
Sed prius è iunco, sparthove, aut vimine nassas
Exiguas, instar phyalæ, vel qualis hiulca
Fiscella, è lento texit quam pastor hibisco,
Compingunt, quibus ora tamen sint aspera multo
Vimine, vel circum juncis hirsuta rigescant.
At sic adversa componunt cuspide juncos,
Quo proni interius sese ipso ex ore reflectant;

Ut

Ut facilis venienti aditus sit, deinde regressus
Difficilis, spissoque viam mucrone retardent.
Has funi nassas sua per discrimina nectunt,
Imponuntque escas, altoque in gurgite linquunt.
Purpuræ, ut optatam comprendant faucibus escam,
Insiliunt nassis, prædaque fruuntur opima.
Sed cum jam saturæ remeare è vimine certant,
Cuspidibus latè juncorum arceantur acutis.
Illas Piscator cùm lutea surgit ab undis
Aurora, & terram radijs, Cœlumque retexit,
Educit lætus, pressoque 1 papavere succum
Exprimit, Heroum niteant quo vellera fuco.
 Id tibi præterea cura maiore notandum,
Quò multa impensum relevet captura laborem,
Ut cassem jacias loca per saxosa, vel inter
Fœcundi cœnosa maris; nam plurima saxis
Nascitur, & pingui grandescit Purpura cœno.
Interdum nitida manibus captabis arena;
Sæpe solent ubi se Conchæ occultare rubentes.

Saxosis in locis uberior piscatio.

 Nunc age, piscatu qui mensis idoneus anni
Dicendum. Rutilo surgens cum Sirius astro
Emicat, & summis terram fervoribus implet,
Instrue tunc nassam, durumque ordite laborem;
Nam Canis exortu pinguescunt ubere fœtu
Purpuræ, ostriferoque tumescunt sanguine fibræ.

Quo anni tempore instituenda piscatio.

 Insuper his, præstat tibi multam impendere curam,
Ditia muscosis ut quæras 2 Buccina saxis;
Quandoquidem rubris ditescunt plurima gazis,
Queis Regum rutilæ possint ardere lacernæ.
Concava quin etiam Mavortis in arma feroces
Sæpe ciere viros, animosque incendere cantu
Consuevere: mari postquam piscatus ab alto
Inflavit primus Triton, fregitque Gigantes.
Nam, si vera sacro cecinerunt carmine Vates,
Cum ferrugineos Auroræ primus ad ortus
Buccina montano perflavit vertice Triton,
Ilicet insueto visæ consurgere valles

Buccina, quorum in bellis usus primum à Tritone.

Mur-

1 Fibræ, è quibus purpureus liquor exprimitur. 2 Italis *Cornette*: nostris *Tufa*. Galli Murices, Purpuras, *Bie*. Buccina *Bie Cornette* dicunt.

Murmure,& intonsi Cœlo se tollere montes,
Quo magno tremefacta cohors clangore Gigantum,
Iratosque putans properare in prælia tauros,
Confestim jactis armis, atque agmine verso,
Per sylvosa fugam arripiunt, perque invia,quà illos
Ipsa sui mentita trahunt simulacta pavoris.
Sæpe ignara suæ mens est formidinis auctor,
Atque umbram ficta tantùm sub imagine pallet.
Sed tibi,quà veniant formâ, quo picta colore,
Illorum descriptio. Ostendam: veluti turbo formantur, & illis
Longior est testa,& medio stat latior orbe:
Attenuatus apex assurgit, & aspera dorso
Crusta est, & multo sepit se tubere circùm:
Parte sed adversa procurrunt margine longo,
Qua patulis incisa labris,lata ora patescunt.
Interior nitido pellucida lumine candet
Altera pars testæ,& lævore notabilis ipso est.
Sunt quædam peregrina,rosas,quæ marmore pictas,
(Nanque velut marmor dura est,& candida crusta)
Et curvæ referunt variantes Iridis orbes.
Hinc & digressus,qua sint 1 Conchylia forma,
Quo ve colorato splendescat lumine Murex,
Conchylij descriptio. E quibus ardentem pressat 2 Conchyta liquorem:
Caudice ab exiguo,magnoque volumine surgunt,
Et magis è lato,quam Buccina,nullaque circum
Tubera,nec densis horrent Conchylia spinis:
At villosa,quibus non curvo ditia gyro
Ora;sed oblongo,velut ova,foramine 3 blatta,
Quæ super oblongo pariter concludit amictu:
Blattaque odorifero fragrat dulcissima nardo:
Nardus enim succo Conchylia pascit odoro.
Hinc saxosa inter,nardi quà spina virescit,
Illa colorati carpunt de fluctibus Indi
Sole sub æstivo, siccà cùm Naiade,cuncti
Defecere lacus: Indis nam finibus ipsa
Stagna,lacusque ferunt Conchylia. quæ freta ponti
Trans

1 Passim *Conchiglie*,nostris *Sconciglio à caracò* Purpuræ species,ut & Murex, *Murice*, Neapoli *Crocette*. 2 Purpuræ opifex; hinc & Conchyliatæ vestes,& Muricatæ. 3 Conchylij, Purpuræque operculum; dicitur & Onyx,sive unguis à figura.

Trans Hellen spumosa creant saxosa secundum
Litora, maiori testa sublucida candent.
Talia Doris Arabs,& multo pinguia succo
Educat: at fulva gignit quæ Persis in unda,
Et Babylon operosa, nigrantia desuper ardent.
Qui solida gravis è testa, densaque videtur,
Et firmis, rigidisque investit tergora clavis — *Murex qui.*
Amplior,& triplici sursum mucrone rigescit:
Sed pars inferior cum turbine crevit acuto;
Ceù Pariusque lapis, candent convexa, sed intus
Concava permiscent rutilùm stellata colorem,
Murex ille, suo faciet te flore beatum.
Attamen hæc species non constans omnibus una est: *Quam varius.*
Nanque hic marmoreus sublustri lumine fulget:
Totus & hic minio, & nativo purpurat ostro:
Ille striis incisus abit, quas virgula passim
Multiplici exornat textu: succingitur alter
Ensibus,& fusco rutilat convexa colore:
Lacteus hic est, atque obtuso turbine: densis
Non tamen armatur gladiis, sed tubere turget.
Atque alii, quos ipse tibi monstraverit usus:
Nanque hic non omnes cupio comprendere formas;
Nec possem, licet ipse maris sub cærula Proteus
Duceret, atque genus varium, nomenque doceret.
Attamen id non prætercam, Conchyta, probandus
Nimirum rubro qui sit tibi viscere Murex: *Ubi gignatur.*
Optimus est, Tyrio qui gurgite, quique sub undis
Assyriis scopulosa tenet loca, fœtaque musco
Litora,& Oebalius pariter laudandus,& Afer,
Baianusque rubens, nitido Phocaicus ostro,
Et qui Getulis pinguescit syrtibus. At me
Aurea Tyrrhenas compellat Nesis ad oras,
Et mihi purpureis offert [1] Corallia ramis.
Te sequar, ò patrii Dea litoris: ipsa repostos
Piscanti reclude sinus, quo lætus opimam
Herculea de rupe legam, tua munera, gazam,
Dum puri rident Soles, Zephyrique loquaces,

O Et

1 Italis *Corallo*, Gallis *Corail*, Hispanis *Coral*.

Et tænias leni diverberat unda susurro.
Quà Surrentini lunato vertice colles
Planiciem nitido florentem vere coronant,
Est 1 locus, æquoreis qui desuper imminet undis,
A Graia quondam Nympha Colomelide dictus,
Quæ, cùm Sirenes felicia regna tenebant,
Has lætas coluit sedes, & amœna vireta.
Apricis latè campis, & plurimus agris
Consitus, æterno vernant qui gramine, quique
Floribus omnigenis, & semper iaspide picti
Aspectu recreant animos, & lumina pulchro.
Insuper arboribus circum densatus opacis
Obtextu viridi ramorum protegit arua:
Et gratum æstivo præbet sub Sole levamen.
Gaudet & afflatu Zephyri, Solisque benigni
Temperie, Cœloque salubri, & Najade pura.
Ad litus magno vivæ sub fornice rupis
Est specus excisum manibus, cui plurima circum
E vivo pariter constructa sedilia saxo:
Desuper alta tegunt oleæ convexa virentes,
Atque hederæ latè serpunt, sed cærula myrtus,
Et muscus latera investit, qui molliter halans
Prædulcem grati vim naribus afflat odoris.
In specus externo sensim Cratere refusa
Se Thetis insinuat, lambitque sedilia fluctu:
Atque per ora fluens dum labitur, assilit unda,
Et pigros leni mentitur murmure rivos.
Non geniusue loci, aut aër felicior ullus
Ausonia in magna, totove beatior Orbe est,
Ducere seu placidam tranquilla per otia vitam
A morbis procul, & curis, aut forte salutem
Quærere seu velis amissam: aut reparare labantem.
Non & Thermaicæ cautes, non Thessala Tempe,
Lętaque Penei non fortunatior unda;
Nec picturato consurgens vertice Pindus,
Carminibus vatum celebrata, & numine Divûm.
Forte sub Æstatem medio dum Phœbus olympo
Li-

Colomelidis villæ descriptio.

1 Elegantissima, atque amœnissima villa Collegii Neap. ad Surrentum, vulgo *Cocomella* dicta.

Libratur, radiisque incendit fervidus Orbem,
Huc omnes venere Deæ Craterides, & quæ
Circæi vicina colunt, & litora Amalphis.
In primis formosa Hyale diffusa capillum *Varia campania loca Nympharũ nominibus obumbrata.*
Colla per, & niveos humeros, & candida Clotho,
Purpureis visenda genis, & floribus ardens:
Venit & Euplæe niveis succincta cothurnis,
Lubraque, Teleboisque, & Olympia, quæque beatos
Secessus, Misene, tuos coluere, Ligæa,
Atque Ephyre, nitidis incinctæ vestibus ambæ,
Ambæ puniceis religatæ pectora tænijs:
Inde Pythecusæ geminæ venere sorores
Ænarie, Prochyteque, leves quarum altera Thynnos,
Altera Delphines gaudet superare natatu.
Et quæ Lucrino lustrat vicina Dicarchis,
Et Megara, & mammis venit candentibus Egle.
Adfuit inter & has Acheloisis, & bona Diva
Mergillina, caput citrorum fronde revincta,
Et latè suavem diffundens plurima odorem.
Atque aliæ, quotquot solito de more solebant
Ad Surrentinos lętæ divertere colles,
Et placidum gelido frigus captare sub antro.
Ipsa sed ante alias pulcherrima crine repexo,
Et calamo undatim intorto, flavoque sub auro
Irradiante, jugo venit de divite *Nesis*,
Atque omnes placido *Nymphas* afflavit odore,
Ut sedere Deæ per sparsa sedilia musco,
Una in sese oculos cunctarum visa sororum
Est Nesis trahere, & formosior una videri
Egregio cultu gemmarum, & divitis auri
Mirùm intertexti gemmis: nam pectora circum
Illa peregrinum religarat eburnea torquem.
Non prius è duris avulsa Corallia saxis
Exigua in segmenta recisa, poliverat arte
Egregia, atque una filis intexuit aureis.
Ergo novas aurato in torque rubescere gemmas
Ut videre Deæ, miro novitatis amore
Correptæ, Nesida rogant: Quæ munera? quique
Inventi primus fuit auctor? ubive reperta?
Talia vix dederant, cum formosissima Nesis

His dictis ingressa: Mihi Piscator Iolas
Dilectus puer est, matri dilectus & ipsi
Nereidum, qui sæpe meas festivus ad oras
Appellit, sociisque procul, cymbaque relicta,
Quæ frondosa colo super alta cacumina tecta
Solus adit, gaudetque meas invisere sedes.
Et mihi dona maris fert Ostrea, fert & Echinos,
Et Pinnas, Onychasque, & pictas iride Conchas.
Hic nuper munus, quo non donaverat ante
Me puer, è Baiis veniens tulit: ipsa neque unquam
Aspexi: ramis & erant virgulta recurvis,
Et passim nodosa, rubroque infecta colore.
Ut mirata novum suscepi munus Iolæ,
Quæ virgulta? peto: & mediis quibus eruta in undis?
Omnigeni nam dona maris virgulta putavi.
Ille hæc: Baiano nuper de gurgite griphum
Quo casu primum corallia è mari eruta. Dum trahimus, scissum, & præda spectamus inanem.
Una sed hæc tantùm maculis virgulta ferebat
Implicita, & tenues spumosi gurgitis algas.
Quo viso de more Deos culpare Lycotas,
Et Licydas puer, & Thelgon cœpere: sed ipse
In melius casum referens, (quia sæpe sinistri
Ignaris pariunt nobis felicia casus)
Hoc sine Divorum non duxi numine factum.
Quæque indignati in fluctus demittere rursus
Non sine conviciis socii virgulta parabant,
Accepi: quæ, Nesi, tibi nunc munera porto:
Et poterunt prodesse; mihi nam numine dextro
Nescio quid magni mens augurat. Ipsa sed olli
Tunc meritas solvo grates, atque oscula libo.
Læta hinc Pausilypum, qui vates omnia novit,
Cæruleis quæcunque latent, fiuntque sub undis,
Vicina sub rupe peto & data munera monstro:
Et quæ sint, rogo, quisque esset mortalibus usus.
Non ille invitus (nostro nam captus amore est)
Respondit, totamque mihi rem ex ordine dixit.
Quam vobis, lentæ quoniam versamur in umbra,
Virgarum in corallia metamorphosis. Jam repeto. Vitreo quondam sub gurgite virgæ
Hæ fuerant scopulis adnatæ è vimine molli:
Et virides nitido rami sub marmore: baccæ
Sed

Sed candore nivem referebant: Perseus illis
Sed postquàm imposuit Phorcinidos ora Medusæ,
Vim monstri, & durum tactu rapuere rigorem,
Ac simul epoto rubuerunt sanguine rami.
Hæc sed mira illis natura, sub æquore molles
Flexilibus fluitant ramis, viridique smaragdo
Persimiles: fundo sed cum tolluntur ab imo
Duritiem monstri accipiunt, liventque cruore.
Virgultis tamen hi casus fecere decorem,
Et pretium: nam vilis erat quæ marmore virga,
Iam nunc, gemma velut, pendebit candida circum
Colla puellarum, Regumque ornabit amictus,
Tuque vel imprimis facies pulcherrima torquem
Nesi, Deas uno supetes quo ditior omnes:
Et simul inventi pro munere, Dia, Coralli.
(Nam sic purpureas dicent cognomine virgas)
Egregiam referes laudem, nomenque perenne.
Hinc mihi difficilem piscandi tradidit artem,
Et qui Tyrrheni gignant Corallia fluctus:
Quo polienda modo; nam cùm de caute trahuntur,
Corticibus veniunt scabris. Sic ore loquutus
In secreta Deus rediit, montemque petivit.
Ast ego litoribus nostris cùm pulcher Iolas
Appulit, & solus tecti frondosa revisit,
Quæ mihi fatidicus vates narraverat, olli
Non invita fero, & rem totam ex ordine pando.
Hìc Dea conticuit: festo sed murmure Divæ
Nereides plausere omnes, & litora circum,
Et circum fluctus fremitu assensere secundo.
Hinc ubi jam nimios lux inclinata calores
Fregerat, & placido ludebant murmure venti,
E saxo Nymphæ consurrexere cavato,
Inque suas, antro, sedes rediere, relicto.
Sic primùm Tyrrhena sinu Corallia Tethys
Reddidit, & rigida cœptum de caute revelli.
Sed quibus abruptis nascantur rupibus, & quo
Sint quærenda Poli sub Sydere, non tibi multis
Expediam: longè invitat me ditior unda
Electro, & rauco jam murmure plaudit Iader.
Principiò ramosa ferunt virgulta Minervæ

Loca, in quibus Corallia proveniunt.

Piscosæ rupes, habitataque litora quondam
Teleboïs, tepidæque reducto in gurgite Baiæ.
Illa & Sardoi servant in murice fluctus,
Quà Termus tenui labens subit æquora rivo,
Non longe Hermæis è rupibus, atque ubi saxis
Præruptum mediis Hieracum attollitur undis.
Ipsæ etiam tenui ramo, minioque coruscam
Cyrnææ sylvam generant Phorcinida cautes.
Tales in Libyco Neptunus marmore virgas
Afer habet. tales sunt & Balearide lympha.
Dat subnigra Telo, dant Sthæcades, atraque trunco
Doris Ibera creat Corallia: plurima dites
Dant & Erythræi fluctus, & Persidos undæ,
Et freta Scyllæo semper pulsata latratu:
Nanque ingentem imo deductam gurgite plantam
Hìc quondam egregii memini vidisse Coralli.
At Drapani litus contra, & Lilybeïa saxa,
Læta ubi luxuriat diti Natura profundo,
Prægrandi trunco, & ramis maioribus ardent.
Hic ego, dum colles Erycis, monumentaque magni
Anchisæ, & portus, urbemque, & litora lustro,

Insignis in Corallo passi Numinis effigies.

Coralio vidi è magno, solidoque, rubroque
Affixi ligno formatum insigne Tonantis,
Et quanquam egregia sculptum foret arte, remissos
Ut patientis adhuc credas languescere vultus,
Atque animam sensim divellier: attamen ipsum
Materies superabat opus: ter dena talenta
Argenti insigni pretium fecere Corallo:
Quo non purpureo, solido nec corpore, longove
Aut magis æquato Doris submisit avara.

Tempus piscandi idoneum.

Quod superest, ubi jam nitidum Ver astra reclusit
Obducta, & rutili radiant palearia Tauri,
Tempestas dare vela Notis aptissima, & alto
Vestigare cavis virgulta rubentia saxis,
At cum terribilis Nemeæus ab æthere fulsit
Ore Leo, & multa fervens incanduit ira,
Tunc patriam præda dives, piscator, adibis.

Piscandi instrumenta.

His animadversis, quæ sint piscantibus artes
Edoceo. Geminam ligno molire quadrato,
Inque crucem compone trabem, clavoque refige:

Eque

Eque gravi in medio nectatur tessera plumbo,
Pondere quo subter descendat machina Nereum,
Inde trabes multum circa, spissumque revolve
Non bene de dura contortum cannabe funem,
(Qui tibi texendus digito non latior uno est)
Ast inter truncos sic circumvolvere restim
Cura tibi, ut referat per crebra volumina gryphum.
Insuper his, duplici, solidoque liganda rudente
Machina erit cymbæ, è prora, puppique recurva.
His actis, ubi Coraliis loca fœta petisti,
Instrumenta mari demittes, aspera circum
Saxa, coloratis subter quà virgea ramis
Assurgit sylva, & partes versanda per omnes,
Sese purpureos inter quò machina truncos
Implicet. Hinc imo vi deducenda profundo est
Æquore; multa feret convulsa è murice duro
Virgulta, & lætum faciet te divite præda.
Illa sed inprimis, seni dum marmore ab imo
Instrumenta manu trahitis, sit cura adhibenda,
Ne molli intortus rumpatur cannabe funis:
Nanque leves facilè mergentur in æquore cymbæ.
Sunt qui marmoreum vellunt de marmore vimen
Retibus è solido juncorum vimine textis,
Cannabe vel dura, & digitali corpore torta.
Ast alii in medium nudi de puppe profundum
Prosiliunt, rigidoque secant Corallia ferro,
Aut manibus segmenta legunt, quæ retibus ipsis
Exciderant: verùm cristallo albente politos
Orbiculos oculis imponunt desuper, imo
Clarius ut fundo valeant dignóscere virgas.
Nam virgulta inter Corallina plurima sæpe
Futilis exoritur radix, mentita colorem
Coralii subnigrum, ipsique simillima ramos.
At non candentem saxo divellere sylvam
Contemnas, piscator, erit pretiosa nitore
Illa suo; quia rara magis: nec crimine Nymphæ
Tacta luit pœnas: alieno aut tincta pudore est.
Nimirùm casu virgas exemit iniquo
Doris: & esse sibi iussit sua munera. Sed jam
Informata modis Siculorum machina miris

Quoque piscandi arte fit.

Capiuntur etiam urinando.

Candida Coralia.

Exciderat porro cantanti, quam tamen olim
Nunc memini Drepano me conspexisse sub alto.
At miranda hominum quæ sint inventa Sicanum,
Singula non teneo. Vos ò memorate canenti
Sicelides, patriæ mihi Vos Telluris honores
Dicite, non calami: desunt, non carmina vobis.

Quæ machina à Siculis perquirantur.

Quadratæ Crucis in medio non tessera plumbi
Inseritur, verum subiecta è parte retorto
Adnectunt lino solidum de marmore saxum.
E medio pariter per bracchia quattuor ipsa
Vimineam extendunt restim, extremisque revolvunt
Retia & extremis addunt glomerata quaternis:
Eque jugo geminus pendet suspensus eodem
Hinc inde in medio funis, qui corpore denis
Longus erit pedibus, linis oneratus & ipse.
Alterius sed parte jugi religatus ab una
Funis erit, connexa cui stant retia quinque.
Hinc intermediumque 1 Crucis, saxumque retorta
Cannabe de gemina solidam, spirisque plicatam
Transennam religant prælongam passibus octo.
Hanc verò accipiat funis strictissimus alter,
Longior & centum qui passibus ire sub altum
Possit: & hic quinis distinctus partibus, una
Maior erit: reliquæ decrescunt ordine, nodisque
Excipiant sese multis, strictimque plicentur.

Et quo pacto.

Inde Corallilegum cùm jam demittere ponto
Tempus, & è scopulis rubram convellere sylvam,
Adnexum juxta saxum circùmque, supraque
Retia multiplici spira, saxumque revolvunt:
Demittuntque mari tandem de puppe supinum,
Utque trabes fundo, revolutaque retia saxum
Deferat, inque omnes spargantur Dyctia partes,
Implicitis captura sinu Corallia ramis.
Ceu venator ubi jactu glomerata relaxat
Retia, confestim gremio comprenditur omnis,
Quæ picturatos errabat turba per agros,
Aut inter saltus complebat sydera cantu.

Sed

1 Hanc machinam Siculi *Rizza* vocant. funem verò *Caloma*: nostri etiam nauticum funem, qui modò explicatur, modò reducitur *Caloma* dicunt.

Sed quid, si duris impingant retia saxis,
Marmoreamque inter sylvam revoluta resistant,
Educi ut nequeant imo de gurgite, paucis
Præcipiam. Solido circum de robore primùm
Compinges, geminumque hinc inde adiungito saxum:
Hinc latum, longumque tribus suspendere palmis
Niteris circo truncum: cui plurimus insit
Undique per gyros è ferro clavus acuto.
(Dicitur hic Siculis patrio sermone satelles)
Huic pariter saxum, fundo quo se ferat imo,
Fune ligant valido: validoque revincitur ipse
Circus fune: mari qui mox concreditur alto.
At prius inseritur circo transenna rotundo,
Qua Corallilegum firma de puppe tenetur,
Desuper ut rectà petat instrumenta satelles,
Atque impacta cavis, tranverso retia ligno,
E scopulis multa clavorum cuspide vellat.

Impacta scopulis machina qua industria extrahatur.

Tandem quisquis abis nostro de carmine doctus,
Has mihi pro cura multa, impensoque labore,
Has vellem & Musis grates, Piscator, haberes:
Coralii qui ramus erit pulcherrimus, illum
Donato Superum Reginæ: & pronus ad aras
Cum tu dona feres, hæc dicito: PARTHENI, sint hæc,
Parthenio pro vate tuo donaria dicta.

Sed me trans Alpes Arctoa ad litora dulcis
Raptat amor: juvat ire, raris quà nulla priorum
Fecit iter, gelidis quà nec piscator arenis
Flava salutifero sublegit 1 Succina succo.
Forsitan hoc nostro dabitur medicina dolori:
Et quæ lethiferis subter præcordia fibris
Flatibus assiduè insultat, spargitque venenum,
Succineo tandem pereat medicamine pestis.

Succinum.

Pestis Tartareo quà non crudelior Orco
Erupit, nigraque trahens caligine nimbum,
Eumenidumque odiis, Furiisque afflata malignis,

Omnem

1 Nostri *Ambra*, Hispani *Ambar*. Galli *Ambre*. citrina vocari solet, ut ab Ambare distinguatur, quæ vulgò *Ambra grisa* nuncupatur. Antiqui ab Arboribus manare putarunt, deprensum tamen est à Modernis è saxis effluere, & frigore densari, præcipuè in Balthico mari, ubi ad Borussiæ litora ingens copia colligitur.

Omnem momento terrarum effusa per Orbem,
Hypocōdriaca lues describitur. Proh! quantos miseris casus, stragesque creavit.
Nam non una mali gliscit violentia, centum
Diversos agit effectus, diversaque rerum
Portenta, & formas mutat vis effera centum.
Ceu Proteus (si vera canunt) sæpe assolet omnes
In rerum species, & in omnes ire figuras.
Sunt, quibus halituum densa stipante corona,
Lethifer insedit circùm præcordia pestis.
Ac velut interdum crebris assultibus arcem
Improvisa petit manus, obsessosque fatigat:
Ut sic trasmitti fossam, valloque potiri
Detur, & in capta tandem dominarier urbe.
Non aliter vitæ irrumpens ferus impetit arcem
Halitus, & terra effusus cor occupat umbra.
Excutitur primùm miser, atque horrore rigescit
Spiritus: hinc subito languescens supprimitur cor.
Ceu oleam super accensam si protinus undam
Sparseris, extemplo maior se flamma sub auras
Attollit, fremituque sonat, circumque relucet:
Sed cita deficiens mox decidit, & perit omnis.
His verò in caput exhalat tenuatus, & ipsum
Immissus cerebrum pervadit, agitque furores
In varios, miserosque modis, lacrymabile, miris
Excruciat: hi se tetris humoribus acti
Perdere amant, & sponte ruunt in flumina, & undas:
Perque ignes alii, ferroque absumere vitam
Exoptant: illi sese demittere ab alto
Præcipites voluere: hos &, quos inficit aura
Tenuior, & sensim obuelat perfusa cerebrum,
Actutum aspicies dulci languescere somno,
Exanimi similes: at nunc baccharier æde:
Ceu quos Liber agit, stimulans præcordia thyrso.
Hic risum ciet inconcinnum, & non bona verba
Effutit: digitos movet hic sine lege solutos:
Hic pedibus saltat: longa vertigine fertur
Alter, & obducta caligant lumina luce.
Hunc montes, altæque juvant in montibus umbræ,
Ac nemorum deserta colit loca solus, & omnes
Urbanos odit strepitus, Martisque tumultus.

Al-

Alter at hic, media quamquam versetur in urbe
Solus agit vitam, atque hominum consortia spernit.
Hic colles petit apricos, & amœna vireta,
Et valles,& prata, levique sonantia rivo
Flumina, & herboso depictas margine ripas.
Versari ingenuos inter cupit ille sodales,
Ac lepidos miscere iocos,& mollia verba:
Sicque dies trahere in longum: sed si citus inde
Densior ex imo exhalet vapor,omnia, rupto
Fœdere, turbantur: veluti cùm pace refracta,
Qui quondam socij fuerant, sese ilicet armis
Invadunt,acuuntque iras, & prælia miscent.
Insultat dictis mordacibus, omnia vertit
Turbidus, ore fremens, furiisque incensus iniquis,
Hac miser,atque illàc agitur: quæque ante placebant,
Odit colloquia, & simul ipsos odit amicos.
Sunt infelices alii, quibus efferus hepar
Excruciat dolor assiduè, quique humida serpens
Spargitur interdum diffusa in viscera peste.
His ventosa crepant hypocondria.creber & intus,
Proh dolor! insanos stimulis agit Æolus Euros:
Sed quot tetra lues species, quot dira nocendi
Semina,quotue modos habeat, quis versibus unquam
Explicet, aut possit tantos æquare labores.
Verùm dira licet sint tot contagia morbi,
Ingentesque ferant ærumnas: attamen illud
Haud equidem nobis animo meliore ferendum est,
Quod studia in pessum (proh fata occulta Deorum!)
Atque artes simul ingenuas, Musasque dedere:
Nanque infanda lues non segnes impetit artus,
Nec molles animos, & amantes ocia vexat: In quos grassatur.
Sed quos Phœbeæ succendit gloria lauri,
Ut primos Musis annos,floremque sacrarent,
Hos illa,hos Stygio invadit lymphata furore.
Quid tantum,ò Superi, meruerunt Palladis artes
Ingenuæ,ut tanta illuvies erumperet Orco,
Qua iuvenes ipso correpti in flore iuventæ,
Aut cum Pieriis facerent divortia Musis,
Aut dulcem lacrymanda darent per funera vitam!
Credo equidem, malesana luem Phlegetontis ab imo

In-

Invidiæ nuper stimulis agitata malignis
Tysiphone immisit terris; quia scilicét illa
Undique Apollineis florentes artibus urbes
Viderat,atque necem vitiis instare supremam.
At vos Cœlicolæ purum quicunque tenetis
Æthera, & innubi fulgentes lumine Soles,
Infandam,precor,hanc terris arcete benigni
Illuviem,Stygiasque iterum detrudite in umbras;
Si vobis studia, & virtus pulcherrima cordi est.
At tu Phœbe Pater, tuque ò Tritonia Pallas;
Quandoquidem res vestra agitur; nam numine vestro
Monstratæ primùm doctæ mortalibus artes,
Ferte pij dextram, & communem extinguite pestem.
Nec finite,ut vestros inter grassetur alumnos:
Et studia ingenti tandem collapsa ruina
Dira lues impunè trahat:desertaque passim
Flumina Permessi jaceant; Pindique beatum,
Argutùmque nemus. Verum si Fata Deorum
Obsistunt immota, neque est revocabilis unquam
E terris immissa lues, ostendite si quid
Restat opis,vel quæ morbo medicina, trucem quæ
Pellere si nequeat,possit lenire dolorem.
Verùm si nec opis quidquam,nec cura relicta est
Perniciem adversus tantam,concedite id unum:
Tarda per ingenia,& quæ non solertia corda,
Atque per ignavum serpant contagia vulgus.
Sed iam ventus agit felici flamine vela,
Quo me nunc vocat Electrum,& spes certa salutis.
Oceani quondam ad situs, qua præpete cursu
Miscet Hyperboreis se fluctibus altus Iader,
Venatu è multo defessæ, æstuque puellæ
Naiades venere; dies dum flagrat hiulco
Sydere sub Cancri,& medio Sol altus Olympo est,
Hic illæ,quoniam versantes lumina circùm
Litora sola vident,lenique silentia fluctu
Æquora,confestim tutæ formidine nulla,
Muscosa ex humeris ponunt velamina, saltuque
In mare prosiliunt alacres,tenerisque lacertis
Per vitreas undas, circùmque Electrida nabant.
Fortè ex adverso scopuli sub rupe cavata

Succini procreatio fabula adũbrata.

Cærulei stabant Glauci, Phorcique petulci:
Qui placidis innare vadis ut candida spectant
Agmina, & hàc illac niveis per cærula palmis
Ire, redire vias, atque interdum prona sub undis
Occultare caput, rursumque attollere in auras:
Et simul æquoreo conspersos rore capillos
Excutere: actutum mediis in fluctibus ignes
Proh quantos hausere Dii: crescitque repente
Ingens flamma: velut cecidit si forte favilla
Arentes inter stipulas, volat ilicet otta
Immensa in Cœlum correpto è fomite flamma.
Et jam pectus edax pervaserat æstus, & imis
Haud conclusa fibris sese malesana tenet vis.
Ergo avidi bifida scindentes marmora cauda
Insiliunt: verum pulchræ cum Naiades illos
Aspexere, metu perculsæ protinus acri,
In mediis hæsere vadis: nec quid sibi agendum
Prospiciunt: celeri cursu ne fida requirant
Litora, virgineus prohibet pudor; omnia quando
Nuda patent, tutum sed nec consistere in unda est.
Cum lacrymis ergo rorantibus, & prece multa
Nereidas, Tethynque vocant. clamoribus omnes
Excitæ venere Deæ: sed dura propinqui
Bracchia tendebant Dii, nec spes jam amplius ulla
Libertatis erat: quin & contraria Fata
Obstabant. lacrymis ergo permota decoris
Nereidum mater, casumque miserta Dearum,
Non ultra vitam, sed servatura pudorem
(Nam gratus Superis pudor est, & pulchrior omnem
Ipse unus vitæ superat mortalis honorem)
Protinus in rigidas jussit durescere cautes.
Quæ, sensus quoniam superest hic unus, acerbos
Dum casus miseræ deflent, atque aspera Fata,
Muscosis stillant flaventia Succina saxis.
Frigore quæ multo concreta, æstuque marino
Sithonii vicina ferunt ad litora venti.
Hic tu Naiadum lacrymas, quas Succina nostri, *Succina ut è mari leguntur.*
Electrum Graii quondam dixere vocantes,
E nitidis dextra carpes, piscator, arenis:
Cæsareos sicco Phœbus dum sydere menses
Per-

Permeat, obstrictisque silent strata æquora ventis.
At prius auratas innantes Doride guttas,
Nudus aquam puer ingressus sub litora coget.
Flava ubi dona legant socii, serventque quasillis,
Ingentem domino quæstum latura superbo.
Verùm, maiori turgent quæ corpore guttæ,
Et pura, rutilaque nitent flavedine succi,
Illas, si tantum meruit, seponite Vati,
Piscantes: meliore vices sic Numina vobis
Piscatu reddant, Cœlumque innube serenent.
Et vobis pars laudis erit, pars muneris. illas,
Si valet ingenium Vati, si dextera pollet,
Numinis in Passi tentabo effingere vultus.
Illos & quatuor Chrysæo è gurgite lectis
Stellarum in formam nitar contexere gemmis:
Quæ totidem referant Medicæa [1] sydera gemmæ.
At Crucis extrema sub parte exculpere Magni
Signa Ducis conabor: erunt radiante sub auro
Purpurei circum intertexti quinque [2] Pyropi,
Inque globi effigiem facti, sextusque Smaragdus
Maior erit, super impositus; cui lilia flore
Aurato tria sculpta: tui monumenta decoris,
Ad Cardinalem MEDICÆUM apostrophe. O Princeps MEDICÆE, Sacro quem Purpura fuco,
Tot Patrum titulis, & tot virtutibus, ipse
Insigni quibus effulges splendore per Orbem,
Promerita exornat, summisque Heroibus æquat.
Hoc tibi, si nostrum non dedignabere munus,
Stabit opus, operique addam memorabile carmen,
Cùm non insueta regnabis sede Quirini:
De Summo Pontificatu auspicium. Numinis inque vicem venies: vertique videbis
Omnia sub pedibus: votisque vocaberis: & cùm
Idem hominum Pater, & Rex idem, idemque Sacerdos
Summus eris, sacra qui reddas oracula Mundo.
Spes animi nec vana: futuri præscia quando
Mens Vatum, totoque calent præcordia Phœbo.
O utinam properent felicia secula! Vos ò
Festinate, Deæ, pernicibus aurea fusis

Vel-

1 Allusum ad Iovis Satellites à Galilæo detectos, & à Magni Ducis Hetruriæ cognomine nuncupatos. 2 Allusum item ad insignia eiusdem Principis.

Vellera Divorum Fatis explere secundis:
Et citò Pontificem MEDICÆO è sanguine Mundo
Reddite, qui Patrum mores instauret avitos,
Qui sanctas renovet leges, ac fœdera firmet
Christiadum,& Scythicos qui prælia vertat in hostes.
Ast opere è tanto quotquot ramenta supersunt,
Ipse mihi tenuem nativi roris in undam
Phyllirides solvat Chiron,& plurimus igni
Ignea paulatim deducat semina ab illis, *Ut è succi-*
Queis medicina malo non est præstantior ulla. *no tenuissi-*
Nanque sub Auroram ter quinis pota diebus, *ma partes*
Materiem sensim attenuant,mucumque resolvunt: *educantur;*
Humoremque coquunt crudum,& frigentia corda, *quibus luì*
Languentemque suo refovent thoraca calore: *consulitur.*
Dira venenati nanque hęc sunt semina morbi.
Nuper ego patriæ vidi Sirenis alumnum
Maiorum insignem titulis, opibusque potentem,
Qui quanquam forma egregius,vultuque decorus, *Ingenuì a-*
Atque oculis formosus: erat sed maior in illo *dolescentis*
Dos animi: nivei mores,mens candida,& acre *indoles.*
Ingenium, doctusque animos vincire merendo,
Pronus in officia,& leni blandissimus ore.
Hic puer egregiæ correptus laudis amore,
Se totum dulci Phœbo,Musisque sacrarat.
Et jam Parnassi per culmina,perque beatos
Permessi fontes, & apricæ flumina Cyrrhæ,
Veloci invectus biga, lustraverat omnes
Musarum sedes,diumque exhauserat œstrum.
Quin etiam arguti superaverat alta Lycæi
Victor,& astrigero cursum affectabat Olympo.
Cum juvenem improvisa(Deûm proh Numina) pestis
Invasit,totumque effudit pectore virus. *Et tabes mi-*
Continuo ver purpureum, lumenque juventæ *seranda:*
Disperiit,roseusque color defluxit ab ore:
Et ferrugineus languet puer, aureus olim
Qui fuerat,sordentque remisso lumine vultus.
Ceu rosa,nativo quæ nuper caudice secta,
Pallentes sensim demittit languida crines.
Et tandem,bacchante lue,duro puer esset
Extinctus Fato, misero ni dona dedisset

Ele-

E succino restitutus. Electri Chiron calidis rorantia guttis.
Succina ter quinis vix hauserat ille diebus,
Cum nitidus, mirum! confestim effulgere visus
Oris honos, roseæque iterum florescere malæ,
Et sua temperies animo, & vis reddita membris.
Languescunt veluti sicco cum flumine flores
Æstivo sub Sole, Polo si plenus ab alto
Decidat imber, aquis sitientia gramina potis,
Nativum accipiunt redivivo flore colorem.
Sed satis è clivo divertimus, & furor ater,
Et longè invisæ rapuerunt flatibus auræ:
Janque referre pedem tempus monet: æquora gemmis
Nunc me læta vocant; plauduntq; à gurgite Nymphæ
Chrysæo, & totus plausu responsat Eous.

FINIS.

F. Solimene In. *Hu.tus Vincent Sculp*

HALIEUTICORUM

LIBER X.

Sed jam me Zephyri vectant pernicibus alis
Auroræ in sedem, Rubrique ad litora ponti,
Et quà gemmiferæ rutilant vada Persidos, & quà
Innutrit gremio nitidas Thetis Indica Conchas.
Magnum iter aggredior: sed si pulcherrima Virgo
Aspiret cœptis, veniam securus ad oras
Purpureas, Aurora, tuas: & primus opimam
Hactenus intacto furabor ab æquore prædam.
O adsis, bona Diva, levi da currere cymba
Felices Orientis aquas, ubi gemmea texam
Serta tibi, & præda faciam de divite torquem.
Quæ, cum solennes materno in litore pompas
Ducemus, sacri celebrantes annua partus,
In delubra feram voti reus. ò age, Virgo,
Sterne rati pontum, & ventis da vela secundis.
Tu vero extremi partem ne sperne laboris,
CARDENIDE, nostris semper memorande Camœnis:
Nec Margaritas pigeat procul ire legendas
Per molles Arabum tractus, Carmanaque propter
Litora, & ostrifero sub gurgite Tethyos Indæ.
Non labor incassum: quas legeris æquore, gemmæ
Munera grata tuæ sint Phyllidi, se quibus ornet
Plurima, colla novis distinguens candida baccis,
Atque novum articulis addat decus. Ergo age, meecum
Carpe iter Oceano: iam te 1 Chryseides, & te
Doris Erythræo compellat ab usque rubenti.

1 Vide VIII, Nauticorum.

Concharum Margaritiferarum species diverse.

Principio [1] Matrum varia est natura: neq; omnes
Sunt formam similes, & corpora; non & eodem
Grandescunt utero, vel fœtus ubere lactant.
Indica, quæ patrio cognomine Berberos olim
Appellata Indis, versa quam voce Cheripon
Jam dicunt: Graio Romani nomine Concham;
Pulchrior, & pulchris [2] Unionibus apta creandis.
Est autem duplex harum genus: una nitenti
Argento insignis multo, & fulgore corusca:
Altera flava rubet, rutilæque simillima flammæ:
Utraque sed lævis: nec non & Pectinis instar
Aurita, & sparsim signis subtermicat aureis.
Non moles cunctis stellati corporis una

Et corporis moles.

Matribus: Eoi repunt quæ gurgite Nerei
Taprobanen juxtà, & Coryn, ditesque potentum
Sindarum scopulos, Erythræque, & Persidis oram
Prægrandi rutilant sub corpore. capta sub undis
Hic olim, ut memorant, à piscatoribus ingens
Concha fuit, qua maior aquis non crevit Eois:
Quinquaginta caro pendebat gemmea pondo.
Tantum in divitias versat se læta marinas
Natura, & gemmis gaudet Thetin ire superbam.
Insignes etiam Conchas progignit in antro
Doris, Atlanteo quæ gurgite perluit Indos
Hesperios, latèque novum complectitur Orbem.
Sed conclusa sinu quas educat Amphitrite,
Quas & Hyperborei fluctus fovere sub Arcto,
Exiguo testæ rutilant sub tegmine Matres.

Ad litora parva sunt

Præterea quæcunque colunt vicinia terræ,
Per scopulos parvæ repunt, & saxea Conchæ.
At quæ litoribus gaudent procul ire sonoris,
Maiores utero turgescunt cœlite partu.
Verum quæ magno præcellunt corpore, vasti

In alto grandiores.

Longius alta secant pelagi freta: Nanque reposta
In penitis pretiosa latent: nec pervia cunctis
Di-

---

[1] Sic vocamus Conchas Margaritiferas; quas nostri *Matreperle*, Galli verò, & Germani *Nacre de Perles* [2] Nostri *Perla*, & *Perua*, Galli, aliæque gentes *Perle*. Indi ut refert Arrianus Cinædum vocant, Americani, in Pariæ, Curianæque regionibus *Tenoras*.

Ditia Naturæ ſunt munera. Verum age Conchas
Nunc alias, divina ferunt quæ pignora Cœli,
Dicamus. Niveas producunt ſaxea gemmas
Oſtrea, & è Pinna baccas decerpit Acarnan.
At quæ Chryſæo ſylveſcunt æquore Pernæ,
Subnigram ex utero baccam, fuſamque dedere.
Hanc nitidis vafer immiſcet piſcator: iniquum
Ceù lolium meſſor flaventes inter ariſtas.
Sæpè etiam unigenas utero fudere ſorores
Muſculus 1, & multo reſplendens 2 Mytilus oſtro,
Tympanaque, & Cochleæ, ſpiniſque armatus Echinus,
Dives Erythræa ſerpit qui plurimus unda.
Hinc & digreſſus, jubeo, piſcator Eoi,
Te variam quoque progeniem cognoſcere Matrum:
Nam cunctis nivei moles non corporis una eſt.
Turturis hic ovo par gignitur: anſeris alter
Unio grandeſcit, viſu pulcherrimus ipſo:
Qualis in Europam nunquam devectus ab Indis.
His tamen inſignes auro, bacciſque coruſcis,
Sindæos 3 perhibent Reges ornare coronas:
Et Reges, 4 Eubagna, tuos, Atlante repoſta
Ammerices qui regna tenent ditiſſima gemmis,
Alter avellanæ par corpore, & alter ocello
Auratæ ſimilis candeſcit: cætera turba,
Ceù granum flavæ Cereris, denſatur in orbem,
Hos inter reliqui qui ſe inſeruere, minores,
Cryſtalli ramenta velut: ſervire fugandis
Quos Chiron docuit morbis, diuſque Melampus.
Nunc Margaritis, qui ſit ſpectandus Eois
Præcipuus color, expediam. Quæ lucida Matris
Ex aluo venit, & nitidis fulgentior aſtris,
Cenſetur reliquas inter præſtantior, & quæ
Purpureum velut aurum ardeſcit, & ignea flammam
Multa refert: verum rufo quæ tota colore,
Et fuſco, nigroque micat, quam procreat altus
Boſphorus, immiteſque legunt per litora Thraces,
Haud pretioſa: velut niveum nitet altera marmor

Ex quibus aliis teſtis producuntur.

Quam varii uniones ſint.

Inſignis unio.

Varius color, & qui præcipuus.

1, 2 Noſtri uno vocabulo appellant à ſimilitudine *Denti di cane*.
3 *Eorzei* Dynaſtæ. 4 Inſula Ammerices.

Nobilis,& multo radiat lævore polita.
Quæ maculis lita cœruleis,variataque punctis
Provenit,haud equidem multū laudanda magistro est:
Quique 1 Caledonius venit Unio axe sub alto
Decolor, & gelidis livorem ducit ab undis.
Sed diversa modis quot sit nunc Conchea miris
Bacca,canam. lato sensim de caudice surgit
Hæc cuneata,pyrum veluti, cui nomen Elencho
Unionum variæ formæ. Græcum est: Romani oblongam vertere vocantes.
Hæc ovo similis concrescit, & illa rotunda,
Ceù globus egregiè tornata, & lævior ipso
Aspicienda Elephanto,aut Oricia Terebintho.
Hæc potior cunctis gemma est; pellucidus olim
Unio ab ostrifera sublectus Doridos aluo,
Quem Natura parens exactum sedula in orbem
Mirus unio in orbem factus. Artifici digito tornaverat: undique circum
Æquus erat globus, & lævore notabilis ipso.
Qui lævi,ut perhibent,in saxo immobilis unquam
Momento haud uno visus consistere: verum
Hàc,illàc multis trepido pede cursibus ibat.
Non secus argenti cum vivi lucida gutta
Decidit in marmor: vel qualis in æthere stella
Volvitur,& trepidans vaga per vestigia fertur.
Longior hæc gēma est,viridemq; imitata 2 Triorchin:
Illas Concha,suos veluti labrusca racemos,
Protulit: hanc verò Graij dixere 3 Botryten,
Hæc socios nectit partus,& corpore in uno
Punica grana refert: cognomine dicitur illa
Saurites,fœtu similis visenda lacerti.
Hæc sed multiplici bacca,squammisque renidet
Plurima: squammoso rutilat ceù piscis ab auro;
Atque aliæ: neque enim numeris comprendere refert,
Quot variis gemmam formis Natura creavit.
Nunc age, quæ vada progignant felicia Conchas,
Dicamus: quà Doris Arabs flaventibus undis
Quibus in locis nascantur Concha Marg. Purpurat,& rutilæ spuma lætantur arenæ,
Mille per undosos repunt Conchylia campos.

Ve-

1 Qui ad Scotiæ litora capitur. 2 Nota agricolis Satirione.
3 In Botri similitudinem facta.

Verum quà pictis secat hinc sua Persa phaselis
Æquora,& hinc mollis, nimioque ab Sole perustus *In sinu Persico*
Cursat Arabs, testis gravidæ maioribus undæ
Luxuriant,maiorque sinu nitidissimus humor
Insigni candore tumet concretus in orbem.
Tales dives alit vicino 1 Armusia ponto,
Et saxosa 2 .Tyli qui circum spumeus æstu
Regna sonat Nereus; ditem quæ Persida gentes,
Quæque Erythræa colunt vicinia, quæque beatos,
Nile,tuos vertunt splendenti vomere campos,
Et nigri Æthiopes, pictique coloribus Indi,
Huc properant alacres, quæsitum ditia Cœli
Munera:nec segnes terrarum è margine Seres,
Non & Lysiadæ per Eoi cærula currunt
Ad lacrymas,formosa,tuas, Aurora,legendas.
Præterea Conchas gremio Thetis Inda beato
Per gemmata creat passim æquora:non tamen una
Ætheriæ cunctis generandæ gloria gemmæ *In Oceano*
Fluctibus est; ponto quà se spatiosa per ora *Indico.*
Decurrens pleno * Solen torrente refundit,
Et quà flaventes findit * Mæsolus arenas,
Non magno veniunt visendæ corpore Conchæ.
Maiores 3 Elyræ circum purissima Testas
Marmora Doris habet: fœcundaque Matribus alta
Stoidis 4. Una tamen reliquas ditissima terras
Taprobane longè superat, quæ litora passim *Ad Taprobanem.*
Eois sua læta videt candescere baccis.
Non secus ac primo cum labi sydera motu
Incipiunt, radiis latè splendere coruscis
Astrorum superi spectantur concava Cœli.
Nec minus ipsa suas 5 Halieutis proxima Conchas *Ad oram*
Ora sinu jactat grandescere. Quà Thetis Inda *Pandionũ,*
Taprobanen, Corynque suprà Pandionas undis *ubi opti-*
Alluit 6 Agaricis, tractu jacet arida longo *ma. Cuius situs descri bitur.*

1 *Ormuz* 2, 3, 4. Insulæ Persici maris * *, Indiæ fluvij prope Cattigaram *Calecut*. 5 Ora Orientalis peninsulæ intra Gangem, ubi olim Pandiones habitabant, quam nunc ab insigni Margaritarum piscatione, Piscariam vocant. 6 Sinus Agaricus, qui Gangetici pars est, inter Indicam peninsulam, Ceilanum; & Coryn, quæ *Mamaris* barbaris indigitatur.

Planities extensa, recurrit & usque sonantes
In scopulos, Comorine, tuos, qui vertice ab alto
Felices contrà spectas sylvescere montes.
Non cultu parens, nec fertilis ubere glebæ:
Nulla Ceres campis flavescit: nullus apricos
Bacchus alit colles: nec per campestria currunt
E summis rigui delapsi rupibus amnes.
Nec lætam sylvæ præbent pastoribus umbram:
Atque aër gravis est, & non tolerabilis æstus.
Verum tot Cœli, sterilisque incommoda terræ
Æqua parens rerum compensat divitis undæ
Muneribus Natura. imo sub gurgite mille
Agmina Concharum vada per Crystallina ludunt.
Non alibi tantæ felici è Tethyos alveo
Proveniunt Orientis opes: captatur opum vis
Plurima, & ingentes gazæ: cognomine terram
Piscatu è multo appellant Halieutida Graij,
Quâ nulla est gemmæ fœcundior. O! ubi, qui me
Doris Eoa, tuas delatum sistat ad undas,
Taprobanes inter gemmantia litora, & oram
Undique baccatam nitidis Halieutida gemmis.
Hic ego Conchifero scrutarer in æquore, dives
Doris ubi pleno lactantes ubere Matres
Educat, atque citus raperem Cœlestia dona:
Dona quibus (sint illa suo donata nitore)
O nostræ Telluris amor, pulcherrima Virgo,
Et clarum Cœli decus, & spes unica Divûm
Divino sertum capiti, colloque monile
Candenti facerem tibi plurimus: ò age, vota,
Si quicquam mea dona placent, Regina, secunda.

Alij sinus in quibus uniones.

Verùm age, non reliqui lateant qui divite gaza
Gemmascunt splendente sinus. Conchylia jactat
Doris Eoa, 1 Ophyren quæ perluit, atq; 2 Cyamben.
Et Corym, & 3 Chrysen, & fluctifragā 4 Perimunden.
Luciferos etiam carpunt 5 Solenas ab alto
Velligeri Seres, & qui tenuere beati
Dites Eoo sepostas æquore Sindas.

Nec

1, 2, 3, Vide VIII. Naut. 4 Insula Eoi maris. 5 Sic etiam appellantur Conchæ Margaritiferæ.

Nec conclusa Thetis divino munere Cœli
Nostra vacat: patrio nascuntur gurgite gemmæ. *Qui etiam in Mediterraneo.*
Carpit Iber nitido sub marmore: carpit & Afer
Quique levi vectus cymba tua litora, Thrace,
Lustrat,& ostriferi fauces prætentat Abydi.
Et Germanus habet Conchas, & durus Acarnan,
Et regnata tenent qui mollia rura Palantho.
Sed quà perpetuis densatur nubibus aër
Axe sub Arctoo,plures nant Doride Testæ, *Et Arctoi Mari procreantur.*
Quæ lætas pariunt baccas.glacialis Hiberne
Plurima ditescit gemmis,niveique Britanni,
Qui superum tenuere latus, candentque pruinis.
Sed jam me maria alterius ditissima Mundi, *In America ingens unionum copia.*
Gemmiferique vocant amnes,atque ostrea versant
Divitias mihi læta suas. Cutiana coruscis
Ditia sunt gemmis,Parixque uberrima regna.
Quà passim molles pueri,teneræque puellæ,
Atque viri,atque senes, matrumque ignobile vulgus
Gemmatos per colla ferunt nigrantia torques.
Non illis pretiosa tamen sunt ditia Cœli
Munera:sed vili gemmas pro merce volentes
Permutant, parvoque æquant Conchylia vitro.
Ipsa nocet,quanquam pretiosis, copia rebus:
Laudantur quæ rara, alioque ex Orbe petuntur.
Flumina quin etiam Conchas,& stagna,lacusque *Qui fluvij, & lacus conchas habeant.*
Producunt: non tantum auro generosa superbit
Unda Tagi,niveos pariter devolvit Elenchos:
Et Ganges gemmis ditissimus,& vagus Indus,
Atque 1 Adamas,& 2 Tindus, 3 Amazoniumq;fluentū.
Nec tantum nitido argento pellucidus 4 ille est,
Occiduo per vasta mari qui labitur ora,
Dives alit Conchas. Scythicæ Telluris ad Ortum
Et sacer Auroræ lacus ingens, latè ubi fundo
Candida luciferæ progignunt pignora Matres.
Tales Indus habet stagnanti flumine Lama,
Atque Manus,Lotharique legunt per stagna secundùm
Sylviferi montes 5 Vogesi: Boijque nivosi,

1, 2, Fluvij Indiæ vide VIII. Naut. 3 Americæ fluvius *Rio dell'Amazoni.* 4 *La Plata.* 5 *Monti di Vange.*

Quos nigris latè perplexa Hercinia sylvis
Ambit,& Arctoæ circumstant frigora Brumæ.
Atque alij: nec fas percurrere singula versu,
Æquoraque,fluviosque, & stagna sonantia rivis,
Divitias quibus ipsa suas Natura locavit.

Quo tempore Unionum piscatio.

Post hinc digressus,Cœli quo sydere lætas
Piscari liceat per Eoi cætula Matres,
Expediam. Clarum stellis,& vellere fulvo
Cum vectorem Helles Cœlo fulgere sereno
Aspicies, pluvioque Hyades abscondier astro,
Incipe Neptuni regnum lustrare profundum,
Et legere Auroræ lacrymas, cęlestia dona.
Nec mora spumosæ perquirere Doridos antra,
Læta ubi gemmiferæ condunt sua pignora Testæ;
Quandoquidem Conchis aptissimus ille legendis
Mensis erit, sequiturque retrò qui proximus illum;
Donec ab Oceano surgat Jovis armiger ales,
Atque rudes puer in 1 præsepia ducat Asellos;
Nam tunc cęlesti libato nectare Matres,
Maiori turgent utero, & maioribus astris.

Quando ad Taprobanē instaurāda

Taprobanen iuxta, ditemque Halieutidos actam,
Cum nivei cernunt assurgere sydus Oloris
E pelago, & nitidis per Cœlum incedere pennis,
Sese aliò gemmata ferunt examina Matrum,
Sylva ubi cœruleis florescit lætior umbris,
Plurima muscosis surgit quæ consita saxis.
Tu quo mota ferunt sese agmina, cum citus astro
Arctutus claro consurget, & aurea vectat
Plaustra sequens,Helicenque,Lycaoniosque Triones,
Corripies,piscator,iter:te plurima quando
Expectat captura, sed ut vindemia prælis
Jam silet, Octobre exacto,tua tecta revises
Cum præda,atque focis Hyemes durabis aquosas.

Prima piscatio retibus fit.

His animadversis, instat iam tempus ab alto
Convectare mari prædas, artemque, modumque
Præcipio. Noto primum de litore in æquor,
Quà Matres spumosa secant freta,retia solve:

Il-

1 Stella nebulosa, quam propè duæ Stellæ dictæ Aselli, seu Onisci.

Illa autem medias pelagi mittantur in undas,
Ut multam ex alto referant tibi gurgite gazam.
Nam protensa brevi si retia rara rudente
Des pelago, vicina tenent quæ litora Conchæ
Exiguæ in prædam venient: quæ cærula longè
Alta secant, fugient tua retia. sæpe profundum
De cymba sua lina jacit piscator in æquor.

Sed prius ostriferi cingas quam ditia Nerei
Marmora, nudus aquas subterlabare natatu:
Hic ubi gemmati subeant tentoria Reges,
Et quà compellant splendentibus agmina signis
Per liquidos Glauci campos, & regna, notato.
Nanque apibus veluti Regem natura creavit,
Qui rutilis ardens squamis, & pulchrior alis
Emicat, & turmas inter supereminet omnes:
Illum aliæ venerantur apes, stipantque frequentes
Turmatim, & circum festivo murmure plaudunt.
Non aliter Regem gemmatis provida Conchis
Constituit, cui turba minor per cærula regna
Serviat, & longo tractu comitetur euntem.
Ille colorati dux agminis: ille gubernat
Gemmiferas per læta acies vada: perque parentes
Oceani tractus: examina ponè sequuntur
Mille ducem: pictisque nitent lita tergora guttis.
Sed queis tu Regem valeas cognoscere signis,
Accipe. quæ reliquis maior se corpore pulchro
Effert Concha, notis variata, ostroque rubescit
Plurima, quam circum Titanidas ire sorores
Stipatas acie spectas, regit illa phalanges
Luciferas: illam famulantibus agmina signis
Per vitreos læto comitantur murmure campos.

Ergo ubi Neptuni per regna errare videbis
Concharum Reges, illos indagine cinge
Solicitus: nam turba mari numerosa profundo
Captiva in litus veniet: gens tota tyrannos
Insequitur vinctos, ultroque in vincula Regum
Prona ruit stellata cohors, gaudetque ligari:
Nec iuga, quæ Reges subiere, subire recusat.
Usque adeò magnum est, & perquam nobile Regum
Fortunas, & fata sequi: cum piscibus ipsis

Concharum reges primum inquirendi.

Quo pacto dignoscantur.

Regibus captis facilè reliqua capiuntur.

Hunc

Hunc ſtimulum dederit Natura, hunc laudis amorem,
Ut ſibi turpè putent capto ſine Rege vagari.

Hactenus expoſita piſcatio non multum laudanda.

Aſt hæc piſcandi ratio per cærula jactis
Retibus, ingentes quanquam de gurgite prædas
Devehat, & facili conſtet captura labore,
Haud multum, cupido quamvis, laudanda magiſtro eſt.
Nanque ubi Ver geminum plures in retia Conchas
Immiſit nodoſa, famemque explevit avari;
Vix tenuem poſthac prædam concedet habendam;
Sive quod exhauſta piſcatu Doride multo,
Infœcunda maris reddantur cærula: ſeù quod
Semper avaritiem Natura, & damnat, & odit.

Alter piſcandi modus uriādo.

Ergo tibi (potior ſit & hæc captura) ſub undas
Inſiliat citus Urinator, & æquora ſubter
Perluſtrans pretioſa legat de gurgite dona.
Sed quibus inſtructus campo ſe credat aquoſo,
Præcipiam. Duplex ſpumantibus anchora cymbam
Inſtabilem tibi fundet aquis: ſed decolor Indus
Piſcator geminum demittit in æquora ſaxum
Hinc, inde, è prora, puppique, ligatque rudente.
Mox cymba è media ſubter longiſſimus æquor
Funis eat, clavoque trabi firmetur acuto:
Et funem lapis in pontum trahat, aut grave plumbum.
His actis, cui ſorte datum perquirere Nerei
Undoſi regnum, ſaxum ſic ſubliget imo

Et qua arte peragatur.

Grande pedi, facilè poſſit quò tollier uno
Impulſu cruris, cum tempus, & ipſa petit res.
Atque olli latum ſuccingat mantica pectus
Linea, qua prædam condat furatus opimam.
Demittunt alij contextos vimine qualos
E cymba: quos inde graves de marmore Conchis
Divitibus ſocij educunt. Sed tempus Eoa
Ire peregrinas captare è Doride gazas.
Ergo nudus aquas ſeſe Urinator in altas
Vibret, & Oceanum ſe mittat ad uſque profundum.
Extremo ſubnexa pedi quò ſaxea ducunt
Pondera: felices & quà candeſcere Matres
Aſpectat, celeri contendat adire natatu,
Sublectamque manu Nereo de divite prædam
Litorea citus in perà, qualove recondat.

At

At Conchis ubi jam multis onerata fatiscit
Mantica, proijciet saxum de crure, rudentique
Adnixus, cymba pendet qui tensus ab ipsa,
Ac fluctus pedibus pressans, se laetius in auras
Mittat, & aetherei verset sua praemia roris.
Sed quae Conchytis vitanda pericula cautis,
Quoque modo, paucis, animos adverte, docebo:
Innumeri circum Conchas spumosa per alta
Turmatim Vituli cursant, turpesque nefando
Ore canes, latè horrendo qui caeca latratu
Antra replent, bifidaque secant freta caerula cauda.
Hos Tuberones Indi cognomine dicunt.
Qui vitreos servant saltus, opibusque superbis
Invigilant, furesque procul latratibus arcent.
Nam velut extremo sylvae sub Atlante repostae
Hesperidum, rutilis semper nemora aurea pomis,
Servantur longo saltu, & custode Dracone,
Qui rictu, & squamis, immanique horridus ore
Excubat, & longè lucos formidine replet.
Sic diris pariter canibus, monstrisque marinis
Divitias pelagi servat Neptunus avarus.
Has Indi suevere (canunt si vera) rapaces
Thessalico de more feras vincire canendo.
Nescio quae pressa decantant carmina voce,
Cum matutino Coelum rubet igne: repentè
Attoniti fugiunt, Vitulique, Canesque nefandi.
Sed cum Bepyrri juga deserit Hesperus, & cum
Membra fatigati curant per litora nautae,
Carminibus revocant multis, & vincula solvunt:
Ne clam nocturni irrumpant freta ditia fures,
Ac laetas populentur aquas. tu ne pius artes
Thessalicas, magicosque modos, nec carmina cura,
Carmina Tartareo quae sunt devota tyranno.
Auxilium sed posce Deos: feliciùs illi
Divitibus procul è Conchis fera monstra fugabunt.
Sed qui supplicibus votis, precibusque vocandi,
Accipe. Caelicolùm primum regina, marisque
VIRGO parens, unò quae temperat aequora nutu,
Atque Canes ditione premit, furibundaque Cete.
Cui tu gemmiferae servatus pignora Matris

Quae pericula inter urinandum evitanda sint.

Indi canes excantant.

At pijs precibus ad Divos fusis arcendi.

Do-

Dona feres, dignam capiti factura coronam.
Hinc tibi SABERIDES magno clamore vocetur;
Nam regit Oceani fluctus, regit & fera monstra;
Et quem præsentem toties in vota, precesque,
Ac facilem sensere, cavâ trabe qui mare currunt
Eoum, Persæque, Arabesque & Iapones, & qui
Taprobanen, Sindasque colunt, ditesque Barussas.
Insuper, ut Phocas celeri adventare natatu
Aspectat conchyta, vado se protinus imo
Emittat, sociosque iterum, cymbamque revisat.
Præterea egregio quoniam sunt prædita sensu
Fragor vitandus. Ostrea, non multus fiat fragor æquore summo,
Ne celeri dilapsa fuga se cæca recondant
Antra per, & scopulos, vel murice subter opaco,
Aut condensa inter virgulta, nemusque profundum.
Quin etiam magnæ gravidis quia matribus iræ,
Nec hiantes capienda, nam secus manum præcident. Cum dulce ex utero pignus sensere revelli
Neu dextram, dum venter hiat, festinus acuto
Admoveas ori, nanque acri protinus ira
Præcident rabidæ digitos, fundentque venenum.
Tantus amor prolis servandæ, & gloria gemmæ.
Sæpè manus miseri præfecti dentibus Indi
Effudere rubro permixtam flumine vitam:
At pretium gemmis fecere: nitentior illa
Et pretiosa magis visa est, quæ sanguine multo
Piscantis stetit: Heroum ceù nobilis illa
Censetur, duro quæ venit adorea Marte
Cædibus è multis, exantlatisque periclis.
Nec minor ille labor fluctus penetrare profundos,
Maior ubi stat præda, sinu quam Doris avaro
Occulit ima suo, atque immensis submovet undis.
Ergo colorati subeunt qui cærula nautæ,
Viribus egregijs, & forti corpore præstent,
Ut multum Nereo valeant durare sub alto:
Velocique agiles vada salsa secare natatu.
Qua se arte Urinator muniet, ut longum in mari duret. At quia difficile est vitales ætheris haustus
In longum cohibere, undasque arcere fluentes;
Idcirco durâ concludit forcipe nares,
Atque aures Indus patrio perfundit olivo,
Quò, mirùm, prohibetur aquæ via; sive bitumen
Au-

Auribus inspergit. sunt qui non dente tenaci
Volseliæ nares stringunt:sed cornea figunt
Buccina,quæque cavis exactè naribus insint.
Ipsi etiam è çymba, ut motum videre rudentem,
Piscantem socij,deducto fune, reducant.
Quin & piscanti semper sit maxima cura; *Rex primò comprendendus;*
In primis regem comprendere, nam duce capto,
Totum gemmiferæ gentis captabitur agmen.
Ceù qui dura gerunt Mavortis in æquore bella,
Ipsum densa ducem medij per tela,per hostes
Aggrediuntur equis velocibus,& cita vibrant
Spicula,candentesque globos ex ære tonanti.
Nanque illo, facile est acies dispergere, cæso.
Ille dolos sentit venantis,& ille cohortes
In secura maris loca ducit,& horrida subter
Densorum nemorum,aut rupe in pendente recondit:
Illo sed capto, subita formidine Matres
Correptæ,quo castra loco figenda reposto
Conveniat,trepidis vel quà se vertere signis,
Ignorant,metuuntque sibi sine rege. sub altis
Non secus ac fido sylvis,custode perempto,
Attonitæ fugiunt pecudes, nec certa sequentes
Signa ducis, medijs dispersæ saltibus errant.
Hic neque transierim tacitus,quod sedulus ipse
Non cura leviore nota;cum Conchea carpis
Munera,captarum palmis arctissimus ora *Cum primùm Conchæ capiuntur,occludendæ secus unionem ejicigent.*
Contineas Matrum extemplo;nam protinus illæ,
Ni facias,baccam demittent:scilicet ipsam
Ne captæ pereant juvat usque amittere gemmam,
Non secus ac alacer cùm per sylvosa fugacem
Castora veloci cursu,jaculisque fatigat
Venator,rabidaque sequuntur fauce Molossi.
Ille ubi spes prærepta fugæ, se fervidus ira
Impetit,atque suis sibi dentibus inguina mordet:
Quaque petebatur cursu venantis anhelo,
Fundit odoratam præcisa per inguina gazam.
At nunc Arctois quà fluctibus arte Britanni *Quo pacto apud Britannos unionum piscatio instituatur.*
Turmatim extremi capiant Nereida Concham,
Dicamus. Juvat ætherei de semine roris
Lucida,Valliadum Princeps,tibi plectere serta,

Ser-

Serta, quibus niteant regalia tempora: nam te
(Non sunt magnorum, nec fient irrita Divum
Promissa 1, & Phœbi non me cortina fefellit)
Accipiet rursus cum Patre Britannia regem:
Externos domini mores pertæsa superbi.
Et reduces tecum Superos, rectumque, piumque
Amplectetur ovans, & avita in sede locabit.
Ad Valliæ Principem apostrophe. Editus in lucem si vix, puer auree, sedes
Regnatas tot avis, tot & annis deseris, inter
Plebeios latitans cultus; pelagoque remenso,
Externas chara profugus genitrice sub oras
Descendis, ludisque aliena parvulus aulà:
Tristia cœpta quidem: sed quæ Fortuna sequatur
Ingens, successusque habeant per maxima rerum.
Tu, puer, ut matura virum te reddidit ætas,
Perque hostes fusos certamine, perque rebelles
Insternes iter ad palmas, victorque tenebis
Regna tibi patrum titulis debenda, vel armis.
At, generose puer, nitidis Victoria pennis
Ut venit, belloque omnem tremefeceris Arcton,
Cura tibi sit prima, Deos in templa Latinos,
Et cultus revocare pios; ductoribus istis,
Victor Hyperboreo semper dominaberis Axe.
Interea sertum stat circumtexere baccis,
Et niveo torquem collo, memorabile textum.
Litoreas propter ripas vada læta quaterni,
Aut quini subeunt humero tenus, inque rotundum
Dispositi orbem circumstant: manus altera contum
Sustinet infixum fundo, quò firmius ipso
Vortice consistunt: hinc quà se lumine produnt
Candenti Matres, & versicoloribus astris,
Vestigant oculis: nactique sub æquore, mira
Arte pedum digitis comprendunt molliter uncis,
Cæruleis qua crebra plicis flexura coruscat.
At socij vacui dextram de gurgite prædam
Sublectam subiti accipiunt, condunique canistris.
Sed pars extremi superest properanda laboris
Ni-

1 Vaticinia scilicet Davidis Episcopi Anglosaxonum, quæ ad Iacobum Regem, & eius filium spectare ferunt.

Nimirum rutilas quà Matrum educere baccas
Arte queas utero,& pulchra ditefcere gaza.
Vicino primum niveas in litore Conchas
Expandes, rapido ficcandas lumine Solis.
Nam fic læta aperit cum fauces arida Mater,
Sponte fua gemmas diffundet ab ore nitentes.
Qui femota colunt Perimundæ litora, multo
Afperfos fale doliolis fine Naiade dulci
Candentes ponunt Solenas:& inde ubi longo
Tempore defluxit fenfim caro tabida Conchæ,
Unio in ætherias mittit fe candidus auras.
Aft Indi, alterius freta qui ditiffima Mundi
Percurrunt, vafto quæ gurgite fubmovet Atlas,
Igne coquunt Conchas, cùm primum è fluctibus illas
Eduxere: fuus fed non color optimus inde
Provenit, aut lævor baccis, nec tempore longo
Fulgefcent; quia fponte fua cùm decidit humor
Gemmeus, egregio præftans candore corufcat
Lævior,& longo nunquam confumitur ævo.
Non fecus ac dulci veniunt dotata fapore,
Quæ non invita carpuntur ab arbore poma.

Qua arte è Conchis uniones educendi.

Nunc age, qui primus Titanidis aurea nobis
Auroræ oftendit divino numine dona,
Atque artes tulit egregias, inventaque mira,
Expediam. Vati vos, ò Chryfeides, & vos,
Agarides, monftrate viam per cærula Divæ.
Vos adyta, & pelagi facros recludite fontes:
Nanque Deæ vos eftis,& alti Numina ponti,
Numina, queis humili curvantur vertice fluctus,
Et pofito clangore Noti famulantur, & Euri.
Fas mihi divitias Nerei, monftrataque Divûm
Munera,& ignotas ab origine pandere caufas.

Extremo quondam, ut perhibent, pifcator Eoo
Agaridum de gente fuit, cui nomen Iantho,
Chryfirhoë flava genitus Gangetide Nympha.
Ore puer formofus erat: duo fydera fronti,
Et pulchra totidem fulgebant Iride gemmæ:
Plurima purpureis vernabat gratia labris,
Admixtoque genæ fparfim candore rubebant:
Et dulcem ex oculis, tenerumque afflabat amorem.

Infignis Fabula, qua Margaritarum pifcatio primùm invecta eft.

Sed

Sed pietatis amans, illibatique pudoris
Acer erat custos, & servantissimus æqui.
Illum autem Drymo Agaridum pulcherrima Nympha
Ardebat: thalamoque sibi sociare jugali
Optarat precibus multis, & mollia sæpè
Verba dabat, si fortè animum submittere amori,
Coniugijque sacras posset succendere tædas.
Ille preces Nymphæ aversatus, & aurea verba,
Non thalamos quidquam curat, nec munera Sancti
Coniugij: fixum est animo servare pudorem.
Ergò ubi Nympha preces, & verba effundere ventis
Cognovit, nec posse animum mollire querelis,
Extremum miseris restat quod rebus in arctis,
Supplicibus tandem aggreditur pia Numina votis.

Trans magnum Oceanum, & fines Telluris Eoæ,
Exoriens quà prima dies mortalibus ægris
Affulget, radijsque beat fulgentibus Orbem,
Stat niveis latè centum suffulta columnis
Auroræ domus alta, Poloque æquata supremo
Assurgit, multa Superum spectabilis arte,
Atque opibus dives multis: Stat desuper ingens
Argento è nitido tectum: sed concava subter
Intermixta vago scintillant lumine mille
Sydera, flammantes radijs imitata Pyropos.
Ex adamante, & fulva assurgit Iaspide murus,
Cæruleis sparsim punctis distinctus, & ostro.
Cælatis intexta rosis, multoque rubescunt
Flore pavimenta: at flavo splendescit ab auro
Latè cardo, foresque auro radiante renident.
In medio delubra Deæ fulgentia gemmis
Bis senis Cœlo surgunt subnixa columnis:
Perpetuis ubi mille ardent laquearia flammis
Balsamino liquore, sacræ quæ pignora sylvæ
Dant Arabum, semperque altaria thure vaporant.
Huc se cæruleis invecta per æquora bigis
Fert Drymo, precibusque Deam compellat amicam.

Mater Eos, quæ prima diem, lucemque reducis,
Lætitiamque simul paris, & nova gaudia Mundo,
Affer opem miseræ, & nostro succurre dolori.
Tu, Dea, prædurant pueri da flectere mentem,

Auroræ domus describitur.

Qui dulces ſpernit thalamos, & fœdera ſancti
Coniugij, faſtuque preces, & dona ſuperbo
Contemnit Nymphæ, magno quæ ſanguine Divûm
Creta eſt, & Divos inter, Nymphaſque ſorores
Agaricis latè dives dominatur in undis.
Nè ſine mortales tantùm ſe tollere faſtus,
Connubia ut Divûm contemnant. O age, Mater,
Tende manus, Drymuſque tuæ miſerere precantis.
Non votis injuſta peto, aut inhoneſta. neque unquam
Furtivum, vos, Dij, teſtor, meditata furorem,
Legitimum peto coniugium, & Sanctos Hymenæos.
Talibus orantem dictis Aurora repoſtis
Audijt ex adytis, Drymoque affata precantem eſt.
Ne dubita, Drymo, ſanguis meus: ipſa ego pacem,
Auxiliumque feram certum. De gurgite gemmas,
Pignora quæ lætæ pariunt cœleſtia Matres,
Et noſtras olim lacrymas, nunc munera Solis,
Accipe, & aurati transfer te Gangis ad ora.
Hic tibi nativam divini roris in undam
Acre coruſcantes gemmas diſſolvat acetum.
Amplaque gemmato replebis pocula ſucco.
Non procul è fluvio, ſuavi quà gutture Cycni
Sæpè volant, replentque ſuo latè aëra cantu,
Saxo in pendenti jacet antrum, & deſuper ingens
Sylva viret, rauco Zephyri quæ pulſa ſuſurro
Optatos revocat vocali murmure ſomnos:
Hùc puer Oceano ſe ſe deducit ab alto,
Et dulces ſomnos, friguſque inquirit opacum,
Cum Sol incandet, medioque altiſſimus Axe eſt.
Hic gemmata ſuper muſco carcheſia pones
Veſtibulum ante ipſum, textumque è divite baccâ
Conſtitues juxtà torquem. quibus ilicet actis,
Antra pete, & penitus te averſam à lumine conde.
Nanque ubi piſcatu è multo defeſſus Ianthus
Adveniet, dijque bibet nova pocula roris,
Duritiem ex animo ponet, faſtumque ſuperbum.
Quin etiam miro baccarum lumine captus,
Noſcere quæ ſint, & Superum quò numine miſſæ,
Optabit. Tunc ipſa adytis egreſſa repoſtis,
Erudies puerum, & noſtros dic, Nympha, dolores.

Unio aceto diſſolvitur.

Vitruvius.

Q Adde

Adde & divinas artes,quibus æquore ab imo
Cælesti educat prægnantes ubere Conchas.
Ipsa adero,& teneros afflabo numine sensus.
Hæc dedit: & dium Nymphæ inspiravit odorem,
Atque novam fronti lucem,& decus addidit ori.
Illa avibus levior,volucrique simillima vento
(Et volucrem faciebat amor)spumantis apertum,
Haud mota, corripuit maris æquor, & humida subter
Cærula devenit, niveasque in gurgite testas
Legit,& actutum sistit se Gangis ad ora.
Diluit hic gemmas,& dio pocula succo
Ante fores repleta locat, juxtaque sub antro
Intextum ponit torquem Oceaniride bacca.
Hinc antro in medio se aversam à luce recondit.
Forte,& jam consueta petens loca pulcher Ianthus
Tendebat, Charites puerum comitantur euntem.
Utque antro propius successerat,aspicit antro
In medio gemmata sacri carchesia toris:
Ignarusque doli,sitienti protinùs ore
Nectaris exhaurit cratera,bibitque venenum.
Hinc & mirari candentes lumine gemmas
Incipit attonitus,nimioque ardescit amore
Noscere quæ sint,qui tulerit nova munera Cœli,
Sive aliquis nostro de semine, sivè Deorum,
Tunc Dea speluncæ ex adytis egressa repostis,
Matutina velut cæcis Aurora tenebris:
Aut ubi cum densa latuit sub nube, coruscat
Extemplò Sol, & terram splendoribus ambit.
Ibat odoriferis conspersa liquoribus, ibat
Mæandro undantem multo diffusa capillum
Per nive candentes humeros,& lactea colla.
Ora rubescebant minio depicta decenti,
Perfusus sed candor erat mundissimus ostro.
Lilia purpureis veluti permixta rosetis.
Conchea quin etiam candebat plurima bacca,
Marmoreo adiunctum collo decus,atque lacertis.
Ut Divam aspexit venientem pulcher Ianthus,
Restitit, heu! victusque animi mutatus ab illo est.
Quem non magnanimum devicit forma pudorem,
Si semel illa oculos tenuit conspecta morantes?
Obtutu

Obtutu è primo fugiat, quicunque pudicus
Esse velit, levis ipsa nocet mora. Dia maritum
His tunc alloquitur dictis, & munera Cœli
Quæ sint, quoque modo carpenda è gurgite dicit.
Filius Auroræ fuerat cognomine Memnon, *Auroræ filius Memnon.*
Ora niger: sed pulcher erat, nam plurimus olli
Ardebat fronti fulgor vivacius igne;
Qualis gemma nitet Carbunculus, & face multa
Irradians, noctem terris depellit opacam.
Egregiæ qui laudis amans Trojana sequutus
Arma, pharetratas Indorum in prælia gentes
Ilion ad magnum, Phrygiæque ad litora vexit,
Auxilium Priamo laturus. Quantia sæpè
Hic puer in bellum victricibus agmina signis
Egit, & edomitis retulit spolia ampla Pelasgis.
Sed cum divinum tandem tentasset Achillem,
Ah puer infelix! ferro transfixus acuto
Occidit, incassum contrà conantibus Indis,
Ut puerum Fato eximerent, manibusque ferocis
Pelidæ. sua quemque dies manet, & sua fata;
Nec virtus, neque vis duris obsistere Parcis
Ulla potest, rerum non & revocabilis ordo est.
Et jam Tithoni linquens Aurora cubile,
Non pexis de more comis, nec concolor ostro,
Sed ferrugineis surgebat lutea bigis,
Venturi ceù gnara mali, cum Vespere ab atro
Flebilis Idææ referens insigne cupressi,
Conspectus lentis properare Favonius alis,
Ilicet inspecta ferali Aurora cupresso,
Palluit, & reliquum defluxit ab ore decoris,
Obiectusque suus tristi sub imagine Memnon.
Quem postquam telis cecidisse immitis Achillei,
Audivit, confestim acri exanimata dolore est:
Et poterat perijsse, citæ ni protinus Horæ
Conatæ dominam manibus fulcire labantem,
Et circumstantes fovissent flatibus Auræ,
Extemplo amissum Cœli jubar, atraque retro
Nox iterum profugas vertisset ab æquore bigas:
Ni tempestivè poscens ad Fræna jugales,
Iamque fatiscentem reparasset lumine Mundum

Phœbus,& obducto pepulisset ab æthere nubes.
Verum ubi cæruleis emersit curtus ab undis,
Ut Sol Auroram lacrymatum ex imbre madentem
Vidit,& è Zephyro fatum cognovit iniquum,
Constitit in medio cursu,frænoque jugales
Præcipites tenuit; radijsque effulsit opacis.
Aspectu quo summus apex concussus Olympi
Intremuit,totusque timens expalluit æther.
Hinc casus cupiens solari Matris acerbos,
Rorantes reduci perfundens lumine guttas,
Protinus in niveas jussit concrescere Gemmas.
Sic lacrymis,Aurora,tuis,pretiumque,decusque
Multum Memnonio venit de funere.rores
Deciduos avido ceperunt gutture Conchæ,
Miratæ insolitas utero candescere baccas,
Hinc Dea multa super Gemmis,& Matribus addit,
Dum captus sermone suas puer applicat aures.
Ut matutino rorantes tempore guttas
Ore bibant,potoque tumescant nectare Conchæ.
Mox niveam pariant sobolem;nam Vespere rorem
Si libant,rufam gignunt,maculisque nigrantem.
Utque coruscantis concussæ fulminis ictu,
Sæpè repentino,fœtu reddantur inanes.
Præterea purus Cœlo si defluat humor,
Unio candescat;verùm si turbida rorem
Stillet Eos,sparsim maculoso palleat ore.
Insuper ut calidi metuentes lumina Solis,
Subsidant imis in fluctibus,igneus Orbem
Dum Sol incendit radijs,atque altior hora est.
Nam nimius gemmas calor inficit. Utque profundas
Quæ gaudent pelagi Matres errare per undas,
Concipiant multo sobolem candore coruscam.
Difficiles docet hinc artes,quibus aur a carpat
Dona manu,ditemque ferat de gurgite prædam.
Unio sic primum de Doride venit avara,
Atque amor inventi primus fuit author,& artem
Egregiam è Nympha pro dote accepit Ianthus.
Sed jam,CARDENIDE, explevi tua maxima jussa,
Difficilesque artes Piscandi,& Retia,& Hamos,
Et varios etiam Pisces,Testasque canebam;

Lacryma Aurora in uniones mutantur.

Concha rore epoto uniones concipiunt. Plinius, & Solinus.

Ausus

Ausus & Eoo decerpere ab æquore Gemmas,
Exili, duce te, vectus super alta phaselo:
Nunc materna redux advertam ad litora proram:
Actiacæque levi cum cymba proximus 1 oræ
(Nam suprà in sacras vetitum se tollere 2 laurus)
Succedam, longo sed proximus intervallo:
Quà me Nereides, bona Nesis, & omnis ovantum
Cœtus Olympiadum virides invitat ad umbras:
Emeritaque ardet mihi tempora cingere myrto.
Ipse & cærulea ponti spatiatus in unda,
Sirenes, niveosque inter Delphinas Apollo,
Jam nemus argutum Cyrrhæ, sylvasque relictas
Purpureo dives ramo, gemmisque revisit.

1 Nimirum ubi Mergillina Synceri villa. 2 Ad extremum Olympię oræ (*Chiaia*) suprà cryptam, quæ Puteolos ducit, est Virgilij tumulus, quem juxtà sponte natam olim laurum, & per multos annos floruisse memoriæ proditum est.

FINIS.

Er-

Errata sic corrige.

Pag. 67. ver. 5 lege ruri, & captans.

Pag. 75. versum 23 sic lege

Cumque truci jacit Accipiter 2 Coccyge venenum.

Pag. 82. ver. 23. lege Agmina Phyleter.

Pag. 133. vers. 25 leg. quisnam.

Pag. 216. vers. 17 lege Funis.

Octa-

Octavius Caracciolus Præpositus Provincialis Soc. Jesu in Regno Neapolitano.

CUm Librum,cui Titulus *Halieuticorum à P. Nicolao Parthenio Giannettasio* conscriptum aliquot Soc. Nostræ Theologi viderint, & in lucem edi posse probaverint,potestate nobis factâ à R. P. N. Thyrso Gonzalez Præposito Generali, facultatem concedimus, ut typis mandetur,si iis,ad quos editio librorum spectat, ita videbitur. Datum Massæ ad delubrum pridie Idus Octobris anno Dom. MDCLXXXIX.

Octavius Caracciolus S. J. Prov.

IN Congregatione habita sub die 29. Augusti 1689. coram Illustrissimo Domino Vicario Generali Neapolitano fuit dictum, quòd Rev. Canonicus D. Antonius Matinas videat, & in scriptis referat eidem Congregationi.

SEBASTIANUS PERISSIUS VIC. GEN.

D. Eligius Caracciolus C. R. Congr. Ind. Secr.

ILLUSTRISS. DOM.

LIber,cui Titulus, *R. P. Nicolai Parthenii Giannettasii S. J. Halieutica*, jussu Ill. Dom. Tuæ à me lectus, & recensitus, dignus est ut minio, & auro exornetur, nedum typis exprimatur. Etenim Author à castissimo Mantuano Vate haud nudam cognominis nomenclaturam,sed morum, candorem, carminisque maiestatem est mutuatus; à Sulmonense (testes sint poetica nonnulla jamdiu in lucem edita) facilitatem, atque leporem. Hinc non perfecti Ovidiani operis damna compensat, cum de Piscibus suaviter, & erudite canit: neque unam in eos Venerem,ut Hyginus in Astronomia fabulatur, ast quamplurimas fuisse mutatas liquidò ostendit. Meritò igitur mihi videtur maiora nostro Parthenio,quam olim illa, quæ ab Antonini liberalitate erga Oppianum fuere collata,nunc præmia deberi. At licet ipse animi qua solet magnitudine, & professione virtutis caduca hæc respuat, & mundana contemnat,Literatorum tamen omnium suffragia, nomini tribuentium immortalitatem, diffugere minime poterit.His igitur,Ill. Dom. Te inter Literatos Litera-

tissi-

tiſſimum, jubendo caſtigatiſſimi poematis impreſſionem, calculum additurum certò certius mihi perſuadeo. Tibique tandem felicitatem, ac ſaniorem vitam, ut eſt in adagijs, qua piſces ipſi fruuntur, a ſuperis expoſco. Neap. 15. Novembris 1688.

Ill. Dom. Tuæ.

Humillimus Cliens
Canon. Anton. Matinas.

In Congregatione habita coram Emin. Dom. Cardinali Pignatello Archiepiſcopo Neapolitano ſub die 7. Januarij 1690. fuit dictum, quod ſtante retroſcripta relatione Imprimatur.

Imprimatur.

SEBASTIANUS PERISSIUS VIC. GEN.
D. Eligius Caracciolus C. R. Congr. Ind. Sec.

Rev. P. D. Franciſcus Maria de Aſti videat, & in ſcriptis referat.

CARRILLO R. SORIA R. GAETA R. MOLES R. MIROBALLUS R. JACCA R.

EXCELLENTISS. DOM.

EXoptatis Excellentiæ Veſtræ obtemperaturus mandatis, *Halieuticorum libros R. P. Nicolai Partheny Giannettaſii è Soc. Jeſu*: attentè perlegi; lucubrationes enim continent, quibus ferè totius Epicæ Poeſis rudimenta omnigena eruditione, variaque doctrina enucleantur: & cum nil aut Regiæ Juriſdictioni, aut Politico regimini diſſonum attingant, prælo tradi poſſe reor.

Datum Neapoli in ædibus *Sanctæ* Mariæ Angelorum primo Decembris 1689.

Excell. Tuæ.

Addictiſſimus Servus
D. Franciſcus Maria de Aſte ex C. R.
Regij Collateralis Theologus.

Imprimatur, verum ante publicationem ſervetur Regia Pragmatica.

SORIA R. GAETA R. MOLES R MIROBALLUS R. JACCA R.

Spectabilis Regens Carrillo non interfuit.

Prandi ancora figl.
1800